

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้
เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

โดย
นางสาวผกามาศ พิเชิรกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้
เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING INSTRUCTIONAL MODEL BY
USING KNOWLEDGE MANAGEMENT PROCESS FOR COMMUNITY DEVELOPMENT
OF NURSING STUDENT IN NURSING COLLEGES UNDER THE
PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE**

**By
Miss Phakamard Pheetarakorn**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Doctor of Philosophy Program in Development Education

Department of Education Foundations

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
การเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก” เสนอโดย นางสาวผกามาศ พิธรากร
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารท์สนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นงนภัทร รุ่งเนย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ)

...../...../.....

54260815 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน/ กระบวนการจัดการความรู้/ พัฒนาชุมชน/นักเรียนพยาบาล/ถอดบทเรียน

พจนานุกรม พิศรากร : การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, รศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษาและ รศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ. 314 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1.) ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2.) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 3.) เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้น 4.) ถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เรียกว่า เรียกว่า “ PCK MODEL” ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมความพร้อม (P:Preparation) ขั้นเรียนรู้ (A:Analysis) ขั้นสะท้อนความคิด (R:Reflection) ขั้นสร้างความรู้(C: Construction)และขั้นประเมินผล(E: Evaluation) และจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนการกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) ขั้นตอนการสืบค้นความรู้(Knowledge Capture) ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) ขั้นตอนการจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) และขั้นตอนการประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) ระบบสังคม ระบบสนับสนุน เงื่อนไขการใช้รูปแบบและผ่านการรับรองรูปแบบ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนทดลองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษาพยาบาลพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลในระดับมาก

4. ถอดบทเรียน พบว่า ความสำเร็จเกิดจากการบริหารจัดการที่ดี ประสพการณ์ของอาจารย์ มีแผนการสอน KM action plan มีการบูรณาการเรียนการสอน 3 รายวิชา คนในชุมชนพึงพอใจและยินดีให้ความร่วมมือ

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา .....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2.....3.....

54260815 : MAJOR : DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD: INTEGRATED INSTRUCTION, KNOWLEDGE MANAGEMENT PROCESS,
,PRODUCTIVE CREATIVITY FOR COMMUNITY, NURSING STUDENT/ LESSON LEARNED.

PHAKAMARD PHEETARAKORN: DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING INSTRUCTIONAL MODEL BY USING KNOWLEDGE MANAGEMENT PROCESS FOR COMMUNITY DEVELOPMENT OF NURSING STUDENT IN NURSING COLLEGES UNDER THE PRABOROMARAJCHANOK INSTITUTE THESIS ADVISORS: ASST. PROF.CHAIYOS PAIWITHAYASIRITHAM, Ed.D. ASSOC.PROF.NARIN SUNGRUGSA, Ed.D. AND ASSOC.PROF. THIRASAK UNAROMLERT, Ph.D. 314 pp.

The purpose of this research was to 1.) to study the basic information about integrated learning, 2.) to develop an integrated learning instructional model by using knowledge management process for community development among nursing student Colleges praboromarajchanok 3.) in order to test integrated instructional and evaluate model is developed, 4.) Lesson Learned creative mind to community development of nursing students.

were as follow:

1. The present state of teaching of college integrated under the jurisdiction of the royal barge, an overview is moderate learning and development course, considering the income found planning and development has the highest average, followed by the measurement and evaluation. the medium of instruction. have the lowest average.

2. The instructional model by using the knowledge management for community development of nursing students, nursing colleges under the jurisdiction of the Praboromarajchanok is called "PCK MODEL" consists of The instructional model of learning activities process included the preparation for learning (P: Preparation), learning (A: Analysis), the reflection (R: Reflection), constructing knowledge. (C: Construction) and evaluation (E: Evaluation). and integrated with knowledge management process six steps include 1. Knowledge Identification 2. Knowledge Capture 3. Knowledge Creation 4. Knowledge Storing 5. Knowledge Sharing and 6. Knowledge Evaluation system of social support systems terms. and certified form.

3. The results take the form of teaching integrated with knowledge management process that developed the creative process to develop communities increased at a good level. And higher than previous experiments and student achievement is higher than before the experiment with a statistically significant level of .05 and evaluation takes the form of teaching integrated with knowledge management process was developed. The average score of the developed program satisfaction was at a high level.

4. Based on Lesson Learned, the success of program is due to good management, instructors' experience, KM action plan, and three subjects integrated teaching. people in the community satisfied and willing to cooperate.

Department of Education Foundation

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษามาแล้วส่วนใด ขอกราบถวาย เป็นสักการบูชาแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและ ๗๗๗ หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากรผู้สถาปนา มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพบุทธิศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม กรุณาให้คำปรึกษาในการพัฒนาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย ประธานกรรมการ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นงนภัทร รุ่งเนย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา เมตตาเอาใจใส่ ให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาวิทยานิพนธ์และเป็นแบบอย่างที่ดีในความอดทน เข้มแข็งและผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ลิลลี่ ศิริพร อาจารย์ ดร.อชิปต์ย์ คลีสุนทร อาจารย์ ดร.มันทนา เหมชะญาดิ และอาจารย์ ดร.ยุวรี ผลพันธิน ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือวิจัยและ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาพัฒนศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาสั่งสอนและ ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ บุพการีที่เคารพสูงสุดในชีวิตของผู้วิจัย คุณแม่สมทรง พิธรากร คุณพ่อปรี พิธรากรที่คอยให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ขอขอบคุณ คุณกิตติพงษ์ พิษสิงห์ ผู้คอย สนับสนุนให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น กระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และท้ายสุดนี้ คุณประโยชน์จากผลงานการวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็น คุณูปการในด้านใดแก่งานวิชาการ ผู้วิจัยขอมอบผลแห่งคุณงามความดีของงานวิจัยนี้แก่มวลมนุษยชาติผู้มีจิตใจเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมทุกท่าน งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ฉ
	สารบัญภาพ.....	ฉ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
	คำถามการวิจัย.....	13
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
	ขอบเขตของการวิจัย.....	13
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
	ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	17
2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	18
	หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555).....	18
	แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนารูปแบบ.....	33
	แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ.....	50
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้.....	64
	แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ.....	93
	แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	109
	แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง.....	111
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	116
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	128
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและประเมินความต้องการจำเป็น.....	130
	ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ.....	138
	ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ.....	147

บทที่

	ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ	159
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	160
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	162
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการ เรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก.....	163
	ตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้ กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ พัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก.....	185
	ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดย ใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ พัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก	198
	ตอนที่ 4 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก.....	216
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	231
	สรุปผลการวิจัย.....	231
	อภิปรายผล.....	243
	ข้อเสนอแนะ.....	251
	รายการอ้างอิง.....	254
	ภาคผนวก.....	267
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	267
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	270
	ภาคผนวก ค ตัวอย่างการใช้เครื่องมือ.....	303
	ประวัติผู้วิจัย.....	314

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตร.....	29
2	โครงสร้างเนื้อหารายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษา เพื่อพัฒนามนุษย์ และ ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ วิทยาลัย พยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.....	31
3	รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	52
4	เปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่.....	81
5	ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ใน การเรียนการสอน.....	85
6	สรุปขั้นตอนที่1การวิจัย (Research: R ₁)การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน(Analysis: A)	137
7	การบูรณาการเนื้อหาวิชา.....	143
8	สรุปขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D ₁) การพัฒนารูปแบบการเรียน การสอน (Design and Development : D and D).....	146
9	กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้.....	149
10	เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน.....	152
11	การออกแบบการสร้างแบบทดสอบ (Test Blueprint).....	154
12	สรุปขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R ₂) การทดลองใช้รูปแบบการเรียน การสอน (Implementation: I).....	158
13	สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D ₂) การประเมินผลรูปแบบ การเรียนการสอน (Evaluation : E).....	161
14	การวิเคราะห์หลักสูตร วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ (สม.1101)	164
15	การวิเคราะห์หลักสูตร วิชา สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ (สม.1102)	166
16	การวิเคราะห์หลักสูตร วิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ (สม.1103)	167
17	การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่1	171
18	ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	173
19	ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัด สถาบันพระบรมราชชนก ระหว่างปีการศึกษา 2553-2555.....	175

ตารางที่		หน้า
20	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจำแนกรายด้าน.....	176
21	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร.....	177
22	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรม ราชชนก ด้านการจัดการเรียนการสอน.....	179
23	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	181
24	การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวัดและประเมินผล.....	182
25	ผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนการ สอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริม สมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก.....	195
26	ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล.....	198
27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของ นักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติ Paired t-test.....	199
28	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม.....	200
29	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะความรู้.....	201
30	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะทางปัญญา.....	202

ตารางที่		หน้า
31	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษา พยาบาลก่อนและหลังการทดลองทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ.....	204
32	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนา ชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ทักษะการ วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	205
33	ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษา พยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ พัฒนาชุมชน.....	206
34	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังทดลอง.....	206
35	ค่าเฉลี่ยการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน	207
36	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณา การใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง.....	209

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2	แบบจำลอง The ADDIE Model.....	34
3	รูปแบบการเรียนการสอนของ Gerlach and Ely.....	41
4	รูปแบบการเรียนการสอนของ Brown and Thornton.....	43
5	รูปแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carrey.....	46
6	รูปแบบการเรียนการสอนของ Kemp.....	46
7	รูปแบบการเรียนการสอนของ Seels and Glasgow.....	49
8	รูปแบบการจัดการความรู้แบบวงจรเชกกี (SECD).....	68
9	รูปแบบการจัดการความรู้วัฏจักรองค์การของ Bergeron.....	70
10	รูปแบบการจัดการความรู้ของ Demarest.....	70
11	รูปแบบการจัดการความรู้ของ Turban.....	71
12	รูปแบบการจัดการความรู้ของ Probst.....	71
13	คุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคต.....	96
14	คุณลักษณะผู้เรียนและการสอน.....	97
15	กระบวนการสร้างผู้เรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์.....	100
16	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	129
17	ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนในการวิจัย.....	133
18	รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก	197

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมโลกส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศไทยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งเป็นสังคมในยุคของการแข่งขัน สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้และเน้นคุณภาพการศึกษา ขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงต่อความเสื่อมถอยของค่านิยมอันดีงามของสังคม และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น อุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องพัฒนาอย่างก้าวกระโดด เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประเทศ ซึ่งนำการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสามารถช่วยแก้ปัญหาภาวะวิกฤตต่างๆของประเทศได้ จากการศึกษาภาพรวมของการพัฒนาประเทศไทยในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-7 พบว่า ยังไม่เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ได้ปรับแนวคิดการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ให้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างไรก็ตามพบว่า ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อน แม้ว่าสังคมไทยจะมีภูมิคุ้มกันเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก การพัฒนาการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 – 10 (พ.ศ. 2540-2554) โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” รวมทั้ง “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ มุ่งพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ สร้างความเป็นธรรมในสังคม พัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกในคุณธรรม จริยธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเสริมสร้างสังคมให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

เพื่อตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ดังกล่าว และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของ คนในสังคมให้เกิดความรู้ ทักษะ มุมมอง และค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ชี้นำและจูงใจให้บุคคล แสวงหาและดำเนินชีวิตของตนในแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากการดำรงชีวิตของคนใน สังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาตนเองและ ครอบครัวให้อยู่ดีมีสุข และสามารถช่วยพัฒนาสังคมได้ หัวใจสำคัญของ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการ กระตุ้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนทุกคน ทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต โดยมี พื้นฐานความคิดว่า เศรษฐกิจที่ทำให้เกิดดุลยภาพของการพัฒนาได้นั้น จำเป็นต้องเป็นเศรษฐกิจใน สังคมที่มีรากฐานมั่นคง มีความสามารถในการแข่งขัน และสามารถพึ่งตนเองได้ ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนในสังคมสามารถพัฒนาระเบียบวิถีชีวิต ทั้งของตนเองและส่วนรวม ให้ดำรงอยู่ได้ โดย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ดังนั้น การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) มุมมอง (Perspectives) และค่านิยม (Values) ของคนในสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่สมดุลและยั่งยืน (อาไพ หรรณารักษ์, 2556) กระบวนการทางสังคมเป็นสิ่งเกื้อหนุนส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ต่างๆจนสามารถสร้างความรู้ ทักษะระบบการจัดการความรู้ และระบบการเรียนรู้ที่ดี มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

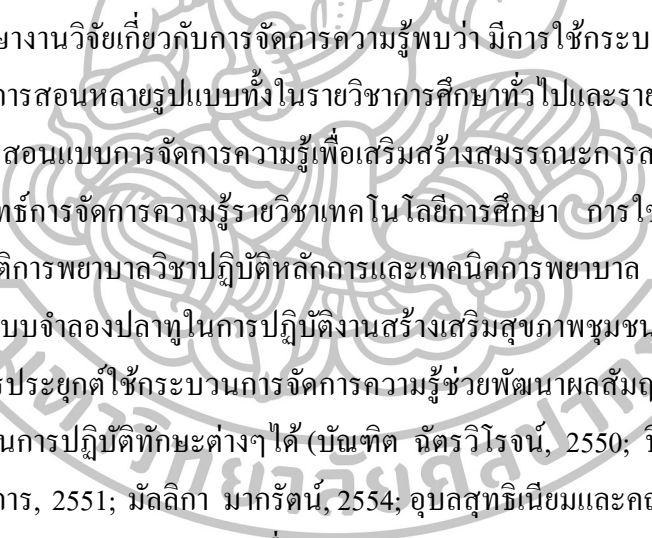

การพัฒนาประเทศเพื่อให้ความพร้อมในการแข่งขันและการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำเป็นต้องครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การพัฒนาองค์ความรู้และการบริหารจัดการ ข้อมูล ตลอดจนติดตามผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีการค้าด้านสุขภาพเพื่อการพัฒนาการดูแลสุขภาพของตนเองของประชาชนในทศวรรษหน้า รูปแบบการปฏิบัติงานต้องเน้นการทำงานเป็นทีม ร่วมกันกับประชาชนและสาขาวิชาชีพอื่นๆ และการทำงานเป็นทีมของพยาบาลวิชาชีพ การเตรียมความพร้อมของพยาบาลวิชาชีพ การเสริมสร้างแนวคิดการบริการสุขภาพเชิงรุกและการพยาบาล เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองเข้าไปในหลักสูตรและการฝึกอบรมเพื่อนำความรู้ทางการพยาบาล และสหสาขาวิชามาเป็นฐานในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ (เพ็ญจันทร์ แส่นประสาน, 2555) นอกจากนี้การสอดแทรกแนวคิดการจัดการความรู้ใน กระบวนการเรียนรู้และการทำงานจะช่วยให้พยาบาลวิชาชีพสามารถพัฒนาผลลัพธ์ของการ ปฏิบัติงานให้ตอบสนองความต้องการของสังคมหรือชุมชนได้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการ ของสภากาพยาบาลซึ่งกำหนดสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เชิงวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสาร มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมทั้งมีเจตคติ ที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลและ ศาสตร์อื่น ๆ ไปใช้ปฏิบัติงานในระบบสุขภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะ สุขภาพดี เจ็บป่วย จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตและการพัฒนาศักยภาพ ประชาชนให้ดูแลตนเองและ พึ่งตนเองเพื่อดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพ เป็นพลเมืองดีและดำรงชีวิตได้ อย่างมีความสุข การเรียนการสอนทางการพยาบาลควรเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน บุคคล ครอบครัวและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการ เรียนรู้ตามสภาพจริงใช้ชุมชนเป็นฐานมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการทางปัญญาโดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่าง เป็นกัลยาณมิตร (สภากาพยาบาล, 2555)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการรวบรวมความรู้จากบุคคล และเอกสารมาจัดเก็บอย่างเป็นระบบเพื่อให้บุคคลเข้าถึงและพัฒนาตนเองเป็นผู้รู้ในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Senge, 1990) เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมายคือ การพัฒนางานและพัฒนาคน โดยมีความรู้และกระบวนการจัดการ ความรู้เป็นเครื่องมือ (วิจารณ์ พานิช, 2547) มีการสร้างความรู้ใหม่และเผยแพร่ความรู้ที่นั่นสู่องค์กร และก่อให้เกิดผลผลิต บริการและระบบ (Nonaka and Takeuchi, 1995) กล่าวได้ว่าการจัดการ

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพให้แก่หน่วยงานบริการสุขภาพทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายให้วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555) ตามปรัชญาของหลักสูตรที่ว่า การศึกษาพยาบาลเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล (Professional Meaning) ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการ (Client Meaning) ในเชิงสังคมวิทยา มานุษยวิทยา มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้ใช้บริการบนพื้นฐานความเอื้ออาทรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากสภาพจริงด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มุ่งเน้นชุมชน เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะมีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีเจตคติที่ดี เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่นๆ ไปใช้ปฏิบัติงานในระบบสุขภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งในภาวะสุขภาพดี เจ็บป่วย จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต วิทยาลัยควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และบูรณาการความรู้ทางการพยาบาลและศาสตร์อื่นๆ ไปใช้ปฏิบัติงานให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ (กระทรวงสาธารณสุข สถาบันพระบรมราชชนก, 2555)

เบญจวรรณ ทิมสุวรรณและรัชณี สรรเสริญ (2555: 2-13) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ในการดำเนินงานตามสภาพจริง เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างวิชากับการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ข้อค้นพบจากงานวิจัยทางการศึกษาหลายเรื่องพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผลการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้พบว่า มีการใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบทั้งในรายวิชาการศึกษาทั่วไปและรายวิชาชีพ เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอน รูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา การใช้กระบวนการจัดการความรู้ต่อการปฏิบัติการพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล การประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ด้วยแบบจำลองปลาตู้ในการปฏิบัติงานสร้างเสริมสุขภาพชุมชน เป็นต้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการความรู้ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้ (บัณฑิต นัตรวิโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณ์ คิดการ, 2551; มัลลิกา มากรัตน์, 2554; อุบลสุทธิเนียมและคณะ, 2553 Gustafson, 2003; Ramakrishnan and Yasin, 2012) เมื่อเทียบกับการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนปกติ เช่น การบรรยาย การอภิปราย พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้มีความสามารถในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ (อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553) นอกจากนี้เบญจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย (2553) ศึกษาวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลสามารถพัฒนานวัตกรรมโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ได้

จากการที่หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) ของสถาบันพระบรมราชชนกมีปรัชญาของหลักสูตรซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและการเรียนรู้เกี่ยวกับผู้ใช้บริการมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอนและผู้ใช้บริการบนพื้นฐานความเอื้ออาทรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

ผลการทบทวนวรรณกรรมสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตควรเน้นการบูรณาการในรูปแบบที่หลากหลาย การนำกระบวนการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักพัฒนาศึกษาจึงนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการจัดการความรู้มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับการบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และวิชาศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาทางการพยาบาลแบบบูรณาการที่เน้นชุมชนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ เป็นรูปธรรมของความคิดซึ่งบุคคลแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นเข้าใจ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ทิตานา แจมมณี, 2550: 220)

Joyce ,Weil and Calhoun (2004) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการสอนไว้ว่า เป็นแบบแผนซึ่งสามารถใช้ในการสอนในห้องเรียนตรง หรือการสอนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งรวมทั้งหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรรายวิชาแต่ละรูปแบบ จะให้แนวทางในการออกแบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างกันรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการนำเสนอภาพเหตุการณ์ในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแต่ละแบบที่มีความหลากหลายกันออกไป ซึ่งแต่ละแบบนี้ก็มีองค์ประกอบร่วมกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จะกล่าวถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมาย ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 กล่าวว่ารูปแบบของการจัดการเรียนการสอนนั้น (The Model of Teaching) แยกย่อยออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกัน

2. ระบบสังคม (Social System) คือการอธิบายถึงบทบาทของผู้สอนผู้เรียน และความสัมพันธ์ซึ่งกันและการปฏิสัมพันธ์กันในแต่ละรูปแบบ บทบาท ของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบการสอน

3. หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระและไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด

4. ระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่นการสอนฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกต้องใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใด ผู้เรียนระดับใดจึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurture Effects) เป็นแนวทางที่จะบอกว่ารูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้นั้นจะเกิดผลอย่างไรบ้างกับผู้เรียน โดยอาจคำนึงถึงผลทางตรงได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนการสอนส่วนทางอ้อมคือสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การนำศาสตร์ต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงหมายถึง การนำเอาความรู้สาขาวิชาต่างๆหรือเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ นอกเหนือจากการบูรณาการในเนื้อหาสาระแล้ว การจัดการเรียนการสอนควรมีการบูรณาการในลักษณะอื่นๆควบคู่ไปด้วย ได้แก่ การบูรณาการระหว่างความรู้กับกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางด้านความรู้กับทางด้านจิตใจ และการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในห้องเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตจริง (ทิตนา แคมมณี, 2552: 145-146)

แนวคิดสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีหลักการว่า ในชีวิตจริงสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ที่ดีจึงควรมีลักษณะเป็นองค์รวมไม่แยกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริงและความเป็นจริง เป็นผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ การบูรณาการจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ปัญหาหลายด้าน ช่วยให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติไปพร้อมๆกัน นอกจากนี้ยังช่วยเปิดโลกทัศน์ของทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้กว้างขึ้น มีความคิดและมุมมองที่กว้างขึ้น

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สามารถทำได้ 2 ลักษณะคือ

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ทำได้โดยกำหนดประเด็นหรือหัวเรื่อง (Theme) ขึ้นมา แล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆมาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น การจัดแบบนี้ทำให้ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากวิชาต่างๆมากกว่า 2 วิชา จึงเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง

2. แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ทำได้โดยนำเรื่องที่ต้องการจะบูรณาการไปสอดแทรก (Infusion) ในวิชาต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีที่ทำได้ง่าย เพราะผู้สอนสามารถบูรณาการเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับวิชาที่ตนกำลังสอนอยู่

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหัวเรื่อง 5 หัวเรื่องแล้วนำความรู้จากวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และวิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ มาเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น โดยจัดการเรียนการสอนในภาคทดลอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกัน โดยผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กร หรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้าง และใช้ความรู้ในการทำงาน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้ในความหมายนี้ จึงเป็นกิจกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ไม่ใช่กิจกรรมของนักวิชาการ หรือนักทฤษฎี แต่นักวิชาการ หรือนักทฤษฎีอาจได้ประโยชน์ในฐานะแหล่งความรู้ (Resource Person) หรือผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน (เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลาเจียก ,2552)

กระบวนการจัดการความรู้เป็นลำดับขั้นตอนในแต่ละส่วนของการจัดการความรู้ที่ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลดำเนินการให้เกิดความรู้ทั้งภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดย เชื่อมโยงสู่สังคม ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มี ลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนและสอดคล้องตามความต้องการของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) การสืบค้นความรู้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสืบค้นความรู้และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ใหม่ด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสารรูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมิน ตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิก และสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

4. แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

ผลิตภาพเป็นมิติหนึ่งของผลลัพธ์ของระบบ การวัดผลิตภาพนอกจากจะดูที่ผลสุดท้าย (ผลผลิตหรือผลลัพธ์) อาจวัดได้จากขั้นตอนที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้าย เช่น พฤติกรรมการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในสังคมไทยของไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2554) ซึ่งเน้นผู้เรียน 4 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรก คือ การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind: C) ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์

ลักษณะที่สองคือ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind: C) ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคม

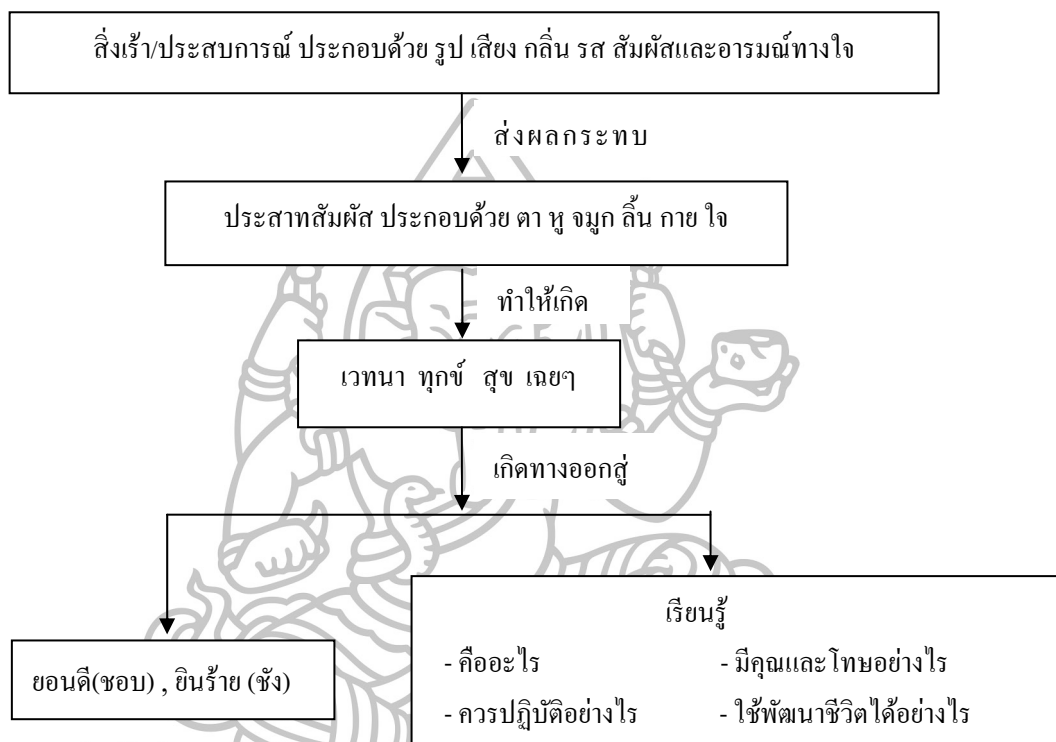
ลักษณะที่สามคือ การมีผลผลิต (Productive Mind: P) ผู้เรียนจะต้องนำเอาความคิดนั้น ไปสู่รูปธรรมคือ การมีผลผลิตใหม่ๆ ด้วยค่าของคนต้องให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

ลักษณะที่สี่คือ การมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind: R) ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอก

5. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

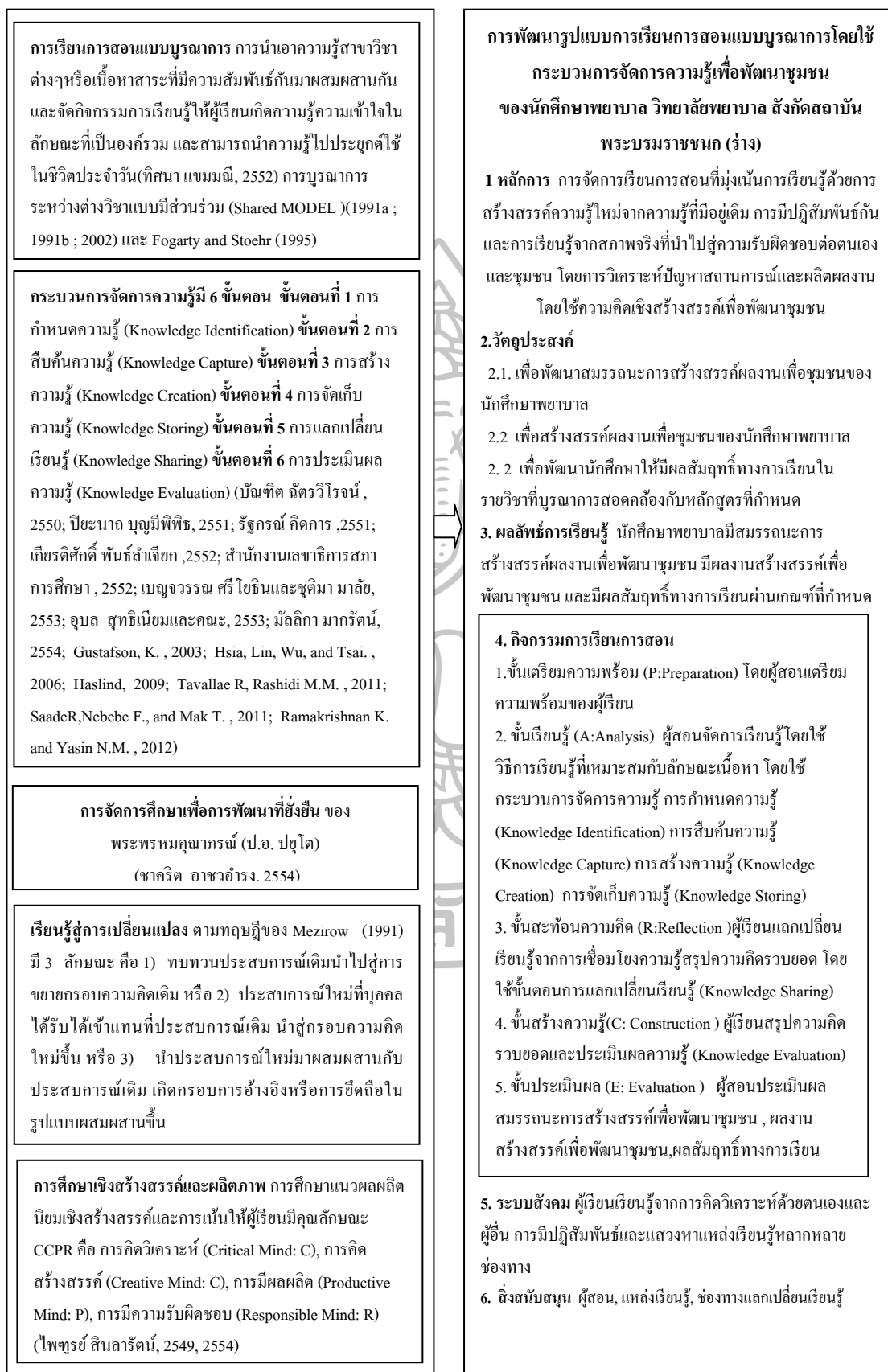
แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (ชาคริต อาชวอรุณ, 2554) การศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเริ่มจากสร้างรากฐานความคิดใหม่ขึ้นมาก่อน การฝึกฝนพัฒนาตนเองของมนุษย์เป็นหลักแกนกลางที่สำคัญที่สุดและเครื่องวัดการพัฒนาของมนุษย์ที่แท้จริง คือ การมีความสามารถยิ่งขึ้นไปในการทำให้ความเป็นอยู่ของมนุษย์และสิ่งทั้งหลายเกื้อกูลประโยชน์กันมากขึ้นเบียดเบียนกันน้อยลงทำให้โลกอุดมสมบูรณ์

6. แนวคิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง

ตามทฤษฎีของ Mezirow (1991) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนปลดปล่อยหรือเป็น อิสระจากกรอบความเชื่อเดิมที่ตนเองเคยยึดถืออยู่ ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ 1) ขยายกรอบการอ้างอิงที่ตนยึดถืออยู่ ซึ่งเกิดจากการเพิ่มเติมรับรู้ในประสบการณ์ใหม่ๆ หรือทบทวนประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของบุคคล นำไปสู่การขยายกรอบความคิดเดิม หรือ 2) เกิดกรอบการอ้างอิงใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นหากประสบการณ์ใหม่ที่บุคคลได้รับได้เข้าแทนที่ประสบการณ์เดิม มีผลให้สิ่งที่บุคคลยึดถือตามประสบการณ์เดิมเปลี่ยนแปลงไปด้วย นำสู่กรอบความคิดใหม่ขึ้น หรือ 3) จัดรูปกรอบการอ้างอิงที่มีอยู่ ซึ่งเกิดเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น ก็ได้ละทิ้งสิ่งที่ตนยึดถือตามประสบการณ์เดิมทั้งหมด แต่ นำประสบการณ์ใหม่มาผสมผสานกับประสบการณ์เดิม เกิดกรอบการอ้างอิงหรือการยึดถือในรูปแบบผสมผสานขึ้น นำไปสู่กรอบความคิดใหม่ที่มีการผสมผสานกับกรอบความคิดเดิมบางส่วน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกมีรูปแบบและองค์ประกอบอย่างไร
3. รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนได้หรือไม่
4. ผลของการถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
3. เพื่อทดสอบใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
  - 3.1 ศึกษาสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น
  - 3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น
  - 3.4 ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการดังนี้
  - 1.1 การวิจัย (Research : R) การศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน

ประชากร

อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานวิทยาลัยพยาบาลพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจำนวน 29 แห่ง ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,350 คน (สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555)

นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ที่สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกทั้งหมด 29 แห่งจำนวนทั้งสิ้น 3,600 คน (สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกและมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 16 แห่ง จำนวน 263 คน

นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 92 คน

1.2 การพัฒนา (Development : D) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ประชากร

นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ที่สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกทั้งหมด 29 แห่งจำนวนทั้งสิ้น 3,523 คน (สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์, 2556)

กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 92 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เนื้อหาในรายวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อการพัฒนาบุษย์ รายวิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาบุษย์ และวิชาศิลปวิทยาเพื่อการพัฒนาบุษย์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งมีขอบเขตประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง คือ

KM 1 วิเคราะห์ข่าว

KM 2 บัณฑิตในศตวรรษที่ 21

KM 3 สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี

KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

4. ขอบเขตด้านเวลา

ใช้ระยะเวลาทดลองรวม 30 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 15 ชั่วโมง และกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน 15 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนการดำเนินการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการและแนวคิดพื้นฐานที่สามารถนำมาใช้สอนในห้องเรียนซึ่งได้รับทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนเพื่อการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาบุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาบุษย์ และวิชาศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาบุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมาเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน โดยบูรณาการจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้กลมกลืนเป็นเรื่องเดียวกัน จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะองค์รวม มาจัดการเรียนการสอนในภาคทดลอง เพื่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เกิดทักษะการแสวงหาความรู้ การสืบค้นข้อมูล ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

กระบวนการจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียน ภาททดลอง จัดการและการคิดเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องขั้นตอนจากการสังเคราะห์กระบวนการจัดการ ความรู้เป็นกระบวนการเรียนการสอนตามขั้นตอนของการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ประการ คือ 1) การกำหนดความรู้ 2) การสืบค้นความรู้ 3) การสร้างความรู้ 4) การจัดเก็บความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) การประเมินผลความรู้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ หมายถึง แบบแผนการจัดการเรียนการสอนซึ่งนำแนวคิดและทฤษฎีการจัดการความรู้มาใช้ในการจัดการ เรียนรู้แบบบูรณาการ

การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน หมายถึง การที่ผู้เรียนนำความรู้และแนวคิดที่ได้ จากการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการจัดทำโครงการ หรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนในหรือนอกสถาบันการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของผู้เรียน (รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการ พัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์) ที่เรียนด้วย รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งประเมินได้จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบ ปรณัย 4 ตัวเลือก

ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาล เกี่ยวกับประโยชน์ของการเรียนรู้ที่ได้รับและการดำเนินกระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบว่า มี ความพึงพอใจอยู่ในระดับใด ประกอบด้วยความพึงพอใจ 3 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้และด้านผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลวัดโดยใช้แบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง ผู้เรียนในชั้นปีที่ 1 ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

ถอดบทเรียน หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการจัดการความรู้ในกิจกรรมการ สร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินโครงการต่อไปโดยสะท้อน การเรียนรู้โดยการอธิบายเหตุการณ์โดยใช้ทฤษฎีระบบจนเกิดผลการปฏิบัติ

วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารของสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ที่เปิดสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการเรียนการสอน โดยสอดคล้องในการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาชีพการพยาบาลได้
2. เป็นแนวทางในการบูรณาการการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล
3. เป็นแนวทางในการบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทฤษฎีที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนให้เป็นหัวข้อการเรียนรู้ใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้สู่การปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการบริการที่ดีมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้รับบริการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
5. เป็นแนวทางในการวิจัยทางการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาในสาขาอื่นๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)
2. แนวคิดการออกแบบและพัฒนารูปแบบ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
5. แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ
6. แนวคิดการพัฒนายั่งยืน
7. แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

รายละเอียดของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. (2555) มีดังต่อไปนี้
ปรัชญาการศึกษาของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

วิทยาลัยพยาบาลพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เป็นวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกมีความเชื่อว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจะช่วยพัฒนาให้พยาบาลเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้างไกล ใฝ่รู้และมีความคิดอย่างเป็นระบบ สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างสุขภาพและแก้ไขปัญหาสุขภาพแบบองค์รวมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเชื่อในองค์ประกอบทางการพยาบาล ดังนี้

ผู้ใช้บริการ หมายถึง บุคคล ครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีศักยภาพในการดูแลตนเองภายใต้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย บุคคลเป็นปัจเจกที่ประกอบด้วยกาย จิต ปัญญา สังคม และจิตวิญญาณเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล

สิ่งแวดล้อม เป็นระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความหลากหลายตามลักษณะทางวัฒนธรรม และมีอิทธิพลต่อสุขภาพและการดูแลสุขภาพของผู้ใช้บริการ

สุขภาพของผู้ใช้บริการ เป็นความสมดุลของร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณที่มีการเปลี่ยนแปลงทุกช่วงวัย ของชีวิตและตามการรับรู้ของบุคคล ซึ่งสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การพยาบาล เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับประชาชนในการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วยในผู้มีภาวะสุขภาพปกติให้การดูแลและการฟื้นฟูสภาพผู้ที่เจ็บป่วยแบบองค์รวม โดยยึดหลักสังคมาศาสตร์และวิทยาศาสตร์บนพื้นฐานของการดูแลอย่างเอื้ออาทร คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพรวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเองแก่บุคคล ครอบครัว กลุ่มคนและชุมชน โดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจก มีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีอิสระในการเลือก การตัดสินใจ มีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

การศึกษาทางการพยาบาล เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน บุคคลครอบครัว และชุมชน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการเรียนรู้ตามสภาพการณ์จริงใช้ชุมชนเป็นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ด้วยกระบวนการทางปัญญา ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ด้วยความสัมพันธ์อันกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ทักษะทางปัญญา ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการปฏิบัติการพยาบาลรวมทั้งมีภาวะผู้นำ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

วัตถุประสงค์ ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

เมื่อสำเร็จการศึกษา บัณฑิตมีคุณลักษณะดังนี้

1. แสดงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แสดงถึงการบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ดังต่อไปนี้
  - 1.1 เคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรีและความเป็นปัจเจกทั้งของตนเองและผู้อื่น
  - 1.2 มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในการดำรงตนและการ

ปฏิบัติงาน

- 1.3 คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
  - 1.4 พัฒนาวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมที่เหมาะสม
  - 1.5 มีภาวะผู้นำรับผิดชอบต่อนหน้าที่ สังคม และพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
  - 1.6 แสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  2. มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานชีวิตและพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่ครอบคลุมทั้งวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ กฎหมายและการปกครองระบอบประชาธิปไตย
  3. มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ทางวิชาชีพการพยาบาล ระบบสุขภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและต่อระบบสุขภาพ
  4. สามารถปฏิบัติหัตถการและมีทักษะการพยาบาล โดยประยุกต์ใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสามารถให้คำปรึกษาทางสุขภาพแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนได้
  5. สามารถปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคการรักษายาบาล การบำบัด และการบรรเทาอาการ และการฟื้นฟูสุขภาพ แก่ผู้ใช้บริการทุกช่วงวัยและทุกภาวะสุขภาพโดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือ
  6. มีความรู้และความเข้าใจสามารถดูแลสุขภาพผู้ป่วยเรื้อรัง โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และกระบวนการวิจัยเบื้องต้น
  7. สามารถปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทร โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย
  8. สามารถปฏิบัติการพยาบาล โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ สิทธิของผู้ป่วยความเป็นปัจเจกบุคคล และความหลากหลายทางวัฒนธรรม
  9. แสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน สามารถบริหารทีมการพยาบาล ทีมสหสาขาวิชาชีพ ในหน่วยบริการสุขภาพและในชุมชนมาตรฐานผลการเรียนรู้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)
- (หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา)

4.1 คุณธรรม จริยธรรม

- 4.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในหลักศาสนา หลักจริยธรรม และจรรยาบรรณ

วิชาชีพตลอดจน สิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก สิทธิผู้บริโภค สิทธิผู้ป่วย ตลอดจนสิทธิของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติการพยาบาล

4.1.2 สามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดี และความชั่วได้

4.1.3 เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

4.1.4 มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง

4.1.5 มีระเบียบวินัย และซื่อสัตย์

4.1.6 ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และมีความสามารถจัดการกับปัญหา

จริยธรรมในการดำรงชีพ และในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล

4.1.7 เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นทั้งในการดำรงตนและการปฏิบัติงาน

4.1.8 ส่งเสริมให้ผู้ป่วย/ผู้ให้บริการ ได้รับรู้ และเข้าใจสิทธิของตนเองเพื่อปกป้อง

สิทธิของตนเองที่จะถูกละเมิด

4.2 ความรู้

4.2.1 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานชีวิตและพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่ครอบคลุมทั้งวิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ กฎหมาย และการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4.2.2 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ทางวิชาชีพการพยาบาล ระบบสุขภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและต่อระบบสุขภาพ

4.2.3 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกระบวนการพยาบาลและการนำไปใช้

4.2.4 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้กระบวนการวิจัย กระบวนการบริหารและการจัดการองค์กร

4.2.5 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาล และระบบจำแนกข้อมูลทางการพยาบาล

4.2.6 มีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของประเทศ และสังคมโลกที่มีผลกระทบต่อภาวะสุขภาพและประชาชน

4.3 ทักษะทางปัญญา

4.3.1 ตระหนักรู้ในศักยภาพและสิ่งที่เป็นจุดอ่อนของตน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาล การสอน การแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และการเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง

4.3.2 สามารถสืบค้น และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

4.3.3 สามารถนำข้อมูล และหลักฐาน ไปใช้ในการอ้างอิง และแก้ไขปัญหาอย่าง
มีวิจารณญาณ

4.3.4 สามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยใช้องค์ความรู้ทางวิชาชีพและที่
เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ใช้ประสบการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ในการ
ให้บริการการพยาบาล

4.3.5 สามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการวิจัย และนวัตกรรมที่
เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา

4.3.6 สามารถพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ
สถานการณ์และบริบททางสุขภาพที่เปลี่ยนไป

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.4.1 สามารถปรับตัวและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใช้บริการ ผู้ร่วมงาน และ
ผู้บังคับบัญชา

4.4.2 สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกทีม ในทีมการพยาบาล ทีม
สุขภาพ และทีมในชุมชนของระบบสุขภาพในบริบทหรือสถานการณ์ที่แตกต่าง

4.4.3 สามารถแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการมีส่วนร่วมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี
ในสถานการณ์ที่หลากหลาย

4.4.4 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคม และพัฒนาตนเอง วิชาชีพ องค์กรและ
สังคมอย่างต่อเนื่อง

4.5 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

4.5.1 สามารถประยุกต์ใช้หลักการ กระบวนการ คณิตศาสตร์และสถิติ ในการพยาบาลอย่าง
เหมาะสม

4.5.2 สามารถแปลงข้อมูลให้เป็นข่าวสารที่มีคุณภาพ รวมทั้งสามารถอ่าน
วิเคราะห์และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

4.5.3 สามารถสื่อสารภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งการพูด การฟัง
การอ่าน การเขียนและการนำเสนอ รวมทั้งสามารถอ่านวารสาร และตำราภาษาอังกฤษอย่างเข้าใจ

4.5.4 สามารถใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานที่จำเป็น

4.5.5 สามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์

4.6 ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

4.6.1 สามารถปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม โดยประยุกต์ใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล รวมทั้งใช้กระบวนการพยาบาล หลักฐานเชิงประจักษ์ และการสื่อสารเชิงบำบัดในการพยาบาลบุคคล ครอบครัว และชุมชน

4.6.2 สามารถปฏิบัติภารกิจสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคการรักษาพยาบาล การบำบัดและการบรรเทาอาการ และการฟื้นฟูสุขภาพ แก่ผู้ใช้บริการทุกภาวะสุขภาพและทุกช่วงวัย รวมทั้งการผดุงครรภ์ ในทุกระดับของสถานบริการสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ (พ.ศ.2528) และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540

4.6.3 สามารถปฏิบัติกรพยาบาลด้วยความเมตตา กรุณา และเอื้ออาทร โดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย

4.6.4 สามารถปฏิบัติกรพยาบาล โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ สิทธิของผู้ป่วย ความเป็นปัจเจกบุคคล และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

4.6.5 แสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติงาน สามารถบริหารทีมการพยาบาล ทีมสหสาขาวิชาชีพ ในหน่วยบริการสุขภาพและในชุมชน
โครงสร้างหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

โครงสร้างหลักสูตร ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

1	หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	30	หน่วยกิต
1.1	กลุ่มวิชาภาษา	15	หน่วยกิต
1.2	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	10	หน่วยกิต
1.3	กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์	4	หน่วยกิต
1.4	กลุ่มพลานามัย	1	หน่วยกิต
2	หมวดวิชาเฉพาะ	108	หน่วยกิต
2.1	กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ	28	หน่วยกิต
2.2	กลุ่มวิชาชีพ	80	หน่วยกิต
	- ทฤษฎี	51	หน่วยกิต
	- ปฏิบัติ	29	หน่วยกิต
3	หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต
	จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	144	หน่วยกิต

ระบบการจัดการศึกษา

1. ระบบ

เป็นระบบทวิภาค ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยภาคการศึกษาต้น ภาคการศึกษาปลาย ภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์

2. การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

มีการจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน ในการเรียนชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 การศึกษาภาคฤดูร้อนใช้เวลาไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์

โดยกำหนดเวลาการคิดหน่วยกิต เป็นดังนี้

ภาคทฤษฎี 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ ใน 1 ภาคการศึกษา

ภาคทดลอง 1 หน่วยกิต ใช้เรียน/ทดลอง 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ ใน 1 ภาคการศึกษา

ภาคปฏิบัติ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียน/การปฏิบัติงาน 4-6 ชั่วโมง/สัปดาห์ใน 1 ภาคการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาเต็มเวลา 4 ปี รวมเป็น 8 ภาคการศึกษาปกติ และ 3 ภาคฤดูร้อน

การวัดและประเมินผลการศึกษา

เกณฑ์การวัดผล ใช้ระเบียบสถาบันพระบรมราชชนกว่าด้วยการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด พ.ศ.2552 ข้อ 13 การวัดและประเมินผลการศึกษา ร่วมกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2552 และระเบียบการวัดและประเมินผลการศึกษา ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

อัตลักษณ์

วิทยาลัยกำหนดอัตลักษณ์ของบัณฑิตสอดคล้องกับอัตลักษณ์บัณฑิตของสถาบันพระบรมราชชนกคือ “บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” ซึ่งหมายถึง การให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ ที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะของผู้ที่มีจิตบริการ ใช้การคิดวิเคราะห์ ในการให้บริการและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ

กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดในการจัดการศึกษา มองระบบการศึกษาวออกเป็น 3 มิติ ประกอบด้วย มิติที่ 1 เป็นมิติเนื้อหา มีมิติย่อยดังนี้

1. มิติด้านมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมความรัก และความสุข
2. มิติด้านภาวะสุขภาพ เริ่มตั้งแต่สุขภาพดี เบี่ยงเบนเล็กน้อย เจ็บป่วย จนถึง เจ็บป่วยวิกฤต (Health illness Continuum)
3. มิติด้านผู้รับบริการ ประกอบด้วย บุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม
4. มิติด้านภาวะผู้นำ ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
5. มิติด้านพัฒนาการของชีวิต (Life Span) ตั้งแต่เกิดจนตาย
6. มิติด้านการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์

มิติที่ 2 เป็นมิติของบทบาทพยาบาลในการให้บริการการพยาบาล 4 มิติ คือ การส่งเสริมสุขภาพ (Promotion) การป้องกันโรค (Prevention) การฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) และการดูแลรักษา (Care) โดยใช้กระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล

มิติที่ 3 เป็นมิติของการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนจะเริ่มตั้งแต่ง่ายไปยาก โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student Center) ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning : SDL) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking : CT) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning : LLL)

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ปี พ.ศ.2555

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว บัณฑิตมีคุณธรรม ความรู้และความสามารถ ดังนี้

1. แสดงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ดังต่อไปนี้
  - 1.1 เคารพในคุณค่า ศักดิ์ศรีและความเป็นปัจเจกทั้งของตนเองและผู้อื่น
  - 1.2 มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพในการดำรงตนและการปฏิบัติงาน
  - 1.3 คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทั้งที่เกี่ยวกับการปฏิบัติพยาบาลและสถานการณ์ทั่วไป
  - 1.4 มีภาวะผู้นำ สามารถบริหารจัดการตนเองและงานที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 1.5 มีสุขภาพและวุฒิภาวะทางอารมณ์
  - 1.6 แสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต
  - 1.7 มีทัศนคติที่ดีและมีศรัทธาต่อวิชาชีพการพยาบาล

2. มีความรอบรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง สามารถประยุกต์ใช้ได้
อย่างเหมาะสมในการปฏิบัติการพยาบาลขั้นพื้นฐานและศึกษาต่อในระดับสูง

3. ปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการทุกช่วงวัย ทุกภาวะสุขภาพ ทุกระดับของสถานบริการ
สุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานของความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์และความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรมโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล และหลักฐานเชิงประจักษ์ภายใต้กฎหมาย
และจรรยาบรรณวิชาชีพ

4. รักษาพยาบาลเบื้องต้นและการส่งต่อได้ตามขอบเขตวิชาชีพการพยาบาล

5. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีทางการพยาบาลที่ทันสมัยได้
อย่างต่อเนื่อง

6. พัฒนาศักยภาพของบุคคล ครอบครัว ชุมชน ให้สามารถดูแลตนเองทางด้านสุขภาพตาม
บริบทและวิถีการดำรงชีวิตได้

7. ร่วมทำวิจัยและเลือกใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลได้

8. เลือกใช้แหล่งทรัพยากร นวัตกรรม เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการ
ปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม

9. สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. อนุรักษ์และร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพได้

รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาตนุมนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาตนุมนุษย์และ
สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนุมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

ความสำคัญของการบูรณาการและการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการบูรณาการจะช่วยให้เกิด
การเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ทำอยู่เดิมให้ได้ผลยิ่งขึ้นช่วยสร้างความสมดุลและความครบถ้วน
ลดปัญหาความขาดแคลนก่อให้เกิดการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งการสร้างคนให้เป็นบัณฑิต
ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีชีวิตอยู่ด้วยปัญญา

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ส่งผลให้วิถีชีวิตประจำวันของผู้เรียนมี
ความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ไม่ได้แยกส่วนออกจากกันเป็นเรื่องราว แบบรายวิชา ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี
ขึ้นและเรียนรู้ด้วยความหมายเมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิต ทุกคนมีสิทธิเท่ากันในการแสวงหา
พึงพึงผู้สอนน้อยลง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องเลือกเฉพาะสาระที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่
ผู้เรียนต้องการ โดยใช้เวลาเท่าเดิม ไม่มีหลักสูตรวิชาใดเพียงวิชาเดียวที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหา
ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกันจะช่วยลด
ความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ลดระยะเวลาเรียน ลดภาระงานผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยมี

1. ผู้เรียนได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดและความคิดรวบยอด สามารถแบ่งปัน
รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการขยายความรู้ของตนเองให้กว้างขึ้น ส่งผลให้มีความ
รับผิดชอบและร่วมมือในการเรียนรู้มากขึ้น

2. ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนในการเรียนรู้ สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ
ต่างๆ อย่างหลากหลาย

3. การประเมินผลเป็นไปในสภาพจริง มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการนำไปใช้จริง
ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตร

วิชา	การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนา มนุษย์ 2(1-2-3)	สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ 3(2-2-5)	ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ 2(1-2-3)
รายวิชาที่ต้อง เรียนพร้อมกัน	1.สังคมศึกษาเพื่อพัฒนา มนุษย์ 2.ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนา มนุษย์	1.ศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ 2.ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนา มนุษย์	1.ศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ 2.สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์
จุดมุ่งหมายของ รายวิชา	อธิบายความรู้ความหมาย ความสำคัญ และค้นคว้าหา ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา การศึกษาทั่วไปและวิชาชีพหรือ วิชาเฉพาะได้ โดยมีกรคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม กับจิตใจ เหตุปัจจัยและแนวทาง แก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนา ตนเอง รวมทั้งคุณสมบัติของ บัณฑิตที่พึงประสงค์	1.อธิบายความรู้พื้นฐานและ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่ เกี่ยวข้องกับหัวข้อ/ประเด็น/ กรณีศึกษา/ปัญหาที่หยิบยกขึ้นมา ศึกษา 2. สามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับ จากอาจารย์และจากการค้นคว้า เพิ่มเติม ผสมผสานกับแนวคิดที่ ได้รับจากรายวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อพัฒนามนุษย์ เพื่อวิเคราะห์/ สังเคราะห์เหตุปัจจัย 3. กำหนดแนวทางการป้องกัน/ แก้ปัญหา และการส่งเสริม/พัฒนา ให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องในตนเองและ สังคม	1.อธิบายความรู้พื้นฐานและค้นคว หาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับ หัวข้อ/ประเด็น/ กรณีศึกษา/ ปัญหา ที่หยิบยกขึ้นมาให้ศึกษา 2.ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจาก อาจารย์และจากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผสมผสานกับแนวคิดที่ได้จาก รายวิชา สม.1101 และ สม.1102 เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์เหตุปัจจัย 3. กำหนด แนวทาง การป้องกัน/ แก้ไขปัญหา และการส่งเสริม/ พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ตั้งมถูกต้องขึ้น ในตนเองและสังคมได้
คำอธิบายรายวิชา	มนุษย์และพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งพฤติกรรม ความคิด และ การเรียนรู้ ความสามารถในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ การแก้ไขปัญหและความทุกข์ที่ เกิดขึ้นภายใต้บริบทชีวิต สุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ ของแต่ละบุคคล รวมถึง ความสัมพันธ์ในเชิงสังคม ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งมี อิทธิพลต่อการดำรงชีวิต	1.หลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่ เกี่ยวข้องกับสถานการณ์/ เหตุการณ์ / ปัญหาที่สำคัญของ สังคมไทยและสังคมโลก อาทิ วิวัฒนาการของอารยธรรมและ เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบ เศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ	มนุษยภาพในอดีต ปัจจุบัน และ อนาคต เหตุการณ์ / สถานการณ์ / ปัญหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการที่สำคัญ ทางด้านศิลปวิทยาการของประเทศ ไทยและของโลก แนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง การวิเคราะห์เหตุปัจจัย และผลกระทบของเหตุการณ์ / สถานการณ์ / ปัญหา และการ สังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกัน ปัญหา หรือแนวทางปรับปรุง พัฒนาเหตุการณ์ / สถานการณ์ / เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การประยุกต์ความรู้เพื่อ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา กรณีศึกษา

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตร (ต่อ)

วิชา	การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนา มนุษย์ 2(1-2-3)	สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนา มนุษย์ 3(2-2-5)	ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนา มนุษย์ 2(1-2-3)
คำอธิบายรายวิชา		2. การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์/สถานการณ์/ปัญหา และการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหา หรือแนวทางปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์/สถานการณ์/เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การประยุกต์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากรณีศึกษา	
หัวข้อ/ รายละเอียด	บทที่ 1 การการศึกษาทั่วไปกับ ความเป็นบัณฑิต - ความสัมพันธ์ระหว่างวิชา การศึกษาทั่วไป/วิชาชีพ - คุณสมบัติของบัณฑิต	บทที่ 1 วิวัฒนาการของอารยธรรม และเหตุการณ์สำคัญใน ประวัติศาสตร์ อียิปต์ จีน อินเดีย ไทย กรีก โรมัน	บทที่ 1 การพัฒนาศิลป-วิทยาการ : อิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์
	บทที่ 2 บทบาทบัณฑิตต่อสังคม และธรรมชาติแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ความเป็นมิตร สิ่งแวดล้อม ความเป็นมิตร	บทที่ 2 ระบบการเมืองการ ปกครองและรัฐบาล - รูปแบบการปกครอง - ความคิดทางการเมือง - รัฐธรรมนูญ-กบฏ ปฏิวัติ รัฐประหารไทย	บทที่ 2 การพัฒนาศิลปวิทยาการ: ปัญหา/ผลกระทบ
	บทที่ 3 การศึกษาทั่วไปกับการ พัฒนาความเป็นบัณฑิต	บทที่ 3 ระบบเศรษฐกิจ กับปัญหา ของประเทศไทยและของโลก - โลกาภิวัตน์กับเศรษฐกิจ - พัฒนาเศรษฐกิจไทย - โครงสร้างเศรษฐกิจไทยใน ปัจจุบัน - เศรษฐกิจพอเพียง	บทที่ 3 การบริหารจัดการสำหรับ คนยุคใหม่
	บทที่ 4 แกนกลางของการ พัฒนาศักยภาพบัณฑิต	บทที่ 4 ศิลปวัฒนธรรม/ภูมิปัญญา กับคนยุคใหม่ - ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญากรีก อินเดีย ยุโรป จีน	บทที่ 4 นันทนาการเพื่อสุขภาพ

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตร (ต่อ)

วิชา	การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ 2(1-2-3)	สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ 3(2-2-5)	ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ 2(1-2-3)
หัวข้อ/ รายละเอียด	บทที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ	บทที่ 5 ศาสนา จริยธรรม และปัญหาสังคมยุคโลกาภิวัตน์ - ปัญหาสิทธิสตรี - ปัญหาฆราวาสภิบาล - ปัญหาสันติภาพ (ของศาสนาพุทธ, คริสต์, อิสลาม)	บทที่ 5 ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยและของโลก
	บทที่ 6 การนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการมองตัวเอง การมอบหมายงาน โครงการ	บทที่ 6 สุขภาพ และสังคม - ข้อกำหนด/ปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับสุขภาพ - มิติทางสังคมของสุขภาพและความเจ็บป่วย - การประยุกต์แนวคิด/ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับปัญหาสุขภาพ	บทที่ 6 วิถีชีวิตยุคใหม่
	บทที่ 7 จัดดำเนินงานโครงการของกลุ่ม	บทที่ 7 มนุษย์: ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคม - มนุษย์และวัฒนธรรม - ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา - ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม	บทที่ 7 การประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” กรณีศึกษา “โครงการพระราชดำริ”
		บทที่ 8 ปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุ - ปัญหาเด็กวัย- ปัญหาสตรี - ปัญหาผู้สูงอายุ	
งานที่จะใช้ประเมินผลผู้เรียน	ภาคทฤษฎี สอบกลางภาค, ปลายภาค - รายงาน - นำเสนอโครงการที่มีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและการนำเสนอ	ภาคทฤษฎี สอบกลางภาค, ปลายภาค - รายงาน - นำเสนอโครงการที่มีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและการนำเสนอ	ภาคทฤษฎี สอบกลางภาค, ปลายภาค - รายงาน - นำเสนอโครงการที่มีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและการนำเสนอ

ตารางที่ 2 โครงสร้างเนื้อหารายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ และ ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้

สาระการเรียนรู้	หลักสูตร	
	ทฤษฎี	ทดลอง
บทที่ 1 การพัฒนาความเป็นบัณฑิต 1.การพัฒนาศิลป-วิทยาการ : อิทธิพลต่อวิถีชีวิตมนุษย์ 2.การพัฒนาศิลปวิทยาการ:ปัญหา/ผลกระทบ 3.การศึกษาทั่วไปกับความเป็นบัณฑิต - ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาการศึกษาทั่วไปวิชาชีพ - คุณสมบัติของบัณฑิต 4.การศึกษาทั่วไปกับการพัฒนาความเป็นบัณฑิต 5.แกนกลางของการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต	- - 1 1 1	1.5 1.5 2 2 2
บทที่ 2 วิถีชีวิตยุคใหม่ 1.วิวัฒนาการของอารยธรรมและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ อียิปต์ จีน อินเดีย ไทย กรีก โรมัน 2.ศิลปวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาของคนยุคใหม่ - ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญากรีก - ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาอินเดีย - ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญายุโรป - ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาจีน 3. มนุษย์:ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคม - มนุษย์และวัฒนธรรม - ความขัดแย้งและการแก้ปัญหา - ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้:ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม 4. ศาสนา จริยธรรม และปัญหาสังคมยุคโลกาภิวัตน์ - ปัญหาสิทธิสตรี - ปัญหาธรรมชาติบำบัด - ปัญหาสันติภาพ (ของศาสนาพุทธ, คริสต์, อิสลาม)	1 4 4 4	2 4 4 4

ตารางที่ 2 โครงสร้างเนื้อหารายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ และ ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี (ต่อ)

สาระการเรียนรู้	หลักสูตร	
	ทฤษฎี	ทดลอง
บทที่ 3 ปัญหาของไทยและของโลก 1. สิ่งแวดล้อมบทบาทบัณฑิตต่อสังคมและธรรมชาติแวดล้อม สิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อ 2. สุขภาพ และสังคม - ข้อกำหนด/ปัจจัยทางสังคมเกี่ยวกับสุขภาพ - มิติทางสังคมของสุขภาพและความเจ็บป่วย - การประยุกต์แนวคิด/ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์กับปัญหาสุขภาพ 3. ปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุ - ปัญหาเด็ก - ปัญหาวัยรุ่น - ปัญหาสตรี - ปัญหาผู้สูงอายุ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ 5. นันทนาการเพื่อสุขภาพ	1 4 4 1 2	2 4 4 2 4
บทที่ 4 การบริหารจัดการสำหรับคนยุคใหม่ 1. ระบบการเมืองการปกครอง - รัฐและรัฐบาล - รูปแบบการปกครอง - ความคิดทางการเมือง - รัฐธรรมนูญ-กบฏ ปฏิวัติรัฐประหารไทย 2. ระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก - โลกทัศน์กับเศรษฐกิจ - พัฒนาเศรษฐกิจไทย - โครงสร้างเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน - เศรษฐกิจพอเพียง 3. การประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” - กรณีศึกษา “โครงการพระราชดำริ”	4 4 -	4 4 6
บทที่ 5 การเขียน โครงการและสร้างสรรค์ผลงาน 1. การนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการมองตัวเอง การ มอบหมายงาน โครงการ 2. จัดดำเนินงาน โครงการของกลุ่ม 3. การเขียน โครงการ แบบ PDCA 4. โครงการกับการประกันคุณภาพการศึกษา 5. การบริหารจัดการงบประมาณใน โครงการ 6. การสรุปโครงการ	7	15

จากเนื้อหาของหลักสูตรและความสัมพันธ์ของเนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตร สรุปได้ว่าการบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เป็นการปรับเนื้อหาวิชาเดิม 3 วิชา ที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบแยกส่วนมาเชื่อมโยงกันระหว่างเนื้อหาสาระในแต่ละวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายความรู้พื้นฐานและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ ประเด็นหรือกรณีศึกษาต่างๆ และสามารถประยุกต์ความรู้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เหตุปัจจัยพร้อมทั้งกำหนดแนวทางการป้องกัน แก้ปัญหา และการส่งเสริม พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องในตนเองและสังคม

2. แนวคิดการออกแบบและพัฒนารูปแบบ

ในการออกแบบและพัฒนารูปแบบต่างๆ ที่ใช้ในทางการศึกษา มีการนำวิธีการเชิงระบบ (system approach) มาใช้ ทั้งนี้เนื่องจาก “ระบบ” ช่วยให้การดำเนินงานต่างๆ เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย (ทิสนา เขมมณี 2550: 197) ระบบเป็นกลุ่มองค์ประกอบที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มุ่งไปสู่จุดหมายเดียวกัน ดังนั้น การนำวิธีการเชิงระบบไปใช้กับการออกแบบจะยิ่งช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการนำไปสู่จุดมุ่งหมายทางการศึกษาได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การตรวจสอบข้อมูลที่ป้อนกลับสู่ระบบเป็นการควบคุมการทำงานของระบบ ทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเกิดขึ้นอย่างคล่องตัวและราบรื่น (Kruse, 2012) แบบจำลองที่ใช้ในการออกแบบทางการศึกษามีอยู่มากมาย ในที่นี้ผู้วิจัยได้ทบทวนแบบจำลองเชิงระบบ 2 แบบ ดังนี้

1. แบบจำลองการออกแบบการสอน The ADDIE Model เป็นแบบจำลองที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน (Kruse, 2012) คือ

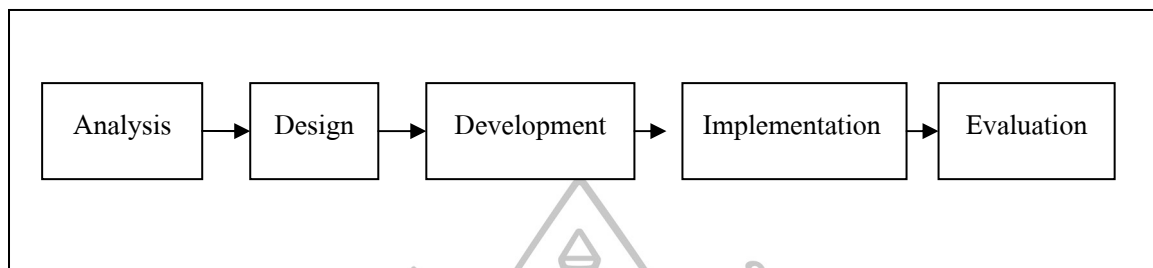
1.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและขอบเขตในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ระบุกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ การเลือกสื่อและวิธีการจัดการเรียนการสอน

1.3 ขั้นตอนการพัฒนา (Development) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาเครื่องวัดและประเมินผล

1.4 ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรม และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.5 ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับ สำหรับการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

ภาพที่ 2 แบบจำลอง The ADDIE Model

ที่มา: Kruse, Kevin. (2012). **Instruction to Instructional Design and the ADDIE Model.**

[Online]. Accessed 19 June 2012. Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art1_1.htm

แรกของการออกแบบในแบบจำลองนี้ เป็นการกำหนดความต้องการให้ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้าง เมื่อเรียนจบบทเรียนแล้ว เป้าหมายการเรียนการสอนอาจได้มาจากบัญชีรายการเป้าหมาย ได้มาจากการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (performance analysis) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (needs assessment) จากประสบการณ์การปฏิบัติงานที่พบว่าเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียน หรือเป็นความต้องการในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่

2.2 วิเคราะห์การเรียนการสอน (analyze instruction) หลังจากการกำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนแล้ว เป็นขั้นที่ต้องวิเคราะห์ว่าจะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไรหากกำหนดเป้าหมายไว้ เช่นนั้น ด้วยการวิเคราะห์ไปที่ระดับขั้นตอน และในขั้นตอนสุดท้ายของการวิเคราะห์การเรียนการสอน เป็นการกำหนดว่า ทักษะ ความรู้ และเจตคติ ที่รู้จักกันในชื่อว่า พฤติกรรมนำเข้า (entry behavior) อะไรบ้างที่ผู้เรียนต้องสามารถทำได้ก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอนครั้งนี้

2.3 วิเคราะห์ผู้เรียนและบริบท (analyze learners and contexts) นอกจากการวิเคราะห์เป้าหมายการเรียนการสอนแล้ว ยังมีการวิเคราะห์ที่ต้องดำเนินการไปแบบคู่ขนาน คือ การวิเคราะห์ผู้เรียนและบริบท ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะ และบริบทต่างๆ ที่ต้องใช้ ลักษณะต่างๆ เช่น ทักษะ ความชอบ เจตคติของผู้เรียนจะถูกกำหนดด้วยคุณลักษณะของสถาบัน และแหล่งฝึกทักษะ ข้อมูลที่สำคัญเหล่านี้จะมีผลต่อความสำเร็จในแต่ละขั้นตอนของแบบจำลอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นการพัฒนากลยุทธ์การสอน

2.4 เขียนวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติ (write performance objective) ขั้นตอนนี้ขึ้นอยู่กับขั้นการวิเคราะห์การเรียนการสอน และพฤติกรรมนำเข้าที่ระบุไว้ เป็นการเขียนระบุให้ชัดเจนว่า ผู้เรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้างในด้านความรู้และการปฏิบัติเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนแล้ว ข้อความที่เขียนขึ้นนี้ได้มาจากทักษะที่ระบุไว้ในขั้นการวิเคราะห์การเรียนการสอน ขั้นตอนนี้จึงเป็นการระบุทักษะที่ต้องเรียนรู้ เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติในการพัฒนาทักษะ และเกณฑ์ที่บ่งชี้การบรรลุความสำเร็จ

2.5 พัฒนาเครื่องมือประเมินผล (develop assessment instrument) ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือประเมินผลนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว คือ สามารถวัดความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามความต้องการ จุดเน้นหลัก คือ ทักษะที่ระบุในวัตถุประสงค์ กับทักษะที่ต้องการประเมินมีความสอดคล้องกัน

2.6 พัฒนากลยุทธ์การสอน (develop instructional strategy) เป็นการกำหนดกลยุทธ์ที่ต้องใช้ในการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ กลยุทธ์จะเน้นองค์ประกอบของการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ 1) กิจกรรมก่อนเรียน 2) การนำเสนอเนื้อหา 3) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และ 4) การประเมินผลและติดตามกิจกรรมการเรียนรู้ กลยุทธ์ควรอยู่ภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้ และผลการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ ลักษณะของสื่อ อุปกรณ์การเรียนที่ต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื้อหาที่จะสอน และลักษณะของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ใช้สำหรับการพัฒนา การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และแผนการสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน สื่อการสอน การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เช่น เว็บไซต์ หรือหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ

2.7 พัฒนาและเลือกสื่อการเรียนการสอน (develop and select instructional materials) เป็นขั้นตอนของการใช้กลยุทธ์การสอนในการกำหนดการจัดการเรียนการสอน อันประกอบด้วย คู่มือผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล (สื่อการเรียนการสอน รวมถึงสื่อทุกชนิด เช่น คู่มือครู หน่วยการเรียนรู้ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ วิดีโอเทป คอมพิวเตอร์ เว็บเพจ สำหรับการเรียนทางไกล ฯลฯ) การตัดสินใจเลือกสื่อขึ้นอยู่กับชนิดของผลลัพธ์การเรียนรู้ และการเข้าถึงสื่อเหล่านั้น

2.8 ออกแบบและประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน (design and conduct formation evaluation of instruction) หลังจากการออกแบบการสอนเรียบร้อยแล้ว จึงเป็นขั้นของการประเมินผล โดยการรวบรวมข้อมูลที่ใช้เพื่อระบุวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ การประเมินผลรายบุคคล การประเมินกลุ่มย่อย และการประเมินผลการทดสอบภาคสนาม (field-trial evaluation) แต่ละประเภทของการประเมินผล ทำให้ผู้ออกแบบต้องเตรียมแบบประเมินที่แตกต่างกันออกไปสำหรับการปรับปรุงการเรียนรู้อีก

2.9 ทบทวนการจัดการเรียนการสอน (revise instruction) ขั้นตอนสุดท้ายของการออกแบบ และกระบวนการพัฒนา (และเป็นขั้นแรกของการเริ่มต้นใหม่ของกระบวนการ) คือ ขั้นการทบทวน การจัดการเรียนการสอน ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ถูกสรุปและตีความเพื่อระบุ ประสิทธิภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนในการบรรลุวัตถุประสงค์ และบ่งบอกถึงปัจจัยที่ทำให้ การจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ เส้นที่ลากเชื่อมโยงไปยังขั้นตอนต่างๆ ในภาพที่ 1 ชี้ให้เห็นว่า ข้อมูลจากการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนไม่ได้นำไปใช้เพียงการปรับปรุงการสอนเท่านั้น แต่ใช้สำหรับการตรวจสอบเข้าถึงความเชื่อถือได้ของการวิเคราะห์การเรียนการสอน และเป็นข้อ สมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมนำเข้า และคุณลักษณะของผู้เรียน และอาจจำเป็นต้องตรวจสอบซ้ำ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และการจัดทำแบบทดสอบ

2.10 ออกแบบและการประเมินผลภายหลังการเรียนการสอน (design and conduct summative evaluation) แม้ว่าการประเมินผลภายหลังการเรียนการสอน เป็นการรวบรวมการ ประเมินประสิทธิภาพของการเรียนการสอน แต่โดยทั่วไปไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ออกแบบ ขั้นตอนนี้เป็น การประเมินค่า หรือคุณค่าของการเรียนการสอน และปรากฏเฉพาะ หลังจากการสอนเสร็จสิ้นและได้ประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนในระหว่างกระบวนการ เรียนร้อยแล้ว และเป็น การทบทวนการบรรลุถึงมาตรฐานที่ผู้ออกแบบได้กำหนดไว้ด้วย

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน

ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Instructional Model ซึ่งมีนักวิชาการ หลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Joyce and Weil (1986) ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบการเรียนการสอนว่าเป็นแผน (Plan) หรือแบบ (Pattern) ซึ่งสามารถใช้เพื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือการสอนพิเศษเป็น กลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการสอน ซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรม คอมพิวเตอร์หรือหลักสูตรรายวิชา แต่ละรูปแบบจะให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่ช่วยให้ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน

ต่อมาในปี ค.ศ.1996 Joyce and Weil (1996) ได้กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็น รูปแบบที่แท้จริงของการเรียนรู้ที่ผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาข้อมูล ความคิด ทักษะค่านิยม และการแสดงออก รวมทั้งการให้แนวทางของวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน โดย คาดหวังว่า การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ อย่างคล่องแคล่วและมีประสิทธิผลในอนาคต ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการที่ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ โดยกระบวนการเรียนอย่างรอบรู้

ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. แนวคิดและหลักการของรูปแบบ ซึ่งกล่าวถึงความเชื่อ และแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดและหลักการจะเป็นตัวชี้้นำในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

2. จุดประสงค์ของรูปแบบ เป็นการระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. เนื้อหาเป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่จะใช้ในการเรียนการสอน

4. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงกิจกรรม วิธีการ และขั้นตอนการปฏิบัติในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

5. การวัดและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญส่วนสุดท้ายของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนที่จะบอกว่าการดำเนินการตามรูปแบบการเรียนการสอนนั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่

ต่อมาในปี ค.ศ. 2004 Joyce, Weil and Calhoun (2004) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นการบรรยายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมของผู้สอนขณะที่ใช้รูปแบบการสอนนั้นๆ โดยรูปแบบการเรียนการสอนจะมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบก็จะมีเป้าหมายต่างๆ กันไป เช่น เป้าหมายเกี่ยวกับการวางหลักสูตร การวางแผนหน่วยการเรียน บทเรียน การออกแบบสื่อการสอนต่างๆ รวมถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และนักวิชาการทั้งสามได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการเสนอภาพเหตุการณ์ในห้องเรียน (Scenario) เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนแต่ละแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีองค์ประกอบสี่ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) มี 4 ตอนประกอบด้วย

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกัน

2. รูปแบบของสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทผู้สอน ผู้เรียนและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในแต่ละรูปแบบ บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบการสอน

3. หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระและไม่มี การประเมินว่าถูกหรือผิด

4. ระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่น การสอนฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ด้วยอุปกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดใช้กับผู้เรียนระดับใดจึงจะเหมาะสม

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturant Effects) เป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละรูปแบบจะเกิดอะไรบ้างกับผู้เรียน โดยผลทางตรงมาจากการสอนของผู้สอนที่จัดขึ้นตามขั้นตอน หรือผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นแฝงไปกับผลการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในห้องเรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แผนหรือแบบ หรือ โครงสร้างที่ได้รับการจัดไว้ตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหรือแนวคิดต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสำคัญของวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ทีละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งรูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ ที่จะสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้นๆ โดยรูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญๆ คือ 1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน 2) มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบ ให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ และ 4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การออกแบบระบบการเรียนการสอน

การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design: ISD) เป็นการจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนให้เป็นระเบียบตามแนวคิดที่กำหนด ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอนจะเป็นการสร้างระบบขึ้นใหม่ หรืออาจเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิมให้

โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (2555) ได้อธิบายถึงรูปแบบการออกแบบระบบการเรียนการสอนโดยใช้หลักการพื้นฐานในการออกแบบที่เรียกว่า ADDIE Model ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการออกแบบระบบการเรียนการสอน ในขั้นตอนนี้ผู้ออกแบบจะต้องกำหนดความจำเป็นในการเรียนทำการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนการสอน คุณลักษณะของผู้เรียน และวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตของบทเรียนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การกำหนดความจำเป็น (Need Analysis) คือ การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเลือกว่าควรจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอะไร โดยอาจหาข้อมูลจากความต้องการของผู้เรียน หรืออาจหาข้อมูลจากปัญหาขัดข้องหรืออุปสรรคที่ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และพิจารณาว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องจัดการเรียนการสอน หากจำเป็นหรือสมควรจัด ควรจัดการอย่างไร

1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา หรือกิจกรรมการเรียนการสอน (Content/Task Analysis) คือการวิเคราะห์เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ครอบคลุมหรือสอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็นในการเรียนการสอน โดยพิจารณาอย่างละเอียดและรอบคอบว่าเนื้อหามีอะไรบ้าง อาจจัดแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยๆ เพื่อให้มีความชัดเจน กำหนดเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน (Analyze Learner Characteristic) เป็นการวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นข้อมูลสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยควรวิเคราะห์ทั้งลักษณะทั่วไปเช่น อายุ ระดับความรู้ความสามารถ เพศสังคม วัฒนธรรม เป็นต้น และควรวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนด้วย เช่น ความรู้พื้นฐานทักษะความชำนาญหรือความถนัดรูปแบบการเรียน ทักษะคิด เป็นต้น

1.4 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ (Analyze Objective) วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน คือ จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนรู้ว่าเมื่อเรียนบทเรียนนั้นๆ แล้วจะเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง ดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์จึงต้องมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดและรอบคอบ โดยอาจกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนก่อน แล้วจึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถประเมินผลได้ชัดเจนว่าผู้เรียนบรรลุผลการเรียน

2. การออกแบบ (Design) เป็นกระบวนการกำหนดว่าจะดำเนินการเรียนการสอนอย่างไร โดยมีเขียนวัตถุประสงค์ จัดทำลำดับขั้นตอนของการเรียนกำหนดวิธีสอน เลือกสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และกำหนดวิธีการประเมินผลว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

3. การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการดำเนินการพัฒนาหรือสร้างแผนการเรียนการสอน เลือกใช้สื่อการเรียนการสอน โดยพิจารณาสื่อที่มีอยู่ว่าเหมาะสมที่จะใช้ ควรปรับปรุงก่อนใช้หรือควรต้องสร้างสื่อใหม่ และทำการประเมินผลขณะดำเนินการพัฒนาหรือสร้างเพื่อปรับปรุง/แก้ไขให้ได้ระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

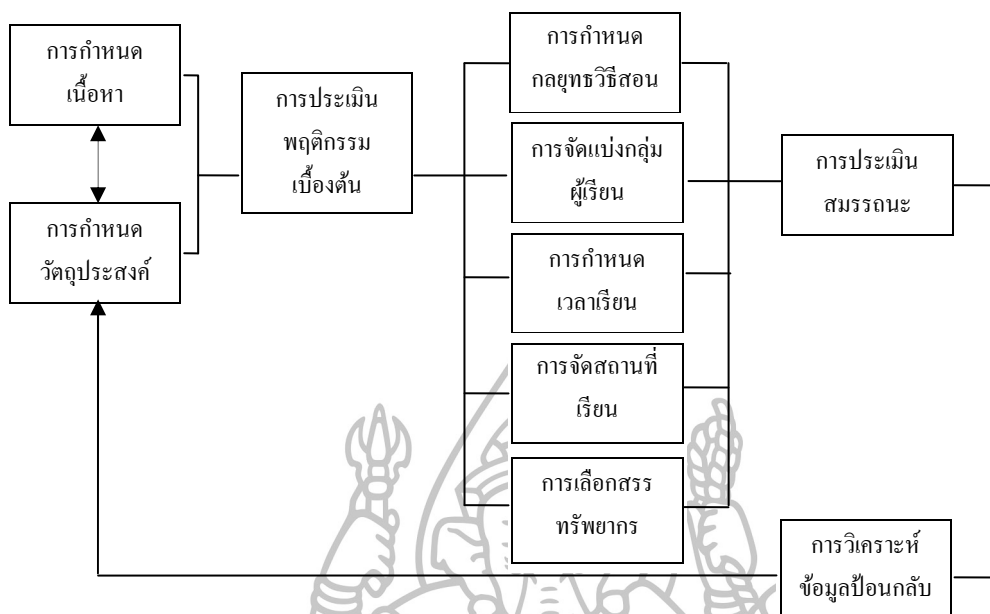
4. การนำไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นตอนของการดำเนินการเรียนการสอนตามที่ได้ทำการออกแบบและพัฒนา

5. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการออกแบบระบบการเรียนการสอน เพื่อประเมินผลขั้นตอนต่างๆ ว่าเป็นไปตามที่ได้วางแผนหรือไม่ และทำการปรับปรุง/แก้ไขให้ได้ระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบการเรียนการสอน

กระบวนการในขั้นตอนต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้ นับว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการออกแบบระบบการเรียนการสอนที่ใช้กันทั่วไป ซึ่งมีนักวิชาการจำนวนมากใช้หลักการพื้นฐานเหล่านี้สร้างรูปแบบ (ระบบ) การเรียนการสอนขึ้นมา สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนที่จะนำเสนอต่อไปนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะรูปแบบที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในงานวิจัยครั้งนี้ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนของ Gerlach and Ely (1980: 160 - 162) เป็นรูปแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไป แบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนของ Gerlach and Ely

ที่มา: Gerlach, V.S., & Ely, D.P, **Teaching & Media: A Systematic Approach**. 2nd ed.

(Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall Incorporated, 1980)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Specification of Objectives) รูปแบบการสอนนี้เริ่มต้นการสอนด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนขึ้นมาก่อนว่าควรเป็น “วัตถุประสงค์เฉพาะ” หรือเป็น “วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม” ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและผู้สอนวัดหรือสังเกตได้

2. การกำหนดเนื้อหา (Specification of Content) เป็นการเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และบรรลุถึงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้

3. การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น (Assessment of Entry Behaviors) เป็นการประเมินก่อนการเรียน เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและภูมิหลังของผู้เรียนก่อนที่จะเรียนเนื้อหานั้นๆ ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะสอนนั้นมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

4. การกำหนดกลยุทธ์ของวิธีการสอน (Determination of Strategy) การกำหนดกลยุทธ์เป็นวิธีการของผู้สอนในการใช้ความรู้ เลือกทรัพยากร และกำหนดบทบาทของผู้เรียนในการเรียน ซึ่งเป็นแนวทางเฉพาะเพื่อช่วยให้สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนการสอนนั้น วิธีการสอนตามกลยุทธ์นี้แบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

4.1 การสอนแบบเตรียมเนื้อหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยสมบูรณ์ทั้งหมด (Expository Approach) เป็นการสอนที่ผู้สอนป้อนความรู้ให้ผู้เรียนโดยใช้สื่อต่างๆ และจากประสบการณ์ของผู้สอน การสอนแบบนี้ ได้แก่ การสอนแบบบรรยายหรือการสอนแบบอภิปราย โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องค้นคว้าหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองแต่อย่างใด

4.2 การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ หรือ แบบไต่ถาม (Discovery or Inquiry Approach) เป็นการสอนที่ผู้สอนมีบทบาทเพียงเป็นผู้เตรียมสื่อและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเรียน เป็นการจัดสภาพการณ์ในการเรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้โดยผู้เรียนต้องค้นคว้าหาความรู้เอง

5. การจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียน (Organization of Groups) เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสมกับวิธีสอนและเพื่อให้ได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสม โดยจะต้องพิจารณาจากเนื้อหา วัตถุประสงค์ และวิธีการสอนด้วย

6. การกำหนดเวลาเรียน (Allocation of Time) การกำหนดเวลาเรียนหรือการใช้เวลาในการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่จะเรียน วัตถุประสงค์ สถานที่และความสนใจของผู้เรียน

7. การจัดสถานที่เรียน (Allocation of Space) การจัดสถานที่เรียนจะขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มผู้เรียน แต่ในบางครั้งสถานที่เรียนแต่ละแห่งอาจจะไม่เหมาะสมกับวิธีการสอนแต่อย่างใด ดังนั้นจึงควรมีสถานที่เรียนหรือห้องเรียนในลักษณะต่างกัน 3 ขนาด คือ

7.1 ห้องเรียนขนาดใหญ่สามารถสอนได้ครั้งละ 50-300 คน

7.2 ห้องเรียนขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อยหรือการจัดกลุ่มสัมมนาหรืออภิปราย

7.3 ห้องเรียนแบบเสรีหรืออิสระ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามลำพัง ซึ่งอาจเป็นห้องศูนย์สื่อการสอนที่มีคูหาเรียนรายบุคคล

8. การเลือกสรรทรัพยากร (Allocation of Resources) เป็นการที่ผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน และขนาดของกลุ่มผู้เรียน เพื่อให้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การเลือกใช้ทรัพยากรหรือสื่อการสอนสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ

8.1 สื่อบุคคลและของจริง หมายถึง ผู้สอน ผู้ช่วยสอนวิทยากรพิเศษ หรือของจริงต่างๆ เพื่อช่วยในการประกอบการสอน

8.2 วัสดุและอุปกรณ์เครื่องฉาย เช่น แผ่นโปร่งใส แผ่น วิซีดี เครื่องฉายไลเซอร์ เป็นต้น

8.3 วัสดุและอุปกรณ์เครื่องเสียง เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

8.4 สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร รูปภาพ เป็นต้น

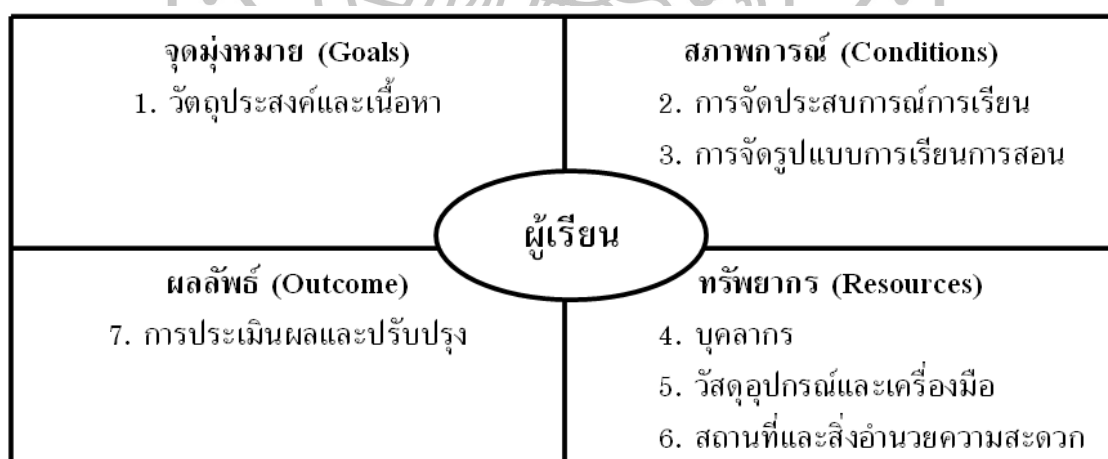

8.5 วัสดุที่ใช้แสดง เช่น แผนที่ ลูกโลก ของจำลองต่างๆ

9. การประเมินสมรรถนะ (Evaluation of Performance) เป็นการประเมินสมรรถนะความสามารถและพฤติกรรมของผู้เรียน อันเกิดจากกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกันเอง หรือระหว่างผู้เรียนกับสื่อการสอนการประเมินนับเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียน และเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของระบบการสอนที่ยึดเอาวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เป็นหลักในการดำเนินงาน

10. การวิเคราะห์ข้อมูลป้อนกลับ (Analysis of Feedback) เมื่อขั้นตอนของการประเมินเสร็จสิ้นลงแล้วจะทำให้ทราบว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ถ้าผลที่เกิดขึ้นนั้นไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ก็ต้องทำการวิเคราะห์ผลหรือย้อนกลับมาพิจารณาว่าในการดำเนินงานตั้งแต่ต้นนั้นมีข้อบกพร่องอะไรบ้างในระบบ หรือว่ามีปัญหาประการใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการสอนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนของ Brown and Thornton (1971) ได้เสนอรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นการจัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน โดยพิจารณาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยมีวิธีการออกแบบและวิเคราะห์ระบบการสอนเป็น 4 หัวข้อ คือ จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน (Goals) สภาพการณ์ (Conditions) ทรัพยากร (Resource) และผลลัพธ์ (Outcomes) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 4 รูปแบบการเรียนการสอนของ Brown and Thornton

ที่มา : Brown, J. W., and Thornton, J. W, **College teaching: a systematic approach.**

(New York: McGraw-Hill, 1971)

1. จุดมุ่งหมาย (Goals) ในการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จถึงกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาสอดคล้องจุดมุ่งหมาย ผู้สอนต้องเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ และการเลือกเนื้อหาของบทเรียนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อผลของการเรียนรู้ตามที่กำหนด

2. สภาพการณ์ (Condition) ผู้สอนควรจัดสภาพการณ์อย่างไร และมีอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนอย่างได้ผลดี เพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มีการเลือกประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน โดยเน้นถึงสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อการจัดรูปแบบหรือวิธีการเรียนที่เหมาะสม ประกอบด้วย

2.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการจัดประสบการณ์ในรูปแบบลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ ประสบการณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้แบ่งได้เป็นหลายรูปแบบ เช่น การฝึกให้คิด การอภิปราย การเขียน การอ่าน การฟัง เป็นต้น

2.2 การจัดรูปแบบการเรียนการสอน การจัดต้องคำนึงถึงขนาดของผู้เรียน วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาบทเรียนด้วย ทำได้โดยการจัดห้องตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน โดยถ้าเป็นผู้เรียนกลุ่มใหญ่ ผู้สอนมักใช้วิธีการบรรยายในห้องเรียนใหญ่ถ้ากลุ่มผู้เรียนมีขนาดกลางหรือกลุ่มเล็กก็ใช้การบรรยายโดยมีการซักถามโต้ตอบกัน และควรมีการใช้สื่อการสอนร่วมด้วย แต่ถ้าผู้เรียนเพียงคนเดียวจะใช้การศึกษารายบุคคลในลักษณะของการใช้สื่อประสม

3. ทรัพยากรหรือแหล่งวิชาการ (Resources) ทรัพยากรนี้ หมายถึง ทางด้านบุคลากร การเลือกวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการสอน ตลอดจนการจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการเรียนการสอนด้วย ประกอบด้วย

3.1 บุคลากร มิได้หมายถึงเฉพาะผู้สอนหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่จะหมายรวมถึงบุคคลทุกคนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องมีบทบาทในการใช้สื่อการสอน เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนและต้องมีความสัมพันธ์กับผู้สอนคนอื่นๆ เพื่อปรึกษาหรือวางแผนการสอนและแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกัน ส่วนบทบาทของ “ผู้เรียน” นั้น อาจเป็นผู้ช่วยในการตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนเตรียมกิจกรรมต่างๆ การใช้สื่อ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วย

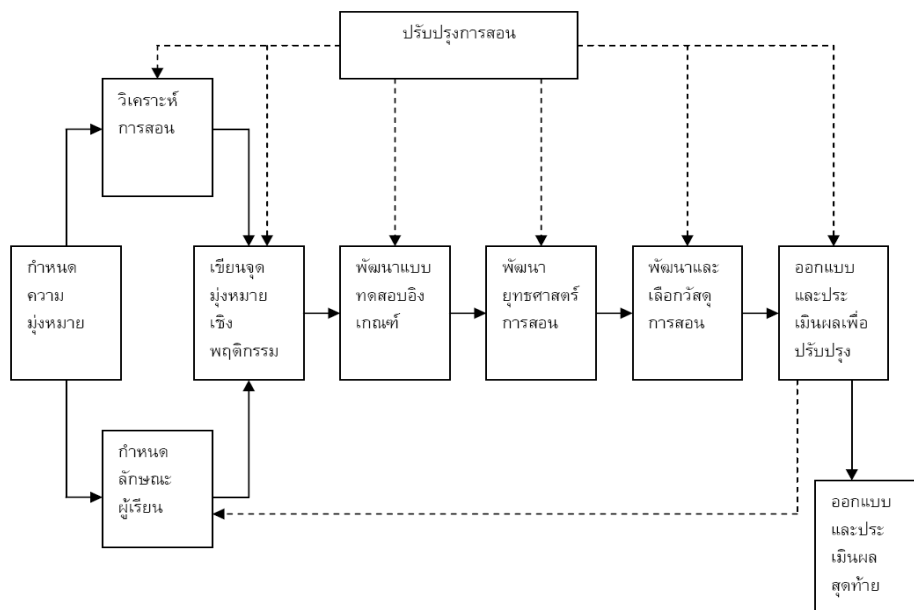
3.2 วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ ความเหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เดิม การใช้สื่อเพื่อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ความเหมาะสมของชนิดของสื่อกับกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อนั้นสามารถหาได้ในแหล่งวิชาการหรือในห้องเรียนนั้น ความสะดวกในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ให้เกิดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สามารถแยกได้เป็น

3.3 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การจัดสภาพห้องเรียนตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน ตลอดจนการจัดวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนเพื่อความสะดวกในการใช้ด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่เหล่านี้ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุดและห้องสื่อการศึกษา เป็นต้น

4. ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นการพิจารณาว่า ผลลัพธ์ที่ได้มาสำเร็จตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดบ้างที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุง ทั้งนี้หมายถึงการประเมินผลและการพิจารณาเพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการสอนให้ดีขึ้น ซึ่งการประเมินผลและการปรับปรุงเป็นการประเมินผลว่า หลังจากการสอนแล้วผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้บ้างหรือไม่ การประเมินผลจะทำให้ผู้สอนสามารถทราบได้ว่าระบบการสอนนั้นมีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เช่น แผนการสอนจุดมุ่งหมาย สื่อการสอน เนื้อหา หรือแม้แต่ความพร้อมของผู้เรียนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เหล่านี้ในการสอนครั้งต่อไป

รูปแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carrey (1989) ได้เสนอรูปแบบระบบการเรียนการสอน ที่ใช้เพื่อฝึกอบรมนักออกแบบและพัฒนากระบวนการสอนอย่างแพร่หลาย โดยเริ่มจากการกำหนดจุดมุ่งหมาย การพัฒนาการสอน และการประเมินการเรียนการสอน ซึ่งระบบการออกแบบการสอนมีการจัดแบ่งกิจกรรมออกเป็น 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดความมุ่งหมายการสอน เป็นการกำหนดความมุ่งหมายที่ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษา จากนั้นจึงวิเคราะห์ความจำเป็นและวิเคราะห์ผู้เรียน
2. การวิเคราะห์การสอนตามจุดมุ่งหมายของการสอน
3. การศึกษาพฤติกรรมและคุณสมบัติของผู้เรียน
4. การเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการสอน
5. สร้างแบบทดสอบอิงเกณฑ์เพื่อประเมินการเรียนการสอน
6. การพัฒนายุทธศาสตร์การสอนตามจุดมุ่งหมายการสอน
7. การเลือกและพัฒนาวัสดุการเรียนการสอน
8. การออกแบบและจัดการประเมินผลระหว่างเรียน
9. การออกแบบและวัดการประเมินผลหลังเรียน
10. การแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนตั้งแต่ขั้นตอนที่ 2 ถึง 8

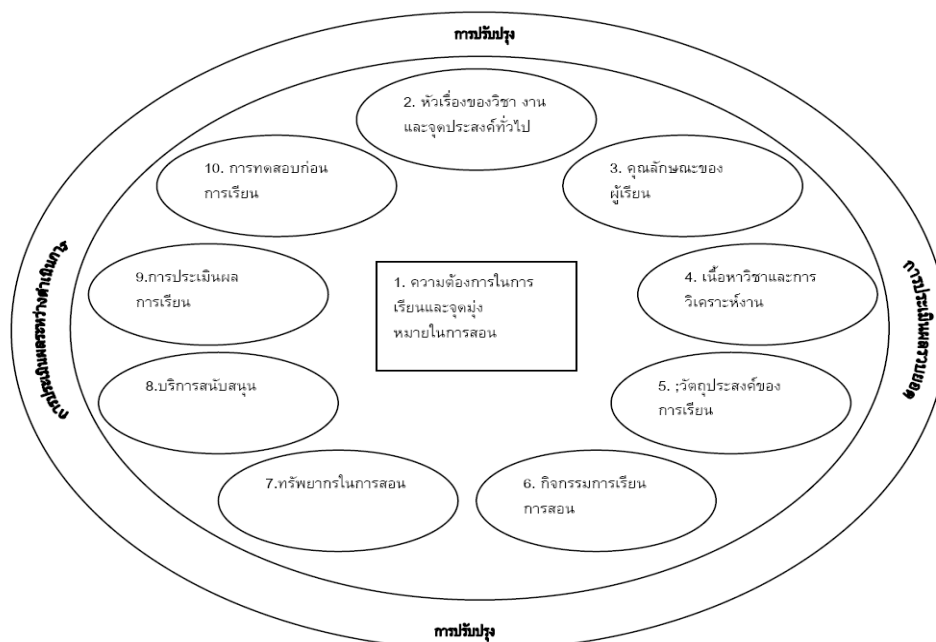

ภาพที่ 5 รูปแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carrey

ที่มา : Dick, W, Lou Carey, and James O. Carey, **The systematic design of instruction.**

6th ed. (Boston: Pearson, 2005)

รูปแบบการเรียนการสอนของ Kemp (1985) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาการสอน โดยแบ่งขั้นตอนในการพิจารณาระบบการสอนออกเป็นขั้นตอนย่อยสำคัญ 10 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 6 รูปแบบการเรียนการสอนของ Kemp

ที่มา : Kemp, J.E. , **The instructional design process.** (New York: Harper & Row

Publisher,1985)

1. ความต้องการในการเรียน จุดมุ่งหมายในการสอน สิ่งสำคัญ/ข้อจำกัด (Learning Needs, Goals, Priorities/Constraints) การประเมินความต้องการในการเรียนนับว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายและโปรแกรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น กล่าวได้ว่าการประเมินความต้องการ การกำหนดจุดมุ่งหมายและการเผชิญกับข้อจำกัดต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นเหล่านี้ ล้วนเป็นสิ่งสำคัญขั้นแรกในการเริ่มต้นของกระบวนการออกแบบการสอนจึงจัดอยู่ในศูนย์กลางของระบบ และนับว่าเป็นพื้นฐานของข้อปลีกย่อยต่างๆ 9 ประการ ในกระบวนการออกแบบระบบการสอนนี้

2. หัวข้อเรื่อง งานและจุดประสงค์ทั่วไป (Topics-Job Tasks Purposes) ในการสอนหรือโปรแกรมของการอบรมที่จัดขึ้นนั้น ย่อมประกอบด้วยหัวข้อเรื่องของวิชาซึ่งเป็นที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้และ/หรือหัวข้องานที่เป็นพื้นฐานทางทักษะด้านกายภาพตัวอย่างเช่น ในวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ผู้สอนย่อมจะแบ่งหัวข้อเรื่องของวิชานี้ออกเป็นหัวข้อต่างๆ เช่น การจัดระบบและโทรทัศน์การศึกษา เป็นต้น หรือในวิชาช่างไฟฟ้า ผู้สอนจะแบ่งหัวข้องานให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะเพื่อปฏิบัติงานต่างๆ ทางด้านนี้ได้ เช่น การติดตั้งสายไฟและการเชื่อมต่อสายไฟ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งหัวข้อทั้งสองอย่างนี้ย่อมต้องมีการเขียนเป็นจุดประสงค์ทั่วไปไว้ เพื่อให้ทราบอย่างแน่นอนว่า ผู้สอนต้องการจะให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานและทักษะสามารถทำงานอะไรได้บ้างเมื่อเรียนจบบทเรียนนั้นแล้ว จุดประสงค์ทั่วไปและหัวข้อต่างๆ นี้จะเป็นเสมือนกรอบในการออกแบบโปรแกรมการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาความรู้และวัตถุประสงค์ต่างๆ ของการเรียน

3. ลักษณะของผู้เรียน (Learner Characteristics) เป็นการสำรวจเพื่อพิจารณาคุณลักษณะทางด้านสังคม การศึกษา และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดสภาพการเรียนรู้อะไร การเรียนให้เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

4. เนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์งาน (Subject Content, Task Analysis) ในการวางแผนการสอนนั้น เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง ซึ่งเนื้อหาจำเป็นจะต้องมีการเรียบเรียงตามลำดับขั้นตอนให้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์งานนี้สามารถใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเพื่อจัดหาวัสดุทัศนูปกรณ์ และเพื่อเป็นการออกแบบเครื่องมือทดสอบเพื่อประเมินการเรียนก็ได้

5. วัตถุประสงค์ของการเรียน (Learning Objectives) เป็นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนว่า ผู้เรียนควรรู้หรือสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อเรียนบทเรียนนั้นจบแล้ว นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้ วัตถุประสงค์นี้จึงต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นการวางโครงร่างของการสอน เป็นการช่วยในวางแผนการสอนและจัดลำดับเนื้อหาวิชา ตลอดจนเป็นแนวทางประเมินผลผู้เรียนและประสิทธิภาพของการเรียนการสอนด้วย

6. กิจกรรมการเรียนการสอน (Teaching/Learning Activities) ในการวางแผนและเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงแบบแผนสำคัญ 3 อย่างคือ การเสนอเนื้อหาในชั้นเรียนควรเป็นแบบใด วิธีการเรียนของผู้เรียนควรเป็นอย่างไรและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนควรมีอะไรบ้าง ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น ควรมีการเสนอเนื้อหาการเรียนในชั้นแก่ผู้เรียนพร้อมกันในคราวเดียวทั้งหมด หรือควรให้เป็นการเรียนรู้รายบุคคล หรือการสร้างเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนนั้น ควรจะใช้วิธีการอภิปรายหรือวิธีการทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่างๆ หลายประการ นับตั้งแต่จุดมุ่งหมาย ลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และการวัดผล โดยที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนว่ามีขนาดเท่าใด เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาและความสนใจของกลุ่ม นอกจากนี้การเลือกวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนก็ต้องให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

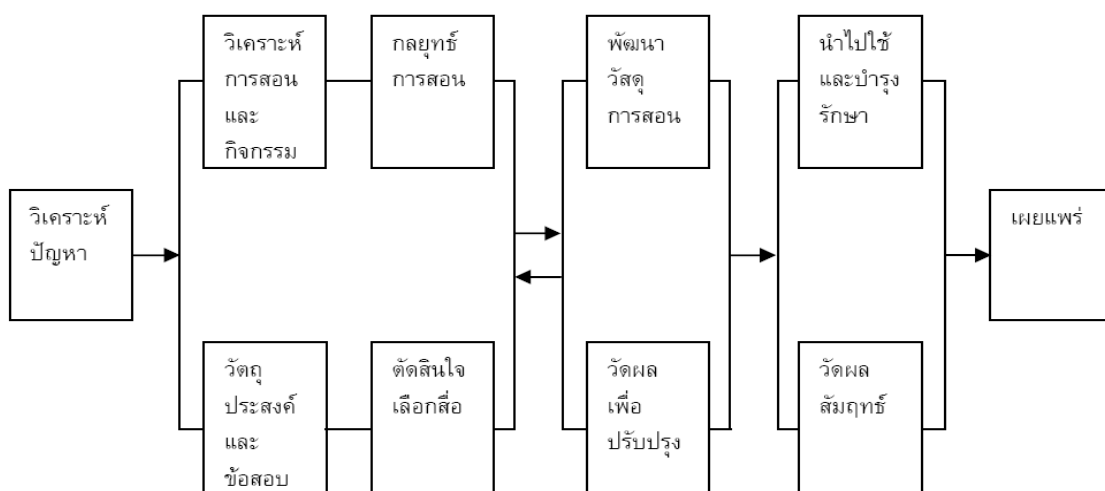
7. ทรัพยากรที่ใช้ในการสอน (Instructional Resources) ทรัพยากรในที่นี้ หมายถึง สื่อการสอนที่จะช่วยสนับสนุนและสิ่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อต่างๆ เหล่านี้สามารถแยกได้เป็น 6 ประเภท คือ ของจริง สื่อที่ไม่ใช่เครื่องฉาย เครื่องเสียง ภาพนิ่งที่ใช้กับเครื่องฉาย ภาพเคลื่อนไหวที่ใช้กับเครื่องฉาย และการใช้สื่อประสม ผู้สอนต้องเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนและสถานการณ์การเรียนการสอนด้วย

8. บริการสนับสนุน (Support Services) บริการสนับสนุนและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับงบประมาณของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งว่า จะมีงบประมาณในการว่าจ้างบุคลากรและซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษามากน้อยเพียงใด การบริการนี้รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการให้คำปรึกษาและวางแผนของนักวิชาการ การทดลองผลงาน การฝึกอบรม บริการสนับสนุนนี้แบ่งเป็น 6 ประเภท คือ งบประมาณ สถานที่อาคารเรียน สื่อวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และตารางเวลาที่เหมาะสมในการทำงาน

9. การประเมินผลการเรียน (Learning Evaluation) เพื่อเป็นการประเมินผลว่า ผู้เรียนนั้นได้รับความรู้สามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด โดยการสร้างเครื่องมือทดสอบและวัดผล ทั้งนี้เพื่อเป็นการทราบข้อบกพร่องต่างๆ ของระบบการสอนและเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการสอนนั้นต่อไป

10. การทดสอบก่อนการเรียน (Pretesting) เป็นการทดสอบว่า ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมและพื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนใหม่อย่างไรบ้าง หรือมีความรู้ความชำนาญอะไรบ้างเกี่ยวกับวิชาที่เรียนมาแล้ว ซึ่งการประเมินผลก่อนการเรียนเป็นเครื่องชี้ความพร้อมของผู้เรียนว่า ผู้เรียนควร

รูปแบบการเรียนการสอนของ Seels and Glasgow (1990) ได้เสนอการจัดระบบการเรียนการสอน โดยแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 7 รูปแบบการเรียนการสอนของ Seels and Glasgow

ที่มา : Seels, B. and Glasgow, Z, **Exercise in instructional design**. (Columbus, OH : Merrill, 1990)

1. การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) เป็นการพิจารณาว่า เกิดปัญหาอะไรในการเรียนการสอน โดยผ่านการรวบรวม และเทคนิคการประเมิน และระบุสิ่งที่ปัญหา
2. วิเคราะห์การสอนและกิจกรรม (Task and Instructional Analysis) เป็นการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อกำหนดด้านเจตคติ เพื่อกำหนดสิ่งที่ได้เรียนมาก่อน
3. การกำหนดวัตถุประสงค์และแบบทดสอบ (Objective and Tests) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและแบบทดสอบอิงเกณฑ์
4. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Instructional Strategy) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์และองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน
5. การตัดสินใจเลือกสื่อการสอน (Media Decision) เป็นการเลือกสื่อ การเรียนการสอน และวิธีการใช้เพื่อทำให้การเรียนการสอนบรรลุผล

6. การพัฒนาการสอน (Materials Development) เป็นการวางแผนสำหรับผลผลิตการพัฒนาวัสดุ เครื่องมือหรือ โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอน

7. การประเมินผลย่อยระหว่างเรียน (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน

8. การนำไปใช้และการบำรุงรักษา (Implementation Maintenance) เป็นการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

9. การประเมินผลรวมภายหลังการเรียน (Summative Evaluation) เป็นการพิจารณาประเมินผลว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

10. การเผยแพร่และขยายผล (Dissemination Diffusion) เป็นขั้นของการจัดการให้มีการเผยแพร่ ขยายผลนวัตกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

ความหมายของการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

UNESCO (1981:10) & Beane, (1991: 9) ให้ความหมายที่สอดคล้องกัน คือ การบูรณาการเป็นการสร้างความรู้และประสบการณ์ขึ้นใหม่ในลักษณะการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพจริงของผู้เรียน

Travass and Revores. (1990: 9) กล่าวว่า การบูรณาการ เป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสอดคล้องกับสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสภาพในสังคมจริงและการจัดประสบการณ์นอกจากจะมีการจัดเตรียมโดยยึดถือความสัมพันธ์ข้างต้นแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียนเป็นสำคัญ

Lake (2000:3) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ลัดดา สิลาน้อย (2543: 22) ได้สรุปการบูรณาการไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยใช้วิชาหนึ่งหรือเนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งเป็นแกนเมื่อผู้สอนนำมาใช้ในการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงทีมงานโดยการปรึกษาหารือเสนอแนะให้ความคิดเห็นร่วมกันในการสอนเทคนิคนี้ต้องอาศัยทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

ศิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2546: 25-31) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประเมินจากการปฏิบัติ(Performance Assessment)และประเมินตามสภาพจริง(Authentic Assessment)

ทิสนา แคมมณี (2550) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากคำนิยามและความคิดเห็นของนักวิชาการที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่างๆที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมจากการปฏิบัติจริงและมีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประเมินจากการปฏิบัติและประเมินตามสภาพจริง

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2545) กล่าวว่า รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ มี 4 รูปแบบดังนี้

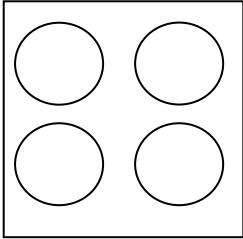
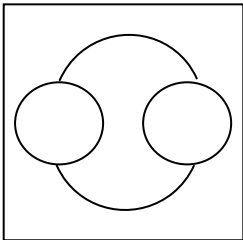
1. แบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่นๆ เข้าไปในวิชาของครูผู้สอน ครูวางแผนการสอนและดำเนินการสอนคนเดียว

2. แบบคู่ขนาน (Paralled Instruction) เป็นการสอนแบบวางแผนร่วมกันสอนคนละวิชาต่างคนต่างสอนไป แต่หัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอด ปัญหาเดียวกัน ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกัน จะนำไปสอนอย่างไรในวิชาของตน

3. แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นการสอนคล้ายๆแบบที่สอง ครูผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป สอนต่างวิชากัน มุ่งสอนหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดและปัญหา ต่างคนต่างสอน แต่มอบหมายให้ผู้เรียนทำโครงการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเหลือเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน วางแผนโครงการร่วมกัน

4.แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) เป็นการสอนที่ครูผู้สอนวิชาต่างๆ มาร่วมกันเป็นคณะ วางแผนปรึกษาหรือร่วมกันดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มเดียวกัน

Fogarty (1991a ; 1991b , 2002: 61-65) และ Fogarty and Stoehr (1995) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการออกเป็น 10 รูปแบบ (จัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม) ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

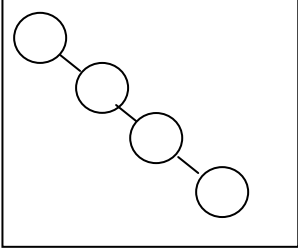
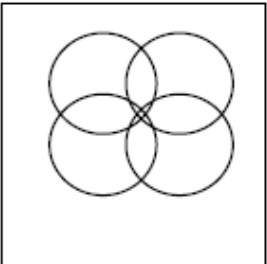
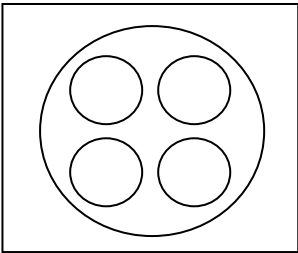
รูปแบบ	ลักษณะ/วิธีการ	ข้อดี/ข้อเสีย
1. แยกส่วน (Fragmented Model) 	ลักษณะ: การบูรณาการภายในวิชาเดียวกัน มีการเรียงลำดับหัวข้อเนื้อหาสาระตามความเหมาะสม วิธีการ: เน้นการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยเฉพาะโดยการแยกรายวิชาแต่ละวิชาออกจากกันแต่ครูผู้สอนจากแต่ละสาขาวิชาจะร่วมกันอภิปรายและคัดเลือกเนื้อหาสาระที่สำคัญของแต่ละวิชา แม้ไม่ใช่การบูรณาการเนื้อหาอย่างแท้จริง แต่เป็นการเตรียมการสำหรับการบูรณาการหลักสูตรสาขาวิชาร่วมกันต่อไป	ข้อดี: ทำให้มองเห็นเป็นวิชาแยกและชัดเจน ข้อเสีย: นักเรียนมองไม่เห็นความเชื่อมโยง และการถ่ายโอนความรู้เป็นไปได้ยาก
2. เชื่อมโยง (Connected Model) 	ลักษณะ: เนื้อหาสาระ 2 หัวข้อสามารถสอนเชื่อมโยงสัมพันธ์ถึงกัน วิธีการ: มีการสอนแบบแยกรายวิชาแต่มีการจัดหน่วยการสอนให้เชื่อมโยงกันส่วนใหญ่มักจะเชื่อมโยงเป็น 2 ลักษณะ คือ หัวข้อ (Theme) และ Thread หัวข้อจะเป็นแนวคิดใหญ่ เช่น Pattern, Change, Discovery ขณะที่ Threads จะเป็นทักษะหรือเครื่องมือเป็นส่วนใหญ่ เช่น ทักษะการคิด ทักษะทางสังคมและทักษะการจัดระบบข้อมูล เป็นต้น	ข้อดี: ความคิดหลักมีความเชื่อมโยง ทำให้สามารถทบทวน ปรับและผสมผสานระหว่างความคิดภายในวิชา ข้อเสีย: ไม่มีความเชื่อมโยงระหว่างวิชา การเน้นหนักในเนื้อหาวิชาเกิดขึ้นภายในวิชาเดียวเท่านั้น

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ต่อ)

รูปแบบ	ลักษณะ/วิธีการ	ข้อดี/ข้อเสีย
3. ทักษะสัมพันธ์ (Nested Model)	ลักษณะ: ในการสอนแต่ละหัวข้อ สามารถนำทักษะต่างๆ มาบูรณาการร่วมกัน วิธีการ: เป็นรูปแบบการบูรณาการภายในวิชาเดียวโดยการบูรณาการทักษะต่างๆ ได้แก่ ทักษะทางสังคม (การจัดระบบ การวางแผน การตัดสินใจการอภิปราย การมีบทบาทในการทำงานกลุ่ม การประนีประนอม การแก้ปัญหาความขัดแย้ง) ทักษะทางความคิด (การทำนาย การอ้างอิง การเปรียบเทียบ การจำแนก การลงความเห็น การตั้งสมมติฐาน การจัดลำดับ การประเมิน เป็นต้น) และทักษะการจัดระบบข้อมูล (การนำเสนอข้อมูลในตาราง กราฟ แผนภูมิ เป็นต้น)	ข้อดี: มีหลายเรื่องที่ได้รับ การเน้นหนักในเวลา เดียวกัน ทำให้การเรียนรู้ เกิดความงอกงามและ เสริมความรู้ของผู้เรียน ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ข้อเสีย: นักเรียนอาจเกิด ความสับสนและมองไม่ เห็นแนวคิดหลักของ กิจกรรม
4. เชื่อมโยงต่อเนื่อง (Sequenced Model)	ลักษณะ: เนื้อหาสาระหรือความคิดรวบยอดของ 2 วิชาที่สัมพันธ์กัน นำมาจัดสอน ในช่วงเวลาเดียวกัน วิธีการ: เป็นการบูรณาการการสอน 2 วิชา ในหนึ่งภาคการศึกษาหรือหนึ่งปีการศึกษา โดยผู้สอนแต่ละวิชาร่วมกันพิจารณาหน่วย การเรียน หัวข้อ ทักษะและแนวคิดที่ คล้ายกันของแต่ละวิชา นำมาเชื่อมโยงกัน ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจน ขึ้น และวางแผนจัดการสอนในช่วงเวลา เดียวกันทั้ง 2 วิชาแต่ยังคงสอนแยกตามวิชา เพียงแต่จัดเรียงลำดับหน่วยการเรียนรู้ใหม่ ให้เหมาะสมเพื่อการบูรณาการ จึงเป็นขั้น แรกของการบูรณาการข้ามวิชา	ข้อดี: แนวทางความรู้ที่ เรียนพุ่งไปในทิศทาง เดียวกันอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสนและไม่น่าเบื่อ ข้อเสีย: ต้องมีการยืดหยุ่น และการประสานงานที่ดี ของผู้ร่วมงานจัดการเรียน การสอน

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ต่อ)

รูปแบบ	ลักษณะ/วิธีการ	ข้อดี/ข้อเสีย
5. มีส่วนร่วม (Shared Model)	ลักษณะ: เนื้อหาสาระหรือความคิดรวบยอดของ 2 วิชา ที่มีบางส่วนคาบเกี่ยวกัน วิธีการ: การจัดหลักสูตรแบบบูรณาการในลักษณะนี้ เป็นการบูรณาการระหว่าง 2 วิชาที่มีสาระความรู้และความคิดรวบยอดที่คาบเกี่ยวกัน โดยผู้สอนวางแผน การสอน ทักษะ และเจตคติร่วมกันซึ่งอาจกำหนดเป็นหัวข้อหรือโครงการร่วมกันในหัวข้อที่มีความคิดรวบยอดร่วมกัน ส่วนหัวข้ออื่นๆก็สอนไปตามปกติ	ข้อดี: มีการเชื่อมโยงกันระหว่างวิชาต่างๆ ทำให้สามารถถ่ายโยงความคิดรวบยอดง่ายขึ้น ข้อเสีย: อาจเกิดปัญหาเรื่องเวลาในการจัดการเรียนการสอน และความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน
6. โยแมงมุม (Webbed Model)	ลักษณะ: เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาหลายวิชามีการกำหนดหัวข้อเรื่อง แล้วเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาสาระของวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กัน วิธีการ: มีลักษณะการบูรณาการ โดยการกำหนดประเด็น (Theme) ขึ้นมาจากการวิเคราะห์หลักสูตรและบริบทของสังคมนำไปพิจารณาเปรียบเทียบหาประเด็นในรายวิชาต่างๆ ที่สอดคล้องกัน แล้วเชื่อมโยงไปสู่วิชาเหล่านั้น ประเด็นที่ตั้งขึ้นอาจจะตั้งเป็นหัวข้อ ความคิดรวบยอด ทักษะหรือเจตคติ	ข้อดี: ได้หัวข้อเรื่องที่เป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมหรือชีวิตจริง ข้อเสีย: มีความยากในการเขียนหลักสูตรที่กำหนดประเด็นซึ่งบูรณาการกับวิชาต่างๆ หลายวิชา และยากในการควบคุมระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รูปแบบ	ลักษณะ/วิธีการ	ข้อดี/ข้อเสีย
7. ทักษะक्रमวิชา (Threaded Model)	ลักษณะ: เป็นการบูรณาการ โดยมุ่งฝึก ทักษะใดทักษะหนึ่งในหลายวิชา วิธีการ: เป็นการบูรณาการที่เน้นทักษะ ชีวิตมากกว่าเนื้อหาสาระของรายวิชา ได้แก่ ทักษะในการคิดการร่วมมือและ การจัดการ โดยเชื่อมโยงทักษะชีวิตผ่าน การเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน	ข้อดี: ผู้เรียนมองเห็น ความสัมพันธ์ของรายวิชา ต่างๆ และผู้สอนเชื่อมโยง ทักษะที่เรียนจากวิชาอื่น ในวิชาของตนได้ ข้อเสีย: วิชาต่างๆ ยังแยกกันอยู่
8. สัมพันธ์ (Integrated Model)	ลักษณะ: เนื้อหาสาระหรือความคิดรวบ ยอดของวิชาต่างๆ ที่คาบเกี่ยวกัน วิธีการ: เป็นการบูรณาการวิชาข้ามหลาย วิชาหรือสหสาขาวิชา โดยนำ ความสัมพันธ์ของวิชาการทับซ้อนในหัว เรื่องใหญ่ ได้แก่ ความคิดรวบยอด ทักษะ หรือเจตคติ และสอนร่วมกันเป็นทีมหรือ ผู้สอนคนใดคนหนึ่งหรือสองคนรับ หน้าที่เป็นผู้สอนก็ได้ให้ผู้เรียนทำงานชิ้น เดียวกันและประเมินผลร่วมกัน	ข้อดี: ช่วยให้ผู้เรียน มองเห็นความเชื่อมโยง ระหว่างวิชา ซึ่งจะได้รับ ความสนใจเมื่อเห็นความ เชื่อมโยง ข้อเสีย: ต้องอาศัยทีมที่มี ผู้สอนต่างวิชากันมา วางแผนและทำการสอน ร่วมกัน
9. ฝังตัว (Immersed Model)	ลักษณะ: เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ จากวิชาต่างๆมาใช้ร่วมกัน เป็นการบูรณา การที่เกิดจากภายในตัวของผู้เรียนเองและ เป็นการบูรณาการตามชีวิตจริงของผู้เรียน วิธีการ: เป็นการบูรณาการภายในของ ผู้เรียน โดยผู้เรียนจะบูรณาการข้อมูลใหม่ กับข้อมูลเก่าที่มีอยู่ภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนอาจศึกษาเชิงลึกในวิชาเดียวที่ตน สนใจ	ข้อดี: การบูรณาการ จะเกิดขึ้นภายในผู้เรียน ข้อเสีย: ผู้เรียนอาจจะ ประสบสภาพคับแคบ

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ต่อ)

รูปแบบ	ลักษณะ/วิธีการ	ข้อดี/ข้อเสีย
9. ผังตัว (ต่อ) (Immersed Model)	เช่น การฟังตัวศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นระยะเวลานาน ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถหลายด้าน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ตามความจำเป็น เพื่อประโยชน์ต่อการสร้าง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ซึ่งผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกันได้ เช่น ให้แสดง ความคิดด้วยตาราง แผนภูมิ การพูด อภิปราย เป็นต้น	
10. เครือข่าย (Networked Model)	ลักษณะ: เป็นการนำความรู้ทั้งที่เรียนรู้ และ ได้มาจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มา เชื่อมโยงกัน วิธีการ: เป็นการบูรณาการ โดยผู้เรียน จากการเลือกเครือข่าย และแหล่ง ทรัพยากรที่หลากหลายของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เรียนจะศึกษาเรื่องที่สนใจในเชิง ลึกก่อน และเชื่อมโยงไปสู่การศึกษา เรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นการขยาย ขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้น ซึ่งจะ เป็นการเริ่มสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	ข้อดี: เป็นการปฏิบัติเชิง ลึก ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้นกับ ความรู้ ทักษะหรือแนวคิด ใหม่ที่เขาได้เรียนรู้ ข้อเสีย: ความพยายามของผู้เรียนอาจจะถูกเกลี้ย กระจายออกไปมาก ทำให้ เกิดการเรียนรู้ที่แผ่วบาง จนกระทั่งไม่เกิด ประสิทธิภาพ

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

แนวทางในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีอยู่ 3 ประการ (คุษฎี สีตลวรารักษ์, 2538: 47-50 และ อรัญญา สุทธาสินีโนบล, 2545: 20-26) ดังนี้

1. ยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลักในการบูรณาการ ใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ถอดมาจากหลักสูตรที่เน้นสหวิทยาการ หลักสูตรเน้นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน จุดประสงค์เหล่านี้เป็นจุดประสงค์ใหญ่ๆ ครอบคลุมทุกประเด็นของสมรรถภาพของมนุษย์ เช่น ด้านความรู้สึกรู้จัก ทักษะปฏิบัติ เชี่ยวชาญ การสื่อสาร การแก้ปัญหา ค่านิยมและทักษะ เป็นจุดประสงค์จำพวกที่ทำให้ผู้เรียนมี Vision of the Whole จุดประสงค์ใหญ่แต่ละจุดประสงค์เหล่านี้จะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำไปสู่การดึงความรู้จากสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาจัดบูรณาการเป็นหน่วยเดียวกัน และนำไปสู่การจัดตั้งการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการด้วยหลักคิดแบบนี้สนองหลักสูตรมากกว่าสนองผู้เรียน

2. ยึดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการเริ่มต้นคิดจากกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีแนวทางว่าต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

2.1 ผู้เรียนได้เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทางทฤษฎี การคิด ความรู้สึก ไม่ใช่การทำตามคำบอก ต้องหลากหลาย ครอบคลุมด้านต่างๆ ของชีวิตผู้เรียน

2.2 ประเด็นสาระของกิจกรรมต้องสอดคล้องกับชีวิตภูมิหลังของผู้เรียน เช่น ให้ผู้เรียนได้ทำโครงการ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนโครงการ กำหนดและจัดหาทรัพยากร กำหนดระเบียบวิธีดำเนินการและประเมินผลการดำเนินการตามโครงการ ปฏิบัติการตามแผน ปรับปรุงการปฏิบัติงาน ประเมินผลและสรุปรายงาน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดตั้งการเรียนรู้ที่เป็นบูรณาการ นำไปสู่การดึงความรู้จากสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาจัดบูรณาการเป็นหน่วยเดียวกัน และนำไปสู่การเรียนรู้หลายประเด็นในหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน เช่น ได้คิดแก้ปัญหา ได้ลองถูกลองผิด ได้ตั้งสมมติฐาน ได้รู้สึกประสบความสำเร็จ ได้สื่อสารกับเพื่อนในเชิงสร้างสรรค์เป็นต้น หลักคิดแบบนี้เน้นวิธีการมากกว่าหลักสูตรและผู้เรียน จึงใช้ได้ดีในกรณีที่มีหลักสูตรระดับโรงเรียนหรือกรณีที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นๆ ซึ่งค่อนข้างสอดคล้องกับวัฒนธรรม ภูมิหลัง ความถนัดความสนใจของผู้เรียนอยู่แล้ว เช่น วิธีการสอนแบบโครงการ วิธีสอนแบบหน่วยสหสาขาวิชาวิธีสอนเป็นทีม เป็นต้น

3. ยึดผู้เรียน เป็นการยึดผู้เรียนเป็นหลักในการกำหนดจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยยึดหลักความพร้อม ความสนใจ ความถนัด การมีเวลาของผู้เรียน เป็นต้นตัวอย่างที่สมบูรณ์ของการใช้หลักคิดแบบนี้ ได้แก่ การเรียนแบบเอกัตภาพ การเรียนโดยอิสระ (Independent Study) การทำโครงงานอิสระ โดยผู้สอนและผู้เรียนประชุมร่วมกันในการกำหนดหลักสูตร จุดประสงค์การ

ประโยชน์ของการจัดการสอนแบบบูรณาการ

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์ (2546: 22-23) กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการสอนแบบบูรณาการไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ทำให้สามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
2. นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเรียนเพราะได้เรียนรู้อย่างรอบด้าน
3. นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย จากการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดจากศาสตร์ต่างๆ และได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและสัมพันธ์กับชีวิตจริง ทำให้สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองได้
4. ผู้เรียนสามารถฝึกทักษะต่างๆ ควบคู่กันไป
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน
6. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่างๆ เช่น ภาษา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการ

งานวิจัยในประเทศ

ศิริรัชส์ อินสุข (2550) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาเคมีแบบบูรณาการสำหรับส่งเสริมความเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพุทธรังษิราช การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาเคมีแบบบูรณาการสำหรับส่งเสริมความเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธรังษิราช 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแสดงออกของความเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1

ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความเอื้ออาทรของนักศึกษาก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า พฤติกรรมความเอื้ออาทรก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาทั้งหมดแตกต่างกัน แสดงว่า นักศึกษาทั้งหมดมีพฤติกรรมความเอื้ออาทรหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 10 คุณลักษณะ คือ 1) การสร้างระบบค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของคนอื่น 2) สร้างความศรัทธามั่นศรัทธาและความหวัง 3) ความไวต่อความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น 4) การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล 5) การส่งเสริมการยอมรับและการระบายความรู้สึกทั้งทางบวกและลบ 6) การใช้กระบวนการดูแลในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ 7) การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เข้าถึงบุคคลบุคคล 8) การสนับสนุนแก้ไขป้องกันสิ่งแวดล้อม กาย จิต สังคม 9) ช่วยเหลือเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และ 10) การดำรงไว้ซึ่งความเชื่อในจิตวิญญาณและโลกทัศน์ และเมื่อศึกษารายบุคคลจากบันทึกการเรียนรู้

พระนันท์ จิระยิ่งมงคล (2551) ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า 1) ปัญหาการใช้หลักสูตรและการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คือ ความเข้าใจในหลักสูตร ความพร้อมและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของผู้สอน ความสามารถในการค้นหาข้อมูลของผู้เรียน 2) ได้แบบจำลองที่มีชื่อว่า 6S Success Learning Model ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นประเมินความรู้ ขั้นการค้นคว้าทบทวนความรู้ ขั้นการสะท้อนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ขั้นประชุมกลุ่มย่อย ขั้นเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ 3) นักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลองและเรียนด้วยแบบปกติมีคะแนนของแบบทดสอบและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลก่อนการเรียนไม่แตกต่างกัน 4) นักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยแบบปกติ 5) แบบจำลองการเรียนมีค่าดัชนีประสิทธิผลสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

ประวิทย์ สิมมาทัน (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า การสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีการเรียนการสอนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ แนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ องค์ประกอบด้านหลักการ ได้แก่ บทบาท

ปราโมทย์ จันทรเรือง (2553) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะการคิดและการสรรค์สร้างความรู้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะการคิดและการสรรค์สร้างความรู้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จากการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา การวิเคราะห์งาน หน่วยการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เอกสารประกอบรูปแบบมี 3 เล่ม คือ คำแนะนำการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หน่วยการเรียนการสอน และคำแนะนำ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะการคิดและการสรรค์สร้างความรู้ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าการเรียนตามปกติ ผลงานการสรรค์สร้างความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี และคะแนนเจตคติต่อการเรียนตามรูปแบบของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิด 2.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และการถ่ายโยงการเรียนรู้ของ

กนิษฐ์กานต์ ปันแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรีงานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญา

จตุพร อัสวโสรธรรมและคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยการทดลองสอน ระยะที่ 3 การประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ ประกอบด้วย การเรียนรู้แบบองค์รวม การส่งเสริมการคิดหรือกระตุ้นให้ใช้ความคิด การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ การทำงานกลุ่ม และการนำเสนอผลงาน (2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (3) กระบวนการของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาขอบเขตเนื้อหา และสร้างหน่วยบูรณาการ กับ การปฏิบัติการสอนซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนประกายความสนใจ ขั้นสำรวจตรวจสอบ ขั้นขยายความคิด ขั้นนำสู่การปฏิบัติ และขั้นสรุปและประเมิน

(4) การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ 2) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

งานวิจัยต่างประเทศ

Ahmad Arshad (2001) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ: ผลการออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์บนพื้นฐานทางทฤษฎี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ (ILM) รวมทั้งศึกษาเพื่อสำรวจถึงเครื่องมือบนเว็บ ที่สามารถนำมาช่วยสนับสนุนผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ การใช้วิธีการที่เป็นกระบวนการที่หลากหลายที่ผสมผสานสิ่งที่ดีที่สุดของทั้งความรู้ความเข้าใจและสภาพการณ์ในสภาพแวดล้อมการสร้างสรรค์การเรียนรู้แบบเปิด การสร้างวิธีการอย่างกว้างๆ 3 วิธี คือ ใช้วิธีการกำหนดตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์การจัดการหาความรู้ (2) เครื่องมือพัฒนาศักยภาพทางปัญญาที่สนับสนุนการฝึกปฏิบัติ และ (3) การประเมินส่วนประกอบที่เป็นสิ่งประจักษ์จากรู้ที่จำเป็นต้องได้นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นรูปแบบที่ใช้ความรู้ความชำนาญ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาศาสตร์การสอน และการกำกับตนเอง เป็นหลักการที่ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ขณะที่หลักการเหล่านี้เป็นการจัดการอย่างชัดเจนในการจัดชั้นเรียนแบบดั้งเดิม แต่ยังไม่เคยมีการนำมาใช้เพื่อสร้างเป็นพื้นฐานหลักของรูปแบบการเรียนรู้แบบเปิด รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงแสดงให้เห็นถึงการสังเคราะห์ดังกล่าว รวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา 338 คนที่ใช้เครื่องมือออนไลน์ที่หลากหลาย จากการสำรวจ 4 ครั้งๆ ที่ดำเนินการตลอดภาคเรียน ร้อยละ 60 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ชายและอายุเฉลี่ย 21 ปี ผู้ตอบแบบสอบถามใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ในการเรียนรายวิชานี้ วัตถุประสงค์ที่ถูกรู้จักใช้เป็นการทดสอบภาคปฏิบัติและสารสนเทศทางออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ใช้บ่อยมากที่สุด เครื่องมืออื่นๆ เช่น แลปวิดิทัศน์และโปรแกรมการสื่อสารมีค่าเชิงบวกด้วยเช่นกัน คะแนนส่วนใหญ่เสนอให้ผสมการเรียนแบบค้นพบกับการเรียนการสอนแบบให้คำแนะนำ ไว้ด้วยกัน จากรายการออนไลน์ 15 รายการ สกัดองค์ประกอบ 3 ครั้ง อธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 69 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า จุดเริ่มต้นที่ 0.7 องค์ประกอบเหล่านี้สอดคล้องกับการสร้างวิธีการอย่างกว้างๆ 3 วิธี ที่กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ การให้มิติเหล่านี้และการสร้างการเรียนรู้แบบแอบแฝง Structural Equation Modeling Techniques ถูกนำมาประยุกต์เพื่อยืนยันรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ รูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ ได้รับการแนะนำเพื่อสนับสนุนนักออกแบบการเรียนการสอนผ่านเว็บในการวางแผนกลยุทธ์การจัดการหาความรู้ที่เหมาะสม การฝึกปฏิบัติที่เหมาะสมและวิธีการประเมินที่

Wang, Hui-chih Laura and Shih, Harry (2003) ได้ศึกษาเรื่องการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการหัวข้อเรื่อง (ITIM) ในการจัดการศึกษาภาษาอังกฤษ สำหรับประเทศไต้หวันในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้นักวิจัยทำงานเป็นคณะ เพื่อบูรณาการเนื้อหาระหว่างวิชาต่างๆ เข้าไปรวมกันเป็นหน่วยการเรียนรู้ ในกระบวนวิชา ภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 แนวความคิดหลักของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้เหล่านี้อยู่บนพื้นฐานของ การศึกษาแบบองค์รวม การออกแบบหลักสูตรในรายวิชาภาษาอังกฤษเหล่านี้มีการจัดการหน่วยการเรียนรู้ดังนี้ (1) หน่วยการเรียนรู้จริยธรรมร่วมสมัย (2) หน่วยการเรียนรู้ภาวะสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการหัวข้อเรื่อง (ITIM) ประยุกต์เข้าไปในชั้นเรียน (2) ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการหัวข้อเรื่อง (ITIM) ที่นำมาใช้ในวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ตามความคิดเห็นของนักศึกษา (3) อธิบายผลสะท้อนกลับที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษามีเจตคติทางบวกต่อวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการออกแบบใหม่ นักศึกษามีความพึงพอใจมาก นอกจากนี้มันเป็นสิ่งท้าทายจริงๆ สำหรับผู้สอนที่จะใช้งานรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการหัวข้อเรื่อง (ITIM) ในชั้นเรียน การสอนภาษาอังกฤษของพวกเขา ผู้สอนต้องเป็นผู้เริ่มในการส่งเสริมให้มีการพัฒนายุทธวิธีระหว่างตัวของพวกเขาเองและกับคนอื่นๆ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

ความหมายของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกัน โดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กร หรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้าง และใช้ความรู้ในการทำงาน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม การจัดการความรู้ในความหมายนี้ จึงเป็นกิจกรรมของผู้ปฏิบัติงาน ไม่ใช่กิจกรรมของนักวิชาการ หรือนักทฤษฎี แต่นักวิชาการ หรือนักทฤษฎีอาจได้ประโยชน์ในฐานะแหล่งความรู้ (Resource Person) หรือผู้อำนวยการความสะดวในการจัดการความรู้

Peter M. Senge. (1990) การจัดการความรู้ตามแนวคิดของเซงเก้ คือ การสร้างวินัย 5 ประการ “The FIFTH Disciplines” ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ขององค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย การมีแบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ การเรียนรู้เป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ และทฤษฎีการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มย่อยที่มีการนำปัญหาที่กลุ่มสนใจและมีผลกระทบ ต่อทั้งกลุ่มและองค์กรมาเข้าสู่กระบวนการแก้ปัญหาและการพัฒนาแนวทางแก้ปัญหา และนำไปลงมือปฏิบัติการแก้ไขปัญหามาจริงเพื่อพัฒนางาน

Hideo Yamazaki (1995: 62-70) การจัดการความรู้เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ โดยไม่จำกัดช่วงเวลา

Bergeron (2003: 6) การจัดการความรู้เป็นความสามารถในการเลือก การเข้าถึงและผลสัมฤทธิ์ในการทำงานหรือความมีความรู้ทักษะในการทำงานที่เกี่ยวข้อง สามารถปรับเข้ากับทั้ง นายจ้างและลูกจ้างที่เป็นการทำงานส่วนบุคคลและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเป็นทีม

Wiig (1993) การจัดการความรู้เป็นระบบ ประกอบด้วยความรู้ที่ชัดเจนและการคิดอย่างรอบคอบในการสร้างและการใช้ประโยชน์ของความรู้ ความรู้จึงเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและผลตอบแทนจากสินทรัพย์ความรู้

Nonaka and Takeuchi (1995) การสร้างความรู้เป็นความสามารถขององค์กรทั้งหมดที่จะสร้างความรู้ใหม่และเผยแพร่ความรู้นั้นสู่องค์กรและก่อให้เกิดผลผลิต บริการและระบบ

วิจารณ์ พานิช (2547) การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป้าหมายคือ การพัฒนางาน และพัฒนาคน โดยใช้ความรู้และกระบวนการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือ

สมชาย นำประเสริฐชัย (2554: 104) การจัดการความรู้ เป็นการจัดการสารสนเทศและความรู้ที่เป็นนามธรรม (Intangible Asset) ที่องค์กรต้องการใช้เป็นส่วนสำคัญสำหรับสร้างความแตกต่างให้กับองค์กร การจัดการความรู้ส่วนใหญ่มาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง จากความรู้ที่มีอยู่ภายในตัวคน องค์กรและภายนอกตัวคน โดยกระบวนการกำหนด การสืบค้น การสร้าง การจัดเก็บ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประเมินผลความรู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง องค์กร และสังคม เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการความรู้

ปัจจุบันเป็นยุคสังคมเศรษฐกิจความรู้ที่ความรู้ในตัวมนุษย์ ความรู้ทางเทคโนโลยีและความรู้ทางด้านวิชาการต่าง ๆ เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนของการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการจ้างงานในระยะยาว (ทรงศักดิ์ สายเชื้อ, 2543) การพัฒนาสังคมเศรษฐกิจความรู้จะทำให้สัดส่วนความรู้ที่อยู่ภายในกับภายนอกตัวบุคคลเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีความจำเป็นและมีความต้องการที่จะพัฒนาและแปลงความรู้ในตัวบุคคล (tacit knowledge) ให้มีสภาพเป็นความรู้ภายนอกตัวบุคคล (explicit knowledge) ที่มีความชัดเจนประชาชนเข้าถึงความรู้ได้มากขึ้น และเป็น การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจได้เสนอว่า ความรู้เป็นตัวจักรสำคัญต่อผลิตภาพและความเจริญทางเศรษฐกิจ นำไปสู่จุดเน้นใหม่ในบทบาทของสารสนเทศเทคโนโลยีและการเรียนรู้ระบบเศรษฐกิจ จึงเป็นการต่อยอดถึงบทบาทสำคัญของความรู้และเทคโนโลยี

วันทนา เมืองจันทร์ (2549) ได้สรุปประโยชน์ของการจัดการความรู้ ดังนี้

1. ช่วยลดขั้นตอนในการทำงานได้ ตัวอย่าง เช่น เมื่อมีปัญหาในการทำงานเกิดขึ้น ผู้ปฏิบัติงานก็จะสามารถหาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาได้รวดเร็ว โดยค้นคว้าจากผลการจัดการความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ทางสื่อ (internet) เพื่อศึกษาค้นคว้า แนวทางการแก้ปัญหาที่เคยทำสำเร็จมาแล้ว ซึ่งได้มีการรวบรวมเก็บไว้บนฐานเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น มีแนวทางวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร วิธีนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติที่มีปัญหาสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ในเรื่องที่ตนประสบปัญหาได้โดยตรง จึงเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ทำให้ประหยัดเวลาและประหยัดงบประมาณในการทำงาน เพราะสามารถแสวงหาความรู้ได้โดยสะดวก รวดเร็ว ทำให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้
2. การจัดการความรู้ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ต้องทำงานด้วยการลองผิดลองถูกเพราะก่อนทำงานถ้ามีการเรียนรู้ความผิดพลาดของคนอื่นจากบทเรียนในอดีตได้ก่อน เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้ก็จะทำให้ช่วยประหยัดเวลา ประหยัดทรัพยากรที่ใช้ในการทำงานได้มากกว่าและไม่ต้องเสียเวลาลองผิดลองถูกอีก
3. การจัดการความรู้ที่ได้มาโดยวิธีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในงานที่ปฏิบัติในเรื่องเดียวกัน ก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถขจัดปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่ได้ เมื่อมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ในเรื่องเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. องค์การที่มีระบบการจัดการความรู้ที่ดี จะทำให้ผู้ที่แสวงหาความรู้มีช่องทางการเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว เช่น ระบบ internet ทำให้สามารถค้นหาความรู้ได้ตลอดเวลาเป็นการพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาตลอดชีวิตที่มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อองค์กร

5. การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่ (innovation) โดยการเรียนรู้ต่อยอดจากความรู้ที่ฝังในตัวตน (tacit knowledge) ของผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมาก่อน

6. หน่วยงานไม่ต้องเสียเวลาทำวิจัยและพัฒนาในความรู้บางเรื่อง เพราะสามารถใช้ความรู้ที่ได้มาจากการสะสมไว้แล้วจากบุคคล (tacit knowledge) หรือจากส่วนต่าง ๆ ขององค์กรเพื่อนำมาต่อยอดความรู้ได้เลย

7. ทำให้เกิดแหล่งความรู้ในองค์กรที่สามารถเรียกใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว และเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่นได้รับรู้และได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

8. งานบางเรื่องที่ผู้ปฏิบัติไม่ต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง เพราะบางทีเกิดผลเสียมากกว่า เพราะต้องลองผิดลองถูก แต่ถ้าเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนที่เก่งและประสบความสำเร็จในการทำงาน/บริหารงานมาก่อนก็จะช่วยย่นระยะเวลาในการทำงานได้มากกว่า

9. “การจัดการความรู้” จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อวัฒนธรรมการทำงานของคนในองค์กรปรับเปลี่ยนจากเดิมมาสู่การมีวินัยในตนเอง มีการศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ ตลอดชีวิต ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีพลังในการคิดสร้างสรรค์ มีความขยัน อดทน มีจิตสำนึกของการเป็น“ผู้ให้” และมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ดังนั้น การจัดการความรู้ จะสำเร็จได้ บุคลากรทุกคนในองค์กรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานใหม่ให้สอดคล้องกับ “การจัดการความรู้”

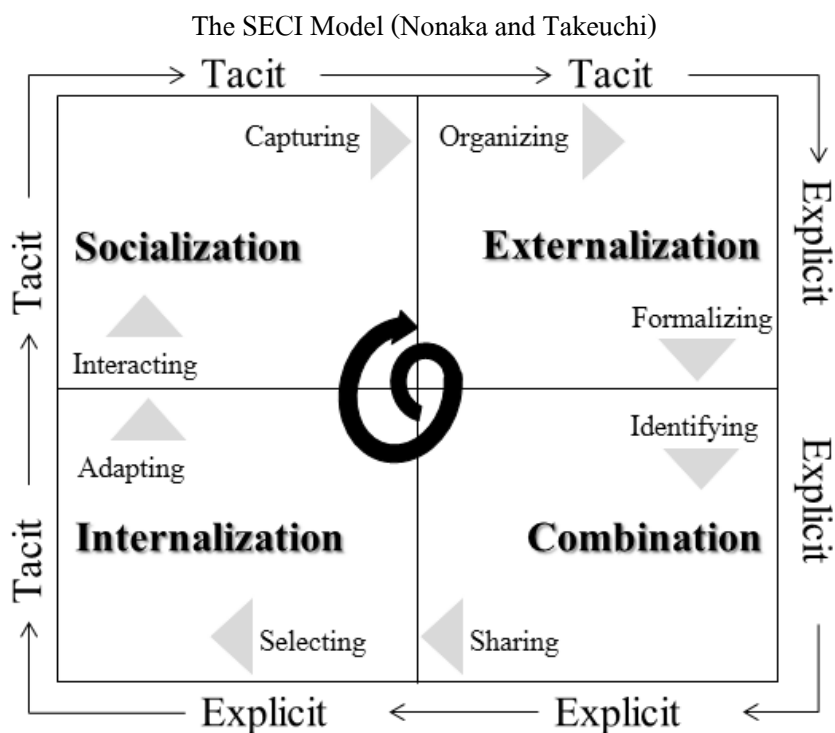
สรุปได้ว่า การบริหารจัดการความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยทำให้ปัญหาช่องว่างระหว่างความรู้ลดลง ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร เพิ่มพลังในการกระจายความรู้ มีการพัฒนาฐานความรู้ที่ทันสมัยมั่นคง นำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้นและดีที่สุดของบุคคลในสถาบัน

รูปแบบการจัดการความรู้ต่างประเทศ

การจัดการความรู้มีแนวคิด หลักการ วิธีการ กระบวนการ และรูปแบบที่เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการความรู้แบบวงจรถึก (SECI)

Ikujiro Nonaka and Hirotaka Takeuchi (1995 : 62-70) กล่าวถึงรูปแบบการเปลี่ยนสถานะของความรู้ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) กลายเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงสถานะของความรู้ 4 รูปแบบ เรียกว่า วงจรถึก (SECI)

ภาพที่ 8 รูปแบบการจัดการความรู้แบบวงจรเซกิ (SECI)

ที่มา: Nonaka, I. and H. Takeuchi, **The Knowledge Creating Company**, (Oxford University Press, New York, NY, 1995)

1. กระบวนการจัดเกลาทางสังคม (Socialization : Tacit Knowledge to Tacit Knowledge) เป็นการถ่ายโอนความรู้โดยตรงระหว่างกลุ่มคนหรือบุคคลโดยไม่ผ่านการเขียนแต่จะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งโดยการพูดคุย องค์การสามารถสร้างความรู้ได้โดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กัน เช่น สร้าง Community of Practice หรือที่เรียกว่า ชุมชนนักปฏิบัติ คือ ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือวิธีการทำงาน ช่วยทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงาน ช่วยสร้างความสามารถในการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิกการสร้าง Community of Interest หรือที่เรียกว่า ชุมชนที่มีความสนใจร่วมกัน คือ กลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน อาจเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงแต่จะช่วยเสริมสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม เช่น การเล่นเกม งานอดิเรก

2. กระบวนการกระจายสู่ภายนอก (Externalization : Tacit Knowledge to Explicit Knowledge) คือ กระบวนการถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์ในการทำงานออกมาเป็นคำพูดหรือเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้โดยนัยให้เป็นความรู้ชัดเจน เป็นความรู้ที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้

3. การรวมเข้าด้วยกัน (Combination : Explicit Knowledge to Explicit Knowledge) คือ กระบวนการของการทำให้ความคิดต่างๆเป็นระบบเพื่อให้กลายเป็นความรู้โดยความรู้ชัดแจ้งจะรวมกันโดยอาศัยการแลกเปลี่ยนของบุคคลเป็นหลัก ซึ่งความรู้จะเกิดการรวมตัวกันผ่านสื่อต่างๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การติดต่อผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

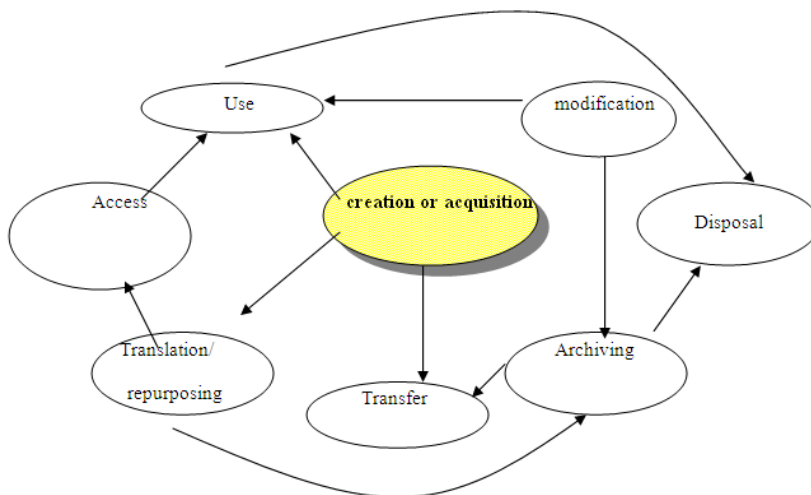
4. กระบวนการรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization : Explicit Knowledge to Tacit Knowledge) คือ การนำความรู้ที่มีและความรู้ที่ได้ใหม่มาต่อยอด นำไปใช้ปฏิบัติหรือลงมือทำจริงๆ ด้วยการฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา อันจะทำให้เกิดความรู้โดยนัยต่อไป ขั้นตอนนี้ถือเป็นกระบวนการเปลี่ยนความรู้ชัดแจ้งให้เป็นความรู้โดยนัย เนื่องจากความรู้ชัดแจ้งในกระบวนการที่ 3 จะเปลี่ยนกลับไปเป็นความรู้โดยนัยอีกครั้ง เปรียบเทียบได้กับ การเรียนรู้จากการกระทำโดยผ่านประสบการณ์ ขั้นที่ 1-2-3 ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้น จะทำให้บุคคลกลายเป็นทรัพย์สินที่มีค่าขององค์กร

รูปแบบการจัดการความรู้เป็นวัฏจักรขององค์กรของ Bergeron

การจัดการความรู้ในองค์กรเป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักร มีความเป็นพลวัต คือเปลี่ยนแปลงเสมอตามกาลเวลา ดังนั้นจึงสรุปกระบวนการดังกล่าวไว้ดังนี้ (Bergeron, 2003: 83-89) การสร้างหรือการแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation or Acquisition) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การปรับปรุงความรู้ (Knowledge Modification)
2. การใช้ (Immediate Use)
3. การบันทึกความรู้ (Archiving)
4. การถ่ายโอนความรู้ (Transfer)
5. การแปลความหมาย (Translation/Repurposing)
6. การเข้าถึงผู้ใช้ (User Access) และ
7. การกำจัด (Disposal)

จากวัฏจักรดังกล่าวสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

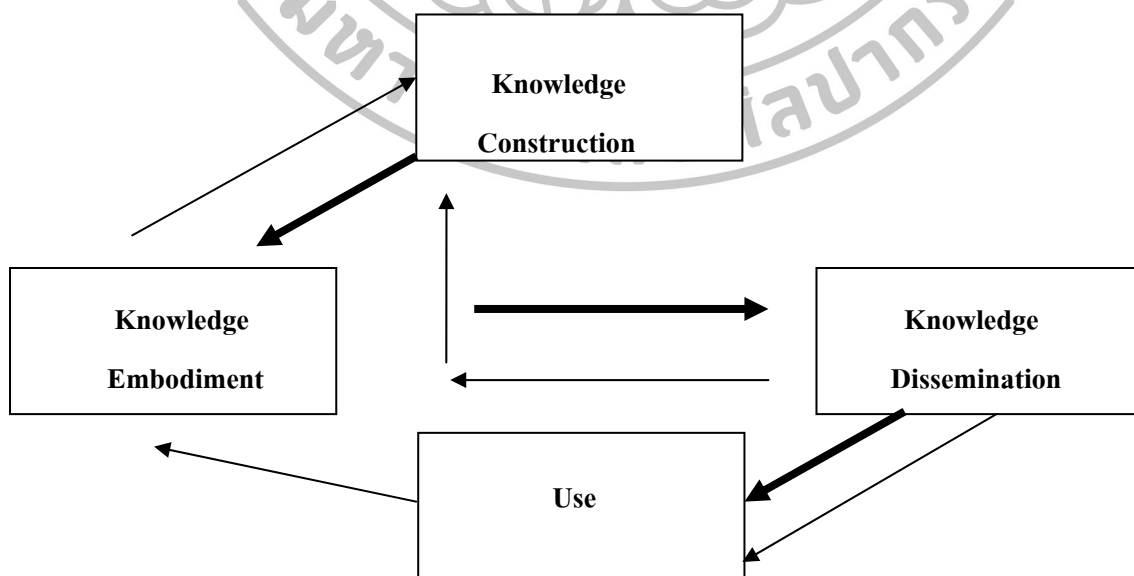

ภาพที่ 9 รูปแบบการจัดการความรู้วัฏจักรองค์กรของ Bergeron

ที่มา: Bergeron B, **Essentials of knowledge management**. (John Wiley & Sons, Inc., Hoboken: New Jersey, 2003)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Demarest

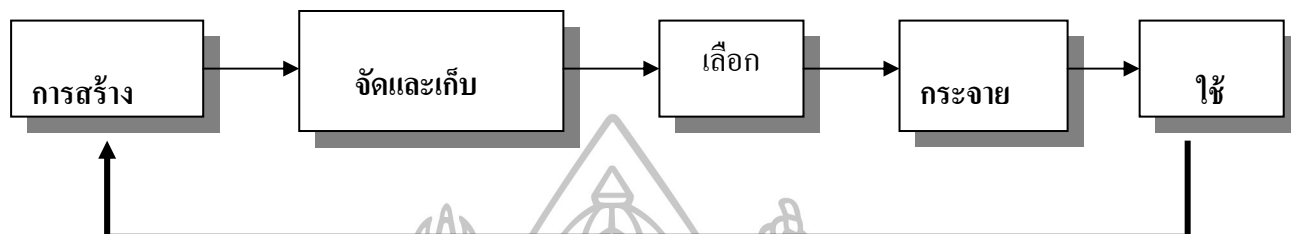
การจัดการความรู้ของ Demarest (1997: 374-384) ได้แบ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็นการสร้างความรู้ (Knowledge Construction) การเก็บรวบรวมความรู้ (Knowledge Embodiment) การกระจายความรู้ไปใช้ (Knowledge Dissemination) และการนำความรู้ไปใช้ (Use)

ภาพที่ 10 รูปแบบการจัดการความรู้ของ Demarest ที่มา : Demarest, M, (1997). **Understanding knowledge management**. Journal of Long Range Planning. 30(3): 374-384.

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Turban

การจัดการความรู้ของ Turban (2001) ประกอบด้วย การสร้าง (Create) การดักจับและเก็บ (Capture and Store) การเลือกหรือกรอง (Refine) การกระจาย (Distribute) และการใช้ (Use)

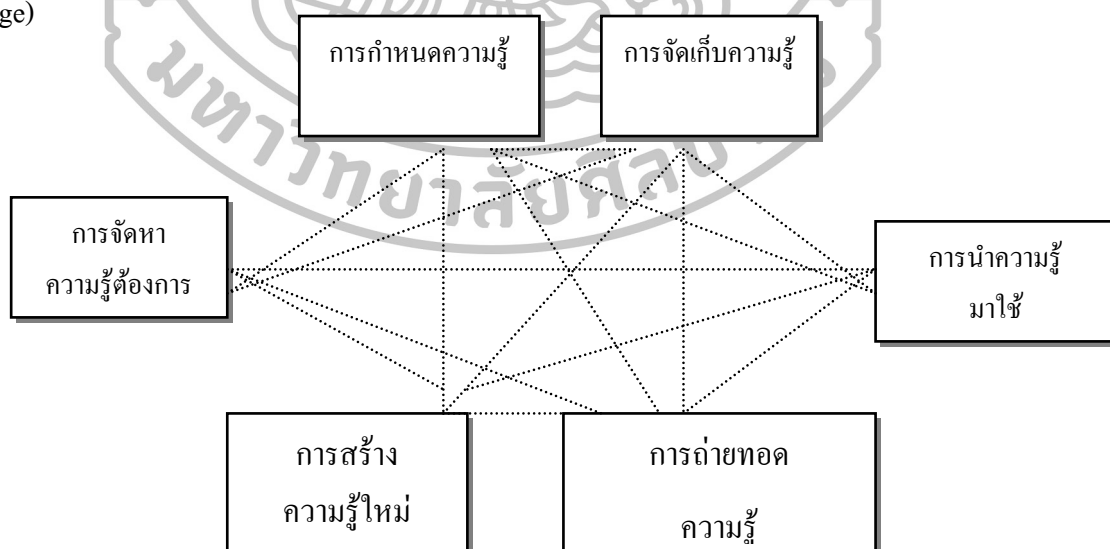
ภาพที่ 11 รูปแบบการจัดการความรู้ของ Turban

ที่มา: Turban, E, **Decision Support Systems and Intelligent Systems**. 6th Ed.

(New Jersey: Prentice Hall, 2001)

รูปแบบการจัดการความรู้ของ Probst

การจัดการความรู้ของ Probst et al (2000) เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Identification) การจัดหาความรู้ที่ต้องการ (Knowledge Acquisition) การพัฒนาความรู้ใหม่ (Knowledge Development) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Sharing) การใช้ความรู้ (Knowledge Utilization) และ การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storage)

ภาพที่ 12 รูปแบบการจัดการความรู้ของ Probst et al

ที่มา : Probst, G., S.Raub, and K.Romhardt, **Managing Knowledge Building Blocks for Success**, (John Willey & Sons Ltd, England,2000)

จากแนวคิดการจัดการความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ องค์กร ได้แก่ Bergeron, 2003; Demarest, 1997 ; Probst et all 2000 ; Turban ; Oosterlinck and Leuven และจากการรวบรวมของ B.Rubentein- Montano และคณะ (2002) ทั้ง 26 รูปแบบ รวมทั้งหมด 31 รูปแบบ เมื่อนำมาวิเคราะห์ แล้วพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ มีความเหมือนและความแตกต่างกันทั้งกระบวนการ ขั้นตอน จะมีจำนวนกระบวนการ และขั้นตอนไม่เท่ากัน ชื่อในการเรียกแต่ละกระบวนการ ขั้นตอน มีทั้งเหมือนกันคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันไป การจัดกลุ่ม การให้นิยาม ลักษณะ เทคโนโลยีและ เครื่องมือของแต่ละกระบวนการก็มีทั้งเหมือนกัน และแตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะนำรูปแบบใช้ ดำเนินการในแต่ละองค์กรอาจต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับวัฒนธรรม ความรู้ หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อื่นๆ

สำหรับรูปแบบการจัดการความรู้ที่ทำการศึกษามาจากต่างประเทศ เป็นเพียงตัวอย่างที่คัดสรร มา ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มของกระบวนการในแต่ละขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดความรู้ การสืบค้น ความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผลความรู้สำหรับ องค์กรประกอบ กิจกรรม อื่นๆ ที่ไม่สามารถจัดอยู่ในกระบวนการแต่ละขั้นตอนสามารถจัดได้ 3 กลุ่ม ใหญ่ ได้แก่ ด้านสังคม ความรู้ และปัจจัยอื่นๆ

รูปแบบการจัดการความรู้ในประเทศไทย

การจัดการความรู้ แนวคิด แนวปฏิบัติที่ใช้ในบริบทของประเทศไทย

การจัดการความรู้ทางการศึกษา

ในทางการศึกษาได้มีหน่วยงาน นักวิชาการ และนักการศึกษา ได้นำการจัดการความรู้มา ประยุกต์ใช้ในลักษณะ เชิงแนวคิด และการวิจัย ผู้วิจัยขอแบ่งการจัดการความรู้ทางการศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ การจัดการความรู้ทางการศึกษาเชิงแนวคิด และการจัดการความรู้ทางการ ศึกษาเชิงการวิจัยเป็นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด

การจัดการความรู้ทางการศึกษา เชิงแนวคิด มีผู้ทำการเสนอแนวคิดรูปแบบที่เกี่ยวข้องทาง การศึกษา โดยผู้วิจัยได้คัดสรรมาทำการศึกษา 5 รูปแบบ รายละเอียดดังต่อไปนี้

รูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา การจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา มีความสำคัญของการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาและมีแนวคิด ดังนี้

ปัจจัยที่ต้องทำการจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านปรัชญา การวางแผน และการปฏิบัติการ รวมทั้งบริบทของเศรษฐกิจที่เน้นความรู้

กระบวนการที่สนใจในการปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสู่เศรษฐกิจความรู้ประกอบด้วย กระบวนการที่ 3 ประการคือ

1. จากความเจริญบนฐานของทรัพยากรสู่ความเจริญบนฐานของนวัตกรรม
2. จากการขาดแคลนทรัพยากรและผลผลิตลดลงสู่ความอุดมสมบูรณ์ของความรู้และผลผลิตที่เพิ่มพูนขึ้นและ
3. จากการทำให้สิ่งที่รู้แล้วสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในสิ่งแวดลอมที่ ผู้การค้นคว้าสิ่งที่ไม่รู้จักอย่างไม่สมบูรณ์ ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องอย่างรวดเร็ว

จากการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาจากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต แสดงให้เห็นความจำเป็นของการจัดการความรู้ในระดับอุดมศึกษา โดยนำเสนอรูปแบบการจัดการความรู้ระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 7 ประการ พร้อมแนวทางปฏิบัติจริง ได้แก่

1. สายความรู้
2. ปัญหาและระดับความรู้ 4 ประการ
3. มิติและกระบวนการจำของสถาบันอุดมศึกษา
4. ขั้นตอน 7 ขั้นในการสร้างความรู้
5. กระบวนการจัดการความรู้ 5 ประการ
6. การประเมินศักยภาพความรู้ และ
7. กรอบแนวคิดของการบริหารความรู้สำหรับอุดมศึกษา

รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษา (ขวัญตา ศรีเกษม, ม.ป.ป. : 123-140)

การจัดการเรียนรู้ที่ทุกคนในสถานศึกษามีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Action Learning) คือภารกิจของผู้เรียน ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการกำกับดูแลทักษะการปฏิบัติที่ตนรับผิดชอบ ฝึกปฏิบัติ ครูต้องกำกับดูแลด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านคุณธรรมค่านิยมของผู้เรียนควบคู่กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการพร้อมกันทุกด้าน

ในกรณีที่ผู้เรียนปฏิบัติทักษะอย่างใดอย่างหนึ่งจนเป็นผลงานที่ควรยกย่อง เช่น เล่นกีฬา เขียนเรียงความ ใช้คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ ฯลฯ สถานศึกษาและครูควรประกาศยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล และให้ผู้เรียนแสดงออกในความสามารถนั้นตามความเหมาะสม เช่น เผยแพร่ผลงานทางสื่อมวลชนให้แสดงความสามารถต่อสาธารณะ จัดแสดงผลงานในงานของสถานศึกษา จัดให้เป็นวิทยากร ฯลฯ

การจัดการความรู้โดยการสร้างความรู้จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เช่น ครูและผู้เรียนช่วยกันสรุปความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ กระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติ รวมทั้งความประทับใจ ค่านิยม และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ประกอบกับการเรียนรู้จากการ

การจัดการความรู้โดยครูจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน มีขั้นตอน ดังนี้

1. การกระตุ้น และสร้างความพร้อม ความสนใจ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วยการสร้างความรัก ความศรัทธา ที่มีต่อการเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ครูต้องเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้เรียนและรู้จัก ธรรมชาติของมนุษย์
2. เข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเอง ครูทำหน้าที่เอื้ออำนวยความ สะดวก (Facilitation) เปิด โอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทางความคิด การกระทำ การลงมือปฏิบัติด้วย ตนเอง และส่งเสริมกระบวนการ (Process) มากกว่าคำตอบที่ถูกต้องเพียงประการเดียว การเรียนรู้ เกิดจากการลองผิดลองถูก และครูควรให้กำลังใจผู้เรียน
3. การตระหนักถึงคุณค่า ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนยอมรับ จุดเด่น จุดด้อย และความเป็นตัวของตัวเอง ประการสำคัญคือ ทำให้ผู้เรียนยอมรับตนเองเสริมสร้าง ความเชื่อมั่น มีความเข้มแข็ง รู้สึกภาคภูมิใจ เช่น ครูให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวกได้แก่ ชมเชย บอกถึงความสำเร็จ ความสามารถ จุดเด่นของผู้เรียน ให้อภัย ชี้แนะให้แนวทางที่ดีสร้าง สัมพันธภาพที่ดี อยู่เป็นกันเอง
4. การสื่อสาร ข้อตกลง กฎเกณฑ์ กติกา ให้ผู้เรียนทราบ เพื่อจะได้เรียนรู้พัฒนาตนเองให้ เป็นนิสัย จะได้ไม่มีข้อขัดแย้งกัน
5. การดูแล สังเกต ให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ ความเอาใจใส่ ด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม และเท่าเทียมกัน
6. จัดกิจกรรมกลุ่ม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนและ เสริมสร้างให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามความสามารถ เช่น กิจกรรมที่เป็นเหตุการณ์ในชีวิต สภาพแวดล้อมของผู้เรียน กิจกรรมง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
7. สร้างให้ผู้เรียนรู้สึกเต็มใจที่จะเรียน ทำกิจกรรมด้วยความรักเรียน ต้องการศึกษาค้นคว้า กระตือรือร้น สนุกสนาน โดยครูต้องเข้าใจจิตใจของผู้เรียน ก็จะมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้
8. ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน ให้ได้คำตอบ ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมาก ขึ้น และส่งเสริมให้คิดมากกว่าที่ได้ยินได้ฟังควรเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบ ถูกได้หลาย ๆ คำตอบ เช่น ถ้าจะเรียนให้ได้ดี จะมีวิธีเรียนอย่างไรบ้าง

9. รู้วิธีการเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียนด้วยการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน รู้จักผู้เรียนให้ลึกซึ้ง และวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ เพราะว่าผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่าง ซึ่งมีหลายวิธีในการเรียนรู้ของผู้เรียนและครู ถ้าหากวิธีการสอนใดที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ ผู้เรียนจะได้รับการเรียนรู้นั้นตามที่ผู้เรียนถนัดก็จะสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดี

10. การสอนโดยใช้อุปกรณ์ สื่อ วัสดุทัศน ประกอบการเรียน เพื่อช่วยให้เข้าใจง่าย

11. การสอนด้วยอารมณ์อยากสอน ใจเย็น ยิ้มแย้มแจ่มใส สดชื่น มีอารมณ์ขัน มีมุขตลก สอดแทรกเรื่องราวที่เป็นสาระ และแต่งกายดี เหมาะสม

12. การสอนด้วยความรู้ ทันสมัยในเรื่องที่สอน และมีความรู้รอบตัวอื่น ๆ ทั้งข่าวเหตุการณ์ สามารถแก้ปัญหา พลิกแพลงสถานการณ์ได้

13. การสอนด้วยการประเมินผลการสอนอย่างเป็นระบบ และยุติธรรม เช่น มีสัดส่วนของคะแนน ระหว่างเข้าเรียน การร่วมกิจกรรมการมอบหมายงาน การสอบ เพราะว่า การเข้าเรียนทุกวันสม่ำเสมอ และเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ได้รับความรู้และมีประโยชน์มาก

14. ควรใช้เทคนิคการสอนอย่างสร้างสรรค์ หรือสอนให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการจากความคิดของตนเอง กล่าวคือคิดสิ่งแปลกใหม่ และเป็นประโยชน์

15. การสอนผู้เรียนด้วยวิธีระดมพลังสมอง เน้นพลังกลุ่มและการทำงานเป็นทีมด้วยการช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ให้ได้ปริมาณความคิดมากและมีคุณภาพในช่วงเวลาจำกัด ซึ่งหลักปฏิบัติคือ “การประวิงการตัดสินใจส่งเสริมอิสระในการคิด ส่งเสริมปริมาณความคิด เน้นการผสมผสานปรุงแต่งความคิด”

16. การสอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการแก้ปัญหาของทอแรนซ์ เป็นนักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ และความเป็นปัญญาเลิศของผู้เรียน ยอมรับธรรมชาติของผู้เรียนว่าโดยธรรมชาติผู้เรียนเป็นผู้อยากรู้อยากเห็น และอยากเรียนรู้ด้วยวิธีการสร้างสรรค์มากกว่าการบังคับให้เรียน หรือครูเป็นศูนย์กลางการเรียน จะได้รับการยอมรับและเป็นความต้องการของผู้เรียนมากกว่า และผู้เรียนสามารถเรียนได้ดีกว่า

17. การสอนโดยกิจกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน อยากเรียน อยากรู้ อยากแก้ปัญหา

18. การสร้างหรือการผลิตบางอย่าง และใช้ประโยชน์ คือ ให้ผู้เรียนสร้างหรือผลิตได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น ภาพตกแต่งประดับผนังลดทอนของถ้วยชามเครื่องใช้ต่าง ๆ การยอมรับผลงานและเห็นคุณค่าทางผลิตของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ และมีความเชื่อมั่น

การจัดการความรู้โดยการจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดแสงสว่างให้เพียงพอ
2. จัดห้องเรียนให้สะอาดและมีระเบียบเรียบร้อย

3. ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก
4. การจัดอุปกรณ์การสอนให้พอเหมาะ
5. โต๊ะเรียนและเก้าอี้ควรเป็นโต๊ะเดี่ยว ไม่หนักเกินไป และขนาดพอเหมาะ เพราะจะสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย การจัดควรเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามกิจกรรมการเรียนการสอน และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
6. กระดานชอล์ก ควรมีขนาดกว้างยาวพอสมควรและทาสีเขียว
7. ตู้หรือชั้นวางของควรวางไว้รอบ ๆ ห้องเรียน เพื่อเก็บเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์การสอน หนังสือต่าง ๆ สมุดแบบฝึกหัด อุปกรณ์ทำความสะอาด หรือเครื่องใช้ของผู้เรียน
8. ป้ายนิเทศ มักติดไว้ที่ฝาผนังด้านหลังห้องเรียน หรือสองข้างของกระดานมีไว้เพื่อติดข่าวสารและผลงานของผู้เรียน การจัดป้ายนิเทศโดยครู และผู้เรียนควรร่วมมือกันจัดโดยให้สอดคล้องกับบทเรียนและเหตุการณ์ปัจจุบัน เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก และควรมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์
9. บัตรคำ แผนภูมิ และแผนผังหลังจากใช้ในการเรียนการสอนแล้ว ควรนำมาติดไว้ในห้องเรียนประมาณ 2 สัปดาห์
10. ภาพ ควรเป็นภาพถ่าย ภาพพิมพ์ และภาพขยายที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในวิชาต่าง ๆ ภาพต้องมีขนาดใหญ่พอสมควร ชัดเจน สีสดใสสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ และภาพควรเปลี่ยนไปตามเนื้อหาของบทเรียนแต่ละบทคำนึงการจัดให้ได้สัดส่วนพอดีสวยงามน่ามอง
11. การจัดให้มีการแสดงผลงาน ครูควรนำผลงานดีเด่นของผู้เรียนมาแสดง เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนและการผลิตผลงานของตนเองต่อไป ผู้เรียนคนอื่น ๆ จะเกิดความคิดที่จะผลิตผลงานของตนเอง
12. การจัดให้มีมุมเสริมความรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ครูควรจัดมุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสม เช่น มุมภาษาไทย มุมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุมสร้างเสริมลักษณะนิสัย มุมภาษาอังกฤษ และมุมหนังสือ เป็นต้น ซึ่งการจัดมุมประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด เพราะจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรับผิดชอบและจะช่วยกันใช้และรักษาอย่างทะนุถนอม

การจัดการความรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้ด้วยการอ่านและค้นคว้า มีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างแรงจูงใจและมอบหมายประเด็นการเรียนรู้ โดยครูและผู้เรียนช่วยกันสร้างแรงจูงใจที่จะเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ถ้าผู้เรียนสนใจเรื่องหรือประเด็นนั้นอยู่แล้ว การส่งเสริมก็ทำได้ง่าย การสร้างหรือเลือกประเด็นควรอยู่ในกรอบของสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร เลือกและกำหนด

2. รู้จักแหล่งข้อมูล ครูและผู้เรียนช่วยกันเสนอโดยทำความรู้จักแหล่งข้อมูลและสาระความรู้ที่แต่ละคนจะอ่านและค้นคว้า เช่น เสนอเป็นรายชื่อ หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือสิ่งต่าง ๆ เท่าที่มีอยู่ ที่หาได้ในสถานศึกษาหรือชุมชนเสนอทั้งรายชื่อและหนังสือจริง ถ้าเสนอเป็นรายชื่อ หนังสือ หรือเอกสารต้องเสนอให้ชัดเจนว่าหนังสือชื่ออะไร เขียนหรือเรียบเรียงโดยบุคคลหรือหน่วยงานใด ปีที่พิมพ์ บทตอนหรือส่วนที่ต้องค้นคว้า การค้นคว้าประเด็นใดประเด็นหนึ่งควรใช้แหล่งข้อมูลมากกว่า 1 แหล่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้ข้อมูลและสาระจากหลายแหล่ง นอกจากนี้ควรแนะนำและทำความเข้าใจวิธีการใช้แหล่งข้อมูล ในกรณีที่แหล่งข้อมูลนั้นอยู่ในห้องสมุดพิพิธภัณฑสถานหรือพิพิธภัณฑ์

3. รู้จักวิธีอ่านและค้นคว้า โดยครูและผู้เรียนอธิบาย อภิปรายซักถาม ทำความเข้าใจวิธีอ่านและค้นคว้า เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและไม่ทำลายทรัพยากรที่เป็นแหล่งความรู้ เช่น ไม่ฉีกตัดข้อความและรูปภาพของหนังสือ ไม่ใช้ดินสอ ปากกา และสีขีดทับข้อความในหนังสือของห้องสมุดให้ผู้เรียนเตรียมสมุด ปากกา และดินสอ เพื่อใช้จดบันทึกหรือใช้บันทึกในใบงาน หรือผู้เรียนถ่ายเอกสารเพื่อประหยัดเวลา ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามสภาพ แต่ไม่ควรแนะนำให้ผู้เรียนถ่ายเอกสารทั้งเล่ม เว้นแต่เห็นว่าเป็นไปได้และมีประโยชน์คุ้มค่า

4. ปฏิบัติการอ่านและค้นคว้า โดยครูกำกับดูแลให้ผู้เรียนรับใบงานเอกสารหนังสือ หรือสื่อที่จะอ่านและค้นคว้า เช่น หนังสือคนละเล่ม หรือหลายเล่ม หรือกลุ่มละหลายเล่ม ให้แต่ละคนหรือกลุ่มเลือกบริเวณหรือสถานที่อ่านกำหนดเวลาเป็นช่วง ๆ และกำหนดเป้าหมายของภารกิจในช่วงนั้น ๆ ให้ผู้เรียนอ่านบทหรือตอนที่กำหนด ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 อ่านแบบสำรวจ คือ การอ่านโดยเปิดหนังสือหน้าต่อหน้าดูและอ่านโดยเร็ว เพื่อสำรวจภาพรวมของหนังสือเล่มนั้นหรือบทนั้น เช่น การอ่านจากด้านหน้าปกหรือหลังปกย้อนกลับ เมื่ออ่านสำรวจทั่วแล้ว ให้กำหนดเป้าหมายว่าจะอ่านแบบลึกซึ่งบทใดหรือตอนใด

4.2 อ่านจับใจความ คือ อ่านประโยคและข้อความแต่ละบทแต่ละตอน (ย่อหน้า) พร้อมกับวิเคราะห์ และค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านแต่ละตอน ถ้ายังไม่เข้าใจและจับใจความไม่ได้ ให้อ่านตอนนั้นซ้ำอีก

4.3 จดบันทึก คือ การจดสาระสำคัญและเขียนบันทึกสาระสำคัญที่ค้นพบในแต่ละตอน โดยบันทึกหรือเขียนสั้น ๆ เท่าที่ตนเองเข้าใจ เช่น จดบันทึกไว้ในสมุด หรือใบงาน ถ้าจำเป็น และมีความพร้อม ผู้เรียนอาจถ่ายภาพหรือถ่ายสำเนาบางส่วนในหน้าหรือตอนใดตอนหนึ่งของหนังสือเพื่อใช้ประกอบรายงาน

4.4 บันทึกเพิ่มเติม คือ การบันทึกเพิ่มเป็นรายละเอียดตามสมควรหรือบันทึกเป็นภาพวาด ภาพโครงร่าง หรือสัญลักษณ์อย่างอื่นที่ตนเองเข้าใจ ส่วนตอนท้ายของการบันทึกการอ่าน ให้ระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ สำนักพิมพ์และปีที่พิมพ์เมื่อผู้เรียนอ่านและจดบันทึกสาระหรือประเด็นสำคัญของหนังสือหรือเอกสารเล่มใดเล่มหนึ่ง หรือหลายเล่ม หรือจากสื่ออื่น ๆ ให้นำผลงานที่จดบันทึกเหล่านั้นมาวิเคราะห์เปรียบเทียบส่วนที่เหมือนและแตกต่างกัน แล้วเขียนเรียบเรียงขึ้นใหม่ตามความเข้าใจของผู้เรียน

5. สรุปและรายงานผล หลังจากผู้เรียนอ่านและจดบันทึกสาระสำคัญของหนังสือหรือสื่อต่าง ๆ ให้แต่ละคนหรือกลุ่มนำข้อเขียนและความเข้าใจจากการอ่านมาอภิปรายและสรุปด้วยกันครูร่วมการอภิปราย ให้กำลังใจ แนะนำแนวทางให้แต่ละคนหรือกลุ่มสรุปและเรียบเรียงเป็นความรู้ให้ผู้เรียนรายงานต่อที่ประชุมในชั้นต่อกลุ่มใหญ่ สิ่งที่ยานการประกอบด้วยหัวข้อหรือประเด็นที่ค้นคว้าชื่อหรือรายชื่อผู้ค้นคว้า จุดมุ่งหมายของการค้นคว้า หนังสือหรือสื่อที่ใช้ค้นคว้าวิธีและกระบวนการค้นคว้า สรุปสาระของการค้นคว้าเป็นข้อเขียน ภาพประกอบ (ถ้ามี) และภาคผนวก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

รายงานการอ่านและค้นคว้าของแต่ละคนหรือกลุ่มควรจัดทำเป็นเอกสารที่สะดวกในการเก็บเป็นระบบ อาจทำเป็นเล่มหรือแฟ้ม ใต่ปกให้ดูเป็นระเบียบ จัดเก็บเป็นหมวดตามสาระการเรียนรู้ แยกเป็นเรื่อง หรือสาระย่อยควรเก็บไว้เป็นผลงานของผู้เรียน และนำไปเผยแพร่หรือแสดงนิทรรศการตามโอกาสอันสมควร เพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้เรียน และเป็นการสร้างความรู้ด้วยการอ่านและค้นคว้า โดยการนำเสนอข้อมูลและความรู้ ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการอ่านและค้นคว้าเฉพาะสาระสำคัญของเรื่องนั้น มาจัดลำดับเรื่องและเรียบเรียงให้เป็นข้อความตามที่ตนเองเข้าใจ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองเนื้อหาสาระที่ค้นพบอาจเหมือนหรือคล้ายกับสาระในแหล่งความรู้ที่ค้นคว้า หรืออาจแตกต่างจากสาระเดิมบ้าง ในตอนท้ายของรายงานต้องระบุชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือหรือเอกสารที่อ่านหรือค้นคว้าทุกเล่ม สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ รวมทั้งบุคคลและหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการค้นคว้า

รูปแบบการจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอ แนวทาง การประยุกต์วิธีจัดการความรู้ในการจัดการศึกษา (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2554) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

องค์กรทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย หรือแม้กระทั่งระบบการศึกษาโดยส่วนรวม ไม่ใช่เครื่องจักร ดังนั้น การนำแนวคิดเกี่ยวกับระบบการผลิตของเครื่องจักร อันประกอบด้วย การนำปัจจัยตัวป้อน มาผ่านกระบวนการเพื่อเปลี่ยนเป็นผลผลิต จึงไม่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจการทำงานขององค์กรทางการศึกษาที่มีความซับซ้อนมากกว่า จึงควรพิจารณาองค์กรทางการศึกษาเหมือนสิ่งมีชีวิต มีความสามารถในการปรับตัว เป็นระบบหนึ่งของสังคมที่สมาชิกให้ความร่วมมือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีร่วมกัน สิ่งมีชีวิตมีความสามารถในการพัฒนาการตัวเองให้ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงสสารและพลังงานที่ประกอบเป็นตัวตนขึ้นมา คล้ายๆกับระบบนิเวศวิทยามีการฟื้นฟูสภาพของตัวเองโดยผ่านวัฏจักรของฤดูกาล องค์กรทางการศึกษาก็เช่นเดียวกันสามารถเติบโตและสร้างชีวิตชีวา (Revitalize) ให้แก่ตนเองโดยใช้ความรู้ที่สังเคราะห์ขึ้นมาโดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนหรือส่งผ่านความรู้ให้แกกัน

สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตาม มีภารกิจหลักคือ ถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียน แต่ถ้าดูว่าสถานศึกษาก็เป็นองค์กรในรูปแบบหนึ่ง กลับพบว่า ส่วนใหญ่มักเผชิญปัญหาในการแลกเปลี่ยนความรู้และใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศนั้น มีศักยภาพที่จะช่วยนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การจะใช้ข้อมูลร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์จะอาศัยเฉพาะเทคโนโลยีอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมขององค์กรให้เอื้อต่อการใช้ข้อมูลด้วย

การจัดการความรู้เป็นแนวคิด/แนวปฏิบัติที่ให้ความสำคัญกับคนในองค์กรเป็นหลัก โดยมองว่าองค์กรเป็นระบบที่มีความซับซ้อนที่มีการพัฒนาตามบริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นเหมือนกรอบหรือระเบียบวิธีปฏิบัติที่เอื้อให้คนในองค์กรมีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ความรู้ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของงานและผลลัพธ์ให้ดียิ่งขึ้น ในการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน

คือ คน กระบวนการ และเทคโนโลยี ดังนี้

1. คน คนเป็นทรัพยากรขององค์กรที่สำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้จัดการความรู้ แต่เราสามารถจัดองค์กรเพื่อให้องค์กรมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อให้บุคลากรใช้ความรู้ร่วมกัน การจัดการความรู้จึงยึดหลักการทำงานเป็นทีม โดยการดึงบุคลากรจากหลายๆ ระดับมาระดมความคิด

2. กระบวนการ ไม่ว่าจะจะเป็นกระบวนการที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เช่น กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การจัดเก็บความรู้ของแต่ละฝ่าย และระบบแรงจูงใจและค่าตอบแทน ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการไหลเวียนของสารสนเทศภายในองค์กร การจัดการความรู้จึงเป็นการส่งเสริมกระบวนการทำงานขององค์กรเพื่อไปสู่การตัดสินใจที่มีข้อมูลสนับสนุนเพียงพอ

3. เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีมีความสำคัญ แต่จะต้องพิจารณาการ จัดหาให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เทคโนโลยีไม่ใช่เงื่อนไขของการขับเคลื่อนการจัดการความรู้ แต่เทคโนโลยีมีส่วนสนับสนุนให้การทำงานขององค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น การใช้เทคโนโลยีให้เกิดผลจะต้องทำให้กลุ่มเป้าหมายหลักภายในองค์กรเข้าถึงข้อมูลและเปิดช่องทางให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างฝ่ายต่างๆ

โดยสรุป การจัดการความรู้เป็นระเบียบวิธีอันหนึ่งที่น่ามาใช้ในรูปแบบที่หลากหลายภายในองค์กรทางการศึกษา การนำระเบียบวิธีนี้มาใช้จะต้องเข้าใจถึงวิธีการที่จะจัดการกับองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ คน กระบวนการและเทคโนโลยี ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งถูกละเลยไป ย่อมส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรโดยรวม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้จึงเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดสภาพและบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดวิธีการสร้างองค์ความรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เคยชินกันมา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2545: 16-33) ได้นำเสนอในตารางเปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่ไว้น่าสนใจ ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการเรียนรู้แบบเดิมและการเรียนรู้แบบใหม่
(ไพฑูรย์ สีนลรัตน์, 2545: 16-33)

ประเด็น	การเรียนรู้แบบเดิม	การเรียนรู้แบบใหม่
1. หน่วยการเรียนรู้	คนเดียว	กลุ่ม / เดี่ยว
2. จุดเน้น	เนื้อหา	เนื้อหาและกระบวนการ
3. การพัฒนาประสบการณ์	สติปัญญา	ร่างกาย อารมณ์ ปัญญา สังคม และรู้จักตนเอง ค่านิยม ความเชื่อ
4. บทบาทผู้เรียน	ฟัง จด จำ สอบ สอบ	มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ กระตือรือร้น ค้นคว้า และสรุปด้วยตนเอง
5. บทบาทครู	สอน บอก สั่ง บรรยาย	อำนวยความสะดวกเป็นแหล่งความรู้ สนับสนุนกระตุ้น
6. การสื่อสาร	ทางเดียว	สองทาง
7. บรรยากาศ	เป็นทางการ ปิดกั้น ย้ายสถานภาพครู ผู้เรียน	ไม่เป็นทางการ ผ่อนคลาย สนุก ไม่ย้ายสถานภาพ
8. วิธีการเรียนรู้	ครูตั้งโจทย์ คำถามที่ดีที่สุด	หาทางกระตุ้น สนับสนุน กลุ่มให้คิดคำถามที่ลึกซึ้ง และหาทางตอบคำถามนั้น
9. ผู้รับผิดชอบต่อผลการเรียน	ครู	ผู้เรียน และครู
10. ผู้ได้รับตอบสนองความต้องการ	ครู	ผู้เรียน
11. การถ่ายโอนการเรียนรู้ไปสู่การทำงานและชีวิตจริง	น้อยและไม่แน่นอน	มาก
12. การประเมิน	เนื้อหา	ผลงานและกระบวนการ

หลักการพื้นฐานของแนวคิด “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” จะต้องประกอบไปด้วยโครงสร้างสำคัญที่แสดงว่าสามารถจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดได้จริง (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2545: 16-33) ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน ตั้งแต่การรับผิดชอบเลือก วางแผนในสิ่งที่ตนจะเรียน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกขณะเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รับผิดชอบการเรียน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง

2. เนื้อหาวิชายังคงมีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่จะนำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาประสบการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมาย จึงขึ้นอยู่กับ “สิ่งที่สอน (เนื้อหา) และวิธีที่ใช้สอน (เทคนิคการสอน)”

3. การเรียนรู้ประสบความสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ทำงานร่วมกัน ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทาย มีความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ เกิดขึ้นและบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาเริ่มด้วยตนเอง

4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การปรับปรุงงานและการจัดการกับชีวิตของตน ได้เรียนรู้คุณค่าของสัมพันธภาพที่เท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ ครูจึงต้องมีความสามารถที่จะค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียนและสามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือความเต็มใจของครูที่จะช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข ครูจะให้ทุกอย่างแก่ผู้เรียน ไม่ว่าจะด้วยความเชี่ยวชาญ ความรู้ เจตคติ และการฝึกฝนโดยที่ต่อใจกว้าง เพราะผู้เรียนมีอิสระที่จะรับหรือไม่รับการให้นั้นก็ได้อีก

6. ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองและควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถเป็นในสิ่งที่อยากเป็น มีวุฒิภาวะสูงขึ้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น

7. การศึกษาคือ การพัฒนาประสบการณ์ การเรียนรู้ของผู้เรียนหลาย ๆ ด้านพร้อมกันไปทั้งคุณลักษณะด้านความรู้ ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

จากลักษณะของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะเห็นได้ว่า มีความเหมาะสมกับการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และง่ายต่อการนำไปใช้ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นอย่างดี

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียน การสอนแบบที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้ ได้มีแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีที่สอดคล้อง ส่งเสริม และสนับสนุนแนวคิดนี้ ซึ่งสามารถนำหลักสำคัญของแต่ละแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ กันมาสรุปได้ ดังนี้

3.1 แนวคิดการเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ (Constructivist Theory)

การเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้นี้ เป็นไปตามปรัชญาสร้างสรรค์ความรู้นิยม (Constructivism) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าความรู้ไม่ได้มาจากการค้นพบจากภายนอก หรือสิ่งแวดล้อมแต่เป็นความรู้ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น (Construct) ภายในจิตใจ จากการทำความเข้าใจหรือการให้ความหมายกับเหตุการณ์ประสบการณ์ หรือสารสนเทศ โดยอาศัยความรู้เดิม ความเชื่อ ทฤษฎีและความคาดหวังของตนในการแปล ความหมาย เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ เน้นที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่ไปกับการทำความเข้าใจ กับความรู้ใหม่ และทฤษฎีนี้อธิบายว่า ความรู้เป็นสิ่งชั่วคราว มีการพัฒนาได้ ไม่ตายตัว สร้างขึ้นได้ ภายในสังคม โดยอาศัยสื่อกลางทางสังคม และวัฒนธรรม การเรียนรู้ในแนวทฤษฎีนี้ เป็น กระบวนการสร้างตัวแบบใหม่และสร้างโมเดลของความจริง

โดยกระบวนการที่ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความหมายด้วยเครื่องมือและสัญลักษณ์ทาง วัฒนธรรมและผสมผสานและประนีประนอมความหมายที่สร้างขึ้น โดยผ่านกิจกรรมทางสังคม และผ่านการร่วมมือแลกเปลี่ยน ความคิดทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

วิธีการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนได้นำพื้นฐานความรู้เดิมมา เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ นำความรู้เดิมเป็นพื้นฐานสำคัญของการสรรค์สร้างความรู้ใหม่ ดังนั้น ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้และสร้างความรู้ ความเข้าใจขึ้นด้วยตนเองอย่างแข็งแกร่ง ความเจริญงอกงามในความรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับคนอื่น ๆ หรือได้พบสิ่งใหม่ ๆ แล้วนำความรู้ที่มีอยู่เดิมมาเชื่อมโยงตรวจสอบกันสามารถเกิดเป็น โครงสร้างทางปัญญาขึ้น ผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางปัญญาได้ด้วยตนเอง โดยจัดสภาพการให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญญา หรือ สภาวะไม่สมดุลทางปัญญาขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะที่ประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ เดิม ทำให้ผู้เรียนต้องพยายามปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์ที่มีอยู่เดิมแล้วสร้างเป็นความรู้ใหม่ ขึ้น

ดังนั้นขั้นตอนสำคัญของการเรียนรู้แบบสรรค์สร้างความรู้ ควรประกอบด้วยประเด็นสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การสอนของครู คือการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน แต่ให้ผู้เรียนสามารถสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา ซึ่งสามารถเปรียบครูได้กับการเป็น “นักจูงใจ” ที่ดี

2. ครูช่วยผู้เรียนสรรค์สร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ช่วยผู้เรียนสรรค์สร้างความรู้ความคิดที่ยังไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งสามารถเปรียบครูได้รับการเป็น “ผู้ชี้แนวทาง” ให้แจ่มใส

3. ครูช่วยผู้เรียนในการตรวจสอบ ความเข้าใจ โดยพิจารณาว่าความคิดรวบยอดที่เกิดขึ้นให้ประสานกันเป็นระเบียบ เป็นโครงสร้างความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในบริบททางสังคมได้เพียงใด ซึ่งสามารถเปรียบครูได้กับการเป็น “ผู้วินิจฉัย” ที่รอบคอบ

4. ครูช่วยผู้เรียนสร้างแผนผังความคิด โดยวิธีการให้ผู้เรียนนำความรู้ความคิดรวบยอดที่สร้างขึ้นมานำมาอภิปรายร่วมกัน แล้วจึงสรุป

5. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการสรรค์สร้างความคิดรวบยอดทฤษฎี และแบบจำลอง ขึ้นใหม่ของแต่ละบุคคล

การเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์ความรู้นี้เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการกระตุ้นให้มีการแสวงหาความรู้เองและประมวลเอาความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกช่วยชี้แนะแนวทาง และตรวจสอบความเข้าใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีโครงสร้างเท่านั้น

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการความรู้

ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ จากฐานข้อมูล Thailis และฐานข้อมูลห้องสมุดต่างๆ พบงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2555 จำนวน 14 เรื่อง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยสรุปได้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน

กระบวนการ	บัณฑิต ฉัตร วิโรจน์ (2550)	ปิยะ นาถ บุญมี พิพิธ. (2551)	รัฐ กรณ์ คิด การ (2551)	เกียรติ ศักดิ์ พันธ์ ล้ำเจีย ก (2552)	สำนัก งาน เลข า ชิตการ ศึกษา (2552)	เบญจ วรรณ ศรี โยธิน และ ชุตินา มาลัย (2553)	อุบล สุทธิ เนียม และ คณะ (2553)	มัลลิก า มาก รัตน์ (2554)	Gustafs on, K. (2003)	Hsia, Lin, Wu, & Tsai. (2006)	Haslind, A.Sarin ah, A. (2009)	Tavalla e R, Rashidi M.M. (2011)	SaadeR, Nebebe F., and Mak T. (2011)	Ramakri shnan K. and Yasin N.M. (2012)
เรื่องที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
การกำหนดความรู้														
การกำหนด, ระบุ	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓
ปัญหา						✓								
วางแผน	✓	✓			✓							✓		
ทำโครงการ														
เตรียมการ	✓	✓				✓								
ตั้งทีม								✓						
ความหมาย														
วิเคราะห์ปัจจัย			✓									✓		

ตารางที่ 5 ผลการสังเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน(ต่อ)

กระบวนการ	บัณฑิต ฉัตร วิโรจน์ (2550)	ปิยะ นาถ บุญมี พิพิธ. (2551)	รัฐ กรณ์ คิด การ (2551)	เกียรติ ศักดิ์ พันธ์ ล้ำเจีย ก (2552)	สำนัก งาน เลข ธิการ สภากา รศึกษา (2552)	เบญจ วรรณ ศรีโยธิน และชุตี มา มาลัย (2553)	อุบล สุทธิ เนียม และ คณะ (2553)	มัลลิก า มาก รัตน์ (2554)	Gustafs on, K. (2003)	Hsia, Lin, Wu, & Tsai. (2006)	Haslind, A.Sarin ah, A. (2009)	Tavalla e R, Rashidi M.M. (2011)	SaadeR, Nebebe F., and Mak T. (2011)	Ramakri shnan K. and Yasin N.M. (2012)
เรื่องที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ต่อ)														
ทำให้ความรู้สูงขึ้น										✓				
การบริการ														
การปรึกษา														
การแลกเปลี่ยน	✓		✓		✓								✓	
การเผยแพร่, ถ่ายทอด	✓		✓			✓			✓		✓	✓		✓

จากตารางที่ 5 ผลของการสังเคราะห์ความสอดคล้องเกี่ยวกับกระบวนการของการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน พบว่ามีกระบวนการตามลำดับดังนี้คือ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประเมินผล ผลจากการสังเคราะห์สามารถนำมากำหนดเป็นขั้นตอนการจัดการความรู้ ที่เหมาะสมกับการนำไปใช้กับรูปแบบ สรุปลงได้เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

กระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการความรู้เป็นลำดับขั้นตอนในแต่ละส่วนของการจัดการความรู้ที่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินการให้เกิดความรู้ทั้งภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดย เชื่อมโยงสู่สังคม ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)

การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มี ลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนและสอดคล้องตามความต้องการของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture)

การสืบค้นความรู้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)

การสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing)

การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)

การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมิน ตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

5. แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

การจัดการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ

รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity-Based instructional Model) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ความหมายในการเรียนรู้จึงต้องถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียน นั่นคือ ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติงานจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมภายใต้แนวคิดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ตามความสนใจ ดังนั้น การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมพลังและการเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นฐานแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญของรูปแบบ รูปแบบการเรียนการสอนนี้นำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะด้านรวมพลังสร้างสรรค์สังคม ขั้นตอนของรูปแบบฯ มีดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2543)

1. การเตรียมบริบทตามสภาพจริง : การเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง (Prepare Learning

Context : Situated Learning)

เตรียม (Prepare) ผู้สอนจัดหาแหล่งการเรียนรู้ ข้อมูลกรณีศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อความรู้ตามสภาพจริงในประเด็นที่จะเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ผลงาน โดยแสวงหาบุคคล องค์กร และชุมชนภายนอกมาสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดหลักสูตรที่ทันสมัย มีโครงสร้างหลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในการปฏิบัติและหลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในการปฏิบัติและสร้างสรรค์ผลงานได้จริง โดยร่วมมือกับบุคคล องค์กร และชุมชนภายนอก

2. การตั้งเป้าหมาย : การเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Set Goals :Self-

Directed Learning / Co-operative learning)

2.1 กำหนด (Set) ผู้สอนช่วยผู้เรียนในการกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบข่ายการเรียนรู้ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าวิจัยในรูปแบบโครงการวิจัยส่วนบุคคล การจัดให้มีชั่วโมงเรียนในภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการรวมทั้งมีการฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างพอเพียง มีการเรียนการสอนทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) เป็นต้น

2.2 เลือก (Choose) ผู้เรียนเลือกกิจกรรม / โครงการที่สนใจ ซึ่งอาจมาจากโจทย์ตามแผนพัฒนาของประเทศในสาขาต่างๆ

2.3 นำเสนอ (Present) ผู้เรียนนำเสนอโครงการต่อผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับแก้ โดยมีการจัดสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำโครงการ

3. การวางแผนและดำเนินการ: การเรียนรู้แบบร่วมกัน (Plan Working Process :Collaborative Learning)

3.1 ทำงานกลุ่ม (Group Work) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มการทำงาน

3.2 เรียนรู้ (Learn) ผู้เรียนปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมแรงร่วมพลัง โดยมีผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญกำกับดูแลให้คำแนะนำโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าวิจัยโดยอิสระในรูปแบบโครงการวิจัยส่วนบุคคล การจัดให้มีชั่วโมงเรียนในภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ รวมทั้งมีการฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างพอเพียง มีการจัดสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำโครงการ มีการเรียนการสอนทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) และมีห้องสมุดและระบบสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เพียงพอที่จะศึกษาค้นคว้าตามแนวปฏิบัติที่ดีของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2551) ดังนี้

1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพร้อมทั้งมีการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การจัดการเรียนการสอนอาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังต่อไปนี้ การเรียนรู้จากกรณีปัญหา (Problem-Based Learning : PBL) การเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Individual Study) การเรียนรู้แบบสรุคนิยม (Constructivism) การสอนแบบเอสไอพี การเรียนรู้แบบแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Self-Study) การเรียนรู้จากการทำงาน (Work-Based Learning) การเรียนรู้ที่เน้นการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ (Research-Based Learning) การเรียนรู้ที่ใช้วิธีสร้างผลงานจากการตกผลึกทางปัญญา (Crystal-Based Approach)

2) การเรียนการสอนยึดหลักการมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

3) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแต่ยืดหยุ่นและหลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งความยืดหยุ่นด้านช่วงเวลาเรียน และหรือด้าน

4) มีการติดตามผลการเรียน ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อคุณภาพการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้เป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

4. การติดตามและประเมินผลงาน: การเรียนรู้แบบโครงงาน (Follow up and Assess :Project-Based Learning)

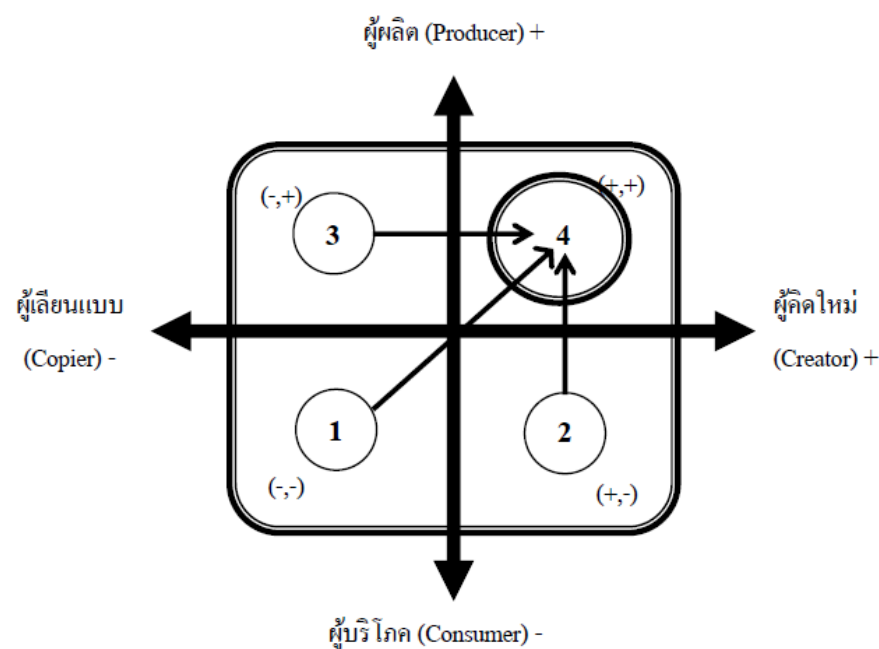
- 4.1 ตรวจสอบ (Check) ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันตรวจสอบกระบวนการทำงาน
- 4.2 ติดตาม (Follow Up) ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันติดตามความก้าวหน้าของผลงาน
- 4.3 ปรับปรุง (Revise) ผู้เรียนปรับปรุงแผนงาน
- 4.4 ผลิต (Produce) ผู้เรียนดำเนินการจนได้ผลงาน
- 4.5 ประเมิน (Assess) ผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญประเมินผลงานเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด

แนวคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในสังคมไทย (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2554)

ปัจจุบันเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การตามอย่างต่างประเทศมีมากขึ้น โดยเฉพาะแรงผลักดันของเทคโนโลยีที่ทำให้การติดต่อสื่อสารทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้แนวคิดของต่างประเทศจึงกว้างขวางและหลากหลายขึ้นก่อให้เกิดปัญหาของการศึกษาไทย ทำให้การจัดการศึกษาของไทยไม่สอดคล้องกับพื้นเพธรรมชาติและวัฒนธรรมไทย จิตวิทยาการเรียนรู้ของไทยไม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมากพอ หลักการสอนตามหลักพระพุทธศาสนาขาดการค้นคว้าให้ชัดเจนขึ้น การอบรมคนบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยไม่ได้รับการวิจัยค้นคว้าเท่าที่ควร ปัญหาการจัดการศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับชุมชนไทย

จากการดำเนินการตามอย่างประเทศมาโดยตลอดทำให้ระบบการศึกษาไทยเป็นระบบบริโภคนิยม นั่นคือ โรงเรียนจะคอยรับและติดตามความรู้และวิชาการของต่างประเทศมาถ่ายทอดให้นักเรียน การคิดใหม่ สร้างใหม่จึงไม่เกิดขึ้น ความคิดวิเคราะห์จึงได้รับการพิจารณาน้อย เกิดปัญหาตามอย่าง สังข์ อธิ ใช้ตามค่านิยมของต่างประเทศอย่างกว้างขวางเพื่อให้มีการพัฒนาประเทศทัดเทียมกับประเทศต่างๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมและเป็นประโยชน์มีส่วนร่วมแก่วงการศึกษานานาชาติได้ จึงต้องพัฒนาโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในสังคมไทย นั่นคือจะต้องกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนใหม่ให้มีลักษณะก้าวหน้ามากขึ้น จัดหลักสูตรในแนวสร้างสรรค์ จัดกระบวนการเรียนการสอนให้เน้นผลผลิตและปรับองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการสร้างสรรค์และผลิตภาพ

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคดที่มุ่งเปลี่ยนกระบวนการผลิตบัณฑิต จากการผลิตที่เป็นผู้เลียนแบบ (Copier) และผู้บริโภค (Consumer) อย่างที่เคยเป็นมาในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ผู้ตามเป็นผู้เสียเปรียบมาโดยตลอดมาสู่บัณฑิตที่เป็นผู้นำที่เป็นผู้คิดใหม่ (Creator) และผู้ผลิตหรือผู้สร้างใหม่ (Product) ดังแสดงในรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 13 คุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคต

ที่มา: ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, **CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา**. (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554)

จากรูปนี้สามารถแบ่งกลุ่มคนได้เป็นสี่กลุ่มได้แก่

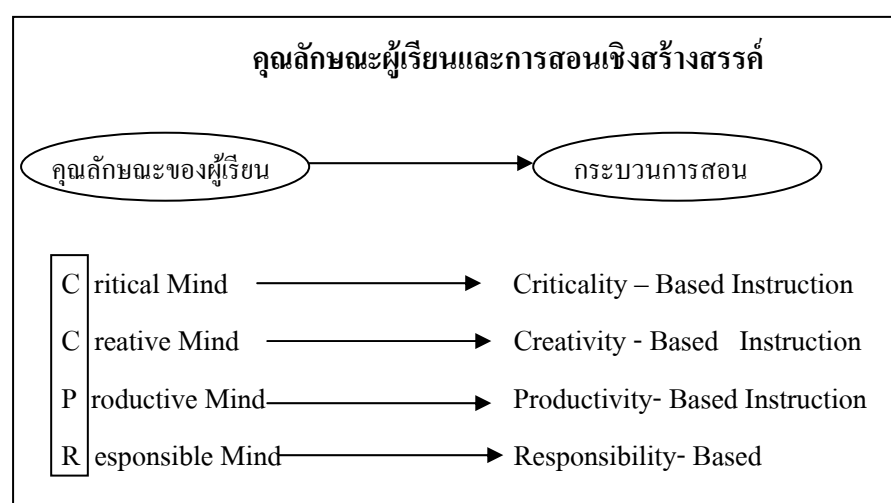
กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่เป็นทั้งผู้บริโภคและผู้เลียนแบบ (Consumer/Copier) กล่าวคือ เป็นฝ่ายรับและตามอย่างคนอื่นมาโดยตลอด เช่นการรับและตามอย่างองค์ความรู้ วัฒนธรรมหรือแนวคิดของชาติตะวันตก

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เป็นผู้รับผู้บริโภคแต่มีความคิดใหม่ ๆ มีความฉลาดในการเลือกใช้ (Consumer/Creator)

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่เป็นผู้ผลิตผลงานออกมาแต่ยังคงเลียนแบบตามหลังเขาอยู่ (Product/Copier)

กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่เป็นทั้งผู้คิดใหม่และผู้ทำใหม่ขึ้นมาอย่างสร้างสรรค์ (Product/Creator)

ซึ่งกลุ่มคนที่ 4 นี้ถือเป็นกลุ่มคนในอุดมคติที่สังคมต้องการ ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มีค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

ภาพที่ 14 คุณลักษณะผู้เรียนและการสอน

ที่มา: ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, **CCPR** กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554)

โดยเหตุนี้ลักษณะของคนรุ่นใหม่ในสังคมไทยจึงต้องมองข้ามความเป็นคนที่สมบูรณ์ไปสู่ความเป็นคนคิดและสร้างสิ่งใหม่ให้กับสังคมไทยได้ดีและมากพอนั้นคือ คุณลักษณะ CCPR ในตัวของผู้เรียน

1. ลักษณะคนรุ่นใหม่ : CCPR

ลักษณะแรก คือ การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind: C) ในสังคมบริโภคนิยมเราจะต้องให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ให้ได้เพื่อเขาจะได้เข้าใจ เรียนรู้และเข้มแข็งและไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมก็ตาม

ลักษณะที่สองคือ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind: C) เมื่อวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งใดแล้ว ก็ควรจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคมด้วย เพราะถ้าเพียงแต่ วิเคราะห์วิจารณ์ก็จะมีอะไรเกิดขึ้นใหม่

ลักษณะที่สามคือ การมีผลผลิต (Productive Mind: P) เมื่อคิดสิ่งใหม่ๆ แล้วก็ต้อง นำเอาความคิดนั้นไปสู่รูปธรรมคือ การมีผลผลิตใหม่ๆ ด้วยค่าของคนต้องให้มีผลงานเป็นที่ ประจักษ์

ลักษณะที่สี่คือ การมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind: R) ไม่ว่าจะคิดจะวิเคราะห์จะ สร้างสิ่งใหม่อะไรก็ตามจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อไป

2. การสอนเชิงก้าวหน้า

เมื่อเป้าหมายของการสอนเน้นที่ CCPR แล้ว กระบวนการสอนก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย นั่นคือ การสอนต้องสอดคล้องกันกับจุดมุ่งหมายด้วยพร้อมกันไป นั่นคือ ถ้าอยากให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์จะต้องจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมให้เขาได้วิเคราะห์กันตลอดเวลา (Criticality-Based Instruction) ไม่ใช่ครูวิเคราะห์ให้ดูเท่านั้น เช่นเดียวกันถ้าต้องการให้ผู้เรียนเขามีความคิด สร้างสรรค์ เราต้องจัดเงื่อนไขการเรียนรู้ให้ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ (Creativity-Based Instruction) รวมถึงการจัดสภาพการเรียนการสอนและเงื่อนไขให้ผู้เรียนได้ผลิต หรือสร้างผลงานออกมาเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน (Productivity-Based Instruction) เช่นเดียวกับการฝึก ความรับผิดชอบต่อผู้สอนจะต้องฝึกให้เขามีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในสภาพที่เป็นจริง (Responsibility-Based Instruction) และหล่อหลอมให้เกิดเป็นตัวตนของเขาเองด้วย

ในระบบการศึกษาแนวผลผลิตนิยมเชิงสร้างสรรค์และการเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ CCPR นี้ ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดและวิถีดำเนินการทางการศึกษา เป็นการเปลี่ยน กระบวนการทัศน์ใหม่ โดยการทำให้การศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น เราจะจัดการศึกษาเพื่อ อะไร ซึ่งเป้าหมายของเรา คือ การที่จะให้การศึกษาเป็นไปเพื่อการวิเคราะห์วิจารณ์แล้วนำไปสู่ การสร้าง การพัฒนา การได้มาซึ่งผลผลิตใหม่ๆ และต้องเป็นผลผลิตที่มีความคิดใหม่และความคิด สร้างสรรค์อยู่ในตัวด้วย (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2549)

3. การบริหารโรงเรียนแบบ CPO

ในการที่เราจะเน้นให้การศึกษาที่มีบทบาทและแนวทางในการสร้างสรรค์ผู้เรียนให้มี ความคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีผลงานและมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นการบริหารจัดการควรจะมี ลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายคือ เป็นองค์ในลักษณะที่เรียกว่า “องค์กรสร้างสรรค์และผลิตภาพ (Creative and Productive Organization, (CPO) โดยอาจารย์จะต้องมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลงาน ใหม่ๆ ขึ้น (Product Emphasis) บริการเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Change Management) และการเข้าใจ

สรุปได้ว่าจุดเริ่มต้นแรกของการศึกษาจึงต้องพัฒนาปัญญาของผู้เรียนเป็นตัวตั้งให้เขารู้จักคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ แนวทางดังกล่าวนี้จะต้องเน้นให้มีผลงานเกิดขึ้นจากผู้เรียน ไม่ว่าจะผลงานนั้นจะเป็นผลงานวิชาการ ผลงานประดิษฐ์ ผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการสอนภาษา ก็ต้องมีผลงานทางภาษา ถ้าสอนคณิตศาสตร์ก็ต้องมีผลงานทางคณิตศาสตร์ ถ้าเป็นงานศิลปะก็ต้องมีงานศิลปะออกมาเช่นกัน ถ้าเป็นงานทางเกษตร ก็จะต้องมีผลงานเกษตรชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนวิชาใดเรื่องใดเป้าหมายจะต้องมีผลผลิตออกมาโดยชัดเจน

นอกจากนั้น ผลผลิตที่ออกมาจะต้องเป็น ผลผลิตที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ด้วยพร้อมกันไปไม่ใช่เพียงแต่ลอกเลียนคนอื่นมาเท่านั้น

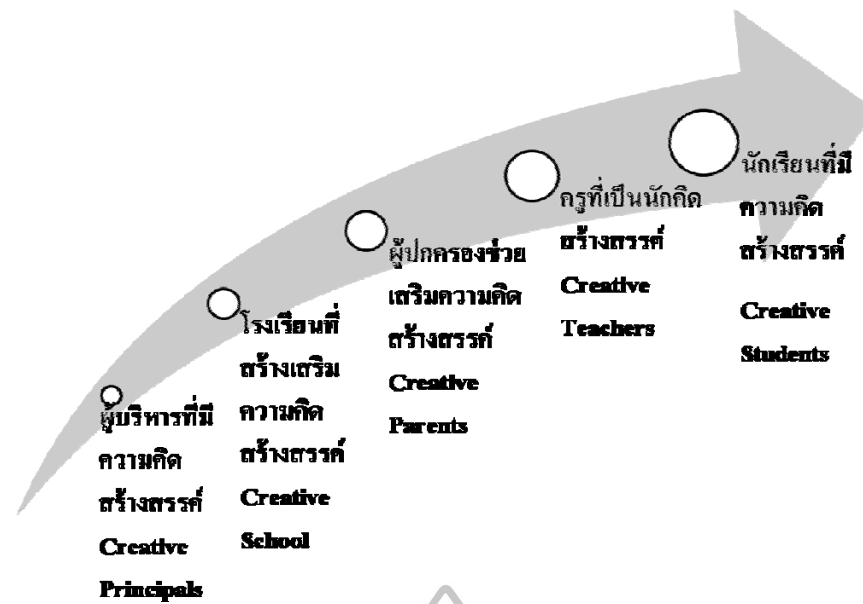
ในขณะที่รู้จักคิดสร้างสรรค์และมีผลงานแล้วนั้นก็ต้องมีความรับผิดชอบด้วย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการใช้ชีวิตและพัฒนาสังคมควบคู่กันไป

นั่นก็คือ การศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการคิดวิเคราะห์และการสร้างสิ่งใหม่ๆ ให้กับตัวผู้เรียนให้กับสังคมอยู่ตลอดเวลา กระบวนการของการศึกษาจึงต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะศูนย์กลางของการศึกษาจะอยู่ที่ใดก็ตาม โลกได้เปลี่ยนไปแล้ว สังคมได้เปลี่ยนไปแล้ว เราต้องเปลี่ยนกระแสนของการศึกษาใหม่ เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของการสร้างและสร้างอย่างสร้างสรรค์แท้จริง

การสร้างผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์

จุดเริ่มต้นในการวิเคราะห์ว่าผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์มีวิธีการอย่างไร ทำโดยการวิเคราะห์แบบย้อนกลับ (Backward Analysis) ดังนี้

ภาพที่ 15 กระบวนการสร้างผู้เรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์

ที่มา: ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์, 2554)

Creative Students

ได้นักคิดและผู้สนใจในการพัฒนาแนวคิด เช่น Howard Gardner ได้เสนอแนวคิดใหม่
ชื่อ Five Minds for the Future ได้กล่าวว่า การพัฒนาเยาวชนให้มีความคิดสร้างสรรค์สามารถเริ่มต้น
ได้อย่างง่ายคือการ เปิดโอกาส ให้กับเด็กปฐมวัยได้เห็นและเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย และ
สร้างความท้าทายให้กับเขาเมื่ออยู่ในช่วงวัยรุ่นผ่านเกมส์และกิจกรรมต่างๆ ก็จะเป็นการกระตุ้นให้
เกิดการสร้างความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี โดยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะต้องพัฒนาจาก
องค์ความรู้ที่ตกผลึกแล้ว (Crystallizations) มาต่อยอดให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะต้องอาศัย
กระบวนการวิจัยเป็นตัวช่วย (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2549) ความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่ใช่พรสวรรค์แต่
ถูกหล่อหลอมจากความรู้และความชำนาญที่เพิ่มทวีตามปัจจัยด้านเวลา นอกจากนี้ความคิด
สร้างสรรค์ยังต้องอาศัยปัจจัยภายนอกด้านสภาพแวดล้อมและบริบทของสังคมร่วมกับปัจจัยภายใน
ด้านสภาวะทางอารมณ์จนเกิดการคิดที่ลื่นไหล หรือ Flow ได้ในที่สุด (Csikszentmihaly, 1991)

Michael Michalko (1998) ได้วิเคราะห์เคล็ดลับความคิดสร้างสรรค์จากบุคคลสำคัญทาง
ประวัติศาสตร์นับร้อยคน สรุปดังนี้ คือ 1) ความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการมองมุมที่แตกต่าง

Creative Teachers

ยังไม่มีข้อสรุปว่าครูหรือผู้ปกครองมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่ากัน ยังไม่มีงานวิจัยที่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนเพราะขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตามทั้งครูและผู้ปกครองถือเป็นหลักในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน ดังนั้นถ้าจะสร้างนักเรียนที่เป็นนักคิดสร้างสรรค์ ครูต้องเป็นนักคิดสร้างสรรค์ก่อนเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อ นักเรียนในด้านวิธีคิดไม่ใช่เป็นแบบอย่างให้นักเรียนลอกแบบเฉพาะความรู้ของครูเพราะที่ผ่านมาสถาบันฝึกหัดครูในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่ต่างปฏิบัติตนเป็นผู้ตามและลอกเนื้อหาความรู้เชิงวิชาการมาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ (ไพฑูริย์สินลารัตน์, 2549) ซึ่งยังคงเป็นปัญหาที่จะต้องเร่งแก้ไขโดยสามารถทำไปพร้อมๆกับการเสริมสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่

1. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากกระบวนการทำงาน การค้นหา คำตอบและการสรุปผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางจึงสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2. ใช้คำถามที่มีคำตอบหลากหลายเพื่อกระตุ้นนักเรียนเพื่อท้าทายขั้ว เช่น

2.1 นักเรียนคิดว่าสิ่งนี้ จะนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง บอกมาให้มากที่สุด

2.2 สองสิ่งนี้มีอะไรเหมือนกันบ้างหรือมีอะไรต่างกันบ้าง บอกมาให้มากที่สุด

2.3 สิ่งนี้ควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นได้อย่างไร

2.4 จะเพิ่มอะไรได้อีกบ้าง

3. ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative Learning) เพราะการระดมสมองเป็นช่องทางสำคัญที่จะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น มีงานวิจัยที่ยืนยันได้ว่า ความคิดเห็นจำนวนมากที่ปรากฏขึ้นจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ โดยความคิดเห็นแรกจะกระตุ้นให้ความคิดขยายตัวในเวลาต่อมาและส่งผลให้ความคิดที่ผลิตขึ้นในตอนสุดท้ายของการหารือร่วมกัน เป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ดี

4. รับฟังคำถามและคำตอบของนักเรียนโดยไม่สกัดกั้นแสดงให้นักเรียนเป็นจุดสนใจ ไม่ตำหนิหรือวิจารณ์คำตอบหรือความคิดของนักเรียนแม้ครูจะยังไม่เห็นด้วย

ข้อสำคัญที่สุดคือครูจะต้องพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ก่อน เพราะการฝึกฝนตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์จะทำให้แนวทางปฏิบัติที่กล่าวมาเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และยังเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการเสริมสร้างบรรยากาศในการพูดคุยอย่างสร้างสรรค์ จนไปถึงการกระตุ้นแนวคิดของเพื่อนครูเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเชิงของนวัตกรรมการเรียนการสอนได้อีกด้วย

Creative Parents

ผู้ปกครองมีบทบาทในการเรียนรู้ของบุตรหลานตนเองสูงไม่แพ้ครู โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียนช่วงหกปีแรก เพราะเป็นยุคทองของการเรียนรู้ของเด็กซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ตามหลักทางจิตวิทยาแต่เป็นที่น่าเสียดายว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มองว่าการศึกษา คือ การรับภาระด้านการเรียนรู้ของนักเรียนไปครบถ้วนส่งผลให้ผู้ปกครองคาดหวังผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของบุตรหลานจากการศึกษามากเกินไป จึงควรมีการทำความเข้าใจในบทบาทของผู้ปกครองใหม่ว่าผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เริ่มตั้งแต่ผู้ปกครองควรมุ่งให้ความสนใจไปที่กระบวนการการคิดสร้างสรรค์ให้มากกว่าผลงานรวมถึงพิจารณาพฤติกรรมของเด็ก เช่น การตั้งคำถาม อารมณ์ขันหรือการแสดงออกอื่นๆ ซึ่งสะท้อนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทั้งสิ้น ผู้ปกครองต้องทำความเข้าใจและช่วยกันส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์หากเป็นไปได้มากกว่านั้น ผู้ปกครองควรช่วยให้เด็กได้คิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยอนุญาตให้เด็กมีเสรีภาพที่จะทำผิดพลาดและโดยยอมรับในความคิดของเด็ก ให้โอกาสที่จะทดลองหรือทำอะไรได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องกลัวผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ เพียงแต่ช่วยแนะนำให้อยู่ในขอบเขตของจริยธรรมไม่รบกวนผู้อื่นหรือเป็นอันตราย แนวทางปฏิบัติที่ดีได้แก่

1. ให้โอกาสเด็กได้เลือก การเลือกได้จะแสดงว่าเด็กมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าเด็กที่ต้องรอการเลือกจากคนอื่นตลอดเวลา
2. กระตุ้นเด็กให้คิดอย่างสร้างสรรค์ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งแปลกใหม่ มีความหลากหลายจะช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กได้ดี
3. ให้เวลาและอิสระในการเล่นกับเด็กอย่างเพียงพอ การใช้จินตนาการและบทบาทสมมติก่อนเพื่อทำการแก้ปัญหาเป็นการกระตุ้นให้เด็กคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ผู้ปกครองไม่ได้มีหน้าที่ชี้แนะแต่มีหน้าที่สร้างขอบเขตและข้อตกลงต่างๆ ไว้ล่วงหน้า โดยให้ประสบการณ์เสริม เช่น ประสบการณ์ในเชิงวัฒนธรรม การกินอยู่ การปฏิบัติตน การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การแก้ปัญหา ร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีโดยไม่ต้องกลัวผิดหรือกลัวการลงโทษ
4. ให้การสนับสนุนและกำลังใจแก่เด็ก เมื่อเด็กแสดงความสามารถหรือความถนัดไม่ว่าจะเป็นการตั้งคำถาม ความจำ การอ่าน ทักษะทางศิลปะหรือความสามารถพิเศษอื่นๆ ความภูมิใจ

Creative School

จากองค์ประกอบด้านครูและด้านผู้ปกครองซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด มาถึงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม นั่นคือโรงเรียนที่จะเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนคือโรงเรียนที่

1. มีพื้นที่ที่เหมาะสมเพียงพอ เช่น พื้นที่จัดเก็บผลงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนยังทำไม่เสร็จเพื่อจะมาต่อเติมได้ในวันต่อไป พื้นที่ที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กทำงานให้ได้ดีที่สุดควรมีแสงสว่างตามธรรมชาติ สีที่ไม่จืดจางไม่ล้าชรา มีพื้นที่เล็กๆ จะสามารถทำงานได้อย่างสะดวกสบาย มีผลงานตัวอย่างของเด็กๆ กันเองและของครู รวมถึงของจิตรกรชื่อดังด้วยก็ได้ติดอยู่ในห้องเรียน และที่สำคัญคือครูควรจัดให้มีสื่อที่หลากหลาย เชิญชวนให้อยากสำรวจ สืบค้น ใช้ทำการทดลอง หรือประดิษฐ์หรือทำงานในรูปแบบต่างๆ

2. มีสื่อที่เหมาะสม ไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อการสอนราคาแพง แต่อาจจะเป็นสื่อที่สะสมมาเรื่อยๆ เช่น สื่อที่ทำจากกระดาษทุกอย่าง เครื่องมือ ในการเขียนและในการวาดภาพต่างๆ กระดาษสี เศษผ้าต่างๆ กระดุม หิน กรวด เปลือกหอย ลูกปัด เมล็ดพืช แป้ง โด กาว ดินเหนียว ทราย โคนหนวด เป็นต้น เด็กๆ สามารถนำสื่อเหล่านี้ไปใช้ได้หลายๆ รูปแบบ ทั้งนี้สื่อเหล่านี้จะเป็นที่สนใจของเด็กๆ และถูกใช้อย่างหลากหลายวิธีการมากขึ้น เมื่อเด็กๆ มีส่วนร่วมในการสะสม จัดวางแยกประเภท เก็บเข้าที่เป็นระเบียบด้วย

3. มีบรรยากาศ ห้องเรียนต้องมีบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการส่งเสริมให้เด็กๆ รู้สึกได้ถึง การยอมรับความผิดพลาดและการสนับสนุนให้เด็กๆ เสี่ยงที่จะทำผิดพลาดและไม่สำเร็จได้โดยไม่ ถูกต่อว่าหรือประเมินโดยผู้ส่งเสริมให้คิดค้นสิ่งใหม่ๆ วิธีใหม่ๆ ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ไม่เหมือนเดิมรวมถึงการยอมรับกันได้ ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับผู้ปกครอง ผู้ช่วยครูและบุคคลอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยในห้องเรียน

4. มีโอกาส เด็กๆจะมีผลงานที่น่าสนใจได้ต่อเมื่อเด็กๆ ได้รับการกระตุ้นหรือรู้สึกมีส่วนร่วมอย่างมากในการค้นพบสิ่งต่างๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและนอกเหนือจากชีวิตประจำวันที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้นสำหรับเด็กๆ ได้รับโอกาสดังกล่าวนี้ เช่น การพาเด็กไปชมละคร หรือการแสดงต่างๆ หรือการพาไปทัศนศึกษา การสำรวจสืบค้นนอกสถานที่ หรือสำรวจสังเกตต้นไม้ที่น่าสนใจ

Creative Principals

องค์ประกอบสุดท้ายและถือเป็นต้นเรื่องของทั้งหมดก็คือ ผู้บริหารจะได้นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์แล้ว ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้บริหารที่มีความคิดสร้างสรรค์ก่อน นิสัยและพฤติกรรมของผู้บริหารจะส่งผลต่อการทำงานโดยรวมหรือมีผลกับพนักงานโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารควรมีพื้นฐานความคิดในเชิงบวก ไม่กลัวที่จะต้องเผชิญกับความยุ่งยาก ปัญหาซับซ้อนและหมั่นพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ แนวทางการปฏิบัติของผู้บริหารที่จะสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับทุกๆ องค์ประกอบที่กล่าวมา ได้แก่

1. ค้นหาสิ่งใหม่ที่ดีกว่าอยู่เสมอ ไม่กลัวการเปลี่ยนแปลง มีความกระตือรือร้นที่จะท้าทายตนเองให้เข้าไปค้นหาอยู่เสมอ ผู้บริหารจะเป็นผู้จุดประกายความคิดสร้างสรรค์ให้กับตนเองและบุคลากรผู้ร่วมงาน อีกทั้งต้องเป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว รับฟังข้อมูลข่าวสารจากภายในและภายนอก เปิดรับความรู้หลากหลายประเภท ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ บันเทิง กีฬา ฯลฯ

2. กล้าลองผิด ลองถูกและไม่กลัวความล้มเหลว เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาและจัดทำแนวทางการดำเนินการร่วมกันเพื่อเป็นการเปิดรับฟังความคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างออกไปและนำมาซึ่งทางเลือกที่หลากหลายยิ่งขึ้น ต้องมีการวัดและการประเมินแผนงานเป็นระยะเพื่อเตรียมรับมือกับสภาพการณ์ที่พร้อมจะเปลี่ยนไปได้ตลอดเวลา

3. เรียนรู้จากความผิดพลาดและไม่กลัวประสบการณ์ในอดีต เพื่อนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดมาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่า เป็นการต่อ ยอดการทำงานของตัวเองเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4. ตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานมองให้กว้างและลึกกับข้อมูลทุกที่ตนมีในทุกด้าน จากนั้นพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อมูลและประมวลผลว่าจะใช้ประโยชน์จากความคิดนั้นได้อย่างไร เพื่อจะใช้ประโยชน์จากความคิดนั้นให้มากที่สุด

สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญของการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการศึกษาก็เป็นกำลังสำคัญในการผลิตประชากรให้มีขีดความสามารถต่อความต้องการดังกล่าว ดังนั้นการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาของไทยในการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่ 21 หากสร้างเป้าหมายเชิงรุกในด้านความคิดสร้างสรรค์พร้อมกับการสื่อสารและการพัฒนานุเคราะห์ทางการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางที่ได้เสนอ ประสานกับการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อเก็บข้อมูลมา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และการผลิตภาพ

มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการครุศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพกรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาด้านภาพรูปแบบการครุศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในด้านคุณลักษณะผู้เรียน กระบวนการสอน การบริหารองค์กรและหลักสูตรการผลิตครู ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) เพื่อทดลองใช้รูปแบบกระบวนการสอน CRP คือ การเรียนการสอน ด้วยวิธีการตกผลึก (Crystal - based Learning) การเรียนการสอนด้วยวิธีการวิจัย (Research - based Learning) และการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ (Productivity - based Learning) และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการครุศึกษาเชิงสร้างสรรค์ และ ผลิตภาพของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลงานวิจัยพบว่า 1) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน พบว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ (1) รู้ทันโลก คือ มีทักษะในการแสวงหาคัดสรรและสร้างความรู้ มีทักษะในการใช้และจัดการความรู้ มีทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีทักษะทางภาษาในการสื่อสาร (2) เรียนรู้ชำนาญเชี่ยวชาญปฏิบัติ คือ มีการคิดใหม่ คิดสร้างสรรค์ คิดเชิงเหตุผล มีจิตมุ่งคุณภาพมาตรฐานความเป็นเลิศ (3) รวมพลังสร้างสรรค์สังคม คือ มีการทำงานเป็นทีม สร้างเครือข่าย มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีการแข่งขัน อดทน สู้งาน เห็นแก่ส่วนรวม มีความเป็นธรรมและยั่งยืน (4) รักษาวัฒนธรรมไทย ใฝ่สันติ มีความรักยกย่องความเป็นไทย ยึดมั่นในสันติธรรม โดยทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านกระบวนการสอน พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการสอนแบบตกผลึก แบบวิจัย และแบบเชิงผลิตภาพ โดยใช้บางขั้นตอน และการใช้การสอนแบบเชิงผลิตภาพทุกขั้นตอนมากที่สุด คือ ร้อยละ 37.50 โดยอาจารย์มีการเตรียมแหล่งการเรียนรู้ กรณีตัวอย่างจัดหาผู้เชี่ยวชาญและร่วมกับผู้เรียนกำหนดเป้าหมาย มีการวางแผนดำเนินการและติดตามประเมินผลงานร่วมกัน และนักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าอาจารย์ใช้รูปแบบการสอน CRP บางขั้นตอนและใช้การสอนแบบเชิงผลิตภาพมากที่สุด ส่วนการทดลองใช้รูปแบบพบว่าการสอนแบบตกผลึก ผู้สอนและผู้เรียนมีการวางแผนและเรียนรู้ร่วมกัน มอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้ามาเสนออภิปราย ประมวลและปรับแก้แล้วจึงเสนอผลงานที่ตกผลึก เพื่ออภิปรายร่วมกันและให้ผู้เรียนประเมินและสรุป 3) ด้านการบริหารองค์กร พบว่า วัฒนธรรมองค์กรมีลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร มีแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนา มีระบบการบริหารองค์กร การจัดการเรียนการสอน มีการบริหารงานวิจัย มีนโยบายคณะกรรมการบริหารส่งเสริมสนับสนุนการจัดการวิจัย มีการเน้นผลผลิตโดยมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

ผลการใช้รูปแบบกระบวนการสอน CRP พบว่า รูปแบบการสอนแบบตกผลึกเน้นให้ ผู้เรียนรู้ทันนำโลก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ตกผลึกความรู้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการอภิปรายและเสนอผลงาน ผู้เรียนมี พัฒนาการขึ้น ส่วนรูปแบบการสอนแบบวิจัยเน้นให้ผู้เรียนหาคำตอบแก้ปัญหาแสวงหาความรู้และ คิดค้นสิ่งใหม่ มีการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล มีการนำผลการศึกษาไปใช้ สำหรับรูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติร่วมกันในสภาพจริง มีการทำโครงการ โครงการจัดแสดงเป็นนิทรรศการและมีการวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน

ปัญหาที่พบจากการใช้รูปแบบการสอนแบบ CRP คือ 1) นักศึกษายังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบ การสอน 2) รูปแบบนี้ต้องใช้เวลาในการปรึกษา วางแผนร่วมกันมากทั้งในและนอกห้องเรียนทำ ให้งานเสร็จไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด 3) ขาดแนวทางการประเมินผลงานนักเรียนที่เป็นระบบ 4) การสอนรูปแบบ CRP ผู้สอนควรเน้นผู้ประสาน อำนวยความสะดวก และอธิบายรายละเอียด ขั้นตอนการจัดกิจกรรม จัดกิจกรรม ให้หลากหลายและยืดหยุ่น เน้นการฝึกปฏิบัติ การคิดวิเคราะห์ 5) ควรส่งเสริมกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนและจัดเวทีให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน 6) รูปแบบการครู ศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า คุณลักษณะผู้เรียน พบว่า สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา สื่อสาร แสวงหา และจัดการความรู้ ได้ มีความคิดสร้างสรรค์ เน้นการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงกับชุมชน มีความภูมิใจใน ศิลปวัฒนธรรม กระบวนการสอนใช้รูปแบบ CRP บางขั้นตอนผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีการฝึกปฏิบัติ และ มีการประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน ในด้านการบริหารองค์กร พบว่า วัฒนธรรมองค์กรมุ่งเน้น ความสัมพันธ์ มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์และมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ มีการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ส่วนหลักสูตรมีปณิธาน ปรัชญาวัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชา ที่สอดคล้องกัน มุ่งแสวงหาความรู้พัฒนาอาชีพ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทย รู้จักใช้ เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า มีการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับวิชาชีพครู

ถัดมา ศิลา น้อย (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะ ศึกษาศาสตร์ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา

ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ, ไพฑูรย์ สีนลรัตน์และอำไพ ตรีณสาร (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการผลิตผลงาน เพื่อกำหนดแนวคิดการจัดการศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน และเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรฝึกอบรมฉบับต้นแบบ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 30 คน ทำการเลือกแบบเจาะจง วิธีการวิจัยแบ่งเป็นสี่ขั้นตอน ขั้นตอนแรกศึกษากรอบแนวคิดของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม และขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม โดยผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ได้ผลการวิจัย พบว่า 1.หลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการผลิตผลงาน และแนวการจัดการศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน รูปแบบ IBCPA Model ประกอบด้วย 1. ขั้นกระตุ้นจินตนาการ (Imagine) 2. ขั้นระดมสมอง (Brainstorming) สามารถแสดงเป็นภาพได้ดังนี้ 3. ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Creating) 4. ขั้นนำเสนอผลงาน (Presenting) และ 5. ขั้นประเมินผล (Assessing) เป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดการฝึกอบรม ซึ่งผลของการพัฒนาทำให้ได้เอกสารหลักสูตรฝึกอบรมซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนจำนวน 16 แผน คู่มือผู้สอน คู่มือผู้เรียน

เขาวรินทร์ สีใหม่ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาและความสามารถในการสร้างแบบจำลองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อศึกษามโนทัศน์ทางธรณีวิทยาและความสามารถในการสร้างแบบจำลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาหลังเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ 2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาหลังเรียนร้อยละ 71.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สูงกว่าร้อยละ 70 3. นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้างแบบจำลองใน 3 หน่วยการเรียนรู้ เท่ากับ 2.73 2.81 และ 2.91 คะแนน ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการสร้างแบบจำลองทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้อยู่ในระดับดี

ชมแข พงษ์เจริญ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่า 1. สภาพการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาบุคลากร ความพร้อมของผู้บริหารและครู ความไม่เข้าใจของประชาชนและผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ในด้านปรัชญาและหลักการควรพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สามารถพัฒนาตนเองได้ ด้านหลักการจัดองค์กร ไม่มีโครงสร้างแน่นอน แต่องค์กรจัดการตนเอง ด้านการจัดหลักสูตร ควรจัดหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเรียนโดยปฏิบัติจริง ด้านการจัดการเรียนรู้ มีการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงการ จัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการด้านบริหารจัดการ โรงเรียนจะต้องสื่อสารให้สาธารณชนและบุคลากรเข้าใจแนวคิดของโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนโดยการทำกิจกรรมร่วมกัน มีหลักสูตรสำหรับผู้ปกครอง 2. รูปแบบโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในประเทศไทยที่ได้จากการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า เป็นโรงเรียนคุณภาพที่เชื่อว่าการสร้างคนต้องมีความยืดหยุ่น มีกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดเป็น คิดเอง ทำเอง ครูมีบทบาทเป็นที่เลี้ยง ซึ่งเน้นตามศักยภาพเด็กมีปรัชญาและหลักการเน้นการศึกษาตลอดชีวิต แนวทางการจัดองค์กรจัดโครงสร้างเองเป็นอิสระ หลักการจัดหลักสูตรมีหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์ให้คิดทุกวิชา เน้นทำกิจกรรมเป็นหลักสู่อุดมคติที่เทียบเคียงนานาชาติได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการ ผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้เลือกเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจากการทำโครงการ แนวทางการบริหารจัดการเป็นแบบสมัยใหม่ ครูและบุคลากรเข้าใจแนวคิดของ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และการผลิตภาพที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ความรู้ที่ได้เกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการอภิปรายและเสนอผลงาน ผู้เรียนมีพัฒนาการขึ้น เน้นของนักศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะในการผลิตผลงาน เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการปฏิบัติจากการทำกิจกรรม โครงการ การจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยบูรณาการทั้งภายในและภายนอกองค์กร

6. แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นเรื่องของการบริหารจัดการและการกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์โดยที่ไม่มีการทำลายความคงอยู่ของระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถอนุรักษ์การดำรงอยู่แบบสมดุลเช่นนี้เพื่อประชากรรุ่นต่อไป ทั้งนี้การพัฒนาอย่างยั่งยืนถูกริเริ่มจากการคำนึงถึงระดับความสามารถในการรองรับการเจริญเติบโตหรือการทนต่อการเปลี่ยนแปลง (Environment Carrying Capacity) ที่เป็นผลกระทบจากการดำรงชีวิตของมนุษย์ ที่มีวิวัฒนาการมาจากยุคต่างๆ (Toffler, 1987)

ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีประกอบกับประชากรโลกที่เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี ทำให้มีความต้องการและการแข่งขันในการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในอัตราที่เพิ่มขึ้นมากนอกจากนี้ การปฏิวัติอุตสาหกรรมยังถูกกล่าวถึงว่าส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มนุษย์ สัตว์และพืชพรรณต่างๆ จากอุบัติการณ์มลพิษและภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลกนั้น จึงได้นำไปสู่การประชุมระดับโลกของสหประชาชาติเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาและแนวทางแก้ไขภายใต้แนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สำคัญ

แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนพัฒนาไปอย่างรวดเร็วนับตั้งแต่ทศวรรษ 1980 จนเมื่อปี 1992 ผู้นำนานาชาติที่มาพบกันในการประชุมสุดยอดแห่งโลก (Earth Summit) ณ กรุงริโอเดอจาเนโร

การศึกษากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทั่วไปครอบคลุมในสามมิติ คือ มิติเศรษฐกิจ มิติทางสังคม (มีทุนมนุษย์ ปัจจัยของความสุขและฐานของการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ) และมิติทรัพยากรธรรมชาติ (รวมการ ศึกษาและสภาพแวดล้อม) เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืนแบบบูรณาการมากขึ้น ควรดำเนินการภายใต้องค์ประกอบหลัก ต่อไปนี้ : 1) ความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของทรัพยากรและขีดความสามารถของสถาบัน 2) ความสามารถในการตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนและกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย และ 3) ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบริบทของท้องถิ่นและเป็นสากล โดยบูรณาการหลักการของการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เข้าไปด้วย (วรากรณ์ เชื้ออินทร์, 2558)

การวัดความสำเร็จของการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตศึกษาในกระบวนทัศน์ใหม่นี้จะมีความหมายกว้างกว่าการประสบความสำเร็จของการศึกษาที่ไม่แสวงหากำไร แต่จะรวมตัวชี้วัดอื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความยั่งยืนของการศึกษาหลังปริญญา(บัณฑิตศึกษา) อาทิเช่นความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ(รวมถึงชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ)หลังสำเร็จการฝึกอบรม, อัตราการลาออกจากราชการ, ความคงอยู่ของบัณฑิตในท้องถิ่น ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) เป็นต้น โดยเฉพาะ CSR ซึ่งได้รับความสนใจในยุคนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของแนวโน้มของการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเพิ่มจำนวนของหลักสูตรของสถาบันการศึกษาเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมในครึ่งทศวรรษที่ผ่านมาแสดงแนวโน้มว่าทิศทางของการศึกษาในอนาคตจะอยู่ในทิศทางที่ถูกต้องของสถาบัน หน่วยแพทยศาสตร์ศึกษาที่เข้าใจแนวคิดนี้จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและส่งเสริมการพัฒนาสังคม ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานเพื่อความยั่งยืนขององค์กรในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สิทธิชัย ดันศรีสกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม มีจุดประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุมชน

7. แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning Theory) จารุพรรณ กุลดิลก (2552) ได้กล่าวถึงกระแสการศึกษาทั่วโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้าใจใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพร้อมที่จะเข้าใจคุณค่าด้านในของมนุษย์ โดยเฉพาะในตนเอง อันเป็นที่มาของ การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเข้าใจใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นได้จากความพร้อมด้วยเหตุด้วยปัจจัยของแต่ละคน อย่างเป็นธรรมชาติ

จุมพล พุฒภัทรชีวิน (2552) กล่าวถึงการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงว่า เป็นเป้าหมายของการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง ทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในตน การเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร และการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นทฤษฎีที่นักการศึกษาผู้ใหญ่ชื่อ Mezirow ได้พัฒนาขึ้น เมื่อปี ค.ศ.1978 โดยเขามีความเห็นว่าคุณใหญ่มีศักยภาพของความเป็นอิสระในการคิดและการกระทำที่สูง และมีความเชื่อเกี่ยวกับฐานรากแห่งพฤติกรรมมนุษย์ว่า บุคคลเมื่อมีประสบการณ์เช่นใดก็จะมองสิ่งเร้าหรือปรากฏการณ์ต่างๆตามประสบการณ์ของตนเอง เป็นกรอบที่บุคคลใช้อ้างอิง (Frames of Reference) ในการตีความหมายและสร้างความเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ และส่งผ่านถึงกรอบความคิดและการกระทำของบุคคลนั้น กรอบการอ้างอิงจึงเป็น โครงสร้างของความเชื่อเบื้องต้นของบุคคล (Structure of Assumptions) เป็นตัวกำหนดกรอบการคิดของบุคคลและเมื่อกรอบความคิดเป็นเช่นใด แนวทางการกระทำก็จะเป็นเช่นนั้น ทฤษฎีจึงเกี่ยวข้องและครอบคลุมกับการมีมโนภาพแห่งตนเชิงบวกและเห็นคุณค่าของตนเอง

หัวใจของทฤษฎีอยู่ที่การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแต่ต้องเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภายในและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณค่าซึ่งทำให้บุคคลเลือกที่ตัดสินใจในตนเอง ทฤษฎีอ้างอิงหลายทฤษฎีโดยกล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อบุคคลคนหนึ่งว่าเกิดขึ้นเมื่อได้รับการเรียนรู้และการตีความ โดยใช้เหตุผล สะท้อนกลับเชิงวิพากษ์ และการอภิปรายเชิงเหตุผล (Taylor, 1998)

การเรียนรู้ตามทฤษฎีของ Mezirow (1991) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนปลดปล่อยหรือเป็นอิสระจากกรอบความเชื่อเดิมที่ตนเองเคยยึดถืออยู่ ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ 1) ขยายกรอบการอ้างอิงที่ตนยึดถืออยู่ ซึ่งเกิดจากการเพิ่มเติมรับรู้ในประสบการณ์ใหม่ๆ หรือทบทวนประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ของบุคคลนำไปสู่การขยายกรอบความคิดเดิม หรือ 2) เกิดกรอบการอ้างอิงใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นหากประสบการณ์ใหม่ที่บุคคลได้รับได้เข้าแทนที่ประสบการณ์เดิม มีผลให้สิ่งที่บุคคลยึดถือตามประสบการณ์เดิมเปลี่ยนแปลงไปด้วย นำสู่กรอบความคิดใหม่ขึ้น หรือ 3) จัดรูปกรอบการอ้างอิงที่มีอยู่ ซึ่งเกิดเมื่อบุคคลมีประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น ก็ได้ละทิ้งสิ่งที่ตนยึดถือตามประสบการณ์เดิมทั้งหมด แต่นำประสบการณ์ใหม่มาผสมผสานกับประสบการณ์เดิม เกิดกรอบการอ้างอิงหรือการยึดถือในรูปแบบผสมผสานขึ้น นำไปสู่กรอบความคิดใหม่ที่มีการผสมผสานกับกรอบความคิดเดิมบางส่วน

การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (1991) จึงเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนกรอบการอ้างอิงหรือ ความเชื่อ ความรู้สึก ทักษะคิดต่อเนื่องถึงกระบวนการทัศนคติทางความคิดของบุคคล โดยเริ่มต้นด้วยการทบทวนชีวิต (life review) และคิดไตร่ตรองในประสบการณ์ของตนเอง ตระหนักอย่างมีวิจารณญาณว่า ความเชื่อเบื้องต้นที่ตนยึดถือและปฏิบัติอยู่เป็นตัวเข้ามาจำกัดวิถีทางการรับรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของเราอย่างไร และทำไม เมื่อความเข้าใจในความเชื่อเบื้องต้น ของเราครอบคลุมมากขึ้น ก็จะเห็นความแตกต่าง เห็นรายละเอียดทุกแง่มุม และเกิดการบูรณาการความรู้ ความเชื่อ และประสบการณ์ใหม่เข้ากับสิ่งเดิมได้ เกิดการเปลี่ยนแปลงในฐานรากซึ่งเป็นที่มาของพฤติกรรมที่แท้จริง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลต่อเนื่องถึงการปฏิบัติการทางสังคม (social action) ในท้ายสุดจะปลดปล่อยบุคคลนั้นออกจากกรอบความเชื่อและความคิดเดิมที่ครอบงำเขาอยู่ ซึ่งหมายถึงบุคคลได้มีการเรียนรู้และเกิดการปรับความเข้าใจ ปรับความรู้สึกนึกคิด และปรับการกระทำในแนวทางใหม่ เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมให้ก้าวหน้าขึ้นอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มิได้ยึดติดการความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด และการกระทำเดิม

Mezirow (1991) เชื่อว่าการปรับเปลี่ยนกรอบความเชื่อและความคิดของบุคคลจะประสบผลอย่างดีในภาวะวิกฤตการณ์ของชีวิต คือภาวะที่บุคคลไม่ทราบว่าจะตัดสินใจทิศทางของชีวิตอย่างไร (Disorienting dilemma) และผลของการปรับเปลี่ยนความเชื่อและความคิดจะเป็นการ

ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงวิพากษ์หลายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยที่มองว่าทุกทฤษฎีมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลอันเป็นการเปลี่ยนที่เกิดจากภายใน ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนจากภายนอก การเปลี่ยนแปลงจากภายในของบุคคลคนหนึ่งให้เป็นอย่างไรอย่างหนึ่งต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงจากรากฐานของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความเชื่อ บุคลิกลักษณะนิสัย โลกทัศน์ การดำรงชีวิต ความคิดและมุมมองเกี่ยวกับสังคม สภาพแวดล้อม ไปจนถึงการตัดสินใจเพื่อนำตนเองไปสู่บทบาทใดบทบาทหนึ่ง

ขั้นตอนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง

ขั้นตอนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (1991) สรุปได้ดังนี้

1) เริ่มจากภาวะวิกฤตหรือภาวะยากลำบากของชีวิต เป็นขั้นตอนแรกของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยทฤษฎีมองว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่เริ่มต้นได้อย่างดี เมื่อผู้ใหญ่ต้องเผชิญกับความยุ่งยากในชีวิต ซึ่งเมื่อเริ่มขึ้นแล้วกระบวนการเรียนรู้จะติดตามมาได้ง่ายทำให้สามารถพิชิตปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้

2) ตรวจสอบตนเอง (Self-examination) เป็นการตรวจสอบกรอบความเชื่อของตนเอง การยึดถือปฏิบัติของตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมรอบข้างและมุมมองของตนเองที่มีต่อโลก ซึ่งกระบวนการทบทวนชีวิตนี้ ทำให้ผู้ทบทวนได้เห็นภาพระบบความคิดของตนเองซึ่งเป็นระบบภายในที่แสดงออกสู่ภายนอก

3) ประเมินตนเองอย่างมีวิจารณญาณ (Critical assessment) เกี่ยวกับความเชื่อเบื้องต้น (assumptions) เป็นการประเมินตนเองหลังจากการสำรวจตรวจสอบตนเองแล้ว โดยอาจมีการประเมินแบบวิพากษ์วิจารณ์ความเชื่อเบื้องต้น ซึ่งกรอบความเชื่อเบื้องต้นนี้เป็นตัวกำหนดมุมมองโลก และ/หรือทัศนคติ ส่วนบุคคล

4) วิพากษ์วิจารณ์ร่วมกันในประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อแต่ละบุคคลได้มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น อาทิ การสนทนา การร่วมวิพากษ์สถานการณ์ต่างๆ กับผู้ที่มี

5) ค้นหาทางเลือกบทบาทใหม่ของตน เมื่อเข้าใจถึงการยึดถือปฏิบัติของตนเองและกลุ่ม และสถานการณ์ที่เป็นปัญหา จึงค้นหาทางเลือกใหม่ ความสัมพันธ์ใหม่ และการกระทำใหม่เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวทางดำเนินชีวิตที่เคยยึดถือสู่สิ่งที่คิดว่าเหมาะสม

6) วางแผนเพื่อการปฏิบัติการ หลังจากนั้นจึงได้วางแผนการกระทำ จากการประเมินสถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

7) ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมในด้านองค์ความรู้เพื่อการปฏิบัติ ซึ่งบุคคลหรือกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติจะฝึกหาความรู้ และทักษะในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย

8) ทดลองปฏิบัติตามแผนและประเมินผลย้อนกลับ ในขณะที่ปฏิบัติการและหลังจากปฏิบัติการ จะมีการติดตามประเมินผลควบคู่ไปด้วย เพื่อปรับเปลี่ยนให้ทันสถานการณ์เมื่อมี ปัญหาเกิดขึ้นรวมทั้งเพื่อแสวงหาองค์ความรู้เพิ่มเติมให้เหมาะสมสำหรับการดำเนินการตามแผนที่วางไว้

9) พัฒนาความสามารถและความเชื่อมั่นในตนเองในบทบาทใหม่ เมื่อบุคคลหรือกลุ่มได้ปฏิบัติจนเห็นผลสำเร็จแล้ว ความเชื่อมั่นในตนเองก่อรอบความเชื่อใหม่ ทักษะคิดใหม่ กรอบความคิดใหม่และการกระทำใหม่ และความสัมพันธ์กับสังคมรอบข้างหรือผู้เกี่ยวข้องในแนวทางใหม่ ได้เกิดขึ้น

10) บูรณาการเข้าสู่ชีวิตบนพื้นฐานของมุมมองใหม่ เมื่อความเชื่อมั่นได้เกิดขึ้นบุคคลหรือกลุ่มจะผสมผสานสิ่งใหม่เข้าสู่วิถีชีวิตบนพื้นฐานของแนวความคิดใหม่ ซึ่งเมื่อมาถึงขั้นนี้แล้ว ความยั่งยืนในกระบวนการเรียนรู้ได้เกิดขึ้น การกระทำการใดๆ ในวิถีชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาตนเองหรือสังคม จะมีการทบทวนอย่างรอบคอบอย่างเป็นขั้นตอน นำไปสู่การปรับเปลี่ยน ทักษะคิด ความคิดและการปฏิบัติใหม่ได้ในที่สุด

สรุป ขั้นตอนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมี 10 ขั้นตอนดังกล่าว โดยแกนหลักของกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของ Mezirow (1991) ประกอบด้วย 3 ส่วนร่วมกันคือ 1) ประสบการณ์ 2) การคิดไตร่ตรอง และ 3) การสนทนาอย่างมีเหตุผล ซึ่งการสนทนาอย่างมีเหตุผลนี้จะรวมถึง องค์ประกอบต่างๆ ในการสนทนา เช่น ข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์ความรู้ ความสามารถที่จะประเมินข้อโต้แย้ง และความมีเสรีภาพในการคิดและวิพากษ์ (Mezirow,1991)

การทำงานของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพที่มีความซับซ้อน และรุนแรงมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่บทบาทด้านการรักษาพยาบาลเท่านั้น แต่พยาบาลยังต้องสามารถ

ระดับต่าง ๆ ดังนั้นการเตรียมนักศึกษาพยาบาลให้มีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของ Mezirow เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ โดยการจัดสภาพการเรียนรู้ให้เผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตน เกิดการใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ สนทนาเชิงวิพากษ์จนนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่

ชนาธิป ศิริปัญญาวงศ์ (2552) ได้ศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบกิจกรรมตามทฤษฎี Transformation พบว่า ทฤษฎีดังกล่าวพูดถึงการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดจากภายในบุคคลและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ถึงขั้นที่ทำให้บุคคลคนหนึ่งเปลี่ยนแปลงทั้งจุดยืน มุมมอง แนวคิด ทักษะ รวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต และแนวทางให้คำตอบตนเองต่อความเป็นไปของชีวิต สิ่งแวดล้อม สังคม ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม โดยเขามีความเห็นว่าการ Transformation ไม่ได้เห็นว่าการที่บุคคลเจริญเติบโตและมีวุฒิภาวะสูงขึ้นจะส่งผลให้มโนภาพแห่งตนจะเปลี่ยนจากการพึ่งพาคนอื่นไปสู่การพึ่งพาตนเองได้เสมอไป และมองว่าการที่บุคคลที่มีวุฒิภาวะยิ่งขั้นนั้น ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์มากและไม่จำเป็นต้องมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ แต่ทฤษฎีสามารถตอบคำถามถึงเหตุผลในการดำเนินรูปแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้ เพราะจะช่วยให้นักการศึกษาผู้ใหญ่มีความรู้ในเรื่องว่าจะสอนอะไร จะสอนอย่างไร หรือจัดโครงการอย่างไร การเรียนรู้ต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนเชิงบวก และอธิบายถึงการที่บุคคลคนหนึ่งมีมุมมอง ทักษะ รูปแบบและวิถีชีวิตของตนเองต่อสังคม และสิ่งที่สะท้อนในมุมมองกลับถึงผลกระทบที่สังคม สภาพแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและบรรทัดฐานต่างๆ มีผลอย่างไรต่อบุคคล

Renigere (2005) ศึกษาผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของนักศึกษา โดยใช้วิธีการศึกษาแบบเดิม (transmissive education) ที่เน้นการส่งข้อมูล ความรู้ เนื้อหาการเรียนจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนทางเดียว กับวิธีการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative education) ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 ของประเทศลัตเวีย พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับเป็นวิธีการแบบดั้งเดิมมากกว่าแต่วิธีการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนปรารถนาคือ วิธีการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพจะต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านอารมณ์ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

McAllister et al. (2006) ได้ประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมาใช้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยเน้นวิธีการจัดการเรียนการสอน 3 รูปแบบให้กับนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปี ได้แก่ 1) การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์/การคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) การสร้างจิตสำนึกวิเคราะห์ และ 3) การแสดงให้ผู้เรียนเห็นวิธีการแก้ปัญหาของผู้รับบริการในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งวิธีการที่นำมาใช้ได้แก่ การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเอง ได้คิดวิเคราะห์ การกระตุ้นให้ผู้เรียนมองภาพอนาคตของการพยาบาลแบบใหม่ การสร้างกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นการทำงานแบบกลุ่มเพื่อระดมสมอง และฝึกการวิพากษ์ความคิด การฟังอย่างลึกซึ้ง การไม่ตัดสินผู้อื่น การห้อยแขวนความรู้สึกที่ยังไม่ชัดเจนไว้ก่อนในระหว่างการสนทนากับผู้อื่น เพื่อไม่ให้เกิดการโต้แย้งในระหว่างการสนทนา การแสดงบทบาทสมมติและการสะท้อนคิด ซึ่งผู้สอนจะต้องเน้นให้ผู้เรียนออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างอิสระ ไม่ควบคุมให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ และจัดสรรเวลาให้เพียงพอต่อการเรียนรู้

จากการศึกษาถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในสาขาพยาบาล จะพบว่าผู้สอนจะต้องมีการออกแบบการวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างรอบคอบ รัดกุม ต้องรู้จักและทำความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล สอดแทรกตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจออกแบบ วางแผนกระบวนการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ และต้องจัดสรรเวลาในการเรียนรู้ได้อย่างอิสระและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบตนเองทั้งในมิติของความเชื่อ สมมติฐานเดิม ๆ ของตน ไปสู่การสร้างกรอบอ้างอิงของความคิดใหม่ สามารถบูรณาการความรู้ใหม่ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของตนเองที่สามารถเชื่อมโยงและนำความรู้นั้นไปใช้ในการเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ซึ่งในที่นี้อาจเป็นพ่อแม่ ครู อาจารย์ เพื่อน หรือผู้ป่วยที่มารับบริการ มีความยินดีและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการกระบวนการเรียนรู้ จนนำไปสู่การปฏิบัติงานพยาบาลได้อย่างมั่นใจ มีศักยภาพ สามารถทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ และตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย และญาติได้อย่างมีคุณภาพ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ทางการศึกษาดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศไทย

บัณฑิต จัตโรวิโรจน์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู
- 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการ

รัฐกรณ์ คิตการ (2551) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการสอนบนเว็บ โดยใช้
 กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาการวิจัยครั้งนี้มี
 วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชา
 เทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้
 กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและ 3) ศึกษาประสิทธิผล
 ของรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาใน
 ระดับอุดมศึกษาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและด้าน
 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการ
 ความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษาการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการ
 พัฒนารูปแบบการสอน 2) ขั้นการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนบนเว็บ
 3) ขั้นการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนบนเว็บกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี
 ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย
 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test แบบ dependent ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการสอนบนเว็บโดย
 ใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ที่พัฒนาขึ้นเรียกว่า“รูปแบบดัสสุ
 (DASSU Model)”ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ 1. วาดฝัน(Defining:D) 2.ตามหามันให้เจอ
 (Acquisition: A) 3.ฉันและเธอร่วมสร้าง(Sharing:S) 4.อย่าทิ้งขว้างต้องเก็บไว้(Storage: S 5.รู้จักใช้
 เมื่อจำเป็น (Utilization: U) โดยมี 11 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมาย 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาวิชา
 4) ระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5) ปัจจัยสนับสนุน 6) กระบวนการเรียนการสอน

ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยของนักการศึกษา การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญระดับกระทรวงศึกษาธิการสอบถามโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ผนวกกับการสัมภาษณ์และคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ในโรงเรียน โครงการวิจัยด้านการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม(สคส.) ที่ทำการวิจัยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการแล้วนำไปใช้จริงกับโรงเรียนนำร่องเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาประกอบด้วย 9 องค์ประกอบเรียงตามลำดับความสำคัญคือ 1) การเตรียมการเพื่อการจัดการความรู้ 2) การนิเทศติดตามผลและการประเมินผล 3) การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ 4) การพัฒนาและจัดเก็บความรู้ 5) การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและพฤติกรรมในการทำงาน 6) การวางแผน 7) การสื่อสาร 8) การสร้างความรู้ 9) การยกย่องชมเชยและการให้รางวัลเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง เหมาะสมเป็นไปได้และมีประโยชน์โดยสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กรและพัฒนาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนา นวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษาด้วยการจัดการความรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลให้องค์กรเหล่านี้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในการดำเนินงานตามพันธกิจเพื่อศึกษาการแพร่ขยายการจัดการความรู้ไปสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆ รวมทั้งเพื่อเสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ใช้การจัดการความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรองค์กร เป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 17 เขตและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 78 แห่งรวมทั้งหมดจำนวน 95 องค์กรรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรทั้ง 95 แห่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มรูปแบบวงจรความรู้ซึ่งมีองค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์

เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในการเรียนการสอน ระดับบัณฑิตศึกษาผู้สังคัม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ทั้งต่างประเทศและในประเทศพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาผู้สังคัมและศึกษาผลการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาผู้สังคัม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ได้มาโดยการคัดสรรจากต่างประเทศ จำนวน 31 รูปแบบ จากในประเทศ จำนวน 27 รูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบ จำนวน 3 ท่าน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน ผู้ได้รับความรู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 80 คน บุคคลทั่วไป จำนวน 44 คน และผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบจำนวน 25 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์การจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น แบบประเมินรูปแบบการจัดการความรู้ แบบสอบถามความคิดเห็นการจัดการความรู้ของผู้ดำเนินการจัดการความรู้ แบบสอบถามความคิดเห็นการจัดการความรู้ของผู้ได้รับความรู้ และแบบประเมินเพื่อรับรองรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการจัดการความรู้ต่างประเทศและในประเทศ พบว่า ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การกำหนด การสืบค้น การสร้าง การจัดเก็บ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมิน สำหรับด้านองค์ประกอบ/ปัจจัย/กิจกรรม เกี่ยวข้องกับสังคัม ความรู้ และปัจจัยอื่น 2) รูปแบบการจัดการความรู้ในการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาผู้สังคัม ได้แก่ด้าน

เบญจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการจัดการความรู้ของนักศึกษาพยาบาลในวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (Grounded theory) ตามแนวทางของ Strauss and Corbin (1998) เพื่ออธิบายกระบวนการจัดการความรู้ของนักศึกษาพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี ที่กำลังฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาลปีการศึกษา 2552 จำนวน 16 กลุ่ม โดยมีการเลือกผู้ให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบทฤษฎี(Theoretical sampling)แบบยี่จุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก(Purposive sampling) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกประสบการณ์การจัดการความรู้ของนักศึกษาหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงานวิชาปฏิบัติการบริหารการพยาบาล รายงานการจัดทำนวัตกรรมของนักศึกษา ข้อมูลจากการสังเกตการนำเสนอผลการจัดทำนวัตกรรมหน้าชั้นเรียนของผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group interview) กับตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม มาทำการวิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบ(Constant comparative analysis)ผลการวิจัยสรุปว่า กระบวนการจัดการความรู้ที่ชัดเจนตามการรับรู้ของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายคือการสร้างนวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมดังกล่าวได้ถูกสร้างขึ้นจากกระบวนการจัดการความรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่มี6ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ 1 “พบปัญหาในหน่วยงาน ดำเนินการแก้ไข”นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่ากระบวนการจัดการความรู้ของตนเริ่มต้นจากการที่พบปัญหา/อุบัติการณ์ในหอผู้ป่วยที่ตนฝึกปฏิบัติงานปัญหา/อุบัติการณ์ที่นักศึกษาพบมีความแตกต่างกันเช่นนักศึกษาในกลุ่มที่2กล่าวว่าเหตุการณ์ที่นำไปสู่การจัดการความรู้ของตนเกิดจากการสังเกตพบว่าผู้ป่วยที่มีแผลผ่าตัดบริเวณศีรษะและหน้าท้องมีอาการปวดแผลจากการไอและจาม และเคลื่อนไหวร่างกายอาจส่งผลให้แผลมีลักษณะซึ่งเป็นภาวะเสี่ยงที่ทำให้ผู้ป่วยต้องใช้เวลาในการรักษาเป็นเวลานานมากกว่าปกติและอาจทำให้แผลเกิดการติดเชื้อได้ในขณะที่นักศึกษาในกลุ่มที่ 7 พบว่าเหตุการณ์ที่นำไปสู่การจัดการความรู้คือการเกิดอุบัติการณ์ของผู้ป่วยแพ้ยาปฏิชีวนะที่สร้างความเสียหายแก่ผู้ป่วยและส่งผลกระทบต่อองค์กรทำให้สูญเสียเงินและทรัพย์สินขององค์กรในการรักษาเพิ่มมากขึ้นทั้งสองกลุ่มลงความเห็นว่าการที่ตนพบนั้นเป็นปัญหาและจำเป็นต้องแก้ไขโดยอาศัยความรู้ดังนั้นกระบวนการจัดการความรู้จึงเริ่มต้นด้วยจุดนี้ขั้นตอนที่ 2“อาศัยความรู้เป็นฐาน”การที่นักศึกษาเห็นว่า“อาศัยความรู้เป็นฐาน”เป็นกระบวนการจัดการความรู้ขั้นที่ 2 เนื่องจากนักศึกษาพบสถานการณ์ปัญหาในหอผู้ป่วย และสถานการณ์เหล่านั้นจะได้รับการแก้ไขโดยอาศัยความรู้ นักศึกษาจึงร่วมกันคิดทบทวนจากประสบการณ์การเรียนรู้ของตนที่ผ่านมาว่าความรู้ที่กลุ่มต้องการใช้เพื่อสร้างนวัตกรรมและแก้ปัญหาคืออะไรตนมีความรู้อะไรที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่พบครั้งนี้ถ้ากลุ่มมีความรู้ไม่เพียงพอจะมีวิธีการไปค้นหาความรู้จากใครค้นหาได้อย่างไรขั้นตอนที่3“แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นทีมงาน”ในปัจจุบันพบว่าความรู้มีมากมายไม่จำกัดเพียง

อุบล สุทธิเนียมและคณะ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการจัดการความรู้ต่อการปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ในวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตปีการศึกษา 2552 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรีจำนวน 88 คนผลการศึกษาพบว่า 1.การปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาพยาบาลที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2.การปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้สูงกว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการสอนตามปกติ 3.การปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านพอประมาณและด้านความรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนตามปกติ

มัลลิกา มากรัตน์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ด้วยแบบจำลองปลาหัวต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการปฏิบัติงานสร้างเสริมสุขภาพชุมชนของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาบุคคล
ชุมชนและสังคมในทักษะแห่งอนาคตใหม่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่
ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่
ในอนาคตที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

งานวิจัยในต่างประเทศไทย

Gustafson, K. (2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดการความรู้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการสะท้อนคิด การกำหนดโอกาสในการสร้างความรู้ การสอนผู้ปวยอย่างมีประสิทธิภาพการเข้าถึงผู้เรียนกลุ่มใหญ่ด้วยเว็บไซต์และการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชน โดยแบ่งนักศึกษายเป็นกลุ่มย่อย เพื่อสร้างสื่อความรู้ออนไลน์แก่ผู้ปวยเบาหวานและอัลไซเมอร์ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการสื่อสารกับผู้ปวยอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาและความสามารถของนักศึกษาในการให้ความรู้กับผู้ปวยแบบองค์รวมเพิ่มขึ้นและคำนึงถึงหลักการวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

Hsia, Lin, Wu, & Tsai (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการทางการพยาบาลโดยใช้แนวคิดการจัดการความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกรอบแนวคิด การบูรณาการกระบวนการพยาบาลกับการจัดการความรู้และออกแบบการใช้ระบบการจัดการความรู้ร่วมกับกระบวนการพยาบาลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า แนวทางสำหรับการออกแบบระบบ KMS(Knowledge Management System) เพื่อนำมาใช้ช่วยให้แผนกไอทีและฟังก์ชันที่จำเป็น KM ทางเทคนิคเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในกระบวนการพยาบาล และสามารถช่วยให้ผู้ดูแลระบบการดูแลสุขภาพและผู้เชี่ยวชาญในการประเมินศักยภาพของการเปิดใช้งานไอทีและโอกาสมันสร้างขึ้นเพื่อทบทวนหรือปรับโครงสร้างกระบวนการพยาบาลและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานของความสามารถในการเปิดใช้งานไอที

Haslinda, A.Sarinah, A. (2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทบทวนรูปแบบการจัดการความรู้ 8 รูปแบบ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้มีหลายรูปแบบและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันในแต่ละรูปแบบทุนทางสังคมและทุนทางปัญญามีส่วนช่วยพัฒนาองค์กรได้ รูปแบบการเชื่อมโยงภายในที่มีกระบวนการทางสังคมและการเรียนรู้ภายในองค์กร ผู้นำองค์กรควรให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้รวมถึงวางยุทธศาสตร์รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และรูปแบบมีความต่างกันสามารถปรับใช้ตามลักษณะขององค์กร

Tavallae R., Rashidi M.M. (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้ใน (Institute for International Energy Studies -IIES) ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบรวมถึงขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1)วางแผน 2) วิเคราะห์ภูมิหลัง 3) ค้นหาแนวทางการปฏิบัติที่ดี 4) ออกแบบวิธีการจัดการความรู้ 5) กำหนดรูปแบบการจัดการความรู้ 6) ทดลองใช้จากรูปแบบและยังมีการทดสอบซอฟต์แวร์ การจัดการความรู้ในสถาบัน 7) การออกแบบแผนเพื่อการศึกษาโดยใช้การจัดการความรู้

Saade R., Nebebe F., and Mak T. (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องระบบการจัดการความรู้จากแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ออกแบบของระบบการศึกษาออนไลน์และศึกษาประสบการณ์ของนักเรียนในการใช้ระบบการศึกษาออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการออกแบบการเรียนรู้หลักการและวิธีการระบบสารสนเทศสามารถวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการสร้างแบบจำลองโครงสร้าง ดังนี้ 1) ต้องเข้าใจธรรมชาติของการเรียนการสอน 2) การประเมินและการใช้หลักการเรียนรู้สามารถเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน 3) การออกแบบเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ต้องมีหลักการเป็นรูปธรรม 4) การสอนตามแบบ MIS ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

Ramakrishnan K. and Yasin N.M. (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อพัฒนางานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจำนวน 34 คน ผลการวิจัย พบว่า ระบบการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการบรรลุโอกาสที่ดีกว่าการตัดสินใจและข้อได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างองค์กรและระบบการจัดการความรู้ในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลและคุณภาพของบัณฑิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของนายจ้าง ผลการวิจัยสรุปว่า กระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มีลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนและสอดคล้องตามความต้องการของสังคม ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) การสืบค้นความรู้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้

ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ใน การดำเนินการ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผล ความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมิน ตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่าง ดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใดและมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีนักวิชาการ หน่วยงาน นักการศึกษา ได้นำการ จัดการความรู้ไปทำการวิจัยหลายลักษณะทั้งในองค์กรภาคเอกชน ภาครัฐ องค์กรชุมชน ในทาง การศึกษา ได้ทำการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ระดับมหาวิทยาลัย ระดับคณะ ส่วนในการศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้มีการวิจัยกับสถานศึกษา ในโรงเรียน การจัดการความรู้จากชุมชนสู่สถานศึกษา สำหรับการจัดการ ความรู้ในการเรียนการสอน ยังมีการวิจัยจำนวนน้อยมาก สรุปได้ว่า มีการใช้กิจกรรมการ เรียนรู้ในห้องเรียนธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ของผู้เรียน การจัดการความรู้เศรษฐกิจ พอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยการร่วมจัดการความรู้ระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้าน นักศึกษา และอาจารย์มหาวิทยาลัย มีการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์ และการนำการจัดการ ความรู้มาวิจัยในลักษณะการเรียนการสอน พบงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง โดยทำการวิจัยในระดับ บัณฑิตศึกษาให้มีลักษณะเป็นห้องเรียนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรีโดยเป็นรูปแบบการเรียน การสอนแบบการจัดการความรู้ และการจัดการความรู้ด้านการสอนของคณาจารย์

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยมีประสิทธิผลและความพึงพอใจในการนำการจัดการความรู้มาใช้ แต่คงต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมอีกมากเพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการความรู้เป็นนวัตกรรมที่สามารถพัฒนา บุคคล ชุมชน และสังคมในยุคเศรษฐกิจที่อาศัยความรู้เป็นฐานในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการวิจัยครั้งนี้ที่นำการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้ กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบัน พระบรมราชชนก เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถนำไปใช้ได้จริง และนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการ ความรู้ในวงกว้างต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ใช้แผนการวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The one group pretest posttest design)

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

(Design and Development : D and D)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

(Implementation: I)

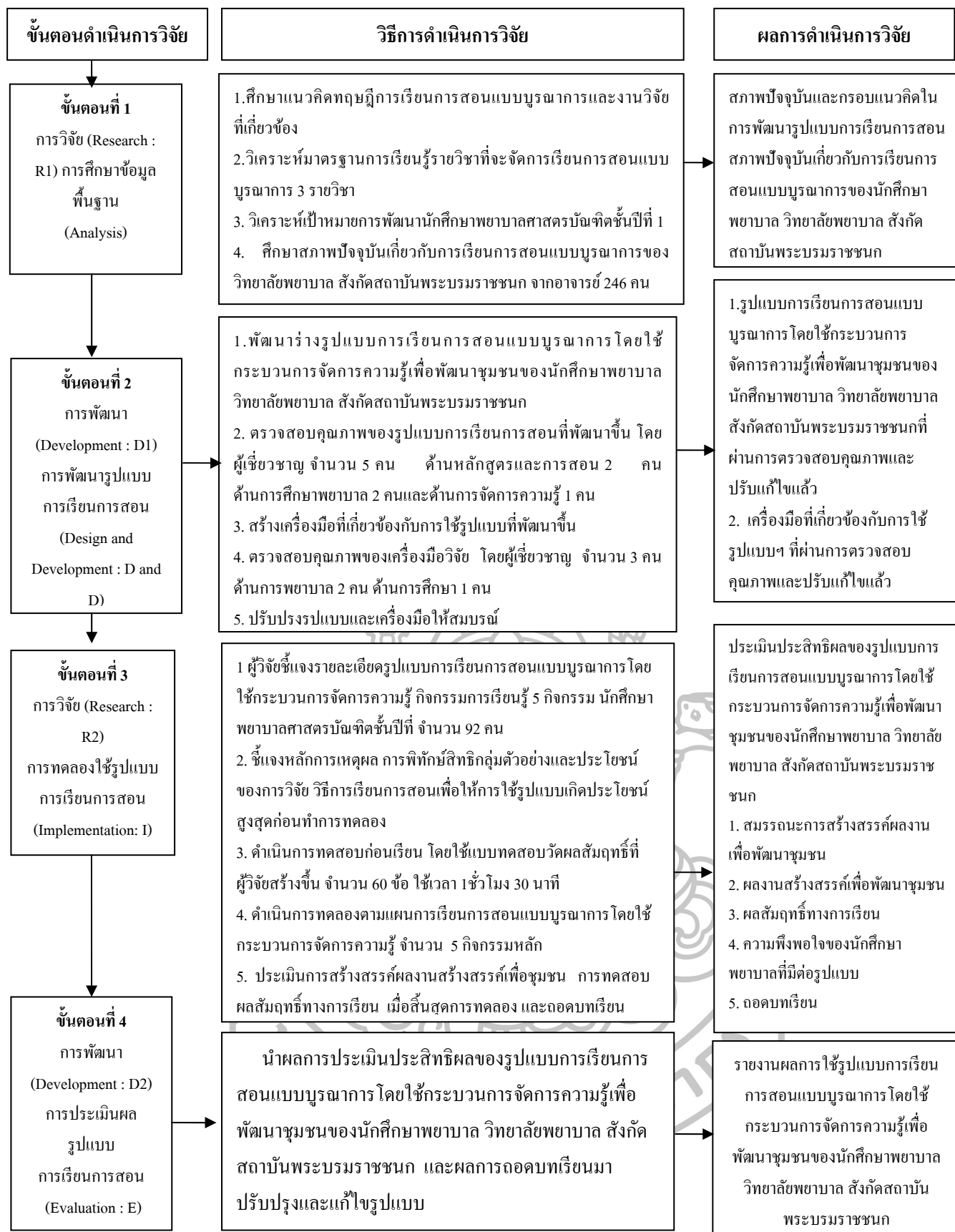
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D) การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

(Evaluation : E)

สรุปขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ดังแสดงในแผนภาพที่ 16

แผนภาพที่ 16 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มีการดำเนินการตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

แหล่งข้อมูล

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)
2. มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้จากฐานข้อมูล Thailis และฐานข้อมูลห้องสมุดต่างๆ พบบงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2555

1.1 วิธีการศึกษา

1.1.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ โดยศึกษาและวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา เป็นตารางสองมิติ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาจุดมุ่งหมาย มิติแรกบ่งบอกเกี่ยวกับเนื้อหา มิติที่สองเป็นจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายอยู่ในแนวนอนและเนื้อหาวิชาอยู่ในแนวตั้ง

1.1.2 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 โดยวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของรายวิชาตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF)

1.1.3 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน มีดังนี้
แบบวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยรูปแบบการเรียนการสอน การสร้างการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ แนวคิดกระบวนการจัดการความรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

1. สร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือ

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ประเด็นการบันทึก รวบรวมข้อมูล และสรุปเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของแบบวิเคราะห์เอกสารเชิงทฤษฎี รวมถึงภาษาที่ใช้

3. นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบ วิเคราะห์เอกสาร (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ข้อใดมีความเห็นที่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง	ให้คะแนน	1
ข้อใดมีความเห็นที่ไม่แน่ใจว่ามีความสอดคล้อง	ให้คะแนน	0
ข้อใดมีความเห็นที่แน่ใจว่าไม่มีความสอดคล้อง	ให้คะแนน	-1

ใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence: IOC) ที่ยอมรับได้ คือ ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป การคำนวณค่าดัชนีใช้สูตร (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544; ชีรศักดิ์ อุ่ณอารมย์เลิศ, 2554: 60; Kerling, 2000: 667) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1 และปรับปรุงแก้ไขแบบ วิเคราะห์เอกสารในเรื่องภาษาให้มีความชัดเจน

4. หลังจากตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องแล้ว นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไป ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ก่อนนำไปใช้ใน วิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 และวิเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ จาก ฐานข้อมูล ThaiLIS และฐานข้อมูลห้องสมุดต่างๆพบงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2555 ในระหว่างเดือน เมษายน-พฤษภาคม 2556

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมี 5 ขั้นตอน คือ การใช้แนวคิดทฤษฎีและการสร้างแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อมูล การจดบันทึกและทำดัชนีข้อมูล การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล และการสร้างข้อสรุป

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

แหล่งข้อมูล

อาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนรูปแบบบูรณาการวิทยาลัยสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกทั้งหมด 29 แห่ง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

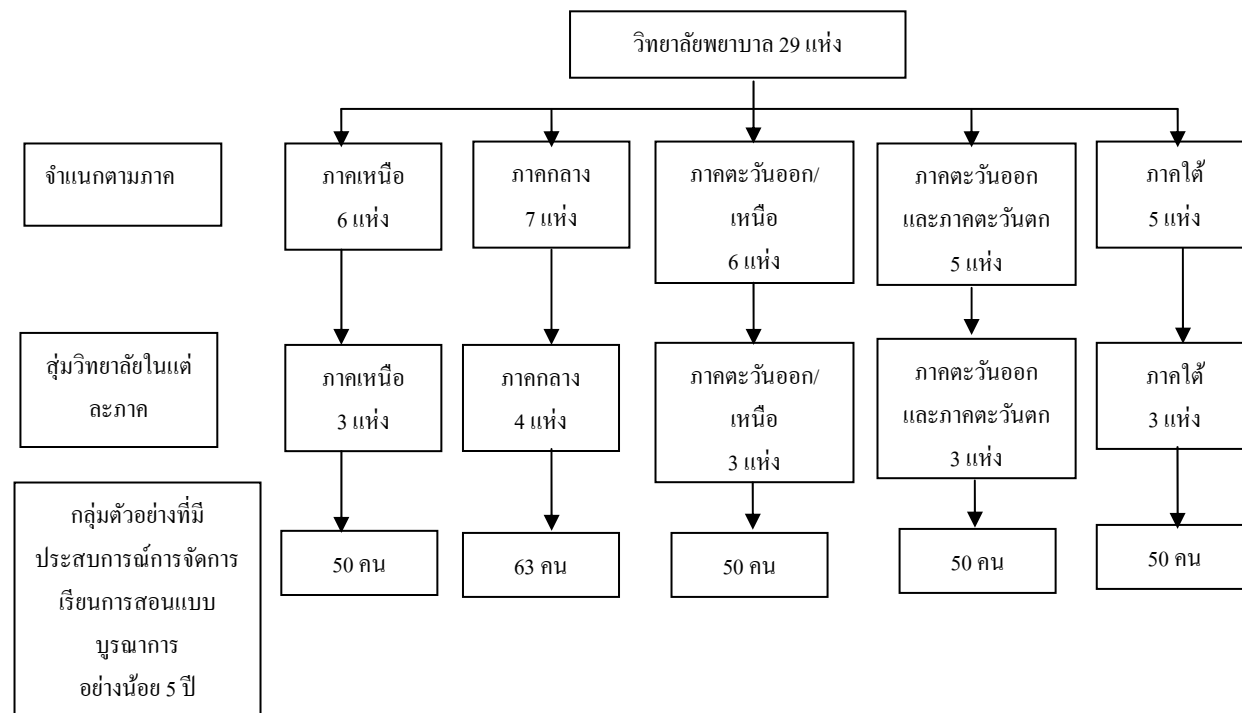
ประชากร

อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานวิทยาลัยพยาบาลพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจำนวน 29 แห่ง ในปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,350 คน (สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกของอาจารย์และนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกและมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 16 แห่ง จำนวน 263 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ดังภาพที่ 21

ภาพที่ 17 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนในการวิจัย

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำแนกประชากรเป็น 5 กลุ่ม ตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือมีวิทยาลัยพยาบาลจำนวน 6 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 แห่ง ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก 5 แห่ง ภาคกลาง 7 แห่งและภาคใต้ 5 แห่ง จำนวน 1,350 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภูมิภาคโดยการจับสลาก ทั้งนี้เพื่อให้ได้ตัวแทนวิทยาลัยพยาบาลที่ครอบคลุมทุกภูมิภาค ใช้จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก ภาคใต้ ภูมิภาคละ 3 แห่ง ส่วนภาคกลางได้ 4 แห่ง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 16 แห่ง

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์พยาบาล (จาก 16 แห่ง)

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 770 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 263 คน โดยใช้สูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973: 727) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับอาจารย์พยาบาล

2.2.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2.2.1.2 สร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับอาจารย์พยาบาล แบบตรวจรายการ (Check List) ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย คำถามด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร 23 ข้อ ด้านการจัดการเรียนการสอน 18 ข้อ ด้านการใช้สื่อการสอน 6 ข้อ ด้านวัดและประเมินผล 13 ข้อ มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ มากที่สุดมาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และมีช่องให้ระบุความคิดเห็นเพิ่มเติมโดยกำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน

5	=	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
4	=	มีปัญหาในระดับมาก
3	=	มีปัญหาในระดับปานกลาง
2	=	มีปัญหาในระดับน้อย
1	=	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Best & Kahn, 1993: 247)

4.50-5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง ระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง ระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง ระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2.2.2 ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล

2.2.2.1 สร้างประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 2 ประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับอาจารย์ จำนวน 5 ประเด็น

ประกอบด้วย สภาพบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนา
มนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์โดยทั่วไป สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้
สภาพปัญหาของนักศึกษา วิธีการบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์และ
ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และแนวทางการพัฒนาจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
ในรายวิชาดังกล่าว

ประเด็นการสนทนากลุ่มสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2
จำนวน 4 ประเด็น ประกอบด้วยสภาพบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป
เพื่อพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์โดยทั่วไป สภาพปัญหาในการ
จัดการเรียนรู้ สภาพปัญหาของนักศึกษาและการปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้
สามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ
ความถูกต้อง ความเหมาะสมของแบบวิเคราะห์เอกสารเชิงทฤษฎี รวมถึงภาษาที่ใช้

2.2.4 นำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สำหรับอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า
จังหวัดเพชรบุรี ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity)
และความชัดเจนของการใช้ภาษา กำหนดเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการ
สอนทางการพยาบาล มีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 10 ปี หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการ
เรียนการสอนมีประสบการณ์การสอนอย่างน้อย 10 ปี

เกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ความตรงตามเนื้อหาและความชัดเจน
ของภาษาใช้แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีลักษณะเป็นมา
ตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ กำหนดความหมายและค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

เหมาะสม	ให้คะแนน	+1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	0
ไม่เหมาะสม	ให้คะแนน	-1

ใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of congruence: IOC) ที่ยอมรับได้ คือ ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป การคำนวณค่าดัชนีใช้สูตร (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2544; ชีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ, 2554: 60) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ = ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ผลการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่าแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับอาจารย์พยาบาล มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่ามีค่าเท่ากับ 1.00

2.2.5 นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขในรายละเอียดของภาษาตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 263 คน

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับอาจารย์พยาบาล ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และขอความอนุเคราะห์หน่วยงานในการจัดส่งแบบสอบถามคืน ในระหว่างเดือน เมษายน-พฤษภาคม 2556

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับ อาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์การสอนแบบบูรณาการในรายวิชา การศึกษาทั่วไป เพื่อพัฒนามนุษย์และวิชาศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งแจ้งประเด็นคำถามและดำเนินการสนทนากลุ่มและบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง ในระหว่างวันที่ 10 มิถุนายน 2556 และข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม สำหรับ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่มีประสบการณ์การเรียนแบบบูรณาการในรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์และวิชาศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ทำการสุ่มอย่างง่าย ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับตัวแทนนักศึกษา ซึ่งแจ้งประเด็นคำถามและดำเนินการสนทนากลุ่มและบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงในระหว่างวันที่ 11 มิถุนายน 2556

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการ

$\bar{x}$

ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยจำแนกประเด็น จัดทำตารางความถี่และสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อนำไปสู่การกำหนดแบบแผนกิจกรรมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

ตารางที่ 6 สรุปขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R,) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis : A)

วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยกระบวนการจัดการความรู้	1.เอกสาร วารสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยกระบวนการจัดการความรู้	แบบวิเคราะห์เอกสาร	วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
ศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของอาจารย์	1.อาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 263 คน	แบบสอบถาม	ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	1. อาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 5 คน 2. นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 จากวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 12 คน	ประเด็นสนทนากลุ่ม	วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development : D and D)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

การดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

3. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย

ตรวจสอบร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเด็นที่ตรวจสอบ ได้แก่ ความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบ

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ดำเนินการ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

1.2 ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

1.3 นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรทางการพยาบาล ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน มีประสบการณ์ในการสอนทางการพยาบาล ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนหรือการวิจัยโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ อย่างน้อย 10 ปี จำนวน 1 คน

เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นระหว่าง 0.80-1.00 และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดของภาษาเกี่ยวกับ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง 4) เนื้อหาการเรียนรู้ 5) ระบบสังคม 6) สิ่งสนับสนุน และ 7) การประเมินผลและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

2. การพัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล และเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

2.1 เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

2.1.1 สร้างต้นแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้แนวคิดการพัฒนารูปแบบของคีฟส์ (Keeves, 1997) เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ใช้รูปแบบเชิงภาษา คือ ใช้ภาษาบรรยายเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของจอยซ์ เวลล์ และแคลฮอน (Joyce, Weil and Calhoun 2009 : 21-37) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นฐานในการพัฒนาหลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เนื้อหา/สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักปฏิสัมพันธ์ ระบบสนับสนุน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ขั้นตอนการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ สำหรับการออกแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีคุณสมบัติ ใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) และยินดีเข้าร่วมการวิจัย ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อการพัฒนาตนเอง ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง

2. เป้าหมายของบทเรียน เพื่อเป็นรูปแบบในการเรียนการสอน สำหรับผู้เรียนวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาตนเอง ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง โดยนำหลักการของการเรียนรู้และกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

3. เนื้อหาบทเรียน เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้คือ เนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาตนเอง ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ที่เป็นภาคทดลอง

ขั้นตอนการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ และกรอบแนวคิดที่ได้จากข้อ 1 มาใช้ในขั้นตอนการออกแบบกระบวนการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง 4) เนื้อหาการเรียนรู้ 5) ระบบสังคม 6) สิ่งสนับสนุน และ 7) การประเมินผล

1. **หลักการ** การบูรณาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

2. **วัตถุประสงค์** เพื่อบูรณาการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

3. **ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง** นักศึกษา มีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. **เนื้อหาการเรียนรู้** เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาตนเอง ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีขอบเขตประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง คือ

KM 1 วิเคราะห์ข่าว

KM 2 บัณฑิตในศตวรรษที่ 21

KM 3 บัณฑิตกับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี

KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

ในกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน เป็นขั้นตอนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้เนื้อหา ของบทเรียนและจูงใจให้ผู้เรียนต้องการที่จะเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 ปฐมนิเทศ/ลงทะเบียนเรียน เป็นการปฐมนิเทศนักศึกษาโดยการอธิบาย ชี้แจงทำ ความเข้าใจและแนะนำวิชา การนำเข้าสู่บทเรียน การทำกิจกรรมการเรียนรู้ การทำแบบฝึกหัด และ ทำแบบทดสอบหลังเรียน การส่งงานรวมถึงการซักถามและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับ อาจารย์ และระหว่างนักศึกษากับเพื่อนร่วมห้อง

1.2 ประเมินความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนเรียน โดยให้นักศึกษาทำ แบบ ประเมินความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการประเมินความสามารถในการเรียนรู้ด้วย ตนเองของนักศึกษา ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้แบบประเมิน ที่พัฒนาจากเครื่องมือวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2 ขั้นการเรียนการสอนเป็นขั้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการ จัดการความรู้

2.1 ภาคทดลองโดยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการ ความรู้ภายในกลุ่ม จากนั้นดำเนินตามขั้นตอนในกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) เป็นกิจกรรมที่ นักศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่ม (Needs Analysis) ว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ ละหน่วยอยู่ในระดับใด หน่วยใดที่นักศึกษารู้ดีอยู่แล้ว หน่วยใดที่ยังไม่รู้ หรือหน่วยใดที่รู้แล้วแต่ ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม จากนั้นวางแผนการเรียนรู้ โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการเรียนรู้ รวมถึงระยะเวลาในการเรียนรู้ รวมทั้งการนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ พบเห็น มาสร้างเป็นความรู้ความเข้าใจของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาต้อง เสาะแสวงหา จัดการและดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ซึ่งนักศึกษาต้องดำเนินการเรียนรู้ตาม แผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็น กระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการ สืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาสรุปขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนมาเก็บไว้อย่างเป็นระบบ โดยการสรุปความรู้ที่ได้เป็นองค์ความรู้ของตนเองเพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้เมื่อประสบปัญหาในการเรียน โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) เป็นกิจกรรมที่ศึกษานำความรู้ที่ตนเองหาได้มาแลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย และเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน ๆ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและจัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) เป็นกิจกรรมที่ศึกษานำความรู้เพื่อให้ทราบการจัดการความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใดและมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

กิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน 15 ชั่วโมง

1. ขั้นเตรียมการ (Plan) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สำรวจชุมชน ทบทวนความต้องการและผลการประเมินโครงการที่ผ่านมาเพื่อวางแผนจัดทำโครงการ ประสานงานกับผู้นำชุมชนหรือผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการเขียนโครงการและเสนอขออนุมัติ แต่งตั้งและประชุมคณะดำเนินการ

2. กิจกรรม (Do) ดำเนินการตามโครงการที่กำหนดไว้

3. ขั้นประเมินและสรุปผล (Check) ประเมินความรู้และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ประชุมคณะกรรมการเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน และจัดทำรายงานการประเมินผล

4. นำผลการดำเนินโครงการไปปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) นำเสนอผลการดำเนินโครงการในรูปแบบนิทรรศการและสรุปเล่ม รวมทั้งข้อมูลสำหรับการปรับปรุงแก้ไข

5. ระบบสังคม ผู้เรียนเรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองและผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาแหล่งเรียนรู้หลากหลายช่องทาง โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและเสริมต่อทุกขั้นตอน

6. ระบบสนับสนุน

6.1 ผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการพยาบาล อินเทอร์เน็ต สื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

6.2 แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลจากทรัพยากรที่มีอยู่บนเว็บไซต์ และให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ ทั่วโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยค้นจากแหล่งบริการค้นหา (Search Engine) ต่างๆ

6.3 เป็นการออกแบบเว็บไซต์สำหรับการติดต่อสื่อสารการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอข้อมูลหรือข้อสรุปที่ได้จากความรู้ที่นำเสนอความรู้ในช่องทางต่างๆคือ facebook KMSN1 และ <http://www.classstart.org/classes/7834>

7. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีการวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนรู้

7.1.1 การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาก่อนเรียน

การวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้

7.1.2 การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนต่อเนื้อหาหลังเรียน

7.1.3 การทำโครงการเพื่อประเมินการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

การบูรณาการเนื้อหาวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาชุมชน และสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้าจังหวัดเพชรบุรี กำหนดดังนี้ ตารางที่ 7 การบูรณาการเนื้อหาวิชา

หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาการบูรณาการ		
	วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาชุมชน	วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน	วิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาชุมชน
KM 1 วิเคราะห์ข่าว	บทที่ 1 การการศึกษาทั่วไปกับความเป็นบัณฑิต	บทที่ 8 ปัญหาเด็ก วัยรุ่นสตรี และผู้สูงอายุ	บทที่ 2 การพัฒนาศิลปะวิทยาการ : ปัญหาและผลกระทบ
KM 2 บัณฑิตในศตวรรษที่ 21	บทที่ 3 การศึกษาทั่วไปกับการพัฒนาความเป็นบัณฑิต บทที่ 4 แกนกลางของการพัฒนาศึกษาบัณฑิต	บทที่ 1 วิวัฒนาการของอารยธรรมและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ บทที่ 2 ระบบการเมืองการปกครอง บทที่ 7 มนุษย์: ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคม	บทที่ 6 วิธีใช้วิद्यุคใหม่

ตารางที่ 7 การบูรณาการเนื้อหาวิชา(ต่อ)

หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาการบูรณาการ		
	วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อ การพัฒนาคน	วิชา สังคมศึกษาเพื่อการ พัฒนาคน	วิชา ศิลปะวิทยาการ เพื่อการพัฒนาคน
KM 3 บัณฑิตกับสังคม ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	บทที่ 2 บทบาทบัณฑิต ต่อสังคมและธรรมชาติ แวดล้อม สิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบ	บทที่ 6 สุขภาพ และ สังคม	บทที่ 5 ปัญหา สิ่งแวดล้อมของไทย และของโลก บทที่ 4 นันทนาการ เพื่อสุขภาพ
KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี	บทที่ 5 ความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกับ จิตใจ	บทที่ 5 ศาสนา จริยธรรม และปัญหาสังคมยุคโลกา ภิวัตน์	บทที่ 1 การพัฒนา ศิลป-วิทยาการ : อิทธิพลต่อวิถีชีวิต มนุษย์
KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ พัฒนาชุมชน	บทที่ 6 การนำเสนอ ผลงานอย่างมี ประสิทธิภาพ พฤติกรรมกรมอง ตัวเอง การมอบหมาย งาน โครงการ บทที่ 7 จัดดำเนินงาน โครงการของกลุ่ม	บทที่ 3 ระบบเศรษฐกิจ กับปัญหาของประเทศ ไทยและของโลก บทที่ 4 ศิลปวัฒนธรรม/ ภูมิปัญญาของคนยุคใหม่	บทที่ 3 การบริหาร จัดการสำหรับคนยุค ใหม่ บทที่ 7 การประยุกต์ แนวคิด “เศรษฐกิจ พอเพียง”

แบบประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ (ทิสนา แจมมณี, 2550; Keeves, 1997) เป็นข้อคำถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ จำนวน 10 ข้อ กำหนดความหมายและน้ำหนักค่าคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นน้อยที่สุด

การแปลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ (Best & Kahn, 1993: 247)

4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยกับประเด็นนั้นน้อยที่สุด

นำเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก.) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ภาษาและวัดผลและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องในแต่ละประเด็นระหว่าง 0.80-1.00 และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 8 สรุปขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
(Design and Development: D and D)

วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล	รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง 4) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5) ระบบสังคม 6) สิ่งสนับสนุน 7) การประเมินผล	
2. รับรองรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล	1. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 8 ข้อ 2. แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ จำนวน 10 ข้อ	ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I)

วัตถุประสงค์

เพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ที่สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกทั้งหมด 29 แห่งจำนวนทั้งสิ้น 3,523 คน (กระทรวงสาธารณสุข สถาบันพระบรมราชชนก, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

ได้จากการเลือกวิทยาลัยพยาบาลด้วยวิธีการสุ่มโดยมีคุณสมบัติเป็นวิทยาลัยที่สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555) และยินดีเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

นักศึกษาพยาบาล จำนวน 92 คน ทำการสุ่มโดยอาศัยความน่าจะเป็น ใช้ผู้เรียนเป็นหน่วยการสุ่มแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติ เป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) โดยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มเดียว (One Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยดังนี้ (Fitz - Gibbon, 1987 : 113)

T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

T1 หมายถึง การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้

X หมายถึง การเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

T2 หมายถึง การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาชุมชน ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน ที่สร้างขึ้นไว้ใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาดังกล่าว ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 92 คนมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. ผู้วิจัยนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาชุมชน ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ KM 1 วิเคราะห์ข่าว, KM 2 บัณฑิตในศตวรรษที่ 21, KM 3 สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี, KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนและกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน นำไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปี ที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 92 คน และผู้วิจัยกับอาจารย์ผู้ร่วมสอนร่วมกันจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 เตรียมความพร้อมของผู้สอน โดยผู้วิจัยได้อธิบาย และชี้แจงรายละเอียดรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล และเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยคู่มือผู้สอนและแผนการจัดการเรียนรู้ ให้แก่อาจารย์ผู้ร่วมสอนในรายวิชาเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นและสามารถปฏิบัติการสอนได้

2.2 เตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยผู้วิจัยจะทำการปฐมนิเทศผู้เรียน เพื่อให้ นักศึกษาเข้าใจหลักการ เหตุผลและประโยชน์ของการวิจัย การจัดการเรียนรู้และวิธีเรียนด้วยการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน และมอบคู่มือผู้เรียนให้กับนักศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองไปศึกษาล่วงหน้าก่อนทำการจัดการเรียนการสอนจริงเพื่อให้ผู้เรียนได้มีแนวทางที่ชัดเจนในการเตรียมตัวและสามารถเรียนได้อย่างเข้าใจอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและเพื่อให้ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 16 สัปดาห์ เหตุผลที่ใช้ระยะเวลา 16 สัปดาห์ เนื่องจากมี 2 กิจกรรมหลักคือ กิจกรรมการจัดการความรู้และกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน ประเมินผล 2 ระยะและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา โดยปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 สอบนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ตามแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง

3.2 ประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง

3.3 จัดกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ตั้งแต่วันที่ 3 มิถุนายน 2556 – 19 กันยายน 2556 ห้อง 231 อาคาร 2 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี โดยจัดการเรียนการสอนทุกวันพฤหัสบดี เวลา 13.00-16.00 น. รวม 35 ชั่วโมง (ชั่วโมงศึกษาด้วยตนเอง) กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ทุกวันอังคารและวันพุธ เวลา 10.00-12.00 น. รวม 38 ชั่วโมง (ชั่วโมงภาคทดลองของวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาชุมชน วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนและ วิชา ศิลปวิทยาเพื่อการพัฒนาชุมชน) ดังตารางกิจกรรมต่อไปนี้

ตารางที่ 9 กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

ครั้งที่	กิจกรรม	จำนวนชั่วโมง
1	KM 1 วิเคราะห์ข่าว	3
2	KM 2 บัญชีคิดในศตวรรษที่ 21	3
3	KM 3 สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3
4	KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี	3
5	KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน	3
กิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน		15
รวม		30

3.4 การจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอน (ทีมผู้สอน) ร่วมกันประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

3.5 หลังจากดำเนินการทดลองสิ้นสุดลง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) กับนักศึกษาพยาบาล โดยนำแบบทดสอบปรนัยได้แก่ ความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการแก้ปัญหา (ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน)

4. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง

4.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

4.1.1 สมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน สำหรับนักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประเมินตัวเองก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยปรับและพัฒนา ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการพัฒนาดตนเองและการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน ของนางฉัตรรุ่งนัยและคณะ (2557) จาก 81 ข้อ เป็น 65 ข้อ เพื่อให้สอดคล้องกับรายวิชานูรณาการและแนวคิดการสร้างสรรค์ผลงาน (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2554) ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามการรับรู้ของตนเองเกี่ยวกับความรู้ ทักษะและลักษณะส่วนบุคคลที่ใช้ในการเรียนรู้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 65 ข้อ ได้แก่

ด้านคุณธรรม จริยธรรม	จำนวน 8 ข้อ
ด้านความรู้	จำนวน 6 ข้อ
ด้านทักษะทางปัญญา	จำนวน 23 ข้อ
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	จำนวน 15 ข้อ
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	จำนวน 9 ข้อ
ด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน	จำนวน 4 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

5 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับดีมาก

4 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับดี

3 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยมาก

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (Best & Kahn, 1993: 247)

4.50-5.00 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับดีมาก

3.50-4.49 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับดี

2.50-3.49 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับน้อยมาก

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุม นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำแบบทดสอบผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก.) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความ

4.1.2 แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชนสำหรับผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยการทบทวนแนวคิดหลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง (พัฒนาจากนงนภัทร รุ่งเนย, 2557) เพื่อนำมากำหนดประเด็นการตรวจสอบผลงานของนักศึกษาแต่ละกลุ่มซึ่งประกอบด้วยรายการประเมิน 4 รายการ ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

3	หมายถึง	คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง
2	หมายถึง	คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
1	หมายถึง	คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์อยู่ในระดับต่ำ

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

2.50 – 3.00	หมายถึง	ระดับสูง (เท่ากับน้ำหนักคะแนนร้อยละ 85-100)
1.50 - 2.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง (เท่ากับน้ำหนักคะแนนร้อยละ 60-84.9)
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับต่ำ (เท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 60)

ตารางที่ 10 เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1.	ขั้นเตรียมการจัดทำผลงาน	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบครบถ้วน ถูกต้อง	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบแต่ไม่ครบถ้วน หรือมีการระบุข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบได้ไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน หรือมีการระบุข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง
2.	ขั้นดำเนินการ	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหา ร่วมกันเมื่อพบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหาร่วมกัน เมื่อพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผน	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหา ร่วมกันเมื่อพบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนไม่ถูกต้อง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
3.	ขั้นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสมน่าสนใจ ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสมน่าสนใจ ข้อมูล แต่ไม่ชัดเจน และไม่ครบถ้วน	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมาย รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสม ไม่น่าสนใจ ข้อมูลไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง
4.	คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์	มีความสำเร็จของผลงานที่ชัดเจน ผลงานแสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคมได้ ได้ถูกต้อง และครบถ้วน	มีความสำเร็จของผลงานที่ชัดเจน ผลงานแสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แต่ไม่ได้แก้ไข ปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคม	ความสำเร็จของผลงาน ผลงานไม่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคม

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำแบบทดสอบผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก.) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

4.1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง ให้ครอบคลุมจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้การวิเคราะห์ ของเนื้อหา วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

ตารางที่ 11 การออกแบบการสร้างแบบทดสอบ (Test Blueprint)

	พุทธพิสัย						รวม
	จำ	เข้าใจ	นำไปใช้	วิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	
KM 1 วิเคราะห์ข่าว		1	5	7		2	15
KM 2 บัณฑิตในศตวรรษที่ 21	2	1	3	6		2	14
KM 3 บัณฑิตกับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		1		3			4
KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี	1	3	2	3		1	10
KM 5 การสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อพัฒนาชุมชน	1		5	1			7
รวม	4	6	15	19	-	5	50

4.1.3.1 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

4.1.3.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบลักษณะการใช้คำถามตัวเลือก ความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.1.3.3 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try out) กับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 ที่ผ่านการเรียนวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ มาแล้ว จำนวน 30 คน ในวันที่ 3 มิถุนายน 2556 แล้วนำมาตรวจให้คะแนน

4.1.3.4 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) จากนั้นเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.30-0.79 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ซึ่งได้ข้อสอบจำนวน 50 ข้อ

4.1.3.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกไปคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์และริชาร์ดสัน (Kuder & Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

4.1.3.6 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อใช้จริง

4.1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับ จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย

ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ	4 ข้อ
ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้	11 ข้อ
ด้านผลของการใช้รูปแบบ	5 ข้อ

เป็นข้อคำถามที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนด

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การแปลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ (Best & Kahn, 1993: 247)

- 4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับ มาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับ น้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุม นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำแบบทดสอบผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ (ดังรายชื่อในภาคผนวก ก.) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ได้แก่

1.1 ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์ให้ผู้เชี่ยวชาญ และขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งแบบประเมินกลับ

1.2 ข้อมูลจากประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองก่อนและหลังการทดลอง

1.3 ข้อมูลจากแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยและผู้สอน ตรวจสอบและให้คะแนนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

1.4 ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

1.5 ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามความพึงพอใจให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างประเมินเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความเหมาะสม สอดคล้อง ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โดยใช้ค่าเฉลี่ยเพื่อหาข้อสรุปและนำมาปรับปรุงร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนแบบบูรณาการ ให้ครอบคลุมจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของเนื้อหา วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยใช้แนวคิด เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน

2.1 นำแบบทดสอบเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

2.2 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ ที่ผ่านการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบลักษณะการใช้คำถามตัวเลือก ความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.50-0.80 ซึ่งได้ข้อสอบจำนวน 45 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์และริชาร์ดสัน (Kuder & Richardson)

ตารางที่ 12 สรุปขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research : R) การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน
(Implementation: I)

วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล	นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 จำนวน 92 คน	รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล	-การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) -ค่าเฉลี่ย -ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน -ร้อยละ
2. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน		- ประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเองก่อนและหลังการทดลอง - แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยและผู้สอนตรวจสอบและให้คะแนนเมื่อสิ้นสุดการทดลอง - แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง - แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้	เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) -ค่าเฉลี่ย -ค่าความยากง่าย -ค่าอำนาจจำแนก -ค่าความเชื่อมั่น

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน

(Evaluation : E)

1. เพื่อประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อมูลผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน มาวิเคราะห์เพื่อพิจารณาประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน โดยดำเนินการดังนี้

1. ประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โดยดำเนินการดังนี้

- 1.1 นำข้อมูลจากการประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน ก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

- 1.2 นำข้อมูลจากการทดสอบตามแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์พัฒนาการของความสามารถในการเรียนรู้

- 1.3 นำข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มาหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โดยนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกผลการจัดกิจกรรมของผู้วิจัย การเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การบันทึกผลการเรียนรู้ การบันทึกรายงานการจัดการความรู้ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้และผลการประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานของนักศึกษาพยาบาลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงการจัดกิจกรรมในรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

5. อดคบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

1. เพื่ออดคบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. เตรียมข้อมูลโครงการของนักศึกษาทั้งหมด 10โครงการและคัดเลือกกลุ่มที่ได้รับการประเมินสูงสุดเป็นโครงการในสถาบัน 2 โครงการและโครงการนอกสถาบัน 2 โครงการ

2. ดำเนินการอดคบทเรียนโดยใช้ทฤษฎีระบบ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง บันทึกความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้

1. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังทดลองของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ (t-test dependent)

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน

3. เปรียบเทียบข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าสถิติที (t-test dependent)

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการอดคบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง บันทึกความรู้และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

ตารางที่ 13 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D₂) การประเมินผลรูปแบบ
การเรียนการสอน (Evaluation : E)

วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. สมรรถนะการสร้างสรรค์ ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของ นักศึกษาพยาบาล	- นักศึกษา พยาบาลชั้นปี ที่ 1 จำนวน 92 คน	1. สมรรถนะการสร้างสรรค์ ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของ นักศึกษาพยาบาล	Paired t-test
2. ประเมินผลงานสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาชุมชนของ นักศึกษาพยาบาล	- ผู้วิจัยและ ผู้สอน 5 คน	2. แบบประเมินผลงาน สร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน ของนักศึกษาพยาบาล	คะแนนเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
3. เปรียบเทียบข้อมูลจาก แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา พยาบาล	- นักศึกษา พยาบาลชั้นปี ที่ 1 จำนวน 92 คน	3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษา พยาบาล	Paired t-test
4. สรุปผลการถอดบทเรียน การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อ พัฒนาชุมชนของนักศึกษา พยาบาล	- ตัวแทน นักศึกษาชั้นปี ที่ 1 จำนวน 8 คน	4. การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง บันทึกความรู้และจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	การวิเคราะห์ เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แนวคิดการพัฒนารูปแบบของคีฟส์ (Keeves, 1997) และแนวคิดของจอยซ์และเวลล์ (Joyce and Weil, 1996: 125) ร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงภาษา คือ ใช้ภาษาบรรยายเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ขั้นตอนที่ 2 เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน และขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบ ขั้นตอนที่ 5 การถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตอนที่ 4 การถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้แก่ การวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาและสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ณ วันที่ 2 กรกฎาคม 2552 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาพยาบาลต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าวภายในปี พ.ศ. 2555 ดังนั้นสถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552) ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรในครั้งนี้จึงเป็นการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) เฉพาะรายวิชาที่ใช้ในการวิจัยตามแนวคิดของบลูม (Bloom ,2001) ดังนี้

ผู้วิจัยได้จัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรทั้ง 3 รายวิชาร่วมกับผู้สอนรวม 5 คน โดยให้อาจารย์แต่ละคนให้คะแนนจุดมุ่งหมายในแต่ละเนื้อหา ในแต่ละจุดมุ่งหมายมีคะแนนข้อละ 10 คะแนน จากนั้นจึงเอาคะแนนของกรรมการแต่ละคนของแต่ละช่อง มาหาค่าเฉลี่ยเพื่อคำนวณน้ำหนักของช่องนั้น ทำจนครบทุกช่อง เพื่อให้มีความสะดวกในการนำไปใช้ ให้สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาเป็นตาราง 1000 โดยแปลงค่าน้ำหนักรวมให้เป็น 1000 เมื่อเทียบบัญญัติไตรยางค์จะได้ 1 หน่วย เท่ากับ 8.77 (กรองไค อุณหสูต, 2557: 3) และมีค่าคะแนนที่แปลง ดังนี้

วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1101)

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้ความหมาย ความสำคัญและค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างวิชาการศึกษาทั่วไปและวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะได้โดยมีการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ เหตุปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาตนเอง รวมทั้งคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

คำอธิบายรายวิชา

ความหมาย ความสำคัญและความสัมพันธ์ของวิชาศึกษาทั่วไปกับวิชาชีพ วิชาเฉพาะ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับคุณสมบัติของจิตใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์ สถานการณ์ ปัญหา และการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหา หรือปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์ สถานการณ์ เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม การประยุกต์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากรณีศึกษา

ตารางที่ 14 วิเคราะห์หลักสูตร วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1101)

เนื้อหาวิชา	จุดมุ่งหมาย							รวม	อันดับ ความ สำคัญ
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์			
1.การศึกษาทั่วไปกับความเป็นบัณฑิต	18	35	26	18	9	9	115	6	
2.บทบาทบัณฑิตต่อสังคมและธรรมชาติ แวดล้อม สิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบต่อ	35	53	53	40	9	9	203	1	
3.การศึกษาทั่วไปกับการพัฒนาความเป็น บัณฑิต	18	26	26	26	9	9	114	5	
4.แกนกลางของการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต	9	35	26	9	9	9	97	7	
5.ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ	9	44	35	35	9	9	141	4	
6.การนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมกรมองตัวเอง การมอบหมายงาน โครงการ	35	44	44	44	9	9	185	2	
7.การจัดดำเนินงาน โครงการของกลุ่ม	9	35	61	26	9	9	149	3	
รวม	133	272	271	202	63	63	1000		
ลำดับความสำคัญ	4	1	2	3	5	6			

เมื่อนำค่าน้ำหนักที่แปลงแล้วไปเขียนลงในตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา จะเห็นว่าผลรวมไม่เท่ากับ 1000 เพราะมีการปิดทศนิยม ดังนั้นจำเป็นต้องลดน้ำหนักลง 4 หน่วย เพื่อให้ได้ 1000 แต่ลำดับความไม่เปลี่ยนแปลง จึงลดจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 2 จาก 44 หน่วย เป็น 40 หน่วย ได้ผลรวมเท่ากับ 1000

จากตารางที่ 13 พบว่า รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจในบทที่ 2 เรื่อง บทบาทบัณฑิตต่อสังคมและธรรมชาติแวดล้อม สิ่งแวดล้อม และความรับผิดชอบ มากที่สุด รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ในบทที่ 6 เรื่อง การนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการมองตัวเอง การมอบหมายงานโครงการ และจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 7 เรื่อง จัดดำเนินงานโครงการของกลุ่ม ตามลำดับ

วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1102)

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

นักศึกษาสามารถอธิบายความรู้พื้นฐานและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ/ประเด็น/กรณีศึกษา/ปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาศึกษา รวมทั้งสามารถประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ และจากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผสมผสานกับแนวคิดที่ได้รับจากรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนา มนุษย์ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุปัจจัยและกำหนดแนวทางการป้องกัน/แก้ปัญหาและการ ส่งเสริม/พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องในตนเองและสังคม

คำอธิบายรายวิชา

หลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ / เหตุการณ์ / ปัญหาที่สำคัญของ สังคมไทยและสังคมโลก อาทิ วิวัฒนาการของอารยธรรมและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบ ของเหตุการณ์/ สถานการณ์/ปัญหา และการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหา หรือแนวทาง ปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์/สถานการณ์/เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การประยุกต์ ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคณิตศึกษา

ตารางที่ 15 วิเคราะห์หลักสูตร วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1102)

เนื้อหาวิชา	จุดมุ่งหมาย							รวม	อันดับ ความ สำคัญ
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์			
1.วิวัฒนาการของอารยธรรมและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์	18	18	9	9	9	9	72	8	
2.ระบบการเมืองการปกครอง	26	18	9	9	9	9	80	7	
3.ระบบเศรษฐกิจกับปัญหาของประเทศไทยและของโลก	9	26	26	18	9	9	91	6	
4. ศิลปวัฒนธรรม/ภูมิปัญญาของคนยุคใหม่	18	26	44	9	9	9	115	5	
5. ศาสนา จริยธรรม และปัญหาสังคมยุคโลกาภิวัตน์	18	26	35	26	9	9	123	4	
6. สุขภาพ และสังคม	26	26	44	44	18	9	167	3	
7. มนุษย์ : ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคม	18	35	44	44	18	9	168	2	
8. ปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุ	20	35	44	44	26	9	184	1	
รวม	159	204	255	203	107	72	1000		
ลำดับความสำคัญ	4	2	1	3	5	6			

ปรับลดน้ำหนักลง 6 หน่วย จากจุดมุ่งหมายด้านความรู้ในบทที่ 8 จาก 26 หน่วย เป็น 20 หน่วย เพื่อให้ได้ผลรวม 1000 และลำดับไม่เปลี่ยนแปลง

จากตารางที่ 14 พบว่า รายวิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ในบทที่ 8 เรื่องปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุ มากที่สุด รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจในบทที่ 7 เรื่อง มนุษย์ : ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคมและจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 6 เรื่อง สุขภาพ และสังคม

วิชา ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1103)

จุดมุ่งหมายของรายวิชา

นักศึกษาสามารถ อธิบายความรู้พื้นฐานและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ/ประเด็น/กรณีศึกษา/ปัญหา ที่หยิบยกขึ้นมาให้ศึกษา รวมทั้งประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์ และจากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผสมผสานกับแนวคิดที่ได้จากรายวิชา สม.1101 และ สม.1102 เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ เหตุปัจจัยและกำหนด แนวทาง การป้องกัน/ แก้ไขปัญหา และการส่งเสริม/ พัฒนาให้เกิดสิ่งที่สังคมถูกต้องขึ้นในตนเองและสังคมได้

คำอธิบายรายวิชา

มนุษยภาพในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เหตุการณ์/สถานการณ์/ปัญหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการ ที่สำคัญทางด้านศิลปวิทยาการของประเทศไทยและของโลก แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์/สถานการณ์/ปัญหาและการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหา หรือแนวทางปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์/สถานการณ์/เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม การประยุกต์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคณิตศึกษา

ตารางที่ 16 วิเคราะห์หลักสูตร วิชา ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ (สม.1103)

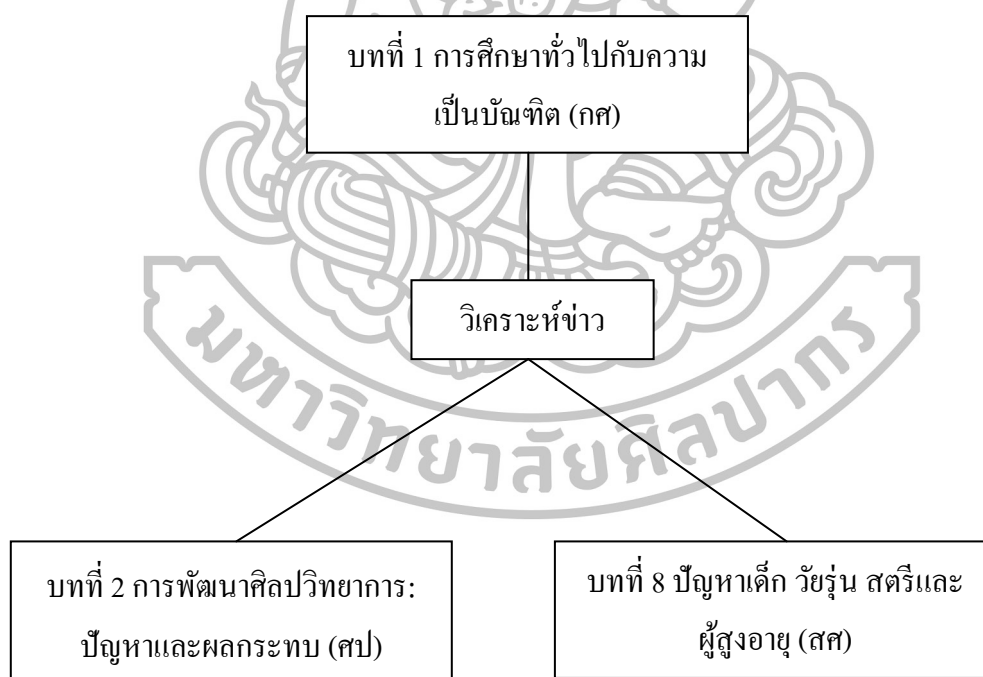
เนื้อหาวิชา	จุดมุ่งหมาย							รวม	อันดับ ความ สำคัญ
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	ประเมินค่า	สร้างสรรค์			
1. การพัฒนาศิลปวิทยาการ : อธิปไตยต่อวิถีชีวิตมนุษย์	18	26	9	9	9	9	80	7	
2. การพัฒนาศิลปวิทยาการ : ปัญหา/ผลกระทบ	26	44	26	26	9	9	140	5	
3. การบริหารจัดการสำหรับคนยุคใหม่	26	35	53	26	9	9	158	3	
4. นันทนาการเพื่อสุขภาพ	18	35	44	9	9	9	124	6	
5. ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยและของโลก	18	44	44	35	18	9	168	2	
6. วิถีใช้ชีวิตยุคใหม่	26	35	35	35	9	9	149	4	
7. การประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” กรณีศึกษา “โครงการพระราชดำริ”	26	35	53	40	18	9	185	1	
รวม	158	254	264	184	81	63	1000		
ลำดับความสำคัญ	4	2	1	3	5	6			

ปรับลดน้ำหนักลง 4 หน่วย จากจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 7 จาก 44 หน่วย เป็น 40 หน่วย เพื่อให้ได้ผลรวม 1000 และลำดับไม่เปลี่ยนแปลง

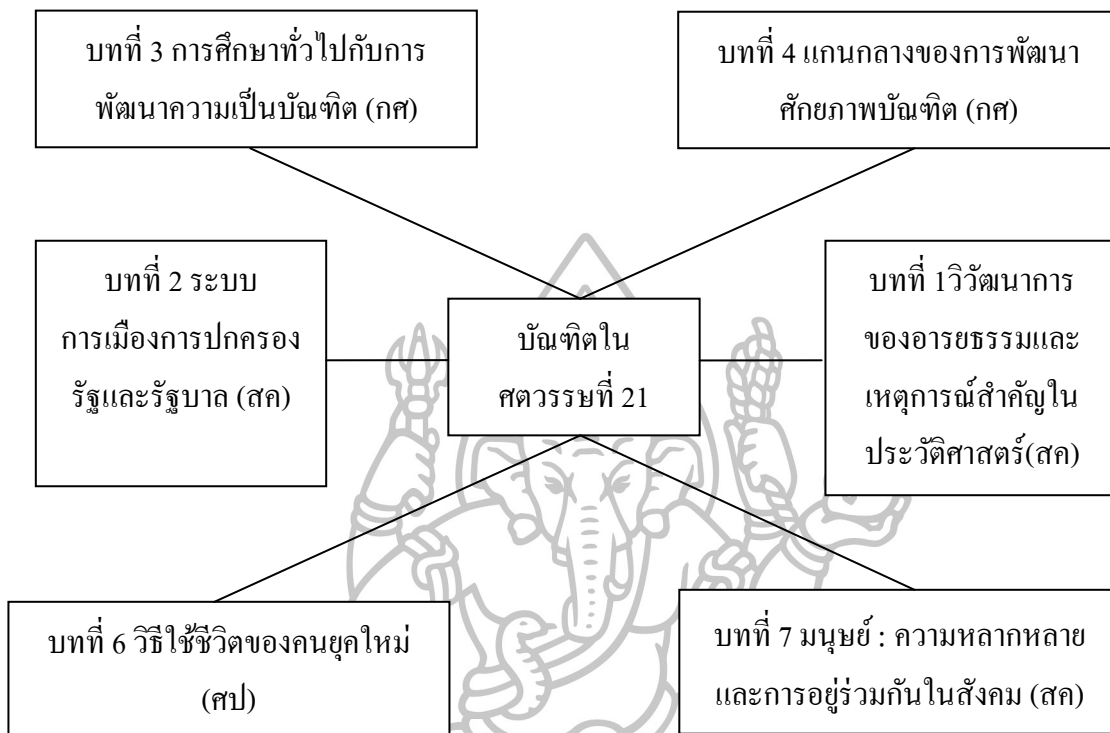
จากตารางที่ 15 พบว่า วิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ ในบทที่ 7 เรื่อง การประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” กรณีศึกษา “โครงการพระราชดำริ” รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจ ในบทที่ 5 เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยและของโลก และจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ ในบทที่ 3 เรื่อง การบริหารจัดการสำหรับคนยุคใหม่ ตามลำดับ

ผลจากการวิเคราะห์หลักสูตร ในรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษา เพื่อการพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ได้แนวทางการบูรณาการ ดังนี้

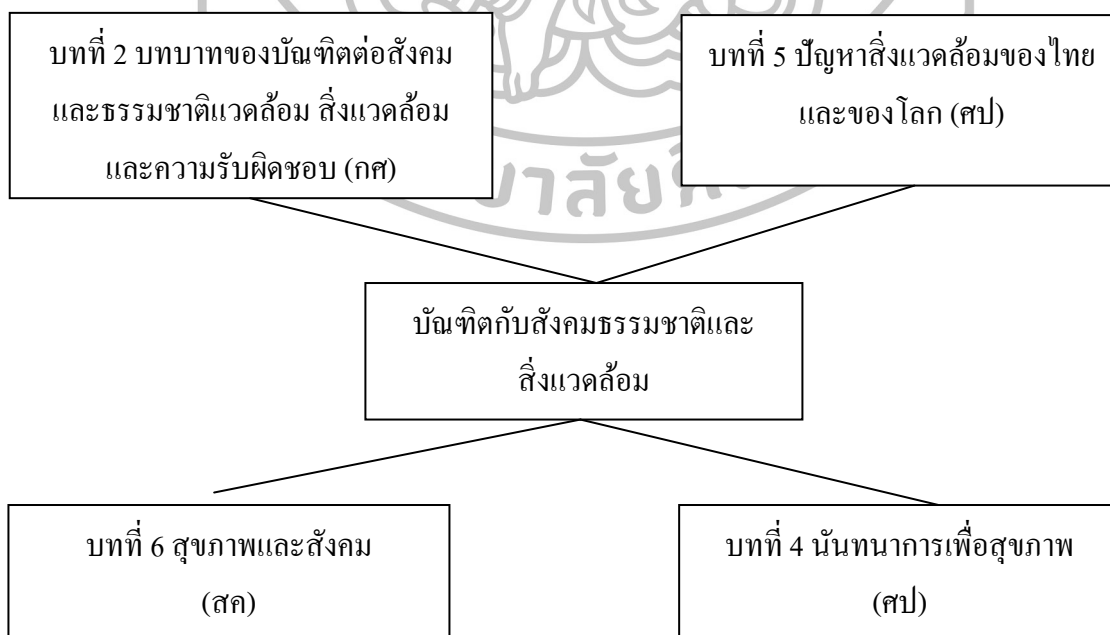
1. หัวข้อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 1 เรื่อง วิเคราะห์ข่าว

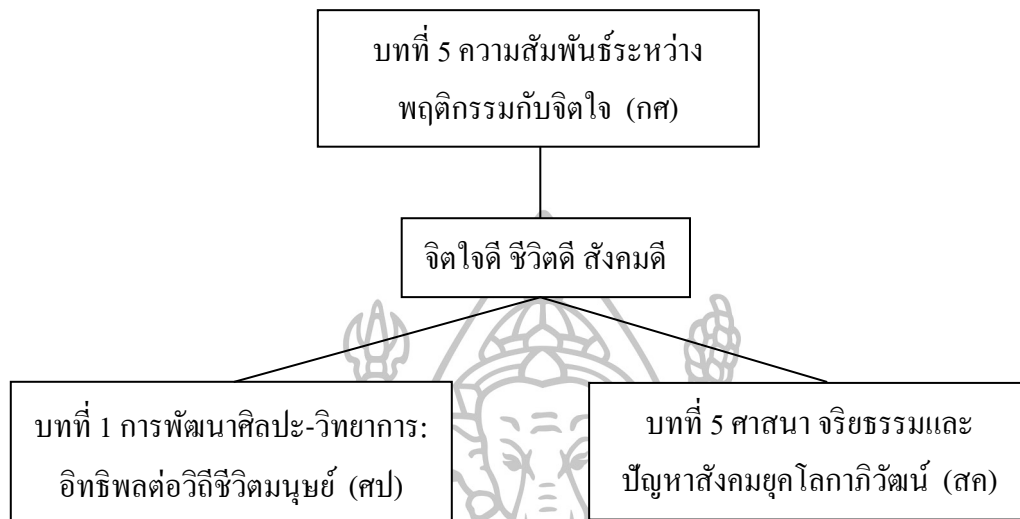
2. หัวข้อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 2 เรื่อง บัณฑิตในศตวรรษที่ 21

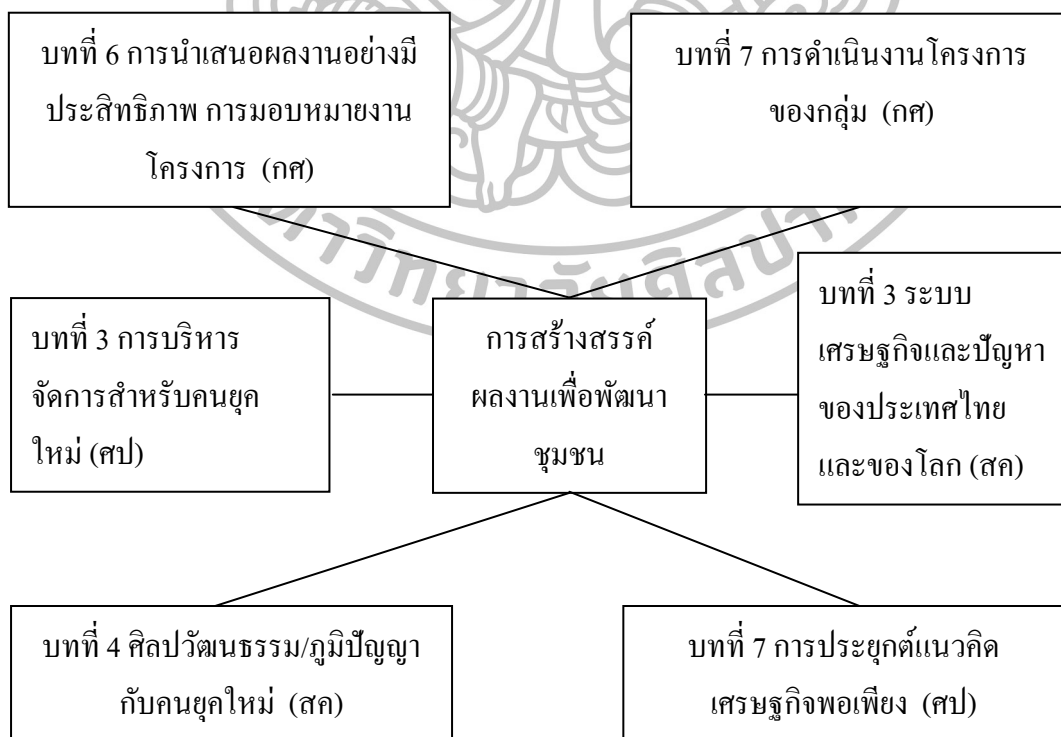
3. หัวข้อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 3 เรื่อง สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. หัวข้อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 4 เรื่อง จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี

5. หัวข้อการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ 5 เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1

	มาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา (TQF)				
	1	2	3	4	5
วิชา การศึกษาทั่วไป อธิบายความรู้ความหมาย ความสำคัญ และค้นคว้าหาความสัมพันธ์ ระหว่างวิชาการศึกษาทั่วไปและวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะได้		✓			
มีการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ เหตุปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาตนเอง รวมทั้ง คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้		✓	✓		
วิเคราะห์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับจิตใจ รวมถึงเหตุ ปัจจัยและแนวทางแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาตนเองได้		✓	✓		
ประยุกต์ความรู้ความสัมพันธ์ระหว่างวิชาการศึกษาทั่วไปและวิชาชีพหรือ วิชาเฉพาะเพื่อใช้แนวทางแก้ปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาตนเอง รวมทั้ง คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้	✓	✓	✓	✓	✓
วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ อธิบายความรู้พื้นฐานของวิชาวิชาสังคมศึกษาและวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะ ได้		✓			
ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ/ประเด็น/กรณีศึกษา/ปัญหา ที่หยิบยกขึ้นมาศึกษา			✓		
ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์และจากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผสมผสาน กับแนวคิดที่ได้รับจากรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อ วิเคราะห์ สังเคราะห์เหตุปัจจัย และกำหนดแนวทางการป้องกัน/แก้ปัญหา และการส่งเสริม/พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องในตนเองและสังคม (K) (A)	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 17 การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 (ต่อ)

	มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF)				
	1	2	3	4	5
วิชา ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ อธิบายความรู้พื้นฐานของวิชาวิชาศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์และ วิชาชีพหรือวิชาเฉพาะได้ (K)		✓	✓		
ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ/ประเด็น/กรณีศึกษา/ปัญหา ที่หยิบยกขึ้นมาศึกษา (K)			✓	✓	
ประยุกต์ความรู้ที่ได้รับจากอาจารย์และจากการค้นคว้าเพิ่มเติม ผสมผสาน กับแนวคิดที่ได้รับจากรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อ วิเคราะห์ สังเคราะห์เหตุปัจจัย และกำหนดแนวทางการป้องกัน/แก้ปัญหา และการส่งเสริม/พัฒนาให้เกิดสิ่งที่ดีถูกต้องในตนเองและสังคม (K) (A) (P)	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 17 พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ในรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ วิชา สังคมศึกษา เพื่อการพัฒนามนุษย์และวิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของ นักศึกษามากที่สุด คือ ทักษะความรู้และทักษะทางปัญญา ทักษะความรู้ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษา มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของมนุษย์และพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งพฤติกรรม ความคิด และการเรียนรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ส่วนทักษะทางปัญญามุ่งเน้นให้ นักศึกษาตระหนักรู้ในศักยภาพ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนของตนเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถ เพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาล การสอน การแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และการเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิงและแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

รองลงมา คือ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มุ่งเน้นให้มีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคมอย่างต่อเนื่อง

และทักษะด้านคุณธรรมและจริยธรรมและทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ ทักษะด้านคุณธรรมและจริยธรรม มุ่งเน้นให้นักศึกษามี ความรู้ความเข้าใจในหลักศาสนา หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตลอดจนสิทธิมนุษยชน

ส่วนที่ 3 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ได้แก่ ข้อมูลจากแบบสอบถามสำหรับอาจารย์พยาบาล ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์จำนวน 263 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 246 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.54 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 18 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (n= 246)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	4.07
หญิง	236	95.93
รวม	246	100.00
ช่วงอายุ		
26-30 ปี	4	1.63
30-35 ปี	15	6.10
36-40 ปี	79	32.11

ตารางที่ 18 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ) (n= 246)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
41-45 ปี	135	54.88
46-50 ปี	11	4.47
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	2	0.81
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	10	4.07
ปริญญาโท	201	81.70
ปริญญาเอก	35	14.23
ประสบการณ์การสอนในสถาบันพยาบาล		
5-10 ปี	4	1.63
11-15 ปี	30	12.19
16-20 ปี	149	60.57
21-25 ปี	54	21.95
26-30 ปี	9	3.66
รายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ		
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายใน 1 วิชา	166	67.48
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 2 วิชา	41	16.67
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3 วิชา	12	4.88
ไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	27	10.97

จากตารางที่ 18 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.93) อายุระหว่าง 41-45 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 54.88) ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 81.70) มีประสบการณ์การทำงานในสถาบันพยาบาลระหว่าง 16-20 ปี (ร้อยละ 60.57) ส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายใน 1 วิชา (ร้อยละ 67.48)

จากข้อมูลคำถามปลายเปิดรายวิชาที่มีจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายใน 1 วิชามากที่สุด หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพ 13 รายวิชา หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาเลือก 4 รายวิชา รองลงมาคือ บูรณาการ 2 รายวิชา ในหมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพ 10 รายวิชา หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาเลือก 3 รายวิชา น้อยที่สุดคือ การบูรณาการ 4 รายวิชา หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาชีพ 1 รายวิชา และหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาเลือก 4 รายวิชา ดังสรุปในตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกระหว่างปีการศึกษา 2553-2555

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	รายวิชา
ภายใน 1 รายวิชา	1. จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล 2. มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม 3. เศรษฐศาสตร์กับระบบสุขภาพ 4. การสื่อสารและสารสนเทศทางการพยาบาล 5. แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการพยาบาล 6. การประเมินสุขภาพ 7. การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย 8. ปฏิบัติการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันการเจ็บป่วย 9. ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 10. การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3 11. การพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1 12. ปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวและชุมชน 1 13. การพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2 14. ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 15. การรักษาพยาบาลเบื้องต้น 16. การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต 17. ปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาทางจิต
ร่วมกัน 2 รายวิชา	การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 ร่วมกับวิชาการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3
	การพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2 ร่วมกับวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

ตารางที่ 19 ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ระหว่างปีการศึกษา 2553-2555 (ต่อ)

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	รายวิชา
ร่วมกัน 2 รายวิชา	ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ร่วมกับ ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2
	มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ การพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2
	การประเมินสุขภาพ ร่วมกับ แนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการพยาบาล
	การบริหารการพยาบาล ร่วมกับ จริยศาสตร์และกฎหมายวิชาชีพการพยาบาล
	มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ โภชนศาสตร์
	การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ร่วมกับ ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์
ร่วมกัน 3 รายวิชา	มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ โภชนศาสตร์และ ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1
	การพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 1 ร่วมกับ การพยาบาล บุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 และการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 3
	มนุษย์กับสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ การพัฒนาการคิดอย่าง เป็นระบบและภูมิปัญญาไทยกับการดูแลสุขภาพ

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำแนกรายด้าน (n= 246)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร	2.84	.77	ปานกลาง	1
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	2.75	.88	ปานกลาง	3
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	2.72	1.01	ปานกลาง	4
4. ด้านการวัดและประเมินผล	2.83	.89	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	2.78	0.5	ปานกลาง	

จากตารางที่ 20 พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$)

$\bar{x}$ $\bar{x}$ $\bar{x}$

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบัน
พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร (n= 246)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร				
1.1 ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.98	.87	ปานกลาง	6
1.2 จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	2.93	1.08	ปานกลาง	10
1.3 การจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาเรียนรู้ตามเป้าหมายในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.94	.98	ปานกลาง	8
1.4 การเขียนแผนการสอนและจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน	3.00	.91	ปานกลาง	3
1.5 การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2.93	1.00	ปานกลาง	9
1.6 การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	3.00	1.05	ปานกลาง	4
1.7 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	2.85	.99	ปานกลาง	12
1.8 การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของนักศึกษา	2.69	1.10	ปานกลาง	18
1.9 การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มสาระวิชาการเรียนรู้ไปเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.92	1.19	ปานกลาง	11

ตารางที่ 21 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัย
พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร (n= 246) (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร (ต่อ)				
1.10 ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิด กระบวนการเรียนรู้เต็มศักยภาพ	2.57	1.22	ปานกลาง	21
1.11 ศึกษาแผนการสอนก่อนการเรียนการสอนในแต่ละ ครั้งเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด	2.56	1.09	ปานกลาง	22
1.12 การสนับสนุนของสถาบันส่งเสริมให้ผู้สอนใน การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ	2.78	1.21	ปานกลาง	15
1.13 การสนับสนุนจากชุมชนในการจัดการเรียนการ สอนแบบบูรณาการ	2.44	1.26	น้อย	23
1.14 การวางแผนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ นักศึกษาสร้างกระบวนการเรียนรู้	2.66	1.05	ปานกลาง	19
1.15 การวางแผนในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษา อย่างเป็นระบบ	2.74	.93	ปานกลาง	16
1.16 การวางแผนการสอนและพัฒนาหลักสูตรควบคู่ กัน	2.98	.91	ปานกลาง	5
1.17 การศึกษาสภาพปัญหาที่กำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ของนักศึกษา	2.84	1.01	ปานกลาง	13
1.18 การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการภายในวิชา	2.97	1.13	ปานกลาง	7
1.19 การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการระหว่างวิชา	3.50	.90	มาก	1
1.20 ผู้สอนมีความรู้ในการเขียนแผนการสอนแบบ บูรณาการ	3.09	.93	ปานกลาง	2
1.21 ผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนและศึกษา แผนการสอนก่อนจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง	2.81	1.03	ปานกลาง	14
1.22 การเขียนแผนการสอนสามารถนำไปจัดการ เรียนรู้ได้จริงและบรรลุวัตถุประสงค์	2.73	1.02	ปานกลาง	17
1.23 การเขียนแผนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.59	1.15	ปานกลาง	20
รวมเฉลี่ย	2.84	.77	ปานกลาง	

จากตารางที่ 21 พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.84$) การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการระหว่างวิชาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.50$) รองลงมาคือ คือ ผู้สอนมีความรู้ในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x} = 3.09$) มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด คือ การสนับสนุนจากชุมชนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x} = 2.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการจัดการเรียนการสอน (n= 246)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน				
2.1 กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนเสมอ	2.62	1.08	ปานกลาง	10
2.2 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2.79	1.08	ปานกลาง	6
2.3 มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	2.58	1.08	ปานกลาง	13
2.4 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทำให้นักศึกษามีวิสัยทัศน์กว้างไกล	2.56	1.06	ปานกลาง	16
2.5 นโยบายของสถาบันได้มีการกำหนดการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไว้อย่างชัดเจน	2.49	1.11	น้อย	17
2.6 มีการนำความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการสอนแบบบูรณาการ	2.79	1.10	ปานกลาง	5
2.7 เนื้อหาสาระการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.60	1.14	ปานกลาง	12
2.8 นักศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกครั้ง	2.42	1.05	น้อย	18

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัย
พยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการจัดการเรียนการสอน(n= 246) (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)				
2.9 นักศึกษาได้รับความรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2.62	1.08	ปานกลาง	11
2.10 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของ นักศึกษา	3.65	.80	มาก	1
2.11 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นให้ นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดแบบมีวิจารณญาณ	2.65	1.13	ปานกลาง	9
2.12 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกระตุ้น ให้นักศึกษาเกิดความสนใจและซักถามปัญหา	2.57	1.07	ปานกลาง	15
2.13 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีระบบ และเป็นขั้นตอน	2.79	1.12	ปานกลาง	4
2.14 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นไป อย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอนในครั้งต่อไป	2.79	1.16	ปานกลาง	3
2.15 มีการใช้เทคนิค วิธีสอนใหม่ๆ ในการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการ	3.58	.91	มาก	2
2.16 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นให้ นักศึกษาพัฒนาด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย	2.72	1.12	ปานกลาง	8
2.17 มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายในการจัดการ เรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.57	1.09	ปานกลาง	14
2.18 มีการจัดตารางสอนในการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ	2.78	1.15	ปานกลาง	7
รวมเฉลี่ย	2.75	.88	ปานกลาง	

จากตารางที่ 22 พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.75$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของนักศึกษา ($\bar{x}=3.65$) รองลงมาคือ มีการใช้เทคนิค วิธีสอนใหม่ๆในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x}=3.58$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกครั้ง ($\bar{x}=2.42$) ตามลำดับ ตารางที่ 23 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบัน

พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน (n=246)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน				
3.1 การสนับสนุนงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนจากสถาบัน	2.72	1.26	ปานกลาง	3
3.2 การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.83	1.08	ปานกลาง	1
3.3 การจัดเตรียมเอกสารในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.68	1.06	ปานกลาง	5
3.4 การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนรู้	2.79	1.11	ปานกลาง	2
3.5 การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถาบันในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.68	1.09	ปานกลาง	4
3.6 การใช้สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.68	1.06	ปานกลาง	6
รวมเฉลี่ย	2.72	1.01	ปานกลาง	

จากตารางที่ 23 พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.72$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x}=2.83$) รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีการใช้สื่อที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}=2.79$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การใช้สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x}=2.68$) ตามลำดับ

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบัน
พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวัดและประเมินผล (n= 246)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
4. ด้านการวัดและประเมินผล				
4.1 ใช้การประเมินผลตามสภาพจริง	2.79	1.10	ปานกลาง	10
4.2 ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินผลที่สถาบันกำหนด	2.86	1.08	ปานกลาง	6
4.3 ใช้วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด	2.83	1.09	ปานกลาง	8
4.4 การกำหนดวิธีการประเมินผลให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษา	2.81	1.04	ปานกลาง	9
4.5 การทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.97	.94	ปานกลาง	2
4.6 การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังนำเสนอแผนสอนไปใช้	2.88	1.01	ปานกลาง	5
4.7 ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้	2.99	.98	ปานกลาง	1
4.8 การกำหนดวิธีการประเมินผลให้ครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้ที่จัดให้กับนักศึกษา	2.91	1.13	ปานกลาง	3
4.9 การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไปเป็นข้อมูลในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.83	1.10	ปานกลาง	7
4.10 การขอความร่วมมือจากผู้สอน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.91	1.04	ปานกลาง	4
4.11 ผลการประเมินของนักศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้สอนและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร	2.67	.94	ปานกลาง	12

ตารางที่ 24 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบัน
พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวัดและประเมินผล (ต่อ) (n= 246)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	การแปลผล	ลำดับที่
4. ด้านการวัดและประเมินผล (ต่อ)				
4.12 การจัดประชุมผู้สอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	2.76	1.00	ปานกลาง	11
4.13 การนำผลการประเมินตามสภาพจริงไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในครั้งต่อไป	2.53	1.00	ปานกลาง	13
รวมเฉลี่ย	2.83	.89	ปานกลาง	

จากตารางที่ 24 พบว่า สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.83$) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{x}= 2.99$) รองลงมาคือ การทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ($\bar{x}= 2.97$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การนำผลการประเมินตามสภาพจริงไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในครั้งต่อไป ($\bar{x}= 2.53$)

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่ม

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์และศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ด้วยการการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนแบบบูรณาการในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์และศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ในภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2555 เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2556 เวลา 09.00-12.00 น. และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ซึ่งผ่านการเรียนรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์และศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2556 เวลา 17.00-19.00 น. ณ ห้อง 122 สถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี สรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหาการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการบูรณาการยังทำได้ไม่ชัดเจน มีผู้สอนหลายคน ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปจะเป็นอาจารย์พยาบาล ส่วนวิชาศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์จะเป็นอาจารย์ภายนอก ซึ่งรับผิดชอบสอนตามความเชี่ยวชาญตามหัวข้อนั้นๆ

แนวทางแก้ไข ด้านผู้สอน คือ จัดสรรเวลาในการพบนักศึกษาในเวลาเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษา เช่น e-mail, line ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หารูปแบบการสอนที่น่าสนใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในขณะที่เรียน มอบหมายงานแบบบูรณาการรายวิชาเพื่อลดจำนวนชิ้นงาน จัดบูรณาการหัวข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เข้ากลุ่มภาคทดลอง สถาบันการศึกษาจัดสรรภาระงานไม่ให้ทับซ้อนกัน

แนวทางแก้ไข ด้านผู้เรียน คือ นัดเวลาเข้าพบอาจารย์ล่วงหน้าและพบอาจารย์พร้อมกันทั้งกลุ่มเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ขณะเรียนในห้องเรียนควรมีความตั้งใจ และจริงจังกับการเรียน มีสมาธิและไม่พูดคุยในระหว่างเรียน รวมทั้งและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย บริหารจัดการเวลาให้มีประสิทธิภาพทั้งเรื่องการเรียนรู้และการทำกิจกรรม

แนวทางแก้ไข ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ประชุมผู้รับผิดชอบและผู้สอนวางแผนบูรณาการวิชาให้ชัดเจนมากขึ้น สถาบันการศึกษาจัดสัมมนาผู้สอนให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

4.2 ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม บรรยากาศในห้องเรียนแออัด มีนักศึกษาจำนวนมาก

แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งแวดล้อม คือ จัดสรรห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา สามารถให้นักศึกษาทำกลุ่มย่อยในห้องประชุมย่อย โดยเขียนบันทึกการใช้ห้องตั้งแต่ต้นปีการศึกษาเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนกับวิชาอื่น

4.3 ปัญหาด้านสิ่งกีดขวางการเรียนการสอน พบว่า จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และความพร้อมใช้และความสมบูรณ์พร้อมใช้ของโสตทัศนูปกรณ์ แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งกีดขวางการเรียนการสอน คือ ผู้รับผิดชอบวิชาเสนองบประมาณไปยังคณะกรรมการบริหารวิชาการ สถาบันศึกษามอบหมายให้คณะกรรมการบริหารวางแผนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการของนักศึกษา เพิ่มความเร็วและจุดเชื่อมต่อสัญญาณ internet เพิ่มขึ้น จัดให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ให้สมบูรณ์พร้อมใช้

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีขั้นตอนดังนี้

1. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน มาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสามารถพัฒนาสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม

2. ร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้

2.1 มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ในรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และวิชาศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ ต้องการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักศึกษามากที่สุด คือ ทักษะความรู้และทักษะทางปัญญา ทักษะความรู้ที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของมนุษย์และพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งพฤติกรรม ความคิด และการเรียนรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตของมนุษย์

2.2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ให้ความสำคัญด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผลและด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.3 ผลการสนทนากลุ่มอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา มีความคิดเห็นโดยสรุป ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กล่าวถึงเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ความถี่สูงสุด ด้านผู้สอน คือ การบริหารจัดการเวลา ช่วงเวลาสอน อาจารย์ติดประชุม, มีภาระงาน นิเทศนักศึกษาชั้นปีอื่น ด้านผู้เรียน คือ มีกิจกรรมนอกเวลาจำนวนมาก ด้านสิ่งแวดล้อม คือ

แนวทางแก้ไข ด้านผู้สอน คือ จัดสรรเวลาในการพบนักศึกษาในเวลาเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษา เช่น e-mail, line ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หารูปแบบการสอนที่น่าสนใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในขณะที่เรียน มอบหมายงานแบบบูรณาการรายวิชาเพื่อลดจำนวนชิ้นงาน จัดบูรณาการหัวข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เข้ากลุ่มภาคทดลอง สถาบันการศึกษาจัดสรรภาระงานไม่ให้ทับซ้อนกัน

แนวทางแก้ไข ด้านผู้เรียน คือ นัดเวลาเข้าพบอาจารย์ล่วงหน้าและพบอาจารย์พร้อมกันทั้งกลุ่มเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ขณะเรียนในห้องเรียนควรมีความตั้งใจ และจริงจังกับการเรียน มีสมาธิและไม่พูดคุยในระหว่างเรียน รวมทั้งและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย บริหารจัดการเวลาให้มีประสิทธิภาพทั้งเรื่องการเรียนรู้และการทำกิจกรรม

แนวทางแก้ไข ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ประชุมผู้รับผิดชอบและผู้สอนวางแผนบูรณาการวิชาให้ชัดเจนมากขึ้น สถาบันการศึกษาจัดสัมมนาผู้สอนให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งแวดล้อม คือ จัดสรรห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งกีดขวางการเรียนการสอน คือ ผู้รับผิดชอบวิชาเสนองบประมาณไปยังคณะกรรมการบริหารวิชาการ สถาบันศึกษามอบหมายให้คณะกรรมการบริหารวางแผนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการของนักศึกษา เพิ่มความเร็วและจุดเชื่อมต่อสัญญาณ internet เพิ่มขึ้น จัดให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ให้สมบูรณ์พร้อมใช้

3. การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ดังนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ เป็นรูปธรรมของความคิดซึ่งบุคคลแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ทิสนา แจมมณี, 2550: 220)

Joyce ,Weil and Calhoun (2004) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการสอนไว้ว่าเป็นแบบแผนซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียนตรง หรือการสอนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดสื่อการสอน

ส่วนที่ 1 จะกล่าวถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมาย ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนนั้น (The Model of Teaching) แยกย่อยออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกัน

2. ระบบสังคม (Social System) คือการอธิบายถึงบทบาทของผู้สอนผู้เรียนและความสัมพันธ์ซึ่งกันและการปฏิสัมพันธ์กันในแต่ละรูปแบบ บทบาท ของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบการสอน

3. หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระและไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด

4. ระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่นการสอนฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ฝึกต้องใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใด ผู้เรียนระดับใดจึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurture Effects) เป็นแนวทางที่จะบอกว่ารูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบที่นำมาใช้นั้นจะเกิดผลอย่างไรบ้างกับผู้เรียน โดยอาจคำนึงถึงผลทางตรงได้แก่ แนวทางการจัดการเรียนการสอนส่วนทางอ้อมคือสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun และทิสนา เขมมณี เป็นแนวทางในการกำหนดหลักการเพื่อการพัฒนาการเรียน

3.2 แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ

ผลิตภาพเป็นมิติหนึ่งของผลลัพธ์ของระบบ การวัดผลิตภาพนอกจากจะดูที่ผลสุดท้าย (ผลผลิตหรือผลลัพธ์) อาจวัดได้จากขั้นตอนที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้าย เช่น พฤติกรรมการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพในสังคมไทยของไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2554) ซึ่งเน้นผู้เรียน 4 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะแรก คือ การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind: C) ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์

ลักษณะที่สองคือ การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind: C) ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคม

ลักษณะที่สามคือ การมีผลผลิต (Productive Mind: P) ผู้เรียนจะต้องนำเอาความคิดนั้น ไปสู่รูปธรรมคือ การมีผลผลิตใหม่ๆ ด้วยค่าของคนต้องให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

ลักษณะที่สี่คือ การมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind: R) ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอก

3.3 กระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ (บัณฑิต จัตรีวิโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณ์ คิดการ, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552; เบญจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย, 2553; อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553; มัลลิกา มากรัตน์, 2554; Gustafson, K. , 2003; Hsia, Lin, Wu, & Tsai. , 2006; Haslind, A.Sarinah, A. , 2009; Tavallae R, Rashidi M.M. , 2011; SaadeR,Nebebe F., and Mak T. , 2011; Ramakrishnan K. and Yasin N.M. , 2012) ผู้วิจัยได้นำไปสังเคราะห์ได้กระบวนการจัดการความรู้ในการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มี ลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคนและสอดคล้องตามความต้องการของสังคม

3.3.2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) การสืบค้นความรู้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ

3.3.3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3.3.4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

3.3.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสารรูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ

3.3.6 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมิน ตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิก และสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

การออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบของจอยซ์ และเวลด์ Joyce, Weil and Calhoun (2004) มีองค์ประกอบสี่ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึงที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน (Orientation to the Model) ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ข้อตกลงเบื้องต้น หลักการ มโนทัศน์ที่สำคัญที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน (The Model of Teaching) มี 4 ตอนประกอบด้วย

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการจัดเรียงตามลำดับกิจกรรมที่จะสอนเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีจำนวนขั้นตอนการสอนแตกต่างกัน

2. รูปแบบของสังคม (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทผู้สอน ผู้เรียนและความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในแต่ละรูปแบบ บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบการสอน

3. หลักการแสดงการโต้ตอบ (Principle of Reaction) เป็นการบอกวิธีการที่ผู้สอนจะตอบสนองต่อสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ อาจเป็นการให้รางวัล พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศอิสระและไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด

4. ระบบการสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกเงื่อนไขหรือสิ่งจำเป็นในการที่จะใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผล เช่น การสอนฝึกทักษะ ผู้เรียนจะต้องได้ฝึกการทำงานในสถานที่ด้วยอุปกรณ์ที่ใกล้เคียงกับสภาพการทำงานจริงๆ

ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและให้ข้อสังเกตการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนนั้น เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใดใช้กับผู้เรียนระดับใดจึงจะเหมาะสม

ส่วนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทางตรงและทางอ้อม (Instructional and Nurturant Effects) เป็นการบอกให้รู้ว่าแต่ละรูปแบบจะเกิดอะไรบ้างกับผู้เรียน โดยผลทางตรงมาจากการสอนของผู้สอนที่จัดขึ้นตามขั้นตอน หรือผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อม ซึ่งถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นแฝงไปกับผลการสอน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในห้องเรียน

ดังนั้นรูปแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนการสอน ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และเงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล มีหลักการ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา แก้ปัญหาจากกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผลนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ศึกษามีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มีส่วนประกอบดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล นี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบ โดยการศึกษาหลักการ แนวคิดนักวิชาการที่หลากหลาย อาทิเช่น ชื่น (บัณฑิต ภัทรวิโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณธ์ คิดการ, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552; เบญจวรรณ ศรีโยธินและชุตติมา มาลัย, 2553; อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553; มัลลิกา มากรัตน์, 2554; Gustafson, K. , 2003; Hsia, Lin, Wu, & Tsai. , 2006; Haslind, A.Sarinah, A., 2009; Tavallae R, Rashidi M.M. , 2011; SaadeR,Nebebe F., and Mak T. , 2011; Ramakrishnan K. and Yasin N.M., 2012) ทั้งในและต่างประเทศและได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ได้การเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เรียกว่า “ PCK MODEL” ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ ขึ้นเตรียมความพร้อม (P:Preparation) ขึ้นเรียนรู้ (A:Analysis) ขึ้นสะท้อนความคิด (R:Reflection) ขึ้นสร้างความรู้ (C: Construction)และขึ้นประเมินผล(E: Evaluation) และ จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ

1.ขึ้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (P: Preparation) ผู้สอนเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหา เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวิธีการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนและชี้แนะสื่อและแหล่งเรียนรู้และบทบาทของผู้เรียนและสมาชิกกลุ่มและกระตุ้นความสนใจผู้เรียน โดยใช้สถานการณ์

2. ขึ้นเรียนรู้ (A: Analysis) ผู้สอนทบทวนความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เรื่องใหม่ แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย (10-11 คน) เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอน

3. **ขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection)** ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะต่างๆที่ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสะท้อนคิดในการแก้ปัญหาของตนเองและของเพื่อน จากการเรียนรู้ด้วยโจทย์สถานการณ์ที่กำหนดเชื่อมโยงความรู้บูรณาการเป็น ความรู้ใหม่หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. **ขั้นสร้างความรู้ (C: Construction)** ผู้เรียนรายกลุ่ม นำความรู้หรือข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ (A: Analysis) และขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection) มาอภิปรายร่วมกันสรุปความคิด รวบรวมและให้ผู้เรียนแสดงผลงานที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย

5. **ขั้นประเมินผล (E: Evaluation)** โดยผู้สอนวัดและประเมินผลความสามารถ ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอน
มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มี ลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิด จากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน และสอดคล้องตามความต้องการของสังคม

ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) การสืบค้นความรู้ เป็น กระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และ ความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็น กระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการ สืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การจัดเก็บความรู้เป็น กระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้ อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและ เทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไป

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมินตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการ การติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความ คิดเห็นเป็นอย่างไร

องค์ประกอบที่ 5 ระบบสังคม (social system) รูปแบบการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มีระบบสังคม ดังนี้ ผู้เรียนเรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองและผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาแหล่ง เรียนรู้หลากหลายช่องทาง โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและเสริมต่อทุกขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 6 ระบบสนับสนุน (support system) ผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลจาก ทรัพยากรที่มีอยู่บนเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ ทั่วโลกผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตโดยค้นจากแหล่งบริการค้นหา (Search Engine) ต่างๆ การออกแบบเว็บสำหรับการ ติดต่อสื่อสารการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอข้อมูลหรือข้อสรุปที่ได้จากความรู้ นำเสนอความรู้ในช่องทางต่างๆคือ face book KMSNI และ <http://www.classstart.org/classes/7834> เป็นต้น ให้เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ และผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 7 เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ผลสำเร็จของ การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ของนักศึกษาพยาบาล ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องพิจารณาเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเห็นความสำคัญและ ความจำเป็นของการการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้และส่งเสริม ให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. ผู้สอน

2.1 ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ หลักการ แนวคิด กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ

2.2 เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอน ต้องจัดการเรียนการสอนเป็นทีม (team teaching) ดังนั้นต้องมีทีมผู้สอนอย่างน้อย 5 คน ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาเป็นอย่างดี

2.3 การจัดกลุ่มผู้เรียน ควรจัดเป็นกลุ่มย่อย โดยจัดละตามคะแนนเฉลี่ยสะสมซึ่งในกลุ่มควรประกอบด้วยผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม สูง : ปานกลาง : ต่ำ

3. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 เรียนในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายรายวิชาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

หลังจากนั้นได้นำร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพโดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ สรุปผลการประเมินได้ ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก (n=5)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D	ระดับความเหมาะสมสอดคล้อง	ลำดับที่
1. ความสัมพันธ์สอดคล้องกันของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ	4.07	0.45	มาก	2
2. การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	4.17	0.00	มาก	1
3. การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	3.76	0.55	มาก	4
4. การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง	3.57	0.45	มาก	5
5. เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบมีความสอดคล้องกับการดำเนินการ	3.45	0.71	ปานกลาง	6
6. การประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	3.31	0.84	ปานกลาง	7
7. ระบบชุมชนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	3.24	0.45	ปานกลาง	8
8. หลักการตอบสนองมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	3.92	0.55	มาก	3
9. สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.07	0.45	มาก	2
10. รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริง	3.76	0.55		4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.73	0.50	มาก	

จากตารางที่ 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องของร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.73) คะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (คะแนนเฉลี่ย 4.17) คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก คือ ระบบชุมชนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ (คะแนนเฉลี่ย 3.24 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า คะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่

1. กิจกรรมการสืบค้นทักษะทางวิชาการจากหลักฐานเชิงประจักษ์และการเขียนรายการอ้างอิง ควรใช้การอ้างอิงที่เป็นสากล หรือใช้แบบที่สถาบันการศึกษาใช้นักศึกษาจะได้ไม่สับสน
2. คู่มือการใช้รูปแบบ แยกเป็นรายบทและเรียงเนื้อหาให้ต่อเนื่องกัน
3. แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา ควรทำรูปแบบที่น่าสนใจเพื่อให้เหมาะสมกับนักศึกษา

จากข้อมูลผลการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทบทวนภาษาและกำหนดให้ใช้การอ้างอิงตามที่สถาบันศึกษากำหนด คือระบบนามปี และได้ปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบโดยแยกเป็นรายบท ประกอบด้วย 4 บท คือ บทที่ 1 หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง บทที่ 2 เนื้อหาและเวลาการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 5 เรื่อง บทที่ 3 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาตนเองรวมทั้งปรับปรุงแบบบันทึกการเรียนรู้โดยปรับตัวอักษรให้น่าสนใจมากขึ้น

จากร่างรูปแบบฯที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้เป็นเวลา 15 สัปดาห์ แล้วประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ หลังจากนั้นได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่สมบูรณ์ แสดงดังภาพที่ 19

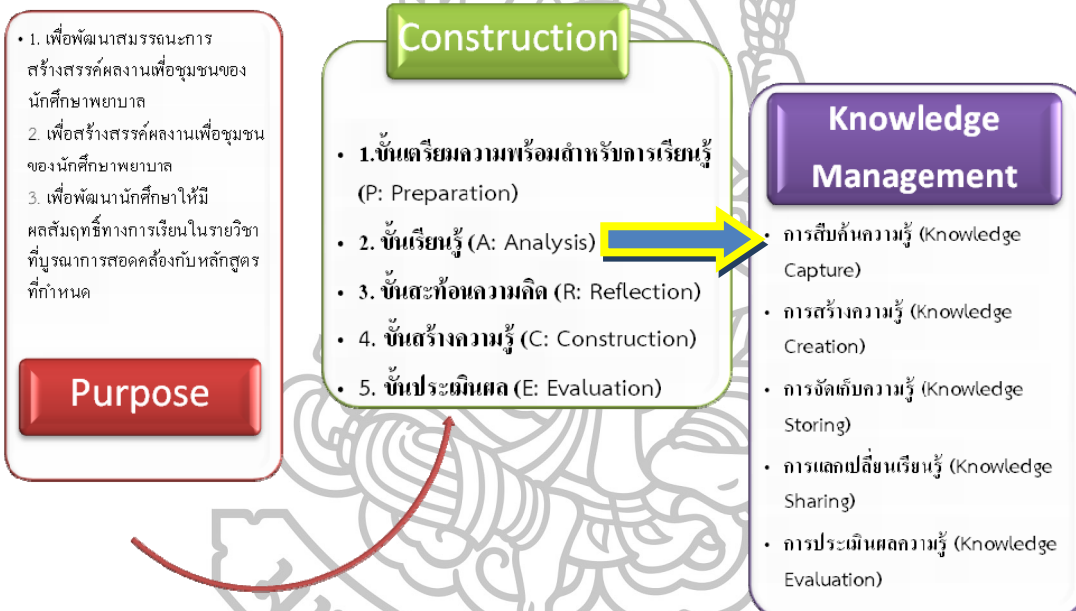

หลักการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา แก้ปัญหาจากกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล

สิ่งสนับสนุน

- ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ
- แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระบบสังคม ผู้เรียนเรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง และผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาแหล่งเรียนรู้หลากหลายช่องทาง โดยมี (อาจารย์เป็นผู้แนะนำและเสริมต่อทุกขั้นตอน)

กระบวนการเรียนการสอน

1. **ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (P: Preparation)** ผู้สอนเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหา เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวิธีการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนและชี้แนะสื่อและแหล่งเรียนรู้และบทบาทของผู้เรียนและสมาชิกกลุ่มและกระตุ้นความสนใจผู้เรียนโดยใช้สถานการณ์
2. **ขั้นเรียนรู้ (A: Analysis)** ผู้สอนทบทวนความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย (10-11 คน) เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอน
3. **ขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection)** ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะต่างๆที่ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสะท้อนคิดในการแก้ปัญหาของตนเองและของเพื่อน จากการเรียนรู้ด้วยโจทย์สถานการณ์ที่กำหนดเชื่อมโยงความรู้บูรณาการเป็นความรู้ใหม่หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น
4. **ขั้นสร้างความรู้ (C: Construction)** ผู้เรียนนำความรู้มาอภิปรายร่วมกันสรุปความคิดรวบยอด
5. **ขั้นประเมินผล (E: Evaluation)** โดยผู้สอนวัดและประเมินผลความสามารถทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ, ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอน, ผู้เรียนเรียนในหมวดวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ภาพที่ 18 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

จากการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ไปทดลองใช้ในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 สถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 92 คน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 5 เรื่อง 15 ชั่วโมง กิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน 15 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 16 สัปดาห์ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบและรูปแบบที่ปรับปรุงแล้ว นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประเมินจากสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 26 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล (n=92)

รายการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	86	93.48
ชาย	6	6.52

ตารางที่ 26 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาล(n=92) (ต่อ)

รายการประเมิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
17 ปี	4	4.35
18 ปี	65	70.65
19 ปี	20	21.74
20 ปี	2	2.17
22 ปี	1	1.09

จากตารางที่ 26 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 93.48 และมีเพศชายเพียงร้อยละ 6.52 อายุอยู่ระหว่าง 17-22 ปี และมีอายุ 18 ปีมากที่สุด ร้อยละ 70.65

ตารางที่ 27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลองด้วยสถิติ Paired t-test (n=92)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p-value
	$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
คุณธรรมจริยธรรม	3.30	.561	3.80	.399	9.82*	.000
ทักษะความรู้	3.01	.539	3.49	.423	10.85*	.000
ทักษะทางปัญญา	3.25	.546	3.74	.427	11.86*	.000
ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.43	.565	3.95	.427	11.01*	.000
ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.03	.586	3.50	.434	11.72*	.000
ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน	3.21	.632	3.70	.549	9.82*	.000
รวมทุกด้าน	3.20	.161	3.69	.177	13.58*	.000

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.22$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x}=3.71$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{x}=3.30, 3.01, 3.25, 3.43, 3.04$ และ 2.80 ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยรายด้านหลังการทดลองด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีทุกด้าน ($\bar{x}=3.80, 3.49, 3.74, 3.95, 3.50$ และ 3.24 ตามลำดับ)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม (n=92)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
คุณธรรมจริยธรรม				
1. สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีได้	3.89	.805	4.49	.620
2. ยอมรับในการกระทำที่ผิดพลาดของคนอื่นได้	3.37	.766	3.88	.590
3. สามารถปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพได้	3.48	.671	4.02	.646
4. เมื่อทำในสิ่งผิดพลาดแม้จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ การชี้แจงเหตุผลเป็นสิ่งแรกที่ต้องกระทำ	3.58	.905	4.12	.754
5. สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นในการดำเนินชีวิตได้	3.84	.774	4.39	.662
6. จัดระเบียบให้กับตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันเช่น ทำตารางเวลากิจกรรมทำข้อตกลงเรื่องเวลาในการทบทวนบทเรียนของตนเอง	2.85	.851	3.33	.813
7. ทำตามตารางหรือข้อตกลงที่ตัวเองกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด	2.60	.664	3.16	.687
8. เมื่อไม่ได้ทำตามตารางหรือข้อตกลงที่ตัวเองกำหนด จะจัดหาเวลาทำกิจกรรมเพื่อชดเชย	2.76	.817	3.01	.816
ค่าเฉลี่ยรวมคุณธรรม จริยธรรม	3.30	.561	3.80	.399

จากตารางที่ 28 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.30$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x}= 3.80$)

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะความรู้($n=92$)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ทักษะความรู้				
มีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของวิชาศึกษาทั่วไปกับวิชาชีพ / วิชาเฉพาะ	2.64	.639	3.10	.630
ความเข้าใจสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ของหลักสูตร	2.79	.749	3.24	.618
เข้าใจเกี่ยวกับภาพมนุษย์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เหตุการณ์/สถานการณ์ / ปัญหาของประเทศไทยและของโลก	2.80	.699	3.23	.595
มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง”	3.29	.719	3.79	.638
มีความรู้เกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ / เหตุการณ์ / ปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยและสังคมโลก และแนวทางการแก้ไขปัญหา	3.39	.770	3.92	.745
มีความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ	3.11	.718	3.63	.691
ค่าเฉลี่ยรวมทักษะความรู้	3.01	.539	3.49	.423

จากตารางที่ 29 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะความรู้โดยรวมก่อนการทดลองและหลังการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}= 3.01$ และ 3.49 ตามลำดับ)

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะทางปัญญา (n=92)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ทักษะทางปัญญา				
1. วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองได้	3.46	.747	4.00	.726
2. นำผลการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนมาพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น	3.46	.702	4.01	.655
3. ทราบว่าสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในชีวิตมีอะไรบ้าง	3.58	.815	4.11	.718
4. ทราบว่าจะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดได้อย่างไร	3.17	.859	3.65	.791
5. ประเมินได้ว่าตนเองชอบวิธีการเรียนรู้แบบใด	2.95	.790	3.43	.700
6. สอบถามความคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของตัวเองเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการประเมินตนเอง	3.45	.803	3.98	.770
7. จัดสรรเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความสมดุลในชีวิตและการศึกษาได้	3.24	.817	3.73	.878
8. กำหนดภาพอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการศึกษาของตนเองได้	3.34	.829	3.86	.779
9. กำหนดเป้าหมายในระยะสั้นและระยะยาวได้สอดคล้องกับภาพอนาคตที่ต้องการ	3.21	.704	3.70	.624
10. สามารถจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการดำเนินชีวิตและการศึกษาของตนเองได้	2.98	.812	3.43	.746
11. สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับภาพอนาคตหรือเป้าหมายที่กำหนด	3.08	.774	3.53	.748
12. กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ	3.05	.817	3.48	.777
13. วางแผนการเรียนรู้ได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	3.01	.819	3.49	.819
14. ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ได้	3.00	.770	3.49	.749
15. ปรึกษาบุคคลที่เชื่อถือเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนรู้เพื่อความชัดเจนและครอบคลุม	3.24	.790	3.74	.783
16. สามารถนำแผนการเรียนรู้ไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง	3.18	.755	3.68	.725
17. สืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง	3.02	.711	3.50	.671

ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล
ก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะทางปัญญา(n=92) (ต่อ)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
18. นำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาใช้คิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ไขปัญหา	2.82	.710	3.18	.725
19. สามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ	3.52	.858	4.01	.805
20. สามารถสร้างเครือข่ายทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและขอความช่วยเหลือได้	3.49	.832	4.02	.711
21. ใช้ประสบการณ์เป็นฐานในการพัฒนาการคิดของตนเอง	3.33	.827	3.83	.750
22. เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคในชีวิตทั่วไปหรือการเรียน จะพยายามค้นหาสาเหตุเพื่อแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม	3.50	.832	4.03	.748
23. นำข้อบกพร่องที่ค้นพบจากการประเมินตนเองมาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.62	.782	4.17	.765
ค่าเฉลี่ยรวมทักษะทางปัญญา	3.25	.546	3.74	.427

จากตารางที่ 30 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.74$)

ตารางที่ 31 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล
ก่อนและหลังการทดลอง ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (n=92)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				
1. ตั้งใจเรียนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต	3.99	.749	4.21	.651
2. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง	3.27	.772	3.76	.747
3. คิดเสมอว่าการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นหนทางให้ประสบความสำเร็จในชีวิต	3.04	.769	4.57	.718
4. กระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอยู่เสมอ	3.20	.815	3.71	.764
5. ค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการและข่าวสารต่าง ๆ จากห้องสมุดและแหล่งสืบค้นที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้	2.92	.802	3.53	.838
6. ขอคำปรึกษาในการเรียนหรือการปฏิบัติกิจกรรมจากอาจารย์หรือรุ่นพี่	3.61	.798	4.15	.740
7. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ	3.12	.823	3.39	.838
8. มีความอดทนและพยายามในการเรียนรู้สิ่งใหม่	3.66	.842	3.99	.734
9. พยายามฝึกฝนตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมที่ยุ่งยากซับซ้อนกับอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญก่อนปฏิบัติจริงเสมอ	3.72	.731	4.25	.673
10. ถ้าต้องปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นสิ่งที่ดีและควรปฏิบัติ แต่ไม่ถนัด จะทุ่มเทและพยายามอย่างเต็มที่	3.53	.943	4.09	.873
11. แม้ว่ารู้สึกเหนื่อยล้า จะอดทนพยายามทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด	3.76	.817	4.29	.719
12. ยอมรับผลจากการตัดสินใจของตนเองเสมอ แม้ว่าจะเกิดความผิดพลาดขึ้น	3.47	.831	3.61	.805
13. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีเพื่อลดปัญหาของชุมชนทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต	3.57	.843	4.09	.765
14. ในบทบาทของนักศึกษาพยาบาล สามารถแสดงความรับผิดชอบต่อองค์กรหรือสถาบันพยาบาลอย่างต่อเนื่อง	3.50	.883	4.01	.763
15. ในบทบาทของนักศึกษาพยาบาล สามารถแสดงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพการพยาบาลของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง	3.11	.907	3.60	.742
ค่าเฉลี่ยรวมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	3.43	.565	3.95	.427

จากตารางที่ 31 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.95$)

ตารางที่ 32 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ($n=92$)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ				
1. เป็นผู้ฟังที่ดีเสมอในขณะที่สนทนากับผู้อื่น	2.78	.739	3.23	.631
2. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ	2.80	.774	3.21	.638
3. สามารถอ่านเนื้อหาทางวิชาการและสรุปความได้ดี	2.70	.781	3.13	.650
4. มีทักษะในการเขียนที่ดีซึ่งสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย	2.84	.730	3.28	.652
5. มีทักษะในการนำเสนอผลงานที่น่าสนใจ	3.58	.829	4.14	.750
6. สามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.38	.850	3.91	.807
7. สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นได้	3.20	.829	3.67	.772
8. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.04	.811	3.50	.777
9. สามารถอธิบายหรือนำเสนอความคิดของท่านได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์	3.01	.749	3.46	.686
ค่าเฉลี่ยรวมทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.03	.586	3.50	.434

จากตารางที่ 32 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.50$)

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังการทดลอง ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน (n=92)

รายการประเมิน	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน				
1.วิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่าน และผลกระทบที่เกี่ยวข้องได้	2.87	.730	3.32	.694
2.มีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่านได้อย่างเหมาะสม	2.82	.769	3.26	.709
3.สามารถคิดสร้างสรรค์ผลงานหรือโครงการใหม่เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่านได้	2.76	.669	3.20	.579
4.มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม	2.77	.757	3.20	.699
ค่าเฉลี่ยรวมทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน	3.21	.632	3.70	.549

จากตารางที่ 33 พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการทดลอง ด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน โดยรวม ก่อนหลังการทดลองอยู่ในระดับปานกลางและหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.21, 3.70$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังทดลอง

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักศึกษา	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	92	50	21.10	3.25	11.408*	.000
หลังเรียน	92	50	27.03	4.31		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 34 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 27.03$, $SD=4.31$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 21.10$, $SD=3.25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน (n=5)

	ชุมชน ห่างไกลโรค ด้วยการ บริโภคผัก ปลอดสารพิษ		โครงการ กลิ่นชื่นใจ ตะไคร้หอม ไฉ่ยุง		โครงการแยก ขยะลงถัง พา สมหวังได้ โชค		โครงการชาว ประชาร่วมใจ วัดธงชัย พัฒนา		โครงการ ปลูก เปลี่ยน ปรับ กลับน้ำ เสีย อย่างยั่งยืน		โครงการพระ จอมเกล้าร่วม ใจ รู้จักใช้ รู้จักทิ้ง		โครงการ ชุมชน ปลอดภัย ใส่ใจแยก ขยะ		งานสาน หรรษาเพิ่ม มูลค่าสินค้า OTOP ลด ภาวะโลกร ร้อน		ค่าเฉลี่ย โดยรวม		ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
ขั้นเตรียมการ จัดทำผลงาน	2.43	.49	2.35	.51	2.85	.35	2.77	.44	2.27	.48	2.45	.50	2.63	.54	2.48	.50	2.52	.47	สูง
ขั้นดำเนินการ	2.46	.53	2.38	.54	2.73	.48	2.65	.53	2.38	.50	2.36	.53	2.43	.68	2.52	.50	2.38	.53	ปานกลาง
ขั้นการ นำเสนอ ผลงาน สร้างสรรค์	2.59	.49	2.39	.48	2.80	.44	2.83	.41	2.41	.49	2.47	.53	2.46	.65	2.60	.54	3256	.50	สูง
คุณภาพของ ผลงาน สร้างสรรค์	2.49	.51	2.37	.51	2.79	.43	2.75	.47	2.36	.49	2.42	.52	2.51	.63	2.53	.51	2.52	.50	สูง
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	2.49	.50	2.38	.51	2.80	.42	2.75	.46	2.35	.49	2.42	.52	2.50	.62	2.53	.51	2.52	.50	
ระดับ	ปานกลาง		ปานกลาง		สูง		สูง		ปานกลาง		ปานกลาง		สูง		สูง		สูง		

*หมายเหตุ เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 2.50–3.00 หมายถึง ระดับสูง, 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับปานกลาง, 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับต่ำ

จากตารางที่ 35 คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการประเมิน โดยใช้แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน โดยอาจารย์พยาบาล 5 ท่าน ผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีทั้งหมด 8 โครงการเป็นโครงการที่แก้ปัญหาชุมชนในสถาบัน 4 โครงการ คือ 1)โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค 2)โครงการกลั่นชื่นใจ ตะไคร้หอมไต้ยุง 3)โครงการพระจอมเกล้าร่วมใจ รู้จักใช้ รู้จักทิ้ง 4)โครงการปลูก เปลี่ยน ปรับ กลับน้ำเสีย อย่างยั่งยืน และเป็นโครงการที่แก้ปัญหาชุมชนนอกสถาบัน 4 โครงการ คือ 1)งานสาธิตหรรษาเพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ลดภาวะโลกร้อน 2)โครงการชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา 3)โครงการชุมชนปลอดภัย ใส่ใจแยกขยะ 4)ชุมชนห่างไกลโรค ด้วยการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณภาพของผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชนคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับ สูง ($\bar{x} = 2.80$, S.D. = 0.42) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.35$, S.D. = 0.49)

เมื่อพิจารณาตามขั้นตอนการดำเนินงานพบว่า คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน คะแนนเฉลี่ยสูงสุดโดยรวมอยู่ในระดับสูงในขั้นตอนนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 2.56$, S.D. = 0.50) คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดโดยรวมอยู่ในขั้นตอนการ ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 0.53)

ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จากค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนและการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปแนวทางการปรับปรุงรูปแบบได้ดังนี้

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง(n=92)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ				
1. องค์ประกอบเชิงกระบวนการซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะเวลาเตรียมการ ระยะเวลาวางแผน ระยะปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ และระยะการประเมินผล มีความเหมาะสม	4.16	.65	มาก	11
2. องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยระบบสนับสนุน ทักษะการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการติดตามดูแล มีความเหมาะสม	4.21	.60	มาก	8
3. ทั้งองค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	4.20	.62	มาก	9
4. องค์ประกอบของรูปแบบมีความชัดเจนและเป็นระบบ	4.33	.66	มาก	7
ค่าเฉลี่ยรวมด้านองค์ประกอบของรูปแบบ	4.22	.52	มาก	

ตารางที่ 36 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (n=92) (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้				
5.ขึ้นศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นขั้นที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง	4.12	.64	มาก	14
6.การจัดให้มีให้ความรู้ ช่วยให้มีความพร้อมในการเรียนรู้	4.14	.64	มาก	13
7.ระยะเวลาวางแผนการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม	3.85	.80	มาก	16
8.ขั้นตอนการกำหนดความรู้มีความเหมาะสม	4.11	.60	มาก	15
9.ขั้นตอนการสืบค้นความรู้มีความเหมาะสม	4.12	.59	มาก	14
10.ขั้นตอนการสร้างความรู้มีความเหมาะสม	4.05	.62	มาก	16
11.ขั้นตอนการจัดเก็บความรู้มีความเหมาะสม	4.15	.59	มาก	12
12.ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความเหมาะสม	4.18	.61	มาก	10
13.ขั้นตอนการประเมินผลความรู้มีความเหมาะสม	4.11	.64	มาก	15
14.ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้การใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.37	.69	มาก	6
15.การติดตามดูแลแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้วิจัย ส่งเสริมให้การใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.45	.69	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวมด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้	4.15	.45	มาก	
ด้านผลของการใช้รูปแบบ				
16.ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะการใช้กระบวนการจัดการความรู้	4.41	.63	มาก	5
17.ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้	4.47	.56	มาก	3
18.ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน	4.45	.62	มาก	4
19.ช่วยให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม	4.61	.57	มากที่สุด	1

ตารางที่ 36 ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง (n=92) (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
20.สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้	4.53	.60	มากที่สุด	2
ค่าเฉลี่ยรวมด้านผลของการใช้รูปแบบ	4.49	.45	มาก	
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.45	.69	มาก	

จากตารางที่ 36 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก คือ ช่วยให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมและสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ($\bar{x}=4.61$ และ 4.53 ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ ระยะเวลาวางแผนการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ($\bar{x}=3.85$)

2. ผลการศึกษาโดยการบันทึกความคิดเห็นของนักศึกษาด้านความพึงพอใจของนักศึกษาโดยรวม พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ดังข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ต่อไปนี้

2.1 การบันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2.1.1 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ โดยเฉพาะในการใช้กระบวนการจัดการความรู้ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ ดังข้อความที่นักศึกษายกบันทึกไว้ต่อไปนี้

“เป็นการเรียนรู้ที่ดีมากๆ ได้เรียนรู้จากสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจารย์ให้มาในแต่ละครั้ง เรียนรู้เป็นระบบโดยเอากระบวนการ KM แต่ละขั้นตอนให้เราวางแผนก่อนว่าจะทำอะไร เมื่อเริ่มใช้กระบวนการ KM ในตอนแรกก็ยังไม่ค่อยเป็น ทำอะไรก็คู่สับสน ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร ก็ช่วยให้รู้ว่า ต้องทำอะไร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“การเรียนแบบนี้ทำให้เราฝึกคิดวิเคราะห์ตลอด พอได้ชิ้นงานมาทุกคนจะมองหน้ากันแล้วบอกว่า “ไม่เข้าใจ” แต่เมื่อได้ทำหลายๆ ครั้ง เปรียบเทียบจาก KM 1 กับ KM 3 การทำงานจะรวดเร็วขึ้น แบ่งงานกันทำชัดเจนมากขึ้น รู้ว่าเพื่อนแต่ละคนเก่งทางด้านไหน ช่วยเหลือกัน สอนกัน โดยเฉพาะการสืบค้นข้อมูล เราต้องหาแหล่งข้อมูลที่ น่าเชื่อถือ และการเขียนอ้างอิงอย่างที่อาจารย์สอน”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

2.1.2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ ข้อมูลในสถานการณ์ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เป็นข้อมูลเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังข้อความที่นักศึกษานบันทึกไว้ต่อไปนี้

“สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ พิเคราะห์ในสถานการณ์ในผู้ป่วยจริงได้ เข้าใจมากขึ้น และสามารถนำไปใช้”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“สถานการณ์ทำให้นักศึกษาเห็นตัวอย่างได้ชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์เมื่อเรียนในรายวิชาอื่นๆ หรือวิชาชีพการพยาบาลได้”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

2.1.3 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ ที่แบ่ง นักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย และมอบหมายให้นักศึกษาร่วมกันคิด อภิปราย และตัดสินใจร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีให้เป็น ประโยชน์ ดังข้อความที่นักศึกษابันทักไว้ต่อไปนี้

“ ในยุคนี้คงปฏิเสธไม่ได้ เรื่องการใช้ face book การจัดตั้งกลุ่ม face book KMSN1 ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว สะดวก และสามารถนำข้อมูลที่ จัดทำขึ้นนั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกับเพื่อนกลุ่มอื่นๆ พอเห็นเพื่อนกลุ่ม อื่นมีผลงาน mapping ส่งอาจารย์ ทำให้กระตุ้นต้องทำงานของกลุ่มตัวเองให้ ดีกว่าเพื่อน”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“ ในกลุ่ม <http://www.classstart.org/classes/7834> เป็นห้องเรียน online เป็นสิ่ง ใหม่ที่ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน มีเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์มีผลงาน ของเพื่อนๆแต่ละกลุ่ม มีการแสดงความคิดเห็น มีคะแนน หากเราลืมเนื้อหา บางอย่างก็สามารถไปเอาข้อมูลมาใช้ได้ ทบทวนได้ บางครั้งเอกสาร ประกอบการสอนหาย”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“ การทำโครงการเพื่อขออนุมัติจากผู้อำนวยการ เป็นงานที่เราไม่เคยทำกันมา ก่อน มีการแก้ไขหลายครั้ง อาจารย์ประจำกลุ่มจะลงพื้นที่ และตรวจงานให้ รวดเร็วมาก เพราะมีช่องทางการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ส่ง mail ได้ทำให้กลุ่ม แก้ไขงานได้เร็วขึ้น”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“อาจารย์มีความเป็นกันเอง ปรึกษาได้ตลอด บางครั้งหนูก็ติดต่ออาจารย์ ทาง line ติ๊กๆ ก็ได้รับคำตอบกลับมา สามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งใน กลุ่มได้”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

2.1.4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งใจให้เกิดการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่ใช้สถานการณ์เป็นกรณีศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา ทำทนายให้คิด เกิดความรู้สึกสนุกสนาน อยากเรียนรู้ ดังข้อความที่นักศึกษานักที่กไว้ต่อไปนี้

“การเข้าเรียนวิชาชีพพยาบาลทำให้ต้องปรับตัวมาก ทั้งเพื่อน รุ่นพี่ จากบ้านมา นอนหอพัก ตอนอยู่กับพ่อกับแม่ ไม่ได้วางแผนการเรียนอะไร แต่พอมาได้ทำบันทึกการเรียนรู้อำนาจให้ต้องคิด มีจุดมุ่งหมาย มีการวางแผน มีการจัดแบ่งเวลา ไม่ใช่เรียนไปวันๆ”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

“วิชาชีพพยาบาล เป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทนสูง ต้องขยันและตั้งใจเรียนถึงจะประสบความสำเร็จ กิจกรรมพัฒนาตนเอง ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนวิชาชีพนี้ต่อไป นำความรู้ที่ได้ไปดูแลตนเอง ครอบครัวและผู้ป่วย”

(บันทึกความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อ 18 กันยายน 2556)

การจากทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบแนวทางการปรับปรุงรูปแบบโดยเพิ่มรายละเอียดของการปฏิบัติและปรับระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม ได้แก่

สาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ

KM 1 วิเคราะห์ข่าว เพิ่มระยะเวลาการจัดกิจกรรม เนื่องจากเป็นสถานการณ์แรกๆที่ให้นักศึกษาฝึกคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของการ กำหนดความรู้ อาจารย์ประจำกลุ่มต้องชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์ให้ชัดเจน เชื่อมโยงเนื้อหาจากรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนและศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน ในบทที่นำมาบูรณาการเพื่อที่จะดำเนินขั้นตอนต่อไปได้

KM 3 บัณฑิตกับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลือกรายงานที่เกี่ยวกับ สภาพสังคมปัจจุบัน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย เป็นปัญหาที่ไม่ใหญ่เกินไปเพื่อให้นักศึกษาสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้

KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี เลือกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งในทางบวกและทางลบ อาจารย์ประจำกลุ่มชี้แนะให้วิเคราะห์ถึงจิตใจของมนุษย์

KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน เพิ่มระยะเวลาในการดำเนินโครงการและให้อาจารย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการเบิกอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการ เพราะจะทำให้การดำเนินโครงการล่าช้า

แบบบันทึกการเรียนรู้

ในการบันทึกการเรียนรู้ ปรับจากให้นักศึกษานักศึกษานักศึกษานักศึกษาเป็นรายบุคคลทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ บันทึกการเรียนรู้จากกิจกรรมพัฒนาตนเองและบันทึกการเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์ที่เรียนภาคทฤษฎี เป็นบันทึกสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ และถ่ายเอกสารแนบในแฟ้มบันทึกการเรียนรู้ได้ เนื่องจากนักศึกษาได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ตั้งแต่กระบวนการกำหนดความรู้แล้ว เป็นการลดภาระงาน

รูปแบบ การเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่ปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระความรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ระบบสังคม ระบบสนับสนุน และเงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้

ตอนที่ 4 การถอดบทเรียนการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

การจัดการจัดการเรียนการสอนของ สถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสม กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและใส่ใจเพิ่มสมรรถนะในการแสวงหาความรู้ของตนเอง ในวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน เป็นวิชาที่ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับคุณสมบัติของจิตใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ คิดวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์ / สถานการณ์/ปัญหาและการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์ สถานการณ์ เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม รู้จักประยุกต์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ โดยในรายวิชาได้จัดให้นักศึกษาจัดทำโครงการ โดยการบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน กับวิชาศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน และวิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

เพื่อกระตุ้นและตอบสนองการเรียนรู้ เพิ่มพูนพัฒนาทักษะทางปัญญา ในการส่งเสริมให้สืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งนักศึกษาจะได้เรียนรู้จากปัญหาจริงและลงมือแก้ไขปัญหอย่างแท้จริงพร้อมเรียนรู้และฝึกฝนทักษะการเขียนโครงการที่มีประสิทธิภาพ ฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบในการทำโครงการ เคารพในคุณค่าศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ควบคุมตนเองได้ นำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิงและแก้ปัญหอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบโดยใช้องค์ความรู้ในรายวิชาศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน และสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคน รวมทั้งใช้ประสบการณ์เป็นฐาน พัฒนาทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ในด้านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคม และยังให้นักศึกษาได้นำเสนอโครงการจัดเป็นมหกรรมการนำเสนอโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน ทำให้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้นักศึกษาสามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศ ตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ ในการจัดทำโครงการดังกล่าวยังกระตุ้นและพัฒนาให้นักศึกษาเกิดจิตสาธารณะ

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน และสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคน สำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงได้จัดโครงการบูรณาการรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาคน และสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคน โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริม

และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการผู้วิจัยจึงได้ทำการถอดบทเรียนผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการถอดบทเรียนจากเอกสารผลการสรุปโครงการและจากการเล่าเรื่องจากประสบการณ์การจัดโครงการทั้งหมด 8 เรื่อง พิจารณาคัดเลือกจำนวน 4 เรื่องที่มีคะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชนสูงสุด เป็นโครงการที่จัดขึ้นภายในสถาบัน 2 เรื่องและภายนอกสถาบัน 2 เรื่อง ใช้เทคนิคการทบทวนหลังการปฏิบัติ (Retrospective technique) ทำหลังจบโครงการ ถอดบทเรียนตั้งแต่การเกิดขึ้นของโครงการ กระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์

ดังนั้น การถอดบทเรียนเป็นการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานจริงโดยใช้วิธีการสกัดเอาความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์ นักศึกษา และชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน มีการบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้น รวมทั้งจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล นำไปเป็นแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและเผยแพร่ได้ ในการถอดบทเรียนเน้นการการเล่าเรื่อง จับประเด็นสังเคราะห์ให้ได้กระบวนการ วิธีการดำเนินงานจากบทเรียนหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา

การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มี 4 เรื่อง ดังนี้

1. โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค
2. โครงการชุมชนปลอดภัยใส่ใจแยกขยะ
3. โครงการชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา
4. งานสถานหรรษา เพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ลดภาวะโลกร้อน

โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค : ปัจจุบันปัญหาเรื่องขยะเป็นปัญหาสำคัญทั้งในระดับชุมชนและประเทศ เนื่องจากสัดส่วนประชากรที่เพิ่มขึ้น มีการขยายตัวของชุมชนและสถานประกอบการต่างๆ ส่งผลให้มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น โดยในพ.ศ. 2553 พบว่ามีปริมาณขยะสูงถึง 15 ล้านตัน แต่สามารถกำจัดได้เพียง 3.9 ล้านตัน และนำขยะมารีไซเคิลได้เพียง ๖ ล้านตันเท่านั้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2553) ทำให้เกิดการสะสมของขยะเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำโรคต่างๆ อาทิ แมลงวัน แมลงสาบและยังทำให้ส่งกลิ่นเหม็นดังนั้น

โรงทิ้งขยะที่ค่อนข้างทรุดโทรมและมีการทิ้งขยะไม่ลงถัง ทำให้มีเศษขยะเกลื่อนกลาดเกิดความสกปรกขึ้นและเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค รวมถึงยังส่งผลต่อสภาพแวดล้อมภายนอกคือเกิดการส่งกลิ่นเหม็น จากการไปสำรวจพื้นที่บริเวณ โรงอาหารและโรงทิ้งขยะ พบว่าไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งหากขยะเหล่านั้นมาคัดแยกอย่างถูกวิธีจะสามารถสร้างประโยชน์และรายได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำกลับมาหมุนเวียนเข้ากระบวนการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง รวมทั้งปริมาณขยะก็จะมีจำนวนลงและลดการหมักหมมของขยะได้มาก ซึ่งจะส่งผลดีต่อภูมิทัศน์ของสถาบัน การที่จะแก้ไขปัญหาให้ได้ผลระยะยาวนั้นเราต้องเริ่มจากจุดเล็กๆก่อน ดังนั้นคณะผู้จัดทำโครงการจึงเล็งเห็นว่า การเสริมสร้างความรู้การปลูกฝังทัศนคติที่ดีในการคัดแยกขยะให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการคัดแยกขยะให้เป็นที่ ทำให้สถาบันมีภูมิทัศน์ที่ดี มีบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้มากยิ่งขึ้นไม่ส่งกลิ่นเหม็น และเมื่อเราเริ่มต้นจากในสถาบันได้ผลดีแล้วก็สามารถขยายผลไปยังชุมชนและประเทศชาติเพื่อเป็นประโยชน์สืบต่อไปได้

ขั้นตอนในการดำเนินงาน ขั้นตอนการมีสำรวจพื้นที่บริเวณ โรงอาหาร และหอพักนักศึกษา 1 และ 2 ภายในสถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า การสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปจากแม่ครัว และแม่บ้าน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่บริเวณที่สำรวจจากแม่ครัว และแม่บ้าน นำข้อมูลมาอภิปรายภายในกลุ่ม เพื่อหาประเด็นปัญหา เสนอแนวความคิดเห็นเพื่อดำเนินการแก้ปัญหา จัดทำแบบบันทึกการเรียนรู้ KM เพื่อแจกแจงข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน ประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ “แยกขยะลงถัง พาสหวังได้โชค” ติดต่อประสานงานกับ และทีมสโมสรนักศึกษาเพื่อติดต่อเรื่องสถานที่ในการอบรมให้ความรู้ติดต่อพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อขยะ ดำเนินการทำความสะอาดพื้นที่บริเวณโรงขยะ และปรับปรุงภูมิทัศน์ เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเหมาะแก่การคัดแยกขยะอย่างเป็นระเบียบ ดำเนินกิจกรรมขยะนำโชค เช่น ซองขนม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป จัดกิจกรรมสนทนาการ ในเกม “มาแยกขยะกันเถอะ” เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ประเมินผลการดำเนินโครงการรวมถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ

ผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างงานจากขยะปริมาณขยะในสถาบันลดลง มีจิตสำนึกที่ดีต่อการรักษาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถาบัน ทำให้เกิดกิจกรรมขยะนำโชค มีการสร้างรายได้ให้กับชมรม

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการนี้อยู่ภายใต้ การมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบร่วมกันของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รักษาความสะอาดของสถาบัน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการจากการประเมินผลดังกล่าวทำให้ทางคณะผู้จัดทำโครงการได้ทราบถึงจุดด้อยหรือสิ่งที่ควรได้รับการปรับปรุง อีกทั้งยังข้อเสนอแนะต่างๆซึ่งสามารถสรุปได้ประเด็นดังต่อไปนี้ ปัญหาเรื่องกลิ่นเหม็นของขยะที่ยังคงมีอยู่ มีแนวทางการแก้ไขคือ ใช้อ่างในการช่วยดูดซับกลิ่น การปรับเปลี่ยนกติกากារจับของรางวัลโดยแบ่งเป็นหอพัก มีแนวทางการแก้ไขคือจะทำการจับรางวัลเป็นหอพักโดยแบ่งเป็น หอหญิง 1,หอใหม่,หอพักอาคาร 3โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค จะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เริ่มจากผู้บริหาร ให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการ อาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษาในการจัดโครงการ มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้อย่างต่อเนื่องส่งผลให้บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถาบันดีขึ้น ดีขึ้น นักศึกษามีจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน

ความต่อเนื่องของกิจกรรม การทำกิจกรรมที่สำเร็จหลายโรงเรียนเกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเอาจริงเอาจัง ไม่เพียงเฉพาะนักศึกษาแต่ละรุ่นเท่านั้น แต่ยังมีการสืบต่อกิจกรรมจากรุ่นที่ผู้รุ่นน้องด้วย เช่น ชุมนุมอนุรักษ์ เป็นต้น

โครงการชุมชนปลอดภัย ใส่ใจแยกขยะ : ตามที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ประกาศแนวทางสนับสนุนทุน ปี 2554 โครงการร่วมสร้างชุมชนและท้องถิ่นให้น่าอยู่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อสนับสนุนทุนให้กับชุมชนและท้องถิ่นดำเนินโครงการที่จะพัฒนาไปสู่ชุมชนและท้องถิ่นที่น่าอยู่ที่สุด และ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาวะครบ 4 มิติ ทั้งทางกายใจ สังคม และปัญญา นั้น ชาวบ้านหมู่ 5 ตำบลธงชัย เป็นหมู่บ้านที่ติดถนนใหญ่ผู้คนสัญจรไปมา มาก จึงทำให้สองข้างทางมีขยะที่ผู้คนผ่านไปมาทิ้งไว้ทำให้ดูไม่สะอาดตา และภูมิทัศน์ที่สวยงามก็ดูจะจืดจางไป ประชาชนในหมู่บ้านไม่เล็งเห็นความสำคัญเท่าที่ควร มีทั้งเศษอาหารจากครัวเรือนซึ่งไม่ได้มีการจัดการขยะอย่างเหมาะสม มีเฉพาะถังขยะของ อบต.ที่จัดรองรับไว้เป็นจุดๆและทิ้งขยะปะปนกันทุกประเภท ซึ่งในแผนพัฒนาฯ 3 ปีของอบต.มีในเรื่องของการจัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะ การจัดหาที่ทิ้งขยะประจำท้องถิ่น การสร้างเตาเผาขยะไร้มลพิษขนาดเล็ก การจัดการอาคารขยะในบางหมู่บ้าน การรณรงค์ลดภาวะโลกร้อน ซึ่งปรากฏว่าทาง อบต.ได้ดำเนินการเฉพาะการจัดหาถังขยะเพื่อรองรับขยะได้เพียงอย่างเดียว ดังนั้น แกนนำชุมชนหมู่ที่ 5 ต.ธงชัยจึงได้ดำเนินการในเรื่องการจัดการขยะอย่างครบวงจร ตามโครงการ สร้างพลังชุมชน เพื่อลดปัญหาขยะมูลฝอย เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ขั้นตอนในการดำเนินงาน ประชุมร่วมกับประชาคมของชุมชนเพื่อสะท้อนสภาพปัญหา ด้านสุขภาพและแนวทางการจัดการขยะของชุมชนนั้นเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงและการจัดการ บ้านเรือนในชุมชนและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาโดยให้เน้นถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในเรื่องการจัดการด้านสุขภาพในชุมชน แนวทางการจัดการขยะ เพื่อดำเนินงานในระดับครัวเรือน และพัฒนาเป็นอาสาสมัครรณรงค์การคัดแยกขยะ และตกลงกติกา การดำเนินงานของกลุ่มให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดการกลุ่มหรือบริหารงบประมาณหากมี จัดตั้งกองทุนการกำจัดขยะโดยผู้สนใจที่เข้าร่วมโครงการ ในหลังคาเรือนจะมีการแยกขยะเป็นชนิด โดยแบ่งเป็น ขยะสดที่เป็นเศษอาหารมีการกำจัดโดยทิ้งใส่ถังหมักที่มีกากน้ำตาล เพื่อเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพนำไปบำรุงดิน หรือพัฒนาเป็นน้ำหมักไล่แมลงรดพืชผัก ต้นไม้ ที่ปลูกในสวนหรือไร่นา ขยะแห้งให้มีการคัดแยกแต่ละชนิดในครัวเรือน พลาสติก กระดาษ แก้ว อาจแยกขยะใส่ภาชนะที่ จัดเก็บหรือใช้ถุงปุ๋ยที่มีมากอยู่แล้วในชุมชนเก็บไว้แล้วทำการนัดหมายสมาชิกกลุ่มมารวมขยะเพื่อ จะบันทึกน้ำหนักขยะ ของแต่ละครัวเรือนพร้อมนัดหมายรถรับซื้อขยะเข้ามาซื้อขยะ รีไซเคิลใน ชุมชน และนำเงินที่ได้บริหารจัดการตามข้อตกลงของกลุ่ม ประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่ แก่นนำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกับชุมชน รณรงค์จัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณบ้านและ ชุมชนให้น่าอยู่ เน้นปลูกจิตสำนึกสมาชิกให้ตระหนักในการรักษาความสะอาด โดยกิจกรรมกำจัด ขยะครั้งยิ่งใหญ่ในชุมชน เพื่อเป็นการสร้าง กระแสและประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันทั้งหมู่บ้าน อบรมให้ความรู้การจัดการขยะอย่างครบวงจร โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ แก่ประชาชนในหมู่บ้านและ อสม.เพื่อเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน

ผลที่เกิดกับชุมชน ประชาชนมีความตระหนักและตื่นตัวในการจัดการขยะของชุมชน ตนเองด้วยการร่วมมือกันคัดแยกขยะสดออกจากขยะแห้ง และคัดแยกขยะไว้ขาย ไว้เป็นอาหารสัตว์ ไว้ทำปุ๋ยตามธรรมชาติและทำน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ปัญหาเรื่องการรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้าน ไม่สามารถรวมกันได้จำนวนมากเนื่องจากคิดการทำงานประกอบอาชีพ

การต่อยอดขยายผล

1) ผู้เรียนทุกคน นำเสนอผลการเรียนรู้หรือผลการปฏิบัติงานให้ทราบเป็นที่สาธารณะ โดยการจัดในรูปแบบนิทรรศการและเข้าใจด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ซึ่งการนำเสนอด้วยวาจา การนำเสนอ ด้วยภาพ การเขียนรายงาน เป็นต้น ซึ่งการเผยแพร่ผลงาน จะช่วยทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2) การขยายผลงานเดิมให้มีจำนวนกลุ่ม เป้าหมายมากขึ้น เพิ่มประเด็นหรือกิจกรรม ให้มากขึ้นขยายไปสู่โรงเรียนหรือชุมชนธงชัย หมู่อื่นๆ

โครงการชาวประชา่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา: ปัญหาขยะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ทั้งโดยตรง ทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจาก ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงนำทำให้เกิดกลิ่นเหม็น ก่อให้เกิดความรำคาญ ขยะมูลฝอยที่ทิ้งเกลื่อนกลาด ทำให้พื้นที่บริเวณนั้นสกปรก น้ำเสียที่เกิดจากกองขยะมูลฝอยที่กองทิ้งไว้เป็นน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงมาก ซึ่งมีทั้งสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ เชื้อโรค และสารพิษต่าง ๆ ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นดิน และทำให้เกิดมลพิษแก่อากาศ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556) การแก้ไขปัญหาของปัญหาขยะมูลฝอย สำหรับการป้องกันและแก้ไขที่ควรพิจารณาจากต้นเหตุที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยขึ้นมา ซึ่งก็คือมนุษย์ หรือผู้สร้างขยะมูลฝอย อาจจะเริ่มต้นด้วยการสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้รู้จักรับผิดชอบในการรักษาความสะอาด ทั้งในบ้านเรือนของตัวเองและชุมชน หรือที่สาธารณะอื่นๆ โดยเฉพาะศาสนสถานอันเป็นที่เคารพนับถือของชุมชน ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาทางด้านขยะมูลฝอยที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

จากการศึกษาปัญหาด้านในชุมชนของวัดธงชัย หมู่ที่ 1 ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าปัญหาการจัดเก็บหรือการจัดการขยะมูลฝอย เป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งสภาพภูมิทัศน์ สุขภาพอนามัยของประชาชนด้วย ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของชุมชนจากการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับการสัมภาษณ์ ปัญหาที่มีความสำคัญและประชาชนต้องการให้แก้ไขปัญหามากที่สุด คือ การจัดเก็บหรือการจัดการขยะมูลฝอย ผู้จัดทำโครงการได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงจัดทำโครงการ “ชาวประชา่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา” เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพของวัดธงชัยให้ดีขึ้น การเกิดจิตสาธารณะของคนในชุมชน และสามารถนำหลักของการปรับปรุงทัศนียภาพมาประยุกต์ใช้ในครัวเรือนหรือชุมชนของตนเองได้

ขั้นตอนในการดำเนินงาน ประชุมนักศึกษาประจำกลุ่มเพื่อและมอบหมายงาน ติดต่อประสานงาน เจ้าอาวาสวัดธงชัยวัดธงชัย หมู่ 1 ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี องค์กรบริหารส่วนตำบลธงชัย ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 1 ตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ประชาชนตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบของโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ ดำเนินกิจกรรมการปรับปรุงทัศนียภาพวัด เช่น การตัดหญ้า ปรับพื้นที่ ปลูกต้นไม้ เป็นต้น การจัดการระบบกำจัดขยะ การปรับปรุงน้ำเน่าเสีย

ปัญหาอุปสรรค สถานที่ในการจัดโครงการค่อนข้างเล็ก อาจมีการจัดห้องที่เหมาะสมมากกว่านี้ อุปกรณ์ เครื่องเสียงยังไม่พร้อมใช้

โครงการงานสหกรณ์เพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ลดภาวะโลกร้อน: นวัตกรรมพลาสติกได้กลายมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญของชีวิตประจำวันของคนพร้อมทั้งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นดังนั้นการสานตะกร้าพลาสติกสามารถสร้างรายได้เสริมตลอดจนทำไม่ยากเนื่องจากพลาสติกนั้นเป็นวัตถุดิบที่ไม่ย่อยสลายตามธรรมชาติได้รับการจัดการโดยการเผาจะก่อให้เกิดพิษที่ร้ายกาจออกมาสู่ชั้นบรรยากาศหรือพลาสติกบางชนิดอ้างว่าย่อยสลายได้แต่แท้จริงแล้วแค่แตกสลายเป็นโมเลกุลพลาสติกย่อยอยู่กับเราไปอีกนานแสนนานเพียงแต่มองไม่เห็นแต่ถ้าหายใจเข้าไปก็เป็นพิษต่อระบบทางเดินหายใจจึงขอเสนอแนะการกรรมวิธีกำจัดพลาสติกให้ได้ดีที่สุดพร้อมทั้งยังสามารถสร้างเป็นรายเสริมเข้ากระเป๋าเราหรือยึดเป็นอาชีพหลักได้อีกต่างหากซึ่งวิธีที่ว่าก็คือการสานตะกร้าพลาสติกที่เอามาใช้งานได้อย่างคงทนและยังสามารถช่วยลดมลภาวะในชั้นบรรยากาศได้อีกทางหนึ่งด้วย งานจักสานเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นสิ่งประดิษฐ์หนึ่งที่สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้านที่มีฝีมือด้านการจักสานจากการฝึกอบรมของกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลธงชัย อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สามารถเพิ่มมูลค่าวัสดุอุปกรณ์ให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นจากการสานและยังเป็นส่วนช่วยสร้างความสามัคคีของคนในชุมชนที่จะได้ปรึกษาช่วยเหลือและเผยแพร่ความรู้งานจักสานให้แก่คนในชุมชนเดียวกันอีกด้วย ประธานกลุ่มแม่บ้าน ระบุว่า สินค้าประสบปัญหาเรื่องการตลาด ทำออกมาแล้วไม่มีตลาดรองรับขายได้น้อยและจากตลาดมีการแข่งขันกันสูงจึงต้องสร้างจุดต่างให้สินค้า คิดค้นรูปแบบใหม่ๆ สร้างสีสันให้ดูสวยงามแปลกตา ปรับรูปลักษณ์ให้ดูดีทันสมัย นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ จำนวน 12 คน ของสถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จึงเล็งเห็นความสำคัญของงานจักสานที่มีในชุมชน เพื่อช่วยในการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านด้านงานจักสานให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่และหลากหลายเป็นที่น่าสนใจและขยายตลาดสินค้าให้กว้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในสังคมยุคปัจจุบันให้เป็นที่ถูกใจของลูกค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ขั้นตอนในการดำเนินงาน ติดต่อประสานงาน นางชนิกานต์ นกต่อ เรื่องผลิตภัณฑ์งานสานจากสายพลาสติก จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมศึกษาเรียนรู้การจักสานพลาสติกจากกลุ่มแม่บ้านตำบลธงชัย จังหวัดเพชรบุรี สร้างงานผลิตภัณฑ์จากงานจักสานพลาสติกให้มีรูปแบบที่น่าสนใจ และดึงดูคความต้องการซื้อจากบุคคลในปัจจุบันนำพัฒนาและเผยแพร่งานจักสานให้มีความหลากหลายตามความต้องการของตลาดโดยการสร้าง web page สินค้า

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ผู้สูงอายุเปิดโอกาสให้นักศึกษาไปศึกษาหาความรู้และฝึกการสานตะกร้าได้และนำสินค้าขายใน web page

ปัญหาอุปสรรค การทำตะกร้าแต่ละใบใช้เวลาในการทำค่อนข้างนาน ต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้ทำ รูปแบบไม่ทันสมัยไม่ดึงดูดความสนใจของลูกค้า

การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลเป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในการเตรียมตัวนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ มีความเสียสละ เรียนรู้ รับผิดชอบต่อการสร้างสังคมที่น่าอยู่ พร้อมทั้งจะดูแลให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ดูแลโลกและสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และในกระบวนการกิจกรรมยังช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงวิชาการ การทำงานเป็นกลุ่ม ความเป็นผู้นำ การประสานงาน การปฏิบัติรับใช้ผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตนและภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองทำ

การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลายๆ มิติ และสามารถดำเนินงานได้ในระดับชุมชน อาจารย์ผู้รับผิดชอบจะมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักศึกษาเห็นประเด็นดังกล่าวในช่วงของแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิด ซึ่งการเรียนรู้ของนักศึกษาเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เช่น

1. การเรียนรู้จากชีวิตจริง เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน นักศึกษาหลายคนอาจจะไม่มีประสบการณ์หรือรับผิดชอบมากนัก การทำกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสลงมือปฏิบัติและได้เรียนรู้ความแตกต่างในสังคม

2. การเชื่อมโยงเนื้อหาบูรณาการใน 3 รายวิชา ในขณะที่ดำเนินโครงการ นักศึกษาจะมีโอกาสนำความรู้จากห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ความสัมพันธ์หลายมิติ กิจกรรมด้านสังคมและสาธารณประโยชน์จะมีรูปธรรมที่ชัดเจนที่ช่วยให้นักศึกษา เห็นความสัมพันธ์ในหลายมิติ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นต้น

4. จิตอาสา แรงแบบดาลใจที่นำไปสู่การคิดริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์นั้นมาจากหลายปัจจัย ดังนี้

ด้านอาจารย์

1) มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการสร้างนักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในเรื่องการมีจิตอาสา ห่วงใย ใส่ใจคนอื่น รับผิดชอบต่อส่วนรวม

2) ตอบสนองต่อปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของสถาบันพระบรมราชชนก เช่น เรื่องการลดปริมาณขยะ ตามแนวคิด สถาบันพระบรมราชชนกกับการใช้แนวคิด 5 R เพื่อลดปริมาณขยะ อีกทั้งที่มีความห่วงใยในเรื่องสิ่งแวดล้อม เช่น ภาวะโลกร้อน การอนุรักษ์แม่น้ำ ลำคลอง การอนุรักษ์ป่า เป็นต้น

ด้านนักศึกษา การริเริ่มกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์บางครั้งเกิดขึ้นจากตัวนักศึกษา หรือกลุ่มเล็กๆ ในรูปแบบชมรมในสถาบันทั้งจากการมองเห็นปัญหาใกล้ตัว คิดที่จะทำโครงการ

ด้านชุมชน ชุมชนมีผู้นำที่เข้มแข็ง เข้าใจนโยบาย ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและมีความสามัคคี

5. กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ที่เกิดจากการริเริ่มกิจกรรมใหม่ๆ การประยุกต์หรือปรับจากกิจกรรมเดิมก็ตาม ล้วนเกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อชุมชน สังคม เช่น การทำความสะอาดลานวัดและบริเวณโดยรอบ, กิจกรรมค่ายอาสาสร้างห้องสมุด เป็นต้น นักศึกษาจะได้เรียนรู้ในการทำงานและได้รับประสบการณ์ตรง และอาจารย์ผู้รับผิดชอบเอาใจใส่ในรายละเอียดกำหนดทิศทางที่ชัดเจน เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นทั้งในงาน และการเรียนรู้ของนักศึกษาการดำเนินงานจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมที่ดี รอบคอบ รัดกุม พร้อมทั้งมีการติดตาม ต่อยอดผลงาน

1. การเตรียมความพร้อมสำหรับการทำโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน อาจารย์และนักศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อม ดังนี้

1.1 การศึกษาหาความรู้ ในเรื่องหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ศึกษาเอกสาร ตรวจสอบเอกสาร รับการอบรม ศึกษาดูงาน การเข้าค่าย การสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ช่วยสร้างความมั่นใจในการทำโครงการและป้องกันข้อผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้

1.2 อาจารย์สร้างประสบการณ์ รวมทั้งทักษะที่จำเป็นในการ ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง การสะท้อนเชิงบวก การบริหารจัดการ งบประมาณ เพื่อให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพทุกขั้นตอน

1.3 นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการปฏิสัมพันธ์ การทำร่วมกับผู้อื่น การใช้สื่อทั้งเทคโนโลยี สื่อหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งทักษะการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

1.4 การสำรวจและทำความเข้าใจบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในสถาบันการศึกษา และชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ แสวงหาภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการทำโครงการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการประสานงาน รวมทั้งการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ในระดับสถาบันจะต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารเพื่อขออนุมัติในการทำโครงการ การขออนุญาตผู้ปกครอง หรือการขอความร่วมมือจากหน่วยงานสนับสนุน

1.5 การสำรวจข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการนำเสนอโครงการต่อผู้บริหารวางแผนการทำโครงการ ได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชน

การสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เป็นกิจกรรมสำคัญกิจกรรมหนึ่งในการเตรียมตัวนักศึกษาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความเสียสละ เรียนรู้ถึงความรับผิดชอบต่อการสร้างสังคมที่น่าอยู่ในกระบวนการกิจกรรมยังช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เชิงวิชาการ การทำงานเป็นทีม ความเป็นผู้นำการประสานงาน การปฏิบัติรับใช้ผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน และภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองทำในหลายสถาบันพบว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมจิตอาสาไม่เพียงเบิกบานในใจของบุคคลที่ทำ แต่ยังมีการขยายวงออกไปรอบด้านสู่กลุ่มเพื่อน สถาบัน หรือสังคมกว้างขึ้น เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษาเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงในหลายๆ มิติ ซึ่งเป็นประเด็นสากล แต่สามารถดำเนินงานได้ในระดับท้องถิ่นอีกทั้งการจะปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดจิตอาสาหรือมีจิตใจทำเพื่อสังคมก็ตามต้องเกิดมาจากภายในแรงบันดาลใจที่นำไปสู่การริเริ่มสร้างสรรค์กิจกรรม ดังนั้นอาจารย์หรือผู้รับผิดชอบจะมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งเป็นที่ปรึกษาแนะนำและช่วยให้นักศึกษาคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา ตลอดจนช่วยให้นักศึกษาเห็นประเด็นสำคัญในการช่วยเหลือสังคมในช่วงของการพูดคุย สะท้อนคิด และนักศึกษาจะไม่ยึดติดอยู่ที่การทำกิจกรรมเท่านั้นนักศึกษาจะสามารถเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้หลัก นักศึกษาจะได้มีโอกาสนำความรู้จากห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ได้ โดยการเรียนรู้นั้นจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งการสะท้อนคิดจากกิจกรรมนี้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง

สรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาบัณฑิตตามอัตลักษณ์

สถาบันได้กำหนดกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของบัณฑิตไว้ในแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี คือ กลยุทธ์ ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้ได้มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีอัตลักษณ์ของบัณฑิต และเอกลักษณ์ของสถาบัน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ ได้จัดให้นักศึกษามีการศึกษาจากสภาพจริง และให้นักศึกษาจัดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาได้จัดโครงการทั้งสิ้นจำนวน 8 กลุ่ม แบ่งนักศึกษาคำให้การรับผิดชอบ นักศึกษา 2 กลุ่มต่ออาจารย์ 1 ท่าน และจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 กลุ่มๆละ 8 คน ดังนี้ สรุปผลการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา คือ

ความยั่งยืนของโครงการการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

โครงการ “ชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา” โดยไปทำที่วัดธงชัยไปปรับปรุงจัดระเบียบภายในวัดธงชัย ตัดต้นไม้ ระดมคนชาวบ้านมาช่วยกันปรับปรุงภูมิทัศน์

โครงการ “ชุมชนปลอดภัย ใส่ใจแยกขยะ” ไปทำที่ธงชัยร่วมกับกลุ่ม “ชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา” โดยทำทรงแยกขยะวางไว้และไปให้ความรู้กับชาวบ้าน ที่รีไซเคิลได้จะมีการติดต่อให้มารับซื้อมาเก็บแล้วรายได้ที่ได้ถวายให้กับเจ้าอาวาสวัดธงชัย

โครงการ “งานสานธรรมชาติ เพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ลดภาวะโลกร้อน” ทำภายนอกสถาบัน โดยทำกับกลุ่มแม่บ้านสานกระเป๋า นักศึกษาได้เรียนรู้การสานกระเป๋าจากกลุ่มแม่บ้าน และได้ช่วยจัดทำ เว็บเพจ ขายสินค้าเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินค้าได้มากขึ้นแต่ตลาดขายจึงคิดที่จะเพิ่มมูลค่าสินค้า โดยให้ลูกชายของแม่บ้านที่อยู่ในกลุ่มเป็นคนดูแลเว็บเพจต่อ

โครงการ “แยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค” ซึ่งเป็นโครงการแยกขยะในพื้นที่หอพักนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างความตระหนักในการคัดแยกขยะ ปฏิบัติการคัดแยกขยะได้ปรับปรุงภูมิทัศน์และลดปัญหาในเรื่องกลิ่นไม่พึงประสงค์ โดยจะมีกิจกรรมขะนำมาชิงโชคจะมุ่งเน้นที่นักศึกษาในสถาบัน และได้ส่งโครงการนี้ต่อชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติ สโมสรนักศึกษา
ความคิดเห็น จากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1.1 การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ นักศึกษาคิดเห็นว่าจากการที่ตนเองได้จัดทำโครงการทำให้คิดวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ไปจัดทำโครงการด้วยความจริงมากขึ้น ไม่คิดเองว่าเป็นปัญหา การสำรวจชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้มาซึ่งข้อมูล

ตอนแรกไม่อยากทำโครงการเลย เรื่องโครงการยุ่งยาก ก็ต้องปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาบ่อยๆ ส่วนการปฏิบัติ การติดต่อประสานงานกับ อบต.ขอถังขยะแบบสีๆ เขาก็ให้ไม่ได้ต้องออกเงินเอง แล้วก็ต้องออกเงินทำทรงเหล็กอีกเงินจึงไม่พอก็ต้องได้เพียงอันเดียวเท่านั้น และพอเกิดปัญหาเพื่อนก็ทะเลาะกันบ้างแต่พอช่วงหลังก็ต้องหันหน้ามาคุยกันร่วมกันแก้ไขปัญหาเป็นการฝึกเราให้เห็นแก่ส่วนรวมงานจะได้เสร็จ

การที่เราทำโครงการมีประโยชน์ทำให้คนในสถาบันมีจิตอาสา เช่น โครงการชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา

1.2 การคิดวิเคราะห์ ในการจัดทำโครงการทำให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์เพราะต้องมองหาสาเหตุที่แท้จริงและหาทางแก้ไขปัญหาและมีการคิดอยู่หลายๆครั้งจนได้วิธีการที่ดีที่สุดมองทางแก้ปัญหาให้รอบด้าน เพราะต้องติดต่อประสานงานกับคนหลายกลุ่มมาก เช่น อบต. ชาวบ้าน นักศึกษาพยาบาลรุ่นพี่ อาจารย์และบุคลากรภายในสถาบันฯ

โครงการหนูกว่าจะผ่านต้องแก้หลายรอบมาก หลักการและเหตุผลข้อมูลที่ต้องใหม่ไม่เกิน 3 ปี กว่าจะเขียนโครงการผ่านก็หลายรอบ วัตถุประสงค์ก็ไม่ถูกต้อง ห้ามพาดพิงคนอื่น ต้องมีเหตุผล ตัวชี้วัดอย่างไร ทำให้เกิดการทะเลาะกับเพื่อนในกลุ่ม ไปปรึกษาอาจารย์ประจำกลุ่มที่ผ่านไปได้

เป็นกิจกรรมที่ดี ทำให้เราได้คุยกับตัวเอง และเข้าใจตัวเองมากขึ้นระยะเวลาการเล่นอินเทอร์เน็ตของตนลดลง ทำให้เวลาของการเรียนเพิ่มขึ้น การทบทวนบทเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้เข้าใจในตัวเองมากขึ้น ก่อนตัดสินใจลงไป รวมถึงการเข้ากลุ่ม ทำให้ได้แสดงความคิดเห็นของตนต่อเพื่อนๆ จากที่เป็นคนไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนอื่นและสามารถเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนๆ ได้มีการกระจายความรู้ของแต่ละคน และทำให้มีความใจเย็นมากขึ้นด้วย ได้ฝึกการคิดเป็นขั้นตอนมากขึ้น

1.3 การมีคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษาเห็นว่าได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบ เสียสละ เนื่องจากการทำโครงการต้องทำต่อเนื่อง นักศึกษาได้เสียสละเวลาส่วนตัวในวันหยุดในการติดต่อประสานงานและทำโครงการ บางครั้งงบประมาณเกินกว่าที่อาจารย์ให้จะต้องจ่ายกันเองหรือได้รับสนับสนุนจากผู้ปกครองสนับสนุน

เรื่องโครงการที่ยุ่งยาก ก็ต้องปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาบ่อยๆ ส่วนการปฏิบัติ การติดต่อประสานงานกับ อบต.ขอถังขยะแบบสีๆ เขาก็ให้ไม่ได้ต้องออกเงินทำเอง แล้วก็ต้องออกเงินทำทรงเหล็กอีกเงินจึงไม่พอก็ต้องได้เพียงอันเดียวเท่านั้น และพอเกิดปัญหาเพื่อนก็ทะเลาะกันบ้างแต่พอช่วงหลังก็ต้องหันหน้ามาคุยกันร่วมกันแก้ไขปัญหาก็เห็นแก่ส่วนรวมงานจะได้เสร็จ

1.4 การมีส่วนร่วม ของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในโครงการให้ความร่วมมือดีมาก เนื่องจากได้แก้ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายจริงและผู้นำแต่ละพื้นที่ร่วมคิดโครงการกับนักศึกษา

“ โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้โชค ” คืออยู่ปี 1 แต่ต้องไปเชิญรุ่นพี่ที่ต้องพูดต่อหน้าคนหลายๆ ซึ่งความรู้เขาอาจจะมีความรู้อยู่แล้ว ก็ประทับใจมากจากผลการตอบรับคิดว่าโครงการเราจะมากไปไหมจะมีคนเข้าร่วมโครงการไหม แต่พอไปดูก็มีคนเข้าร่วมกิจกรรมมาก ทำให้รู้สึกมั่นใจมากขึ้นที่จะทำงานในคนหมู่มาก

“โครงการ ชาวประชาร่วมใจ วัดชงชัยพัฒนา” เรื่องการทำงานเป็นกลุ่มแสดงความคิดเห็น การประสานงานกับชุมชนคิดว่าชาวบ้านจะไม่มาช่วยแน่นอนเลย เพราะเหนื่อยแต่ก็มาช่วยกันมาก คิดว่าน่าจะเกิดจากการที่ได้เข้าถึงชุมชน ได้ประสานงานที่ดีทำให้ชาวบ้านมาช่วยกันเป็นอย่างดี

ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จของโครงการตามแนวคิดทฤษฎีระบบ

1. ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยที่นำเข้าไปสู่ความสำเร็จ

1.1 โครงการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลมีปัจจัยนำเข้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ โดยความรับผิดชอบของอาจารย์ในภาควิชา การพยาบาล เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สถาบันพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ก่อนที่จะดำเนินการให้มีโครงการได้ จะต้องมีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคนุชย์ วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนุชย์และวิชา ศิลปวิทยาการเพื่อการพัฒนาคนุชย์ บูรณาการในหัวข้อการเรียนการสอนภาคทดลองและบูรณาการเวลา โดยได้เวลาจัดทำโครงการเพิ่มจากเดิมอีก 9 ชั่วโมง จากเดิม 15 ชั่วโมง รวมเป็น 24 ชั่วโมง เพื่อให้นักศึกษาได้มีเวลาในการดำเนินโครงการมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีการวิพากษ์ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (มคอ 3) โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรเพื่อให้มีความชัดเจนในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับ มาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (TQF) อัตรลักษณ์บัณฑิต เอกอัตรลักษณ์สถาบัน และค่านิยมขององค์กรสู่รายวิชา และมีอาจารย์จากหลากหลาย ภาควิชา อาทิเช่น ภาควิชา การพยาบาลมารดาและทารก มาเป็นที่ปรึกษาตลอดโครงการมีหน้าที่ให้ คำปรึกษาและดูแลผลงานของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนได้ และ ได้รับการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบของวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการต่างๆจากกลุ่มงาน อำนวยการ

1.2 อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีประสบการณ์การสอนในสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่า 15 ปี มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่งทุกคน ทำให้มีความ ชำนาญและเชี่ยวชาญในการสอนสำเร็จการศึกษาระดับเอก การศึกษาคุษฎีบัณฑิต (จิตวิทยาการให้ คำปรึกษา) 1 คน จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ครุศาสตร์คุษฎีบัณฑิต (อุดมศึกษา) 1 คน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) 1 คน จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลศึกษา) 1 คน จากจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยและพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่) 1 คน จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ในการเรียนการสอนและให้คำปรึกษากับนักศึกษาได้อย่าง เต็มที่

1.3 มีแผนการจัดการเรียนการสอน (KM action plan) ที่พัฒนาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งผู้รับผิดชอบวิชาได้จัดทำขึ้นและอาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ มีห้องประชุมกลุ่มย่อย ให้นักศึกษาทำกิจกรรมกลุ่มต่างๆ ได้ รวมทั้งมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเ็นตให้กับนักศึกษาในการศึกษาหาข้อมูลต่างๆ อีกทั้งนักศึกษาสามารถนำโน้ตบุ๊กส่วนตัวมาใช้ได้โดยการลงทะเบียนเข้ารหัสเพื่อเชื่อมสัญญาณอินเทอร์เน็ต

1.4 สักส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานสภาการพยาบาล จำนวนนักศึกษาในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 8-9 คน ทำให้นักศึกษาทุกคนได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นมีการแบ่งงานตามความสามารถแต่ละคน ได้รับการดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มอย่างทั่วถึง

1.5 การมีส่วนร่วมของพระภิกษุ อาจารย์และเจ้าหน้าที่ในสถาบัน อีกทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธงชัย ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการจัดทำโครงการได้เป็นอย่างดี

1.6 การบริหารจัดการ โครงการและการมีส่วนร่วมสมาชิกทุกคนให้มีการดำเนินงานที่เป็น (PDCA) คือ 1.ขั้นเตรียมการ (Plan) นักศึกษากลุ่มประชุมวางแผนการดำเนินโครงการ และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบนำข้อมูลมาอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อหาประเด็นปัญหาเสนอแนวความคิดเห็นเพื่อดำเนินการแก้ปัญหา จัดทำแบบบันทึกการเรียนรู้ แจกแจงข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน ประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการ 2.ขั้นปฏิบัติการ (Do) นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูลที่ต้องใช้แก้ปัญหา เพื่อประโยชน์ในการเขียนโครงการตามรูปแบบและดำเนินการจัดกิจกรรม 3. ขั้นประเมินผลและสรุป (Check) สันทนากลุ่มย่อยเพื่อประเมินความร่วมมือของกลุ่มเป้าหมาย และ 4 ขั้นปรับปรุงการดำเนินการ (Act) คณะทำงานกลุ่ม ทำการประเมินผลการดำเนินการรวมถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ สรุปเป็นรูปเล่มและนำผลการประเมินเป็นข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินโครงการ ครั้งต่อไป

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

การบริหาร โดยเฉพาะด้านงบประมาณเนื่องจากผู้รับผิดชอบวิชา ไม่ได้จัดตั้งงบประมาณเป็นรายกลุ่ม แต่ได้การจัดสรรอุปกรณ์ในการดำเนินการ โครงการ เช่น สีใช้สำหรับทาอาคารโรงตั้งขยะใหม่ ถังขยะหรือการจัดซื้อแผ่นพลาสติกสำหรับสารกระเป่า แต่เนื่องด้วยการสั่งซื้อต้องใช้เวลา จึงทำให้อุปกรณ์บางอย่างส่งมาไม่ทันตามเวลาที่กำหนดจึงมีบางส่วนที่นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายเอง

2. กระบวนการ กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จ

2.1 โครงการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มงานวิชาการ ผู้รับผิดชอบวิชาจัดทำ km action plan เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ที่ปรึกษามีแนวทางการสอนและให้คำปรึกษา

2.2 มีการบูรณาการการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3 วิชา คือ วิชาการศึกษาทั่วไป เพื่อการพัฒนาบุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาบุษย์และวิชา ศิลปวิทยาเพื่อการพัฒนาบุษย์ เนื่องจากลักษณะวิชามีความคล้ายคลึงกัน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ของวิชาศึกษาทั่วไปกับวิชาชีพ / วิชาเฉพาะ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับคุณสมบัติของจิตใจ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์เหตุปัจจัยและผลกระทบของเหตุการณ์ / สถานการณ์/ปัญหา และการสังเคราะห์แนวทางแก้ไข ป้องกันปัญหา หรือปรับปรุงพัฒนาเหตุการณ์ / สถานการณ์ เพื่อคุณประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การประยุกต์ความรู้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคณิตศึกษา

2.3 ทางสถาบันมีการสนับสนุนให้อาจารย์ เพิ่มพูนประสบการณ์โดยการไปอบรมเพิ่มเติมความรู้ และเข้าร่วมสัมมนาโดยตลอดกระบวนการที่เป็นอุปสรรค เนื่องจากนักศึกษาที่จัดทำโครงการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่เข้ารับการศึกษานในเทอมแรก ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวในสถาบันการศึกษาใหม่ ประสบการณ์และทักษะในการเข้าสู่ชุมชนยังมีน้อย บางโครงการมีการ ซ้ำซ้อนกันจึงต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแนวทางการทำโครงการให้มีความหลากหลายและสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง

3. ผลลัพธ์ ที่บ่งชี้ว่าประสบความสำเร็จ

3.1 คนในชุมชนให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดในการสร้างความเปลี่ยนแปลงสภาพของท้องถิ่นหรือสภาพแวดล้อมนั้นให้ดีขึ้น ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่โดยอาศัยความรู้และกลไกภายในชุมชนเอง กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลักในด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องการจัดขยะ แยกขยะ สามารถจัดสรรรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายขวดพลาสติกไปพัฒนาชุมชนต่อไป

3.2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในชุมชน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการจัดทำโครงการและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากร้อยละ 73.94

3.3 กลุ่มแม่บ้านในชุมชนมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า OTOPเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 3) เพื่อทดลองใช้และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 4) เพื่อถอดบทเรียนการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 2) การพัฒนาการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล 3) การทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดำเนินการโดยศึกษาทบทวนเอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์พยาบาล นักศึกษาพยาบาล พบความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดังนี้

2. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ พบว่า

วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจในบทที่ 2 เรื่อง บทบาทบัณฑิตต่อสังคมและธรรมชาติแวดล้อม สิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบ มากที่สุด รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ในบทที่ 6 เรื่อง การนำเสนอผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการมองตัวเอง การมอบหมายงาน โครงการ และ จุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 7 เรื่อง จัดดำเนินงานโครงการของกลุ่ม

วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์ ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ในบทที่ 8 เรื่อง ปัญหาเด็ก วัยรุ่น สตรี และผู้สูงอายุ มากที่สุด รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจในบทที่ 7 เรื่อง มนุษย์: ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันในสังคมและจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ในบทที่ 6 เรื่อง สุขภาพ และสังคม

วิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายด้านการนำไปใช้ในบทที่ 7 เรื่อง การประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” กรณีศึกษา “โครงการพระราชดำริ” รองลงมาคือ จุดมุ่งหมายด้านความเข้าใจ ในบทที่ 5 เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยและของโลก และจุดมุ่งหมายด้านการวิเคราะห์ ในบทที่ 3 เรื่อง การบริหารจัดการสำหรับคนยุคใหม่

3. ผลวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1

ผลการวิเคราะห์ พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย์ วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนามนุษย์และวิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนามนุษย์ ต้องการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษามากที่สุด คือ ทักษะความรู้และทักษะทางปัญญา ทักษะความรู้เน้นมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของมนุษย์และพื้นฐานของมนุษย์ รวมทั้งพฤติกรรม ความคิดและการเรียนรู้ ความสามารถในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ส่วนทักษะทางปัญญามุ่งเน้นให้นักศึกษาระบุความรู้ในศักยภาพ สิ่งที่เป็นจุดอ่อนของตนเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาล การสอน การแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพและการเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ในการอ้างอิงและแก้ไขปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

4. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์พยาบาลจำนวน 246 คน อายุระหว่าง 41-45 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 81.70 มีประสบการณ์การทำงานในวิทยาลัยพยาบาลระหว่าง 16-20 ปี ร้อยละ 60.57 ส่วนใหญ่ มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบ Fragmented Model วิชา ร้อยละ 67.48 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีปัญหาน้อยที่สุด

5. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี และแนวทางแก้ไข พบว่า ด้านผู้สอน คือ การบริหารจัดการเวลา ช่วงเวลาสอน อาจารย์ยึดการประชุม มีภาระงานนิเทศนักศึกษาชั้นปีอื่น ด้านผู้เรียน คือ มีกิจกรรมนอกเวลาจำนวนมาก ด้านสิ่งแวดล้อม คือ บรรยากาศในห้องเรียนแออัด มีนักศึกษาจำนวนมาก และด้านสิ่งกีดขวางการเรียนการสอน คือ งบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการ

แนวทางแก้ไข ด้านผู้สอน คือ จัดสรรเวลาในการพบนักศึกษานอกเวลา เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับนักศึกษา เช่น e-mail, line ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หารูปแบบการสอนที่น่าสนใจและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในขณะที่เรียน มอบหมายงานแบบบูรณาการรายวิชาเพื่อลดจำนวนชิ้นงาน จัดบูรณาการหัวข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน เข้ากลุ่มภาคทดลอง สถาบันการศึกษาจัดสรรภาระงานไม่ให้ทับซ้อนกัน

แนวทางแก้ไข ด้านผู้เรียน คือ นัดเวลาเข้าพบอาจารย์ล่วงหน้าและพบอาจารย์พร้อมกัน ทั้งกลุ่มเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ขณะเรียนในห้องเรียนควรมีความตั้งใจ และจริงจังกับการเรียน มีสมาธิและไม่พูดคุยในระหว่างเรียน รวมทั้งและซักถามเมื่อมีข้อสงสัย บริหารจัดการเวลาให้มีประสิทธิภาพทั้งเรื่องการเรียนรู้และการทำกิจกรรม

แนวทางแก้ไข ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ประชุมผู้รับผิดชอบและผู้สอนวางแผนบูรณาการวิชาให้ชัดเจนมากขึ้น สถาบันการศึกษาจัดสัมมนาผู้สอนให้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งแวดล้อม คือ จัดสรรห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา

แนวทางแก้ไข ด้านสิ่งกีดขวางการเรียนการสอน คือ ผู้รับผิดชอบวิชาเสนองบประมาณไปยังคณะกรรมการบริหารวิชาการ สถาบันศึกษามอบหมายให้คณะกรรมการบริหารวางแผนและ

ตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีวัตถุประสงค์เพื่อการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล มีหลักการ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา แก้ปัญหาจากกิจกรรมการเรียนรู้ และสะท้อนความคิดในการแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผลนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษามีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มีส่วนประกอบดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อ

พัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล นี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยการศึกษาหลักการ แนวคิด นักวิชาการที่หลากหลาย อาทิเช่น ชื่น (บัณฑิต จัทรวิโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณ์ คิดการ, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552; เบลูจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย, 2553; อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553; มัลลิกา มากรัตน์, 2554; Gustafson, K. , 2003; Hsia, Lin, Wu, & Tsai. , 2006; Haslind, A.Sarinah, A., 2009; Tavallae R, Rashidi M.M. , 2011; SaadeR,Nebebe F., and Mak T. , 2011; Ramakrishnan K. and Yasin N.M., 2012) ทั้งในและต่างประเทศและได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ได้การเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอนที่เรียกว่า “ PCK MODEL” ประกอบด้วย การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) , การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture), การสร้างความรู้ (Knowledge Creation), การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing), การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing), การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) มีรายละเอียด ดังนี้

หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมความพร้อม (P:Preparation) ขั้นเรียนรู้ (A:Analysis) ขั้นสะท้อนความคิด (R:Reflection) ขั้นสร้างความรู้(C: Construction)และขั้นประเมินผล (E: Evaluation)

กิจกรรมการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ

1.ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (P: Preparation) ผู้สอนเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหา เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวิธีการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนและชี้แนะสื่อและแหล่งเรียนรู้และบทบาทของผู้เรียนและสมาชิกกลุ่มและกระตุ้นความสนใจผู้เรียน โดยใช้สถานการณ์

2. ขั้นเรียนรู้ (A: Analysis) ผู้สอนทบทวนความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เรื่องใหม่ แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย (10-11 คน) เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) การกำหนดความรู้ เป็นการกำหนดความรู้ที่ต้องการของสมาชิกในชั้นเรียนที่มี ลักษณะเป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices : CoPs) ซึ่งมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยให้การกำหนดความรู้เกิดจากความต้องการของสมาชิกทั้งหมดเป็นสำคัญ เพื่อความรู้นั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน และสอดคล้องตามความต้องการของสังคม

2.2 ขั้นตอน การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture) การสืบค้นความรู้ เป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้า สืบเสาะ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ภายในบุคคล และความรู้ภายนอกบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ

2.3 ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การสร้างความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ได้ทำการ วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากขั้นตอนการสืบค้นความรู้ และสังเคราะห์ความรู้โดยการสร้างความรู้ให้ ใหม่ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.4 ขั้นตอนการจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) การจัดเก็บความรู้เป็นกระบวนการที่สมาชิกผู้ดำเนินการจัดการความรู้ ทำการจัดเก็บ หรือบันทึกความรู้ใหม่ที่ได้สร้างขึ้นให้อยู่ในลักษณะความรู้ภายในบุคคลและความรู้ภายนอกบุคคล โดยจัดเก็บหรือบันทึกในสื่อและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ

2.5 ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำความรู้ใหม่ที่สร้างและ จัดเก็บมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการต่อยอดความรู้ให้สูงขึ้น ขยายฐานความรู้ และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้กว้างขวางและมีประโยชน์มากขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอาศัยวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและเทคโนโลยีประเภทต่าง ๆ ในการดำเนินการ

2.6 ขั้นตอนการประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) การประเมินผลความรู้เป็นกระบวนการวัดผลและประเมินผล ทั้งการประเมิน ตนเอง (Self-assessment) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินความรู้ การประเมินกระบวนการติดตาม ทั้งนี้สามารถประเมินผลระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และ ประเมินผลหลังการดำเนินการ (Summative Evaluation) เพื่อให้ทราบการจัดการ ความรู้ การได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการของสมาชิกและสังคมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไร มากน้อยเพียงใด และมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร

3. **ขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection)** ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะต่างๆที่ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสะท้อนคิดในการแก้ปัญหาของตนเอง และของเพื่อน จากการเรียนรู้ด้วยโจทย์สถานการณ์ที่กำหนดเชื่อมโยงความรู้บูรณาการเป็นความรู้ใหม่หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. **ขั้นสร้างความรู้ (C: Construction)** ผู้เรียนรายกลุ่ม นำความรู้หรือข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ (A: Analysis) และขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection) มาอภิปรายร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดและให้ผู้เรียนแสดงผลงานที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย

5. **ขั้นประเมินผล (E: Evaluation)** โดยผู้สอนวัดและประเมินผลความสามารถทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 5 ระบบสังคม (social system) รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล มีระบบสังคม ดังนี้ ผู้เรียนเรียนรู้จากการคิดวิเคราะห์ด้วยตนเองและผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์และแสวงหาแหล่งเรียนรู้หลากหลายช่องทาง โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำและเสริมต่อทุกขั้นตอน

องค์ประกอบที่ 6 ระบบสนับสนุน (support system) ผู้บริหารให้การสนับสนุน ส่งเสริมช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลจากทรัพยากรที่มีอยู่บนเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลต่างๆ ทั่วโลกผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยค้นจากแหล่งบริการค้นหา (Search Engine) ต่างๆ การออกแบบเว็บไซต์สำหรับการติดต่อสื่อสารการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการนำเสนอข้อมูลหรือข้อสรุปที่ได้จากความรู้ในช่องทางต่างๆคือ face book KMSNI และ <http://www.classstart.org/classes/7834> เป็นต้น ให้เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 7 เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ ผลสำเร็จของการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ต้องพิจารณาเงื่อนไขที่สำคัญ ดังนี้

1. **ผู้บริหารสถานศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้และส่งเสริมให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. ผู้สอน

2.1 ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ หลักการ แนวคิด กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกลวิธีในการเรียนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงบทบาทผู้สอน และสามารถปฏิบัติตามหลักการ แนวคิด และกระบวนการดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

2.2 เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอน ต้องจัดการเรียนการสอนเป็นทีม (team teaching) ดังนั้นต้องมีทีมผู้สอนอย่างน้อย 5 คน ซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาเป็นอย่างดี

2.3 การจัดกลุ่มผู้เรียน ควรจัดเป็นกลุ่มย่อย โดยจัดคละตามคะแนนเฉลี่ยสะสม ซึ่งในกลุ่มควรประกอบด้วยผู้เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม สูง : ปานกลาง : ต่ำ

3. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 เรียนในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป กลุ่มพื้นฐานวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายรายวิชาเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

2. หลังจากนั้นผู้วิจัยนำร่างรูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพโดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบ ผลการประเมินคุณภาพพบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 4.35) คะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน (คะแนนเฉลี่ย 4.67) คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก คือ ระบบชุมชนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ (คะแนนเฉลี่ย 3.67) เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67-4.44)

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.22$)และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=3.71$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านก่อนการทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{x}=3.30,3.01,3.25,3.43,3.04$ และ 2.80 ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยรายด้านหลังการทดลองด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีถึงดีมากทุกด้าน ($\bar{x}=3.80,3.49,3.74,3.95,3.50$ และ 3.24 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.30$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}=3.80$)

ด้านทักษะความรู้ โดยรวมก่อนการทดลองและหลังการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.01$ และ3.49 ตามลำดับ)

ด้านทักษะทางปัญญา โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.74$)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.95$)

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.50$)

ด้านทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน ก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$) และหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.80$)

2. ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังทดลอง พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 27.03$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 21.10$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าเฉลี่ยการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน

คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน เป็นการประเมินโดยใช้แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน โดยอาจารย์พยาบาล 5 ท่าน ผลการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยคุณภาพของผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชนคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 10.16$) และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 9.02$)

ผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสังคมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีทั้งหมด 8 โครงการ เป็นโครงการที่แก้ปัญหาชุมชนในสถาบัน 4 โครงการ คือ 1) โครงการแยกขยะลงถัง พาสมหวังได้ โชค 2) โครงการกลั่นชื่นใจ ตะไคร้หอมไล่ยุง 3) โครงการพระจอมเกล้าร่วมใจ รู้จักใช้ รู้จักทิ้ง 4) โครงการปลูก เปลี่ยน ปรับ กลับน้ำเสีย อย่างยั่งยืน และเป็นโครงการที่แก้ปัญหาชุมชนนอกสถาบัน 4 โครงการ คือ 1) งานสานธรรมชาติ เพิ่มมูลค่าสินค้า OTOP ลดภาวะโลกร้อน 2) โครงการชาวประชาร่วมใจ วัดธงชัยพัฒนา 3) โครงการชุมชนปลอดภัย ใส่ใจแยกขยะ 4) ชุมชนห่างไกลโรค ด้วยการบริโภคผักปลอดสารพิษ

4. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ

ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 83.70

5. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

5.1 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก คือ ช่วยให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีมและสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ($\bar{x} = 4.61$ และ 4.53 ตามลำดับ) ค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก คือ ระยะเวลาวางแผนการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 3.85$)

5.2 ผลการศึกษานันทิความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความพึงพอใจของนักศึกษาโดยรวมพบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ดังข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ต่อไปนี้

5.2.1 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบโดยเฉพาะในการใช้กระบวนการจัดการความรู้ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์

5.2.2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ ข้อมูลในสถานการณ์ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เป็นข้อมูลเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

5.2.3 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ ที่แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย และมอบหมายให้นักศึกษาร่วมกันคิด อภิปราย และตัดสินใจร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์

5.2.4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จูงใจให้เกิดการพัฒนา กิจกรรมที่ใช้สถานการณ์เป็นกรณีศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา ทำท่ายให้คิด เกิดความรู้สึกสนุกสนาน อยากเรียนรู้

ตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จากประสิทธิภาพของรูปแบบและการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปแนวทางการปรับปรุงรูปแบบได้ดังนี้

เพิ่มรายละเอียดของการปฏิบัติและปรับระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม ได้แก่
สาระการเรียนรู้บูรณาการ

KM 1 วิเคราะห์ข่าว เพิ่มระยะเวลาการจัดกิจกรรม เนื่องจากเป็นสถานการณ์แรกที่ทำให้นักศึกษาฝึกคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของการ กำหนดความรู้ อาจารย์ประจำกลุ่มต้องชี้แนะแนวทางการวิเคราะห์ให้ชัดเจน เชื่อมโยงเนื้อหาจากรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ ในบทที่นำมาบูรณาการเพื่อที่จะดำเนินขั้นตอนต่อไปได้

KM 3 บันทึกกับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลือกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ สภาพสังคมปัจจุบัน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย เป็นปัญหาที่ไม่ใหญ่เกินไปเพื่อให้นักศึกษาสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้

KM 4 จิตใจดี ชีวิตดี สังคมดี เลือกสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งในทางบวกและทางลบ อาจารย์ประจำกลุ่มชี้แนะให้วิเคราะห์ถึงจิตใจของมนุษย์

KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน เพิ่มระยะเวลาในการดำเนินโครงการและให้อาจารย์ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการเบิกอุปกรณ์ในการจัดทำโครงการ เพราะจะทำให้การดำเนินโครงการล่าช้า

คู่มือ การใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล จัดเรียงลำดับเนื้อหาสรุปเป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและรายละเอียดในการจัดกิจกรรมไว้ด้วยกันเพื่อสะดวกในการใช้งานและผู้สอนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

รูปแบบ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่ปรับปรุงแล้ว ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์การ

ตอนที่ 5 ถอดบทเรียนการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล

จากการถอดบทเรียนจะเห็นได้ว่า ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยที่นำเข้าไปสู่ความสำเร็จ คือ มีผู้รับผิดชอบวิชาที่ชัดเจน มีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคนุขย วิชา สังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนุขยและวิชา ศิลปะวิทยาเพื่อการพัฒนาคนุขย บูรณาการในหัวข้อการเรียนการสอนภาคทดลองและบูรณาการเวลา โดยได้เวลาจัดทำโครงการเพิ่มจากเดิมอีก 9 ชั่วโมง จากเดิม 15 ชั่วโมง รวมเป็น 24 ชั่วโมง เพื่อให้คนุศึกษาได้มีเวลาในการดำเนินโครงการมากยิ่งขึ้น มีอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการมีประสบการณ์การสอนในสาขาที่เกี่ยวข้องมากกว่า 15 ปี ทั้งระดับคณฤบัณฑิตและมหาบัณฑิตทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ในการเรียนการสอนและให้คำปรึกษากับคนุศึกษาได้อย่างเต็มที่ มีแผนการจัดการเรียนการสอน (KM action plan) ที่พัฒนาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ซึ่งผู้รับผิดชอบวิชาได้จัดทำขึ้นและอาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ การมีส่วนร่วมของพระอาจารย์ อาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัย อีกทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลธงชัย ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการจัดทำโครงการได้เป็นอย่างดี มีการบริหารจัดการโครงการและการมีส่วนร่วมสมาชิกทุกคนให้มีการดำเนินงานที่เป็น (PDCA)

กระบวนการที่นำไปสู่ความสำเร็จคือ โครงการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน มีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบภายใต้การกำกับดูแลของกลุ่มงานวิชาการ ผู้รับผิดชอบวิชาจัดทำ km action plan เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ที่ปรึกษามีแนวทางการสอนและให้คำปรึกษา มีการบูรณาการการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 3 รายวิชา คือ วิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคนุขย วิชาสังคมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนุขยและวิชา ศิลปะวิทยาเพื่อการพัฒนาคนุขย เนื่องจากลักษณะวิชามีความคล้ายคลึงกัน วิทยาลัยมีการสนับสนุนให้อาจารย์ เพิ่มพูนประสบการณ์โดยการไปอบรมเพิ่มเติมความรู้ และเข้าร่วมสัมมนาโดยตลอดกระบวนการที่เป็นอุปสรรค เนื่องจากคนุศึกษาที่จัดทำโครงการสร้างสรรคเพื่อพัฒนาชุมชน เป็นคนุศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่เข้ารับการศึกษาในเทอมแรก ทำให้นักศึกษาต้องปรับตัวในสถาบันการศึกษาใหม่ ประสบการณ์และทักษะในการเข้าสู่ชุมชนยังมีน้อย บางโครงการมีการซ้ำซ้อนกันจึงต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแนวทางการทำโครงการให้มีความหลากหลายและสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง

ผลลัพธ์ที่บ่งชี้ว่าประสบความสำเร็จ คือ คนในชุมชนให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดในการสร้างความเปลี่ยนแปลงสภาพของท้องถิ่นหรือสภาพแวดล้อมนั้นให้ดีขึ้น ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่โดยอาศัยความรู้และกลไกภายในชุมชนเอง กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลักในด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องการจัดขยะ แยกขยะ สามารถจัดสรรรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายขวดพลาสติกไปพัฒนาชุมชนต่อไปและมีความพึงพอใจต่อการจัดทำโครงการและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากร้อยละ 73.94 อีกทั้งมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า OTOP เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

การศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร มีปัญหามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน มีปัญหาน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า การสืบเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน ส่งผลให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่ผู้สอนพึงต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนมีแนวทาง 4 ประการคือ 1) การยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด 2) การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ 3) การบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรมและศิลปะวัฒนธรรม และ 4) แนวการจัดการศึกษา ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาทัศนคติกระบวนการสอนโดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (วถลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นัฐชญา คุรุเจริญ (2550) พบว่า ผู้สอนมีการปรับเจตคติด้านการสอนด้วยการเปลี่ยนเจตคติที่ต้องทำงานเป็นทีมในการวางแผนเนื้อหาวิชาและกระบวนการบูรณาการ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในสถานการณ์จริงจากการค้นคว้าด้วยตนเองและได้เรียนรู้แบบร่วมมือ แต่นักศึกษายังคงประสบปัญหาในการสืบค้นข้อมูล ขาดเวลาในการทำงานร่วมกัน ขาดทักษะและความเชื่อมั่นในการฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม สิ่งที่สำคัญในการนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ คือ ขั้นตอนที่เป็นระบบในการบูรณาการระหว่างกระบวนการพยาบาลกับกลุ่มวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม

ซึ่งจากการประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis ของ เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์ และปิ่นฉัตร ชัชวรัตน์ (2550) พบว่า วิทยาลัยแต่ละแห่งมีจุดแข็งหรือจุดเด่นที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมวิทยาลัยพยาบาลมีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา ในส่วนงานการจัดการเรียนการสอน พบว่า ไม่มีระบบการค้นหาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา วิธีการในการจัดการเรียนการสอนตามความแตกต่างของผู้เรียนและกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมยังไม่ชัดเจน กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมีน้อย และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังไม่มีระบบชัดเจน

ผลจากการประเมินวิทยาลัยพยาบาลของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในของสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า มีวิทยาลัยบางแห่งได้รับรางวัลในฐานะที่เป็นสถาบันที่มีการปฏิบัติที่ดี (good practice) เฉพาะด้าน ได้แก่ ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ การให้บริการวิชาการ การพัฒนาศักยภาพฐานข้อมูลเพื่อการบริหารการเรียนการสอนและการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการปฏิบัติและประสบการณ์จริง ซึ่งส่งผลให้มีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (ลิลลี่ ศิริพรและเบญจวรรณ ทิมสุวรรณ, 2555)

2. อุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ด้านผู้สอน คือ การบริหารจัดการเวลา ช่วงเวลาสอน อาจารย์มีภาระการประชุม, มีภาระงานนิเทศนักศึกษาชั้นปีอื่น ด้านผู้เรียน คือ มีกิจกรรมนอกเวลาจำนวนมาก ด้านสิ่งแวดล้อม คือ บรรยากาศในห้องเรียนแออัด มีนักศึกษาจำนวนมาก และด้านสิ่งเกื้อหนุนการเรียนการสอน คือ งบประมาณสนับสนุนการจัดทำโครงการ

ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาของ วิจิต สุรัตน์เรืองรองและคณะ (2554: 2) พบว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาลัยบูรพา พบมากที่สุดคือ ไม่มีเวลาเตรียมการสอนเนื่องจาก

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล นี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบโดยการศึกษาหลักการ แนวคิดนักวิชาการที่หลากหลาย อาทิเช่น ชื่น (บัณฑิต จัตรีโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณ์ คีตการ, 2551; เกียรติศักดิ์ พันธุ์ลำเจียก, 2552; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552; เบลูจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย, 2553; อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553; มัลลิกา มากรัตน์, 2554; Gustafson, K. , 2003; Hsia, Lin, Wu, & Tsai. , 2006; Haslind, A.Sarinah, A., 2009; Tavallae R, Rashidi M.M. , 2011; SaadeR,Nebebe F., and Mak T. , 2011; Ramakrishnan K. and Yasin N.M., 2012) ทั้งในและต่างประเทศและได้สังเคราะห์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ได้การเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอนที่เรียกว่า “ PCK MODEL” มีองค์ประกอบ คือ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. ผลลัพธ์การเรียนรู้ 4.กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการทำกิจกรรม 5.ระบบสังคม 6.ระบบสนับสนุน และ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล มีหลักการ คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันอย่างมีความหมาย และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความ

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อการบูรณาการการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ นักศึกษา มีการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มีส่วนประกอบดังนี้

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอน คือ การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) , การตีปค้นความรู้ (Knowledge Capture) , การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) , การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing) , การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) , การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation) มีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ (P: Preparation)** ผู้สอนเตรียมความพร้อมของผู้เรียน โดยแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหา เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับวิธีการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนและชี้แนะสื่อและแหล่งเรียนรู้และบทบาทของผู้เรียนและสมาชิกกลุ่มและกระตุ้นความสนใจผู้เรียน โดยใช้สถานการณ์

2. **ขั้นเรียนรู้ (A: Analysis)** ผู้สอนทบทวนความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เรื่องใหม่ แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย (10-11 คน) เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา

3. **ขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection)** ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านเนื้อหา ด้านทักษะต่างๆที่ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสะท้อนคิดในการแก้ปัญหาของตนเองและของเพื่อน จากการเรียนรู้ด้วยโจทย์สถานการณ์ที่กำหนดเชื่อมโยงความรู้บูรณาการเป็นความรู้ใหม่หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. **ขั้นสร้างความรู้ (C: Construction)** ผู้เรียนรายกลุ่ม นำความรู้หรือข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ (A: Analysis) และขั้นสะท้อนความคิด (R: Reflection) มาอภิปรายร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดและให้ผู้เรียนแสดงผลงานที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย

5. **ขั้นประเมินผล (E: Evaluation)** โดยผู้สอนวัดและประเมินผลความสามารถทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

จากการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เป็นเวลา 15 สัปดาห์ พบว่าค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลทั้งโดยรวมและรายด้านหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของนางฉัตร รุ่งเนยและคณะ (2557) ซึ่งพบว่าการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้คิดวิเคราะห์ และจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาสังคมในและนอกสถาบัน ทำให้นักศึกษามีสมรรถนะสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น

การจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และนำมาจัดหัวข้อการเรียนการสอนใหม่แบบบูรณาการได้ทั้งหมด 5 หัวข้อและใช้การใช้กระบวนการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอนที่สอดคล้องอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ พิระนันท์ จิระยิ่งมงคล (2551) ได้ศึกษาเรื่องแบบจำลองการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่าแบบจำลอง 6S Success Learning Model นักศึกษาที่เรียนด้วยแบบจำลองและเรียนด้วยแบบปกติมีคะแนนของแบบทดสอบและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลก่อนการเรียนไม่แตกต่างกัน

นักศึกษามีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่พัฒนาขึ้นรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กนกสารสิทธิธรรม (2551) พบว่า ...

การใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอน รูปแบบการสอนบนเว็บโดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา การใช้กระบวนการจัดการความรู้ต่อการปฏิบัติการพยาบาลวิชาชีพหลักการและเทคนิคการพยาบาล การประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ด้วยแบบจำลองปลาทูในการปฏิบัติงานสร้างเสริมสุขภาพชุมชน เป็นต้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการจัดการความรู้ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติทักษะต่างๆได้ (บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550; ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, 2551; รัฐกรณ์ กิดการ, 2551; มัลลิกา มาร์ตัน, 2554; อุบลสุทธิเนียมและคณะ, 2553 Gustafson, 2003; Ramakrishnan and Yasin, 2012) เมื่อเทียบกับการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนปกติ เช่น การบรรยาย การอภิปราย พบว่ากลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้มีความสามารถในการปฏิบัติทักษะการพยาบาลสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ (อุบล สุทธิเนียมและคณะ, 2553) นอกจากนี้เบญจวรรณ ศรีโยธินและชุติมา มาลัย (2553) ศึกษาวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลสามารถพัฒนานวัตกรรมโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ได้ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานช่วยให้สรุปประเด็นในการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลทั้งโดยรวมและรายด้านหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง วิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ สังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ หลังได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มัลลิกา มาร์ตัน (2554) ซึ่งศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ด้วยแบบจำลองปลาทูต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการปฏิบัติงานสร้างเสริมสุขภาพชุมชนของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุรธานี พบว่า คะแนนเฉลี่ยการสอบของนักศึกษาหลังการจัดการความรู้สูงกว่าก่อนจัดการความรู้ และสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ กนิษฐ์กานต์ ปันแก้ว (2554) ศึกษาการพัฒนาแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาร้อยละ 90.90 ที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์เกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ค่าเฉลี่ยการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาของ มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ (2549) ศึกษาการพัฒนาแบบ การครุศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพกรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า รูปแบบการสอนแบบตกผลึกเน้นให้ผู้เรียนรู้ทันนำโลก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ตกผลึกความรู้ จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนมีการวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการอภิปราย และเสนอผลงาน ผู้เรียนมีพัฒนาการขึ้น ส่วนรูปแบบการสอนแบบวิจัยเน้นให้ผู้เรียนหาคำตอบ แก้ปัญหาแสวงหาความรู้และคิดค้นสิ่งใหม่ มีการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูล มีการนำผลการศึกษาไปใช้สำหรับรูปแบบการสอนเชิงผลิตภาพมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และฝึกปฏิบัติร่วมกันในสภาพจริง มีการทำโครงการ โครงการจัดแสดงเป็นนิทรรศการและมีการ วิพากษ์วิจารณ์ผลงาน

และสอดคล้องกับ เซาวรินทร์ สีใหม่ (2556) ศึกษา ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทางธรณีวิทยาและความสามารถในการสร้างแบบจำลองของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้าง แบบจำลองอยู่ในระดับดี และยังสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิต ภาพในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งกำหนดให้ “Thinking Schools Learning Nation” สิงคโปร์มีปรัชญาทาง การศึกษา 2 ประการ คือพัฒนาปัจเจกชนและให้พลเมืองมีการศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ ในการคิดวิเคราะห์ความรับผิดชอบและสายสัมพันธ์อันแข็งแกร่งต่อครอบครัว ชุมชน และ ประเทศชาติ การจัดการเรียนการสอนในสิงคโปร์จะเน้นทักษะการคิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่จะเป็นนวัตกรรมใหม่ ใช้ IT เป็น แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

4. ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ กระบวนการจัดการความรู้ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01ซึ่งสัมพันธ์กับจิวรรณ แก้วไทรสะ (2555) ศึกษา เรื่อง การใช้บทเรียน ปฏิบัติการสำเร็จรูป PI_Lab ในการศึกษาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อความหมายทางเรขาคณิต ผลการวิจัยด้านความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนปฏิบัติการสำเร็จรูป PI_Lab ในการศึกษา ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อความหมายทางเรขาคณิต พบว่า ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้หลังเสร็จ สิ้นการเรียน 7 วัน และ 30 วัน เท่ากับ ร้อยละ 88.61 และร้อยละ 81.23 ทั้งนี้เพราะบทเรียน ปฏิบัติการสำเร็จรูป ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและได้ปฏิบัติ จริงจากการทำกิจกรรมที่ใช้โปรแกรม Geometer's Sketchpad ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา หรือการใช้คอมพิวเตอร์ส่วนตัวครุคณิตศาสตร์

5. ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของสำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกสำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง รวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wang and Shih (2003) ที่พบว่า ผู้เรียนมีเจตคติทางบวกหรือพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามหัวข้อเรื่อง ซึ่งมีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อยู่บนพื้นฐานของการศึกษาแบบองค์รวม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนีย์ พงศาพิชญ์และคณะ (2550) ที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการภายในวิชาตามหัวข้อเรื่องในระดับสูงและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรินทร์ (2550) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ วรรณทวี (2551) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และมาลินี จำเริญ สุภาพ มิเกล็ดและอัมพร เกรือเอม (2553) ผลการจัดการเรียนการสอน เป็นการดำเนินงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากประชาชน ปฏิบัติได้ในบริบทจริงของประชาชนและประชาชนเป็นฝ่ายได้ประโยชน์ มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของประชาชนหรือชุมชนในการพึ่งตนเอง จากการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้ ผู้สอนจะมีการพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้นทุกครั้ง ด้วยการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับผู้เรียน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ รวมถึงทักษะในการปรับทัศนคติ ได้ดีขึ้นประชาชน ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากนักศึกษา

5.1 ผลการศึกษายืนยันถึงความคิดเห็นของนักศึกษา ด้านความพึงพอใจของนักศึกษา โดยรวม พบว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ดังข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ต่อไปนี้

5.1.1 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบโดยเฉพาะในการใช้กระบวนการจัดการความรู้ กระตุ้นการคิดวิเคราะห์

5.1.2 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ ข้อมูลในสถานการณ์ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เป็นข้อมูลเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

5.1.3 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมการเรียนรู้ ที่แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย และมอบหมายให้นักศึกษาร่วมกันคิด อภิปราย และตัดสินใจร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์

5.1.4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้เกิดการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่ใช้สถานการณ์เป็นกรณีศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เป็นการกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา ทำทนายให้คิด เกิดความรู้สึกสนุกสนาน อยากเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกไปใช้

การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษาด้วยการจัดการความรู้ เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เห็นเด่นชัดจากองค์กรที่ปฏิบัติได้ดีเลิศ ได้แก่ ความพร้อมและความมุ่งมั่นของผู้บริหารทุกระดับ ความเข้มแข็งและความมุ่งมั่นของทีมแกนนำจัดการความรู้ การเปิดใจและการทำความเข้าใจเรื่องการจัดการความรู้ของบุคลากร ดังนั้น

1.1 สถาบันการศึกษา ควรสนับสนุนการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

1.1.1 กำหนดในแผนการศึกษาที่ชัดเจนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ในรายวิชา การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ วิชาสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และ วิชา ศิลปะวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรการสร้างสรรคผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน ในช่วงเทอมที่ 1 ของปีการศึกษา เนื่องจาก

1.1.2 ปรับปรุงหลักสูตร โดยจัดทำเป็นหลักสูตรบูรณาการในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ซึ่งจะทำให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีศักยภาพทางวิชาการดี สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนได้ มีการพิจารณาไตร่ตรอง มีการใช้เหตุผลในขั้นสูงได้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับชุมชน มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่มีเจตคติที่ดีต่อชุมชน

1.2 อาจารย์ผู้สอน ควรส่งเสริมการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกไปใช้ โดยปฏิบัติ ดังนี้

1.2.1 นำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกไปใช้ โดยศึกษาคู่มือการใช้อยู่รูปแบบก่อนนำไปใช้ ซึ่งจะมีรายละเอียดหัวข้อการบูรณาการทั้ง 3 รายวิชา หลักการ วัตถุประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการจัดกิจกรรมและการประเมินผลที่ชัดเจน ทำให้สามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการประชุมผู้สอนล่วงหน้า โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ใช้ในแต่ละครั้งควรทันสมัย เป็นปัจจุบัน เช่น KM 1 วิเคราะห์ข่าว , KM 5 การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน เนื่องจากการเรียนรู้เกิดเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ไม่ควรแยกออกจากชีวิตผู้เรียน และการเรียนในชั้นเรียนตามปกติ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับเพื่อนและผู้อื่น รู้ที่จะสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ รู้ที่จะตัดสินใจอย่างถูกต้อง

1.2.2 ประยุกต์ใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในนักศึกษาชั้นปีอื่น เนื่องจากนักศึกษามีประสบการณ์การเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาแล้วจะทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของพยาบาล และใช้กระบวนการจัดการความรู้ในแต่ละขั้นตอนได้ดียิ่งขึ้น เพราะเน้นการคิดวิเคราะห์และกระบวนการกลุ่ม

1.2.3 ประยุกต์ใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรายวิชาทางการพยาบาล สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบ การบูรณาการภายในวิชาเดียวกันหรือการบูรณาการระหว่างวิชาต่าง ๆ ได้ ซึ่งจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมุ่งศึกษาเพื่อคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา แสวงหาความรู้อย่างเป็นองค์รวม และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน โดยจากการบูรณาการเชื่อมโยงจากผู้สอนคนเดียวได้

1.3 นักศึกษาพยาบาล ควรนำกระบวนการจัดการความรู้ไปประยุกต์ใช้ในวิชาทางการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 ชุมชน ควรใช้หลักความร่วมมือและหลักการมอบหน้าที่รับผิดชอบให้พระภิกษุและผู้นำชุมชนเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน มีความสนใจและเต็มใจทำงานเพื่อชุมชนอย่างแท้จริงและนำความรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพอื่น

จากรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างหลังได้รับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้สูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาต่างๆ ของสถาบันได้ โดยทบทวนรายละเอียดของหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรแล้วนำมาบูรณาการจัดทำเป็นหัวข้อใหม่ ซึ่งสามารถนำกระบวนการจัดการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาซึ่งเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ศึกษาวิจัยเพื่อทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านอื่นๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ หรือความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

3.2 ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างการจัดการเรียนการสอนทั้งรายวิชากับแยกจุดประสงค์รายบท เพื่อทดสอบความเหมาะสมของการนำไปใช้

3.3 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล โดยบูรณาการการจัดการเรียนการสอนร่วมกับ กระบวนการวิจัย บริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงให้นักศึกษามีประสบการณ์การทำงานตามสภาพจริง เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนทักษะการปฏิบัติงานสู่มาตรฐานการพยาบาลได้

รายการอ้างอิง

- กมลชนก กำเนิดคนก. (2551). รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร. กองกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กนิษฐกานต์ ปันแก้ว. (2554). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาปริญญาตรี.” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กรองไฉ อุณหสูต. (2557). การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา. เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม. เข้าถึงได้จาก http://www.ns.mahidol.ac.th/english/th/degree_bns/doc/cop/doc_summary...3pdf
- การวิเคราะห์หลักสูตรวิชาชีพ. (2557). เข้าถึงเมื่อ 2 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaiblogonline.com/sodpichai.blog?PostID=18511>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- ขวัญตา ศรีเกษม. (ม.ป.ป.). การจัดการความรู้ในสถานศึกษา. วารสารบทความทางวิชาการ: ความเป็นผู้นำทางการศึกษา 1. นครปฐม: สถาบันผู้บริหารทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. (2555). การออกแบบระบบการเรียนการสอน. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.ipecp.ac.th/forums/index.php?act=Attach&type=poot&id=37>
- จินตนา ยูนิพันธ์. (2527). การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ หนูสวัสดิ์. (2554). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการผ่านเว็บตามแนวทฤษฎีการขยายความคิดเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการถ่ายโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- ทรงศักดิ์ สายเชื้อ. (2543). ทิศทางการพัฒนาของไทย : เส้นทางสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมความรู้.
กระทรวงการต่างประเทศ. สมาคมสโมสรสราญรมย์ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย (สกว.) วันพุธที่ 29 พฤศจิกายน ณ วิเทศสโมสร กระทรวงการต่างประเทศ.
- ทิสนา เขมมณี. (2545). **ศาสตร์การสอน องค์กรความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- _____. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์กรความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). **ศาสตร์การสอน: องค์กรความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.**
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญทิศา ลู่วิทย์และคณะ. (2556). “กระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาตนเองแบบองค์รวมของนักศึกษา
พยาบาล.” *วารสารพยาบาลทหารบก* 14,2 (พฤษภาคม – สิงหาคม): 25-34.
- เบญจวรรณ ทิมสุวรรณและรัชนี สรรเสริญ. (2555). “การบูรณาการ: กระบวนการทัศน์ในการประกัน
คุณภาพการศึกษา.” *วารสารการพยาบาลและการศึกษา* 5,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 2-13.
- เบญมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2545). **การสอนแบบบูรณาการ (Integrated Instruction).** พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้.
- ฐิติพัฒน์ พิษณุธาดาพงศ์. (2549). “ยุทธวิธีการใช้ระบบสมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
เพื่อผลักดันองค์กรสู่ความเป็นเลิศเหนือคู่แข่ง.” *วารสารดำรงราชานุภาพ* 6,20: 16-63.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). **มารู้จัก Competency กันเถอะ.** กรุงเทพฯ:
เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ศุภฤดี สีดลวรพงศ์. (2538) “บูรณาการ ในหลักสูตรและการสอน (ตอนที่ 1).” *สารพัฒนาหลักสูตร*
120 (มกราคม-มีนาคม): 47-50.
- ทรงศักดิ์ สองสนิท. (2552). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเว็บ
โดยใช้พื้นฐานการเรียนรู้แบบโครงงาน.” *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นางฉัตร รุ่งเนย. (2553). “รูปแบบการพัฒนาตนเองและการวางแผนชีวิตวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.”
*ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ
เป็นผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- นางฉัตร รุ่งเนยและคณะ. (2557). รายงานวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาสังคมของนักศึกษาพยาบาล. เพชรบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี.
- นั้ดดา อังสุโวทัย. (2550). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตัวเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.” วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นั้ฐชญา คุรุเจริญ. (2550). “การนำหลักสูตรบูรณาการไปใช้ในวิทยาลัยพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย: พหุกรณีศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์คุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2552. (2552). http://www.au.ac.th/academic_affairs/documents/pdmp020.pdf
- ประวิทย์ สิมมาทัน. (2552). “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์.” วิทยานิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรึ่่นตั้ง.
- ปราโมทย์ จันท์เรือง. (2553). “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะการคิดและการสร้งสร้างความรู้สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2.” วารสารศึกษาศาสตร์ 21,1 (ตุลาคม 2552-มกราคม 2553): 27-38
- ปิยะชัย จันทรวงษ์ไพศาล. (2549). การค้นหาและวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ. (2550). “การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมวดวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนั้กศึกษานอกโรงเรียนในทั้ฒชสถานวัยหนุ่มกลาง.” ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2551). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรึ่่นตั้ง.
- ผดุงชาติ สุวรรณวงษ์ และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2542). ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลก ในทศวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: บริษัท ที.พี.พรึ่่นท์ จำกัด.

- พัชรินทร์ วรรณทวี. (2551). รายงานวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
โดยใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในรายวิชา หลักการและเทคนิคทางการพยาบาล.
สุรินทร์: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์และคณะ. (2543). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี.
กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจิรบุญ. (2544). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- พีระนันท์ จีระยิ่งมงคล. (2551). “แบบจำลองการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก.” ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
อาชีวศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพ็ญจันทร์ แสนประสาน. (2555). พยาบาลกับ AEC. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม. เข้าถึงได้จาก
http://www1.si.mahidol.ac.th/nursing/ns/attachments/765_nurse_AEC_penchan.ppt
- _____. (2545). ความจำเป็นของครุศึกษาเชิงรุกในเอเชียในการปฏิรูปครุศึกษา.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). สัตตสิลาหลักเจ็ดประการการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ
ฐานความรู้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่
ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2554). CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย.
- ชมแข พงษ์เจริญ. (2554). “การพัฒนารูปแบบการจัดการ โรงเรียนเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ
ในประเทศไทย.” ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.
- ชมพู โกดิรัมย์. (2557). สดวรรษที่ 21 ปัจจัยการผลิตที่ทำทหาย ก้าวย่างที่ต้องปรับของไทย.
เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์. ได้จาก: <http://www.ryt9.com/s/tpd/847199>.

- ชวณีย์ พงศาพิชญ์และคณะ. (2550). “ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการ : กรณีศึกษาวิชามนุษยสัมพันธ์.” วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 18 (พฤษภาคม-สิงหาคม): 63-69.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2554). **การจัดการความรู้ในสถานศึกษา**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม. เข้าถึงได้จาก web.eng.ubu.ac.th/~personnel/personneldata/nanasara/KM1.doc
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2554). “เอกสารประกอบการสอนเรื่อง สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา.” นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งฟ้า กิติญาณุตม์. (2552). “ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต: การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ.” วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม. 5,1-2: (145-166).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2557). การพัฒนาตน. เอกสารประกอบการสอน. เข้าถึงเมื่อ 28 มีนาคม เข้าถึงได้จาก <http://www.edu.msu.ac.th/rungson/teach/document/0023016/pdf/10.pdf>
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2550). “การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพ.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 30,1 (มกราคม-มีนาคม): 73-84.
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณฺ์เลิศ. (2554). **วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- นภวรรณ กองศรีมาและคณะ. (2555). “การพัฒนาตัวแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เจเอสแอลเพื่อพัฒนาทักษะการคิด.” วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 5,1 (มกราคม-มิถุนายน): 70-86.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2555). **การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- นิพาดา เทวกุล. (2555). **ความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking)**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://pirun.ku.ac.th/~agrpc/envelop/creative%20thinking.pdf>.
- นัศดา อังสุโวทัย. (2550). “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนนิวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.” ปรินญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มาลินี จำเนียร สุภาพ มิเกล็ดและอัมพร เครือเอม. (2553). รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาการ
พัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์วิชาชีพปฏิบัติ
การพยาบาลครอบครัวและชุมชน 2. ราชบุรี: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2549). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ **Research
Methodology in behavioral and social science**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ. (2555). ศึกษาการพัฒนารูปแบบการครุศึกษาเชิงสร้างสรรค์และ
ผลิตภาพกรณีศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม. เข้าถึงได้จาก
elearning.su.ac.th/elearning-uploads/.../รายงานวิจัย.CRP_add8.ppt.
- เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์ และปิ่นฉัตร ชัชวรัตน์. (2550). กลยุทธ์การพัฒนาวัดนธรรมคุณภาพ
ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. พระยา :
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระยา .
- ศักดิ์สิทธิ์ วัชรรัตน์. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์.
เข้าถึงเมื่อ 6 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก
<http://e-learning.vec.go.th/elearning/elearning/stat/statindex.htm>
- สภาการพยาบาล. (2555). สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร
ระดับปริญญาตรี พ.ศ.2552. (ฉบับที่ 2) เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม. เข้าถึงได้จาก
http://www.tnc.or.th/news_detail.php?news_id=2081
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2544). การพยาบาล:ศาสตร์ของการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: วี เจ พรินติ้ง.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2556). การออกแบบการสอนที่เป็นระบบ. เอกสารประกอบการสอน.
เข้าถึงเมื่อ 2 มีนาคม เข้าถึงได้จาก
<http://ams.kku.ac.th/aalearn/resource/edoc/tech/54/11system54.pdf>
- สมชาย นำประเสริฐชัย. (2554). เทคโนโลยีกับการจัดการความรู้.
เข้าถึงเมื่อ 14 พฤษภาคม เข้าถึงได้จาก <http://www.kmi.or.th>.
- สังัด อุทรานันท์. (2525). การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ:
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. (2555).

คู่มือหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555). กรุงเทพฯ :

สถาบันพระบรมราชชนก.

สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. (2555). **คู่มือการใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตร**

บัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555). กรุงเทพฯ: ส่วนพัฒนาการศึกษา.

สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. (2555). แผนการผลิตและ

อัตราส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาปีการศึกษา 2556. กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์

สถาบันพระบรมราชชนก. เข้าถึงเมื่อ 17 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก

http://www.pi.ac.th/department/dep_content_sub.

สายันต์ โพธิ์เกิดและทวี สระน้ำคำ. (2555). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บวิชา

ฟิสิกส์ที่ส่งเสริม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. วารสารวิจัย มข. (บศ.) 12,3

(กรกฎาคม-กันยายน).

สิริพัชร เจริญวิโรจน์. (2546). **การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ.** กรุงเทพฯ: บั๊ก พอยท์.

สิทธิชัย ต้นศรีสกุล. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม. วารสารช่อพะยอม. 21(51-68).

สุวิทย์ มูลคำ. (2550). กลยุทธ์การสอนสังเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สุนีย์ วงศ์คงคาเทพ. (2550). รายงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลผู้เรียนกับการสอนแบบบูรณาการ.

กรุงเทพฯ: ออนพรีนซ์ออฟ.

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2558). **การเปลี่ยนแปลงโลกของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ**

การพัฒนาสู่ “ครูมืออาชีพ”. เข้าถึงเมื่อ 16 เมษายน. เข้าถึงได้จาก

http://hu.swu.ac.th/files/km/55/2_Changes_in_the_world21.pdf

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **สรุปสาระสำคัญ**

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙.

เข้าถึงเมื่อ 22 มกราคม. เข้าถึงได้จาก

http://www.nesdb.go.th/Portals/0/news/plan/p11/SummaryPlan11_thai.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2555).

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2552. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2556).

กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีฉบับที่ 2 (พ.ศ.2551-2565)

เข้าถึงเมื่อ 22 เมษายน. เข้าถึงได้จาก www.knit.or.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). **คู่มือการจัดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สกศ.
ลิลลี่ ศิริพรและเบญจวรรณ ทิมสุวรรณ. (2555). “การอภิमानผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก.” **การพยาบาลและการศึกษา** 5,3

(กันยายน-ธันวาคม): 55-76.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). **การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา**.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจิต สุรัตน์เรืองรองและคณะ. (2554). “รายงานวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา

การจัดการเรียนการสอนของ คณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา.” **ข่าวสารวิชาการ**.

เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์. เข้าถึงได้จาก www.pharmacy.cmu.ac.th

วิจารณ์ พานิช. (2547). **การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้**. กรุงเทพฯ:

สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส).

วันทนา เมืองจันทร์. (2549). **การจัดการความรู้ในสถานศึกษา**. สถาบันพัฒนาผู้บริหาร

การศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2554). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา)**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพฯ:

หมอชาวบ้าน.

ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ, ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์และอำไพ ตีระนสาร. (2551). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

สำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิตด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และ

ทักษะการผลิตผลงาน.” **วารสารศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น)** 31,1

(มกราคม-มีนาคม): 50-64.

ศิริชัย กาญจนวาลี. (2550). **ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริรัชส์ อินสุข. (2550). รายงานวิจัย เรื่อง **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาเคมีแบบ**

บูรณาการเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทรของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

ชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช. พิษณุโลก:

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช

ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2554). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ: รู้เขา รู้เรา**. พิมพ์ครั้งที่ 16.

กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

อรัญญา สุทธาติโนบล. (2545). “การสอนแบบบูรณาการ(Integrated Instruction).”

วารสารวิชาการ 12 (ธันวาคม): 20-26.

อารี พันธุ์ณี. (2545). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไขใหม่.

อานนท์ ศักดิ์วรวิทย์. (2547). “แนวคิดเรื่องสมรรถนะ Competency : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง.”

Chulalongkorn Review. 16(กรกฎาคม-กันยายน): 57-72.

อุษณีย์ โพธิ์สุข. (2540). โรงเรียนจะพัฒนาอัจฉริยภาพเด็กได้อย่างไร. กรุงเทพฯ:

ศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน.

อำไพ หรรณารักษ์. (2556). คิด มอง คาดการณ์ เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ในบริบทไทย. เข้าถึงเมื่อ 25 เมษายน. เข้าถึงได้จาก

<http://teenet.tei.or.th/Knowledge/Paper/ESD-2007.pdf>

อัจฉราวดี กำมุขโซ, สุรางค์รัตน์ เนื่องไชยยศ และรัตติยา สัจจภิรมย์. (2554). “สภาพและปัญหา
ของการจัดการเรียนการสอนในหมวดศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.”

วารสารสาระคาม 2,1 (มกราคม-มิถุนายน): 59-72.

Adams, T. & Webster, B. (2006). **Retention and confidence: The impact of confidence-based
Learning on knowledge retention.** Denver: Knowledge Factor, Inc.

Ahmad, A. (2001). **Validating a theory-based design for online instruction :
the integrated learning model.** Ph.D. Thesis, McGill University (Canada).

Anderson, H. H. (1959). **Creative and its cultivation.** New York: Harper.

Axley, L. (2008). Competency: A concept analysis. **Nursing forum.** 43,4: 214-222.

Barrett , G., and Depinet, R.L. (1991). A reconsideration of testing for competency rather
than intelligence. **American Psychologist.** 46,10: 1012-1024.

Beane, J. (1991). The middle school : “The natural home of integrated curriculum,”

Educational Leadership. 49, 2 (October): 9-13.

Best, J., and Janes, V.K. (1993). **Research in education.** Boston, MA : Allyn and Bacon.

Bergeron B. (2003). **Essentials of knowledge management.** John Wiley & Sons, Inc.,
Hoboken: New Jersey.

Bloom, B. S. (1976). **Human characteristics and school learning.** New York,
McGraw-Hill Book Company.

Boyer, E.L. (1996). Clinical practice as scholarship. **Holistic Nursing Practice.** 10,3: 1-6.

- Boyatzis, R.E. (1982). **The competent manager: a model for effective performance.**
New York: John Wiley and Son.
- Brown, J. W., and Thornton, J. W. (1971). **College teaching: a systematic approach.**
New York: McGraw-Hill.
- Carkhuff, M.H. (1998). "Collaborating in public with the opposition:
A study of the complex meaning of learning in a cross-boundary work group."
Dissertation Abstract International.
- Csikszentmihalyi, M. F. (1991). **The psychology of optimal experience.** New York:
Harper Perennial.
- Csikszentmihalyi, M. F. (1991). **The psychology of optimal experience.** New York:
Harper Perennial.
- Demarest, M. (1997). Understanding knowledge management. **Journal of Long Range
Planning.** 30(3): 374-384.
- De Bono, E. (1984). **Lateral thinking: A textbook of creativity.** London: Penguin Books.
- Dick, W., & Carey, L. (1989). **The systematic design of instruction.** 3rd ed.
Glenview, IL: Scott, Foresman & Co.
- Dick, W, Lou Carey, and James O. Carey. (2005). **The systematic design of instruction.**
6th ed. Boston: Pearson.
- Dalton R. J. (1988). **Citizen politics in western democracies: public opinion and political
parties in the united states.** Great Britain, West Germany, and France. Chatham, NJ:
Chatham House Publishers.
- Fogarty, R. (1991a). **The mindful school: how to integrated the curriculum.** Illinois:
IRI/Skylight Training and Publishing.
- _____. (1991b). Ten Ways to Integrated Curriculum. **Educational Leadership.**
2(October): 61-65.
- _____. (2002). **How to integrate the curricula.** Illinois: Skylight Professional
Development.
- Fogarty, R., and Stoehr, J. (1995). **Integrated Curriculum with Multiple Intelligences
Team, Themes and Threads.** USA: IRI/Skylight Training and Publishing.

- Gatthron , A.A., and Foshay A.W. (1991). Integrated curriculum in arich l. (Eds.)
The international encyclopedia of curriculum. Great Britain : B & CC
 Wheatons Ltd. Exeter. (160 - 162)
- Gauy, F., Ratelle, C.F., and Chanal, J. (2008). Optimal learning in optimal contexts: The role of self - determination in education. **Canadian Psychology** 49(3): 233-240.
- Getzels, J. W., & Jackson, W. P. (1962). **Creativity and intelligence.** New York: Wiley and Sons.
- Gerlach, V.S., & Ely, D.P. (1980). **Teaching & Media: A Systematic Approach.** 2nd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall Incorporated.
- Guilford, J. P. (1967). **The nature of human intelligence.** New York: McGraw-Hill.
- Gustafson, K. (2003). “**Knowledge Management Strategies to Enhance a Nursing Curriculum.**” A poster presentation at the 36th annual western institute of nursing assembly in scottsdale, arizona april 10-12.
 Available :http://dept.washington.edu/pettt/papers/WIN_poster_text.pdf.
- Guilford, J. P. (1967). **The nature of human intelligence.** New York: McGraw-Hill.
- Hsia, L., and Wu,T. (2006). A framework for designing nursing knowledge management systems. **Interdisciplinary Journal of Information Knowledge and Management.** 1: 13-22.
- Haslinda, A. and Sarinah, A. (2009). A review of knowledge management models. **Uluslararası Sosyal Ara_tirmalar Dergisi The Journal of International Social Research.** 2(9): 187-198.
- Ikujiro, N. and Hirotaka T. (1995). **The knowledge creating company.** Oxford: Oxford University Press. (62-70).
- John D.W., Johnson R.T., and Smith K.A. (2000). “Cooperative learning : increasing college faculty instructional productivity (ASHE-ERIC) higher education report No.4.”
Education Resources Information Center (ERIC).
- Joyce, B. and Weil, M. (1986). **Models of Teaching.** Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
 _____ . (1996). **Models of Teaching.** 5th ed. Boston : Allyn and Bacon.
 _____ . (2000). **Models of Teaching.** 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2004). **Models of Teaching.** 7th ed. London : Pearson.

- Kemp, J.E. (1985). **The instructional design process**. New York: Harper & Row Publisher.
- Kerlinger, F.N. (2000). **Foundations of Behavioral Research**. 4th ed. New York: A Division of Harcourt College Publisher.
- Keevess, J. (1997). **Education research, methodology, and measurement: An International Handbook**. 2nd ed. Oxford: Pergamon.
- Kopelman, R. E. (1986). **Managing productivity in organizations**. New York: McGraw-Hill.
- Kruse, Kevin. (2012). **Instruction to Instructional Design and the ADDIE Model**. [Online]. Accessed 19 June 2012. Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art1_1.htm
- Lake, K. 2012. **Integrated Curriculum**. Accessed January 17. Available from <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/8/c016.html>.
- McClelland, D.C. (1973). Testing for competency rather than “Intelligence”. **American Psychologist** 28,1: 1-14.
- McClelland, D.C. (1993). Introduction to the concept of competence. in L.M. spencer and S.M. spencer (eds.). **Competence at work: model for superior performance**. 1-8 New York: John Wiley & Son.
- Michael, M. (1998). **Cracking creativity: the secrets of creative genius**. Berkeley, California: Ten Speed Press.
- Kruse, K. (2012). **Instruction to instructional design and the ADDIE Model**. Accessed 19 June. Available from http://www.e-learningguru.com/articles/art1_1.htm
- Mednick, S. A. (1978). The associative basis of the creative process. **Psychological Review**.
- Megginson, D. and Pedler, M. (1992). **Self-development: A facilitator's guide**. London: McGraw-Hill.
- Michalko, M. (1998). **Cracking creativity: the secrets of creative genius**. Berkeley, California: Ten Speed Press.
- Miller, B.K. (1985). Just what is a profession?. **Nursing Success Today** 2,4: 21-27.
- Miller, B.K. (1988). A model for professionalism in nursing. **Today's OR Nurse** 10,1: 18-23
- Morrison, G. S. (2003). **Fundamentals of early childhood education**. 3th ed. New Jersey: Pearson Education.

- Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). **The knowledge-creating company**. New York: Oxford University Press.
- Osborn, A. F. (1957). **Applied imagination**. New York: Scribners.
- Peter M. Senge. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. New York: Doubleday Currency.
- Probst, G., S.Raub, and K.Romhardt. (2000). **Managing Knowledge Building Blocks for Success**, John Willey & Sons Ltd, England.
- Ramakrishnan, K., and Yasin, N.M. (2012). Knowledge management system and higher education institutions. **International Conference on Information and Network Technology**. 37: 67-71.
- Rubenstein – Montano, B., I. Liebowitz, J. Buchwalter, and D. McCaw. (2002). A systems thinking framework for knowledge management. **Decision Support System**. 31(1): 5 -16.
- Ryan, R.M., and Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivation: classic definitions and new directions. **Contemporary Educational Psychology** 25(1): 54-67.
- Saade, R., Nebebe, F. and Mak, T. (2011). Knowledge management systems development: theory and practice. **Interdisciplinary Journal of Information Knowledge and Management**. 6: 35-72.
- Saylor, J. G., Alexander, W.M. and Lewis, A.J. (1991). **Curriculum planning for better teaching and learning**, 4th ed. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Schoell, F. W., and Gultinan, P. J. (1988). **Marketing**. Third edition. Boston: Allyn and Bacon.
- Seels, B. and Glasgow, Z. (1990). **Exercise in instructional design**. Columbus, OH : Merrill.
- Sergiovanni, T. J., et al. (1992). **Educational governance and administration** 3rd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Sergiovanni, T. (1987). **Leadership and organizational culture**. University of Chicago, Chicago, IL.
- Senge, Peter M. 1990. **The Fifth Discipline : The Art and Practice of the Learning Organization**. New York : Doubleday.

- Spencer, L.M.,and Spencer, S.M. (1993). **Competence at work: model for superior performance**. New York: John Wiley & Son.
- Steiner, G. A. (1969). **Individual behavior and group achievement**. New York: Oxford University Press.
- Tavallae R., Rashidi M.M. (2011). A process model for implementing knowledge management (The case study: IIES). **International Conference on Innovation, Management and Service**. 14: 281-285.
- Torrance, E. P. (1964). **Education and the creative potential**. Minneapolis: The Lund Press.
- Torrance, E. P., & Myers, R. E. (1972). **Creativity learning and teaching**. New York: Dood, Mead and Company.
- Turban, E. (2001). **Decision Support Systems and Intelligent Systems**. 6th Ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Travess, D. P. & Revores. (1990). **Foundations of educations : becoming a teacher**. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- Torrance, E. P., & Myers, R. E. (1972). **Creativity learning and teaching**. New York: Dood, Mead and Company.
- UNESCO. (1981). Integrating subject areas in primary education curriculum, **Report Finalization Meeting**. Bangkok (December): 9-15.
- Wang, H. L., and Shih, H. (2003). **The use of the integrated thematic instruction model (ITIM) in english education in taiwan in the 21st Century**. Accessed October 5. Available from: http://www.hiceduation.org/edu_proceedings/Hui%20_%20chich%20Laura%20Wang.pdf
- Wallach, M. A., & Kogan, N. (1975). **Mode of thinking in young–children**. Holf: Rinchart and Winston.
- Wehrich, H. (1987). **Management Excellence: Productivity through MBO**. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Willer, D. (1967). **Scientific sociology: theory and method**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

- Wiig, K. M. (1993). **Knowledge management foundations: thinking about thinking – how people and organizations create, represent and use knowledge.** Schema Press, Arlington: TX.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** 3 rd ed. New York: Harper.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของ
นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. ดร. ลิลลี่ ศิริพร
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา สถาบันพระบรมราชชนก
กระทรวงสาธารณสุข
2. ดร. อธิปัติย์ คลี่สุนทร
อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
3. ดร. มณฑนา เหมชะญาติ
ผู้อำนวยการวิทยาลัยบรมราชชนนี นพรัตน์วัชรระ
4. ดร. นงนภัทร รุ่งเนย
รองผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณภาพ
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
5. ดร. ยูวีร์ ผลพันธ์
อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือการใช้รูปแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้
กระบวนการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและการสร้างสรรค์ผลงาน
เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

1. อ. ดร. นิจวรรณ วีรวัฒน์โนคม
รองผู้อำนวยการฝ่ายยุทธศาสตร์และประกันคุณภาพ
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชัยนาท
2. อ.ดร. อนัญญา กุอริยะกุล
รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการ
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์
3. อ. ดร.นงนภัทร รุ่งเนย
รองผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และพัฒนาคุณภาพ
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
4. อ. ดร.มุกข์ดา ผดุงยาม
รองผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานักศึกษา
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
5. อ.ดร. อัญชญา จุลศิริ
รองผู้อำนวยการกลุ่มงานวิชาการ
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
6. อ. อังลิณี กันสุขเจริญ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน)
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
7. อ. นิตยา ทองมา
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน)
วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพและประเมินความต้องการจำเป็น

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ของ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
3. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบัน พยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

**ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการของสถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
สำหรับกลุ่มอาจารย์พยาบาล**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม คนที่	ระดับการศึกษา	ประสบการณ์ด้านการ จัดการเรียนรู้(ปี)
1	.....	.....ปี
2	.....	.....ปี
3	.....	.....ปี
4	.....	.....ปี
5	.....	.....ปี

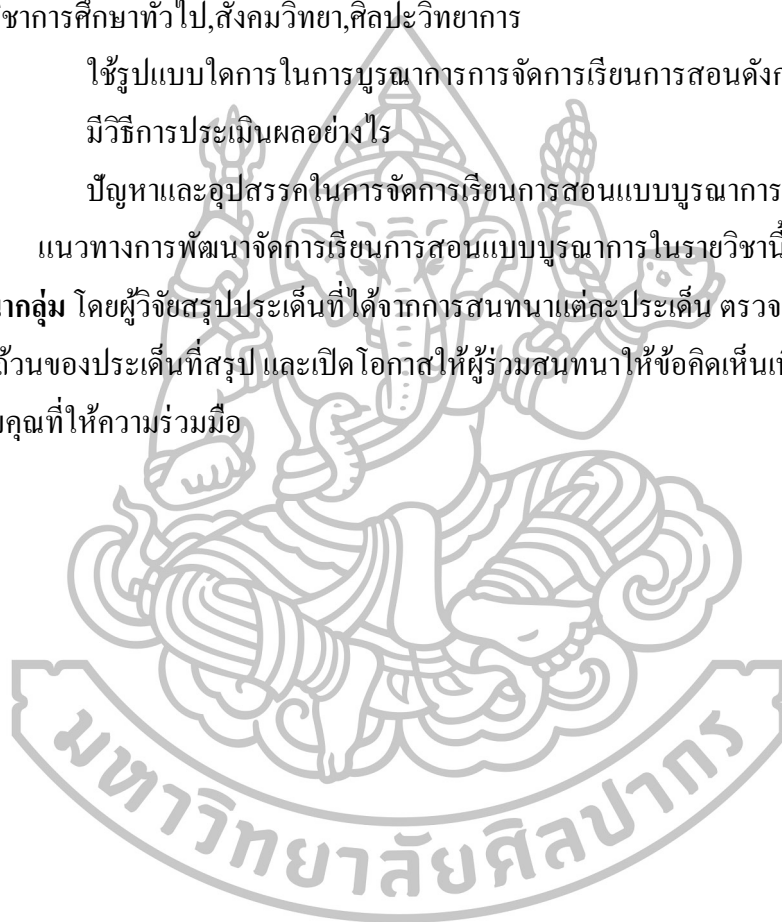
ส่วนที่ 2 แนวทางการสนทนากลุ่ม

เกริ่นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำการสนทนากลุ่ม กล่าวทักทาย แนะนำตัว อธิบายความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่คลาดเคลื่อนและครบถ้วน

ประเด็นการสนทนากลุ่ม

- สภาพบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป,สังคมวิทยา,ศิลปวิทยาการ
  - การจัดการะงานสอนของอาจารย์พยาบาล
  - การประสานงาน และการทำงานร่วมกันของอาจารย์ที่สอนในรายวิชานี้
  - การสนับสนุน และการเอื้ออำนาจของผู้บริหาร
- สภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป,สังคมวิทยา,ศิลปวิทยาการ
  - ความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์ที่สอนในรายวิชานี้
  - ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาคทดลอง และวิธีแก้ไข
  - แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานี้
- สภาพปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนรู้ ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป,สังคมวิทยา,ศิลปวิทยาการ

- ความพร้อมของนักศึกษา ก่อนเรียนในรายวิชานี้
  - ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชานี้ และวิธีแก้ไข
4. การบูรณาการรายวิชาการศึกษาทั่วไป, สังคมวิทยา, ศิลปะวิทยาการ
- มีวิธีการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนอย่างไร
  - มีวิธีการเตรียมผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไรบ้างในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไป, สังคมวิทยา, ศิลปะวิทยาการ
    - ใช้รูปแบบใดในการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว
    - มีวิธีการประเมินผลอย่างไร
    - ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชานี้
  - แนวทางการพัฒนาจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชานี้
- ปิดการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนาแต่ละประเด็น ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของประเด็นที่สรุป และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม กล่าวอำลาและขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบ
บูรณาการของสถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
สำหรับกลุ่มนักศึกษาพยาบาล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม	เพศ	อายุ (ปี)
คนที่		
1	.....	.....
2	.....	.....
3	.....	.....
4	.....	.....
5	.....	.....
6	.....	.....
7	.....	.....
8	.....	.....
9	.....	.....
10	.....	.....

ส่วนที่ 2 แนวทางการสนทนากลุ่ม

เกริ่นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำการสนทนากลุ่ม กล่าวทักทาย แนะนำตัว อธิบายความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และขออนุญาตบันทึกเสียง เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่คลาดเคลื่อนและครบถ้วน

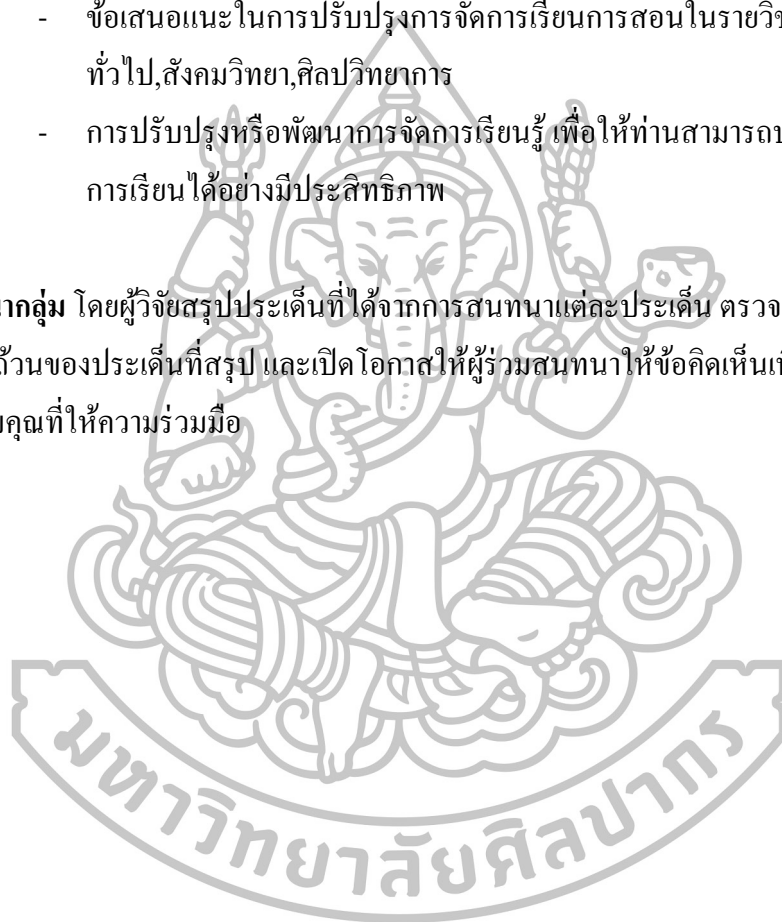
- สภาพบรรยากาศในการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป, สังคมวิทยา, ศิลปวิทยาการ
  - สภาพการประสานงานในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานี้ ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาคู่
  - สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในการเรียนภาคทฤษฎี
  - สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในการเรียนภาคทดลอง
- สภาพปัญหาในการเรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป, สังคมวิทยา, ศิลปวิทยาการ
  - ความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์ที่สอนในรายวิชานี้
  - ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และภาค

ทดลอง

3. สภาพปัญหาของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนรู้ ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป,สังคมวิทยา, ศิลปวิทยาการ

- ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชานี้
- การจัดวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนภาคทดลอง
- ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไป,สังคมวิทยา,ศิลปวิทยาการ
- การปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ท่านสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปิดการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนาแต่ละประเด็น ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของประเด็นที่สรุป และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม กล่าวอำลาและขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

**แบบสอบถามประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับ
การเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก**

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านหรือเติม
ข้อความลงในช่องว่าง โดยข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่มี
ผลกระทบใดๆต่อการปฏิบัติงานของท่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ คำว่า **การเรียนการสอนแบบบูรณาการ** หมายถึง การจัดการเรียนการสอน
โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกันภายในรายวิชาหรือภายนอกวิชาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่อง
เดียวกันอย่างมีความหมาย โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้และภายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้จะจัดลำดับ
การนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจใน
ลักษณะที่เป็นองค์รวมสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ผู้เรียนได้รับนั้น ไปใช้ในกระบวนการ
แก้ปัญหา รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทใหม่ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี เพศ ชาย หญิง
2. ระดับการศึกษาสูงสุด ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
3. ประสบการณ์ในการสอนในวิทยาลัยพยาบาล.....ปี
4. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง.....
5. ปัจจุบันรายวิชาที่ท่านมีส่วนในการจัดการเรียนการสอนได้จัดสอนแบบบูรณาการหรือไม่
 จัดสอนแบบบูรณาการ จัดภายใน 1 วิชา
 วิชา.....
 จัด 2 วิชา
 วิชา.....
 จัดมากกว่า 2 วิชา
 วิชา.....

ไม่ได้จัดสอนแบบบูรณาการ เพราะเหตุใด โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการของสถาบันพยาบาล สังกัดสถาบัน

พระบรมราชชนก

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับปัญหา

- 5 = มีปัญหามากที่สุด
 4 = มีปัญหามาก
 3 = มีปัญหาปานกลาง
 2 = มีปัญหาน้อย
 1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

คำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร					
1. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
2. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
3. การจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาเรียนรู้ตามเป้าหมายในกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
4. การเขียนแผนการสอนและจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน					
5. การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
6. การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
7. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร					
8. การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของนักศึกษา					
9.					
10.					
11.					

คำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
12. ศึกษาแผนการสอนก่อนการเรียนการสอนในแต่ละครั้งเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด					
13. การสนับสนุนของวิทยาลัยส่งเสริมให้ผู้สอนในการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ					
14. การสนับสนุนจากชุมชนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
15. การวางแผนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาสร้างกระบวนการเรียนรู้					
16. การวางแผนในการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาอย่างเป็นระบบ					
17. การวางแผนการสอนและพัฒนาหลักสูตรควบคู่กันไป					
18. การศึกษาสภาพปัญหาเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักศึกษา					
19. การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการภายในวิชา					
20. การจัดทำหลักสูตรแบบบูรณาการระหว่างวิชา					
21. ผู้สอนมีความรู้ในการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ					
22.					
23.					
24.					
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
25. กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนเสมอ					
26. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ท่านจะเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง					
27. ท่านได้มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ					
28.					
29.					
30.					
31.					
32.					

คำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
33. มีการนำความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการสอนแบบบูรณาการ					
34. เนื้อหาสาระการเรียนการสอนมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
35. นักศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกครั้ง					
36. นักศึกษาได้รับความรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
37. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของนักศึกษา					
38. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเน้นให้นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดแบบมีวิจารณญาณ					
39. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความสนใจและซักถามปัญหา					
40. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีระบบและเป็นขั้นตอน					
41. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นไปอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอนในครั้งต่อไป					
42.					
43.					
44.					
45.					
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
46. การสนับสนุนงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนจากสถาบัน					
47. การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
48. การจัดเตรียมเอกสารในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
49. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีการใช้สื่อที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้					
50.					
51.					
52.					

คำถาม	ระดับปัญหา				
	5	4	3	2	1
53. การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถาบันในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
54. การใช้สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
ด้านการวัดและประเมินผล					
55. ใช้การประเมินผลตามสภาพจริง					
56. ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินผลที่สถาบันกำหนด					
57. ใช้วิธีการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
58. การกำหนดวิธีการประเมินผลให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษา					
59. การทดสอบพื้นฐานความรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
60. การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลังนำแผนสอนไปใช้					
61. ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
62. การกำหนดวิธีการประเมินผลให้ครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้ที่จัดให้กับนักศึกษา					
63. การนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไปเป็นข้อมูลในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
64. การขอความร่วมมือจากผู้สอน คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ					
65. ผลการประเมินของนักศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้สอนและคณะกรรมการบริหารหลักสูตร					
66.					
67.					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือกรอกแบบสอบถามครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการพัฒนารูปแบบ

- แบบตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของ
ร่างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของ
นักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
สำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบ

**แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของ
รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของ
นักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
2. คำตอบในเครื่องมือนี้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงให้รูปแบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงไม่มีผลใดๆ ต่อตัวท่าน
3. คำตอบของท่านจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาในการตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง
4. เครื่องมือนี้ มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ แสดงระดับคะแนนที่มีต่อรูปแบบ

+1	หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่เสนอมีความเหมาะสม
0	หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่เสนอมีความเหมาะสม
-1	หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่เสนอไม่มีความเหมาะสม

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนนความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
	1. หลักการ : การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่จากความรู้ที่มีอยู่เดิม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และการเรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ที่นำไปสู่ความรับผิดชอบต่อชุมชน โดยการวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์และผลิตผลงานโดยใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาชุมชน			
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ : 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปวิทยาการเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคมศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ 2. เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลสถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 3. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาลสถาบันพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก				
3. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง : นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด				
4. กระบวนการจัดเรียนการสอน มีขั้นตอน ดังนี้ 4.1 การกำหนดความรู้ 4.2 การสืบค้นความรู้ 4.3 การสร้างความรู้				

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนนความเหมาะสม			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
4.4 การจัดเก็บความรู้ 4.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4.6 การประเมินผลความรู้				
5. การประเมินผล : ประเมินผลเป็นระยะและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน จากแบบทดสอบ แบบประเมินและผลการจัดทำแฟ้มบันทึก การพัฒนาตนเองและ โครงการหรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน				
6. การสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน : การที่ผู้เรียนนำความรู้และแนวคิดที่ได้จากการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้มาพัฒนาชุมชนในหรือนอกสถาบันการศึกษา				
7. หลักการตอบสนอง : ผู้สอนสร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่เรียนรู้ เข้าใจตนเองรู้จักพัฒนาตนเองและชุมชน สร้างบรรยากาศที่อิสระและเอื้อต่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลงาน				
8. สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ : สมรรถนะที่ผู้เรียนต้องมีตลอดการเรียนรู้ได้แก่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นการเรียนรู้ร่วมกันและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ แสดงระดับคะแนนที่มีต่อรูปแบบ

- +1 หมายถึง แนใจว่าประเด็นที่เสนอมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่เสนอมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 1 หมายถึง แนใจว่าประเด็นที่เสนอไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนนความสอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1.ความสัมพันธ์สอดคล้องกันของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ				
2.การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ แต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน				
3.การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง				
4.การดำเนินการตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง				
5.เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบมีความสอดคล้องกับการดำเนินการ				
6.การประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ				
7.ระบบชุมชนมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ				
8.หลักการตอบสนองมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ				
9.สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ				
10. รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้จริง				

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการทดลองใช้รูปแบบ

1. แบบประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล
2. แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้

แบบประเมินสมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน

1. ข้อคำถามมีทั้งหมด 65 ข้อ ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน จำนวน 2 ข้อ
  - ตอนที่ 2 ความสามารถในการพัฒนาตนเองและสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน จำนวน 63 ข้อ
2. กรุณาตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงของท่าน
3. ข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับและใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการศึกษาของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. อายุ.....ปี
2. เพศ ชาย หญิง

ตอนที่ 2 สมรรถนะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

สมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน หมายถึง ความรู้ ทักษะและลักษณะส่วนบุคคลที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์ผลงานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ศิลปะวิทยาการเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมวิทยาเพื่อพัฒนามนุษย์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ (6) ทักษะในการคิดริเริ่มจัดทำโครงการหรือนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาสถานการณ์ในสถาบันการศึกษาหรือชุมชนได้

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็น และความรู้สึกส่วนตัวของนักศึกษา นักศึกษามีความเห็นด้วยเพียงใดกับข้อความต่อไปนี้ โปรดตอบให้ตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็น และความรู้สึกของนักศึกษาให้มากที่สุด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องด้านขวามือ คำตอบที่ตอบ จะไม่มีถูกหรือผิด และจะไม่มีผลต่อคะแนนหรือการตัดสินเกรดรายวิชา

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณธรรมจริยธรรม					
1. ท่านสามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดีได้					
2. ท่านยอมรับในการกระทำที่ผิดพลาดของคนอื่นได้					
3. ท่านสามารถปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพได้					
4. เมื่อท่านทำในสิ่งที่ผิดพลาดแม้จะ โดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ท่านคิดว่าภาระชี้แจงเหตุผลจากการที่ท่านทำผิดพลาดเป็น สิ่งแรกที่ท่านต้องกระทำ					
5. ท่านสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นในการ ดำเนินชีวิตได้					
6. ท่านจัดระเบียบให้กับตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น ทำตารางเวลากิจกรรม ทำข้อตกลงเรื่องเวลาในการ ทบทวนบทเรียนของตนเอง					
7.					
8.					
ความรู้					
9. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ และ ความสัมพันธ์ของวิชาศึกษาทั่วไปกับวิชาชีพ / วิชา เฉพาะ					
10. ท่านมีความเข้าใจสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลที่พึง ประสงค์ของหลักสูตร					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับ เหตุการณ์/สถานการณ์/ปัญหาเกี่ยวกับวิวัฒนาการที่สำคัญทางด้านศิลปวิทยาการของประเทศไทยและของโลก					
12. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง”					
13. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ / เหตุการณ์ / ปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยและสังคมโลก อาทิ วิวัฒนาการของอารยธรรม					
14. ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ					
ทักษะทางปัญญา					
15. ท่านวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนเองได้					
16. ท่านนำผลการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของตนมาพัฒนาตนเองให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น					
17. ท่านทราบว่าสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในชีวิตมีอะไรบ้าง					
18. ท่านทราบว่า จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดได้อย่างไร					
19. ท่านประเมินได้ว่าท่านชอบวิธีการเรียนรู้แบบใด					
20. ท่านถามความคิดเห็นจากผู้อื่นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการประเมินตนเอง					
21. ท่านจัดสรรเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความสมดุลในชีวิตและการศึกษาได้					
22. ท่านกำหนดภาพอนาคตเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและการศึกษาของตนเองได้					
23. ท่านกำหนดเป้าหมายในระยะสั้นและระยะยาวได้สอดคล้องกับภาพอนาคตที่ต้องการ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24. ท่านสามารถจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการดำเนินชีวิตและการศึกษาของตนเองได้					
25. ท่านสามารถวางแผนการพัฒนาตนเองได้สอดคล้องกับภาพอนาคตหรือเป้าหมายที่กำหนด					
26. ท่านกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ					
27. ท่านวางแผนการพัฒนาตนเองได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว					
28. ท่านระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาตนเองได้					
29. ท่านปรึกษาบุคคลที่เชื่อถือเกี่ยวกับการวางแผนการพัฒนาตนเองเพื่อความชัดเจนและครอบคลุม					
30. ท่านสามารถนำแผนการพัฒนาตนเองไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง					
31. ท่านสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง					
32. ท่านนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาใช้คิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ไขปัญหา					
33. ท่านสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบ					
34. ท่านสามารถสร้างเครือข่ายทางวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและขอความช่วยเหลือได้					
35. ท่านใช้ประสบการณ์เป็นฐานในการพัฒนาการคิดของตนเอง					
36.					
37.					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ					
38. ท่านตั้งใจเรียนและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต					
39. ท่านมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างต่อเนื่อง					
40. ท่านคิดเสมอว่าการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเป็นหนทางให้ท่านประสบความสำเร็จในชีวิต					
41. ท่านกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอยู่เสมอ					
42. ท่านค้นคว้าข้อมูลทางวิชาการและข่าวสารต่าง ๆ จากห้องสมุดและแหล่งสืบค้นที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง					
43. ท่านขอคำปรึกษาในการเรียนหรือการปฏิบัติกิจกรรมจากอาจารย์หรือรุ่นพี่					
44. ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ					
45. ท่านมีความอดทนและพยายามในการเรียนรู้สิ่งใหม่					
46. ท่านพยายามฝึกฝนตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมที่ย่างยากซับซ้อนกับอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญก่อนปฏิบัติจริงเสมอ					
47. ถ้าต้องปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นสิ่งที่ดีและควรปฏิบัติ แต่ท่านไม่ถนัด ท่านจะทุ่มเทและพยายามอย่างเต็มที่					
48. แม้ว่าจะรู้สึกเหนื่อยล้า ท่านจะอดทนพยายามทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด					
49. ท่านยอมรับผลจากการตัดสินใจของท่านเสมอ แม้ว่าจะเกิดความผิดพลาดขึ้น					
50. ท่านปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีเพื่อลดปัญหาของชุมชนทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต					
51.					
52.					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ					
53. ท่านเป็นผู้ฟังที่ดีเสมอในขณะที่สนทนากับผู้อื่น					
54. ท่านสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ					
55. ท่านสามารถอ่านเนื้อหาทางวิชาการและสรุปความได้ดี					
56. ท่านมีทักษะในการเขียนที่ดีซึ่งสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย					
57. ท่านมีทักษะในการนำเสนอผลงานได้น่าสนใจ					
58. ท่านสามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
59. ท่านสามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นได้					
60. ท่านสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
61. ท่านสามารถอธิบายหรือนำเสนอความคิดของท่านได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์					
ทักษะการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน					
62. ท่านวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่านและผลกระทบที่เกี่ยวข้องได้					
63. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่านได้อย่างเหมาะสม					
64. ท่านสามารถคิดสร้างสรรค์ผลงานหรือโครงการใหม่เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในสถาบันการศึกษา/ชุมชนของท่านได้					
65.					

แบบประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน

คำชี้แจงในการตอบแบบประเมิน : แบบประเมินนี้ใช้สำหรับผู้วิจัยและอาจารย์ผู้สอนประเมินผลงานกลุ่มของนักศึกษาและนักศึกษาประเมินผลงานกลุ่มของตนเองเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน

ระดับคุณภาพ

- 2.50 – 3.00 หมายถึง ระดับสูง (เท่ากับน้ำหนักคะแนนร้อยละ 85-100)
 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับปานกลาง (เท่ากับน้ำหนักคะแนนร้อยละ 60-84.9)
 1.00 – 4.49 หมายถึง ระดับปานกลาง (เท่ากับหรือต่ำกว่าร้อยละ 60)

การประเมินผลงานกลุ่มที่.....

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน			หมายเหตุ
	3	2	1	
ขั้นเตรียมการจัดทำผลงาน				
ขั้นดำเนินการ				
ขั้นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์				
คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์				

เกณฑ์การให้คะแนนการประเมินผลงานสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน

ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		3	2	1
1.	ขั้นเตรียมการจัดทำผลงาน	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบครบถ้วน ถูกต้อง	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบแต่ไม่ครบถ้วน หรือมีการระบุข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง	มีความคิดสร้างสรรค์ในการริเริ่มสิ่งใหม่ มีการคิดเชื่อมโยงความรู้ 3 รายวิชา บูรณาการ ในการจัดทำผลงาน มีการวางแผนจัดทำผลงานอย่างเป็นระบบได้ไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน หรือมีการระบุข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง
2.	ขั้นดำเนินการ	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหา ร่วมกันเมื่อพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผน	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหาร่วมกันเมื่อพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนแต่ไม่ชัดเจน และไม่ครบถ้วน	แบ่งหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน สมาชิกทุกคนกระตือรือร้นในการทำงานกลุ่มมีการปรึกษาหรือการแก้ปัญหา ร่วมกันเมื่อพบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนไม่ถูกต้อง และไม่ครบถ้วน
3.	ขั้นการนำเสนอผลงานสร้างสรรค์	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสมน่าสนใจ ข้อมูลมีความถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสมน่าสนใจ ข้อมูล แต่ไม่ชัดเจน และไม่ครบถ้วน	การนำเสนอผลงานสามารถสื่อความหมาย รูปแบบที่ใช้นำเสนอมีความเหมาะสมไม่น่าสนใจ ข้อมูลไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง
4.	คุณภาพของผลงานสร้างสรรค์	มีความสำเร็จของผลงานที่ชัดเจน ผลงานแสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคมได้ ได้ถูกต้อง และครบถ้วน	มีความสำเร็จของผลงานที่ชัดเจน ผลงานแสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ แต่ไม่ได้แก้ไข ปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคม	ความสำเร็จของผลงาน ผลงานไม่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ของสถาบันหรือสังคม

ตัวอย่าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

TQF	ระดับการวัด	ข้อสอบ	เฉลย
1.2 สามารถแยกแยะความถูกต้อง ความดีและความชั่วได้	ประเมินค่า	นักธุรกิจรายหนึ่งมอบเงินให้ทางโรงเรียน จำนวน 5,000 บาท เพื่อนำไปใช้ในกิจกรรมของโรงเรียนโดยไม่ประสงค์ระบุนามผู้บริจาค ขณะเดียวกันน้องชายของคุณครูท่านหนึ่งในโรงเรียนประสบอุบัติเหตุจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากแต่ครอบครัวมีเงินไม่พอนักศึกษาคิดว่าโรงเรียนสามารถนำเงินก้อนนี้ไปช่วยคุณครูท่านนี้ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด ก. ไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวของคุณครู ข. ไม่ได้ เพราะเป็นการกระทำที่ผิดวัตถุประสงค์ ค. ได้ เพราะคุณครูเป็นบุคลากรในโรงเรียน ง. ได้ เพราะเป็นกิจกรรมของโรงเรียนที่ผู้อำนวยการตัดสินใจ	ข
1.4 มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง	วิเคราะห์	การกระทำและเหตุผลของใครเหมาะสมมากที่สุด ก. บุญสมชอบซื้อของหนีภาษี เพราะเป็นการประหยัด ข. บุญชูไม่ทุจริตในการสอบเพราะกลัวถูกจับได้ ค. บุญศรีสวมหมวกกันน็อกเสมอเพื่อความปลอดภัยในการขับขี่ ง. บุญมาหมั่นตรวจตราท่อไอเสียรถยนต์อยู่เสมอ เพราะไม่ต้องการให้อากาศเสีย	ก
2.1 มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานชีวิตและพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ	นำไปใช้	จากผลการสำรวจของกองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กประถมมีพฤติกรรมการซื้อขนมขบเคี้ยว ลูกกวาด น้ำอัดลม ถึงแสนล้านบาทต่อปี ส่วนหนึ่งมาจากการโฆษณาที่น่าสนใจ นักศึกษามีแนวคิดที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร ก. ช่วยตักเตือนเด็กไม่ให้ซื้อขนมเหล่านั้น ข. ให้พ่อ-แม่จ่ายค่าขนมให้ลูกในจำนวนที่พอดีในแต่ละวัน ค. แนะนำให้เห็นผลเสียที่เกิดขึ้นกับสุขภาพ ง. ไม่ให้ขายขนมเหล่านี้ในโรงเรียน	ก

TQF	ระดับการวัด	ข้อสอบ	เฉลย
3.2 สามารถสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	นำไปใช้	หากท่านต้องการทำรายงานเรื่อง “ผลกระทบของสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่าที่มีต่อภาวะสุขภาพของคนไทย” ท่านคิดว่าคำสืบค้นสารสนเทศคำใดช่วยให้ท่านได้ข้อมูลที่ต้องการมากที่สุด ก. โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า, ภาวะสุขภาพ, ประเทศไทย ข. ผลกระทบ, ภาวะสุขภาพ, โรคติดเชื้อ ค. โรคติดเชื้อ, ไวรัสอีโบล่า, สุขภาวะของคนไทย ง. โรคติดเชื้อไวรัสอีโบล่า, สถานการณ์โรค, ประเทศไทย	ก
4.4 มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ต่อสังคมและรับผิดชอบในการพัฒนาตนเองวิชาชีพองค์กรและสังคมอย่างต่อเนื่อง	วิเคราะห์	สุนี ตั้งใจว่าจะฝึกฝนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมตัวสอบ จึงรีบทำงานในส่วนของตนจนเสร็จเรียบร้อยโดยไม่ยอมหยุดพัก orts ซึ่งเพื่อนสนิท มาขอให้ช่วยงาน โดยบอกว่าเป็นงานด่วน ถ้าท่านเป็นสุนีจะช่วยเหลือorts ด้วยเหตุผลข้อใด ก. เห็นแก่ประโยชน์แก่ส่วนรวม ข. มีน้ำใจ ค. ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ง. กลัวถูกตำหนิ	ค
5.5 สามารถเลือกและใช้รูปแบบการนำเสนอสารสนเทศตลอดจนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	นำไปใช้	นักศึกษาจะเลือกวิธีการนำเสนอโครงการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน หน้าชั้นเรียนที่เหมาะสมและน่าสนใจที่สุดด้วยวิธีใด ก. การนำเสนอโดยการบรรยายพร้อมการนำเสนอโดยใช้ VDO ประกอบ ข. การนำเสนอโดยการบรรยายโดยใช้โปรแกรม power point ค. การนำเสนอโดยการบรรยายพร้อมการยกตัวอย่างประกอบ ง. การนำเสนอโดยการบรรยายพร้อมเอกสารประกอบ	ก

**แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้
กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบัน
พระบรมราชชนก**

คำชี้แจง

1. เครื่องมือนี้ สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความพึงพอใจของท่านที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

2. คำตอบในเครื่องมือนี้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงให้การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงไม่มีผลใดๆ ต่อตัวท่าน

3. คำตอบของท่านจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง จึงขอความกรุณาในการตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

เครื่องมือนี้ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การประเมิน ความพึงพอใจของท่านที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. อายุ ..... ปี

2. เพศ   ชาย   หญิง

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนของนักศึกษาพยาบาล สถาบันพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนนความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ดังนี้

- 5 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ในระดับมาก
- 3 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง รู้สึกพึงพอใจและมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1.	ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ องค์ประกอบเชิงกระบวนการซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะการเตรียมการ ระยะการวางแผน ระยะปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ และระยะการประเมินผล มีความเหมาะสม					
2.	องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้ ซึ่งประกอบด้วยระบบสนับสนุน ทักษะการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการติดตามดูแล มีความเหมาะสม					
3.	ทั้งองค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำไปใช้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน					
4.	องค์ประกอบของรูปแบบมีความชัดเจนและเป็นระบบ					
5.	ด้านกระบวนการนำรูปแบบไปใช้ ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นขั้นที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง					
6.	การจัดให้มีให้ความรู้ ช่วยให้มีความพร้อมในการเรียนรู้					
7.	ระยะการวางแผนการใช้กระบวนการจัดการความรู้ และการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม					

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
8.	ขั้นตอนการกำหนดความรู้มีความเหมาะสม					
9.	ขั้นตอนการสืบค้นความรู้มีความเหมาะสม					
10.	ขั้นตอนการสร้างความรู้มีความเหมาะสม					
11.	ขั้นตอนการจัดเก็บความรู้มีความเหมาะสม					
12.	ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความเหมาะสม					
13.	ขั้นตอนการประเมินผลความรู้มีความเหมาะสม					
14.	ความร่วมมือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้การใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
15.	การติดตามดูแลแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้วิจัย ส่งเสริมให้การใช้กระบวนการจัดการความรู้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
16.	ด้านผลของการใช้รูปแบบ ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะการใช้กระบวนการจัดการความรู้					
17.	ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะการพัฒนาตนเอง					
18.	ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนาทักษะในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อพัฒนาชุมชน					
19.	ช่วยให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม					
20.	สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม .....

.....

.....

.....

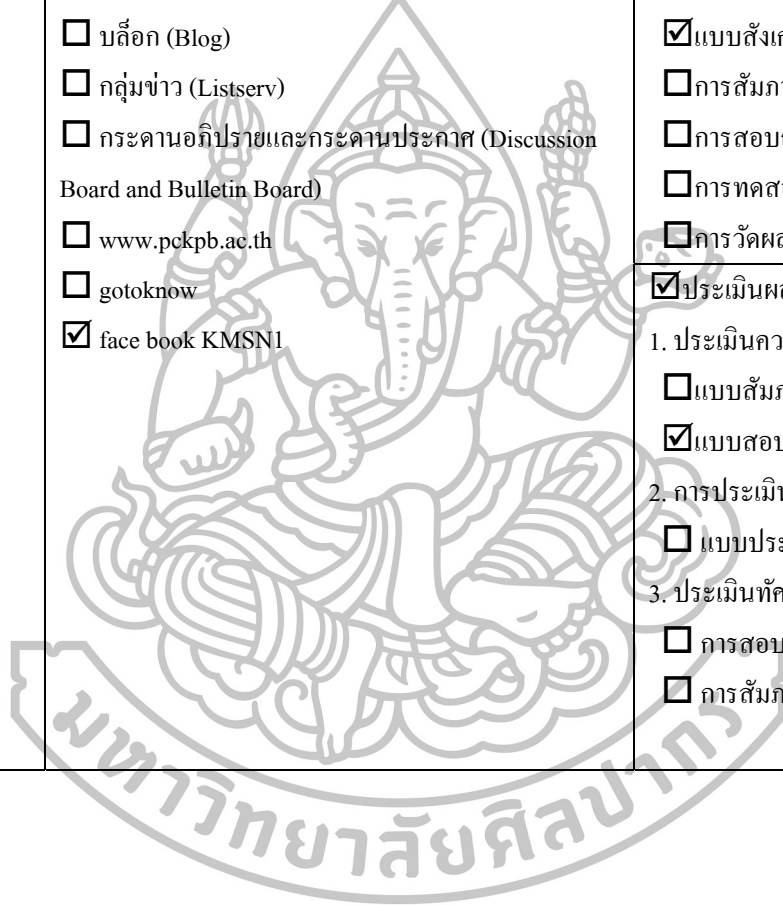

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างการใช้เครื่องมือ

แบบบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้

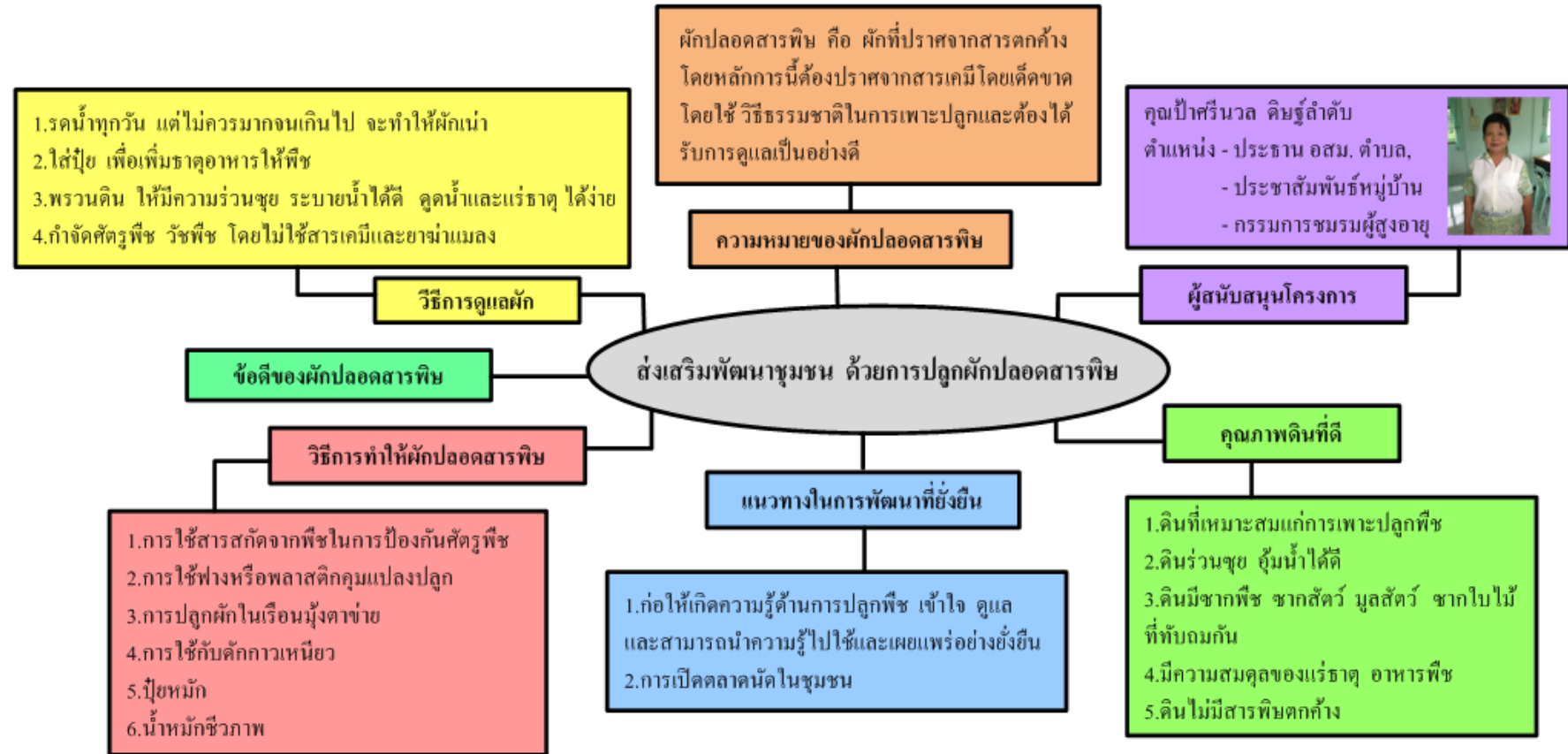
การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification)	การสืบค้นความรู้ (Knowledge Capture)	การสร้างความรู้ (Knowledge Creation)
ความรู้หลัก โครงการส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้วยการปลูกผักปลอดสารพิษ แนวปฏิบัติ ใช้กระบวนการ KM ในการจัดการความรู้มีขั้นตอน ดังนี้ 1.การกำหนดความรู้ 2.การสืบค้นความรู้ 3.การสร้างความรู้ 4.การจัดเก็บความรู้ 5.การแลกเปลี่ยนความรู้ 6.การประเมินความรู้ให้เกิดความรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กลยุทธ์ 1.ส่งเสริมให้มีการจัดการความรู้ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม เรื่อง ส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้วยการปลูกผักปลอดสารพิษ 2.สนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการขั้นตอนระบบการพัฒนาคุณภาพ PDCA 3.สนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ http://www.classstart.org/classes/7834 และผ่านกลุ่มใน Facebook กลุ่ม KMSN1 ตัวชี้วัด 1.ร้อยละ 80 ของนักศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำโครงการตามขั้นตอนการจัดการความรู้ 2.นักศึกษาสามารถวิเคราะห์แผนและการจัดทำโครงการขั้นตอนระบบการพัฒนาคุณภาพ PDCA 3.ร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้และมีความพึงพอใจในการเข้าร่วม	☒ สื่อโทรทัศน์ ☐ สื่อมวลชน ☒ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ☒ สื่อบุคคล ☒ สื่อวิธีการ ☐ อื่นๆ ระบุ	วัตถุประสงค์การเรียนรู้ 1.เพื่อรณรงค์ให้คนในชุมชนหันมาปลูกผักปลอดสารพิษ 2.เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทำให้ผักปลอดสารพิษ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 3.เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจตระหนักในการปลูกผักปลอดสารพิษ เนื้อหาหลัก 1.ความหมายของผักปลอดสารพิษ 2.วิธีการทำให้ผักปลอดสารพิษ 3.วิธีการดูแลผักปลอดสารพิษ 4.คุณภาพดินที่ดี 5.ข้อดีของการปลูกผักปลอดสารพิษ 6.ผู้สนับสนุน โครงการ 7.แนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน กิจกรรม 1.วางแผนประชุมจัดแบ่งหัวข้อการสืบค้นและสร้างความรู้ 2.ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 3.ตรวจสอบการดำเนินการแต่ละขั้นตอนว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นและปรับเปลี่ยนแก้ไขในขั้นตอนใด

การจัดเก็บความรู้ (Knowledge Storing)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)	การประเมินผลความรู้ (Knowledge Evaluation)
☒ สื่อภาพ ☐ สื่อเสียง ☐ สื่อภาพและเสียง ☐ สื่อสิ่งพิมพ์ ☐ ชุมชนนักปฏิบัติ ☐ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ☒ กลุ่มจัดการความรู้ ☐ www.pckpb.ac.th ☐ gotoknow ☒ face book KMSN1	☒ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ☐ บล็อก (Blog) ☐ กลุ่มข่าว (Listserv) ☐ กระดานอภิปรายและกระดานประกาศ (Discussion Board and Bulletin Board) ☐ www.pckpb.ac.th ☐ gotoknow ☒ face book KMSN1	☒ ประเมินผลระหว่างดำเนินการ ☒ แบบสังเกต ☐ การสัมภาษณ์ ☐ การสอบถาม ☐ การทดสอบ ☐ การวัดผลจากผลงาน ☒ ประเมินผลหลังการดำเนินการ 1. ประเมินความรู้ (Knowledge) ☐ แบบสัมภาษณ์ ☒ แบบสอบถาม 2. การประเมินผลปฏิบัติงาน (Performance) ☐ แบบประเมินผลการปฏิบัติงาน 3. ประเมินทัศนคติ (Attitude) ☐ การสอบถาม ☐ การสัมภาษณ์

วิชา/เรื่อง ส่งเสริมพัฒนาชุมชน ด้วยการปลูกผักปลอดสารพิษ

โครงสร้างเนื้อหา (Content Structure)

วิชา/เรื่อง ความหมายของผักปลอดสารพิษ

ผู้สร้างความรู้ นางสาว..... , นาย.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบถึงผักปลอดสารพิษว่ามันคืออะไร	ผักปลอดสารพิษ คือ ผักที่ปราศจากสารตกค้าง (pesticide residue free) โดยหลักการนี้ต้องปราศจากสารเคมีและไม่มีการใช้สารเคมีโดยเด็ดขาด โดยจะใช้วิธีธรรมชาติในการเพาะปลูก และต้องได้รับการดูแลจากเกษตรกรเป็นอย่างดี	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet ผักปลอดสารพิษคืออะไร.(2556). เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม เข้าถึงได้จาก http://www.myfirstbrain.com/main_view.aspx?ID=69126	-การสังเกต -การสอบถาม

การสืบค้นความรู้

Knowledge Capture

วิชา/เรื่อง ข้อดีของผักปลอดสารพิษ

ผู้สร้างความรู้ นางสาว..... , นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบถึงข้อดี ประโยชน์ของผักปลอด สารพิษ และสามารถนำสิ่งที่ ได้เรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	ข้อดีของผักปลอดสารพิษ ได้แก่ 1. ทำให้ได้พืชผักที่มีคุณภาพ ไม่มีสารพิษตกค้าง เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค 2. เกษตรกรผู้ปลูกผักมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น 3. ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรด้านค่าใช้จ่าย ในการซื้อสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 4. ลดปริมาณการนำเอาสารเคมีป้องกันและกำจัด ศัตรูพืช 5. เกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ ทำให้สามารถขายผลผลิต ได้ในราคาสูงขึ้น 6. ลดปริมาณสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ จะปนเปื้อนเข้าไปในอากาศและน้ำ ซึ่งเป็นการ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและลดมลพิษของสิ่ง แวดล้อม	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจาก หัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet อรพิน ถิระวัฒน์ และคณะ.(2556). การ ปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ. เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม เข้าถึงได้ จาก http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/plant/herb_gar/save_veg.pdf	-การสังเกต -การสอบถาม

การสืบค้นความรู้

Knowledge Capture

วิชา/เรื่อง วิธีการทำให้ผักปลอดสารพิษ

ผู้สร้างความรู้ นางสาว..... , นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบถึงวิธีการที่ทำให้ผักปลอดสารพิษ และสามารถวิเคราะห์เลือกวิธีที่ดีที่สุดในการนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน	วิธีการที่ทำให้ผักปลอดสารพิษ ด้วยการกำจัดศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ย ได้แก่ 1.การใช้สารสกัดจากพืชในการป้องกันศัตรูพืช 2.การใช้ฟางหรือพลาสติกคลุมแปลงปลูก 3.การปลูกผักในเรือนมุ้งตาข่ายในล่อน 4.การใช้กับดักกาวเหนียว 5.ปุ๋ยหมัก 6.น้ำหมักชีวภาพ	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน.(2556). การปลูกผักปลอดสารพิษ. เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม เข้าถึงได้จาก http://www.itrmu.net/web/khamphanl/show-webcontent.php?cat_id=2&mid=10 -สื่อบุคคล ป้าศรีนวล ดิษฐ์ดำดับ	-การสังเกต -การสอบถาม

การสืบค้นความรู้

Knowledge Capture

วิชา/เรื่อง วิธีการดูแลผัก

ผู้สร้างความรู้ นางสาว....., นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงวิธีการดูแลผัก และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เมื่อเราปลูกพืชเราก็ต้องทำการดูแลรักษาได้แก่ ๑. ๒. ๓. ๔. ๕.	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet การดูแลพืช.(2556). เข้าถึงเมื่อ 8 สิงหาคม เข้าถึงได้ จาก http://www.trueplookpanya.com/new/cms_detail/knowledge/2482-00/	-การสังเกต -การสอบถาม

การสืบค้นความรู้

Knowledge Capture

วิชา/เรื่อง คุณภาพดินที่ดี

ผู้สร้างความรู้ นางสาว....., นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงลักษณะของคุณภาพดินที่ดีเหมาะสมแก่การเพาะปลูก	ดินที่มีลักษณะร่วนซุย มีดินเหนียวและดินทรายพอๆกัน อุ้มน้ำได้ดี ดินเกาะกันอย่างหลวมๆ มักมีสีดำ อดมไปด้วยแร่ธาตุ ไม่มีความเป็นกรดหรือด่างหรือเค็มมากเกินไป เป็นดินที่ไม่มีสารเคมีตกค้าง เช่น ยาฆ่าแมลง	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet	-การสังเกต -การสอบถาม

การสืบค้นความรู้

Knowledge Capture

วิชา/เรื่อง แนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้สร้างความรู้ นาย..... , นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งได้รับไปต่อยอดได้	แนวทางในการพัฒนาที่ยั่งยืน การเปิดตลาดนัดผักในชุมชน เกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ทุกครอบครัว จะมีสวนหลังบ้าน เปรียบได้กับตลาดนัดในบ้านของตนเอง ผลผลิตซื้อหาได้โดยไม่ต้องเสียดังค์ วันไหนอยากกินอะไร ก็เข้าไปจ่ายตลาดในสวน หากมีเหลือจากกินใช้จึงนำออกขายภายในชุมชน หรือบ้านไหนมีสิ่งหนึ่ง แต่ขาดสิ่งหนึ่งก็สามารถแลกเปลี่ยนข้ามรั้วได้โดยไม่ต้องเสียดังค์ น้ำมัน การเปิดตลาดจะเป็นที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่เกษตรกรและผู้บริโภค เป็นเครื่องมือสร้างสังคมใหม่เพื่อเป็นสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลและสังคมแห่งการเรียนรู้ เกษตรกรผู้หนึ่งได้มีโอกาสออกนอกหมู่บ้าน ได้พบปะผู้คน ได้เพื่อนใหม่ๆ ได้แลกเปลี่ยนความคิด ข้อมูลข่าวสาร	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากหัวข้อที่กำหนดให้	-สื่อ Internet	-การสังเกต -การสอบถาม

วิชา/เรื่อง ผู้สนับสนุนโครงการ

ผู้สร้างความรู้ นาย..... , นางสาว.....

วัตถุประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	กิจกรรม	สื่อ	ประเมินผล
เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่เราต้องการจากคนที่อยู่ในชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาต่อไป	อายุ 60 ปี อาชีพรับจ้าง ปัจจุบัน - เป็นประธาน อสม. ตำบล - เป็นกรรมการชมรมผู้สูงอายุ - เป็นประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน - เป็นผู้นำไทเก๊ก - มีจิตอาสาในการช่วยพัฒนาชุมชนในทุกๆด้าน	ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากบุคคล	-สื่อบุคคล	-การสังเกต -การสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวพกามาศ พิธรากร
ที่อยู่	บ้านเลขที่ 6 ซอยทรัพย์สิน 4/2 ถ.ราชวิถี ต.คลองกระแซง อ. เมือง จ.เพชรบุรี
ที่ทำงาน	วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 203 ม. 2 ถ.คีรีรีดยา ต.ธงชัย อ. เมือง จ. เพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์
พ.ศ. 2545	สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่) คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2554	ศึกษาต่อระดับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2538 – ปัจจุบัน	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

